

เครื่องมือเพื่อการเรียนรู้ ในหลักสูตรการพัฒนาจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เครื่องมือเพื่อการเรียนรู้ ในหลักสูตรการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ISBN 978-616-548-223-3

พิมพ์ครั้งที่ ๑

เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕

จำนวน ๓๐๐ เล่ม

จำนวน ๒๔๙ หน้า

ลิขสิทธิ์เป็นของ

สำนักงาน ก.พ.

ที่ปรึกษา

นางชุตีมา หาญแผชีญ รองเลขาธิการ ก.พ.

นางสาวปรางค์มาศ บุญสิทธิ์ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ.

จัดทำโดย

ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม

สำนักงาน ก.พ.

พิมพ์ที่

กลุ่มโรงพิมพ์ สำนักงาน ก.พ.

คำนำ

เครื่องมือเพื่อการเรียนรู้ในหลักสูตรการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เป็นวิทยากรหรือผู้นำกิจกรรมสามารถนำเครื่องมือฯ ไปใช้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ดีให้กับผู้เข้าอบรม เพื่อให้การแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับและพึงพอใจต่อผู้มารับบริการ โดยเครื่องมือฯ ดังกล่าว เน้นการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมจากผู้เข้าอบรม และได้จัดทำเครื่องมือฯ ที่ใช้ในการอบรมสำหรับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยจำแนกออกเป็น ๕ หลักสูตร ด้วยกัน ได้แก่

- ๑) หลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรฐานทางจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ
- ๒) หลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรฐานทางจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี
- ๓) หลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรฐานทางจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน
- ๔) หลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรฐานทางจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า
- ๕) หลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรฐานทางจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

ทั้งนี้ เครื่องมือฯ ที่ใช้สำหรับแต่ละหลักสูตรนั้น ได้ออกแบบบนพื้นฐานของสภาพการทำงานที่เกิดขึ้นจริงทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีการนำเรื่องราวที่เกิดเป็นกรณีทางวินัย หรือการทำงานเชิงรุกที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ในบางกรณีมีการดัดแปลงเพื่อให้ทันสมัย สอดคล้องกับประเด็นการเรียนรู้จริง และได้นำเสนอผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบเน้นการมีส่วนร่วม เช่น ผ่านกรณีศึกษา Critical Incident Scenario Based หรือ Role Play และยังมีการเรียนรู้โดยการนำหลักการแนวคิดของเกมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา (Gamification) และการนำเทคโนโลยีในลักษณะเรียนรู้จากสื่อดิจิทัลแบบโต้ตอบ (Interactive Digital Learning) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งมีการตั้งโจทย์การอภิปรายที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่ผู้เรียนจะประสบปัญหาหรือต้องตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ประการเพื่อให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นอย่างเข้มข้น

นอกจากนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นยังมีความสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละหลักสูตร และคำนึงถึงความถนัด ความต้องการการเรียนรู้ในแต่ละช่วงวัยของกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา โดยมุ่งเน้นที่กลุ่มคนที่อยู่ในวัยทำงาน (Gen X และ Gen Y ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ กับอีก ๒ กลุ่มหลัก คือ Gen Z ซึ่งมีบางส่วนอยู่ในวัยทำงาน และกำลังเตรียมตัวเข้าสู่การทำงาน กับกลุ่ม Baby Boomers ที่บางส่วนยังคงทำงานอยู่และมีประสบการณ์ องค์กรความรู้ หรือภูมิปัญญาที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาด้านจริยธรรม)

แต่อย่างไรก็ตาม ก.ม.จ. ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ มีมติเห็นชอบกับข้อเสนอการจัดทำร่างกรอบหลักสูตรการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และข้อเสนอแนวทางดำเนินการเพื่อให้การส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้บังคับบัญชาทุกระดับ ต้องประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรมเป็นประจำจนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นการสร้างกระบวนการต้นแบบจากผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐ และเน้นให้มี Role Model หรือแบบอย่างที่ดี เพราะการมีต้นแบบที่ดีจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ดี ผู้บริหารระดับสูงจึงต้องให้ความสำคัญ รวมทั้งเป็นตัวอย่างที่ดีด้วย

๒. เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับควรมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้าน Skillsets และ Mindsets อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข โดยผู้บังคับบัญชาทุกระดับสามารถสร้างสภาพแวดล้อม และระบบการทำงานที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำงานและการเรียนรู้ การพัฒนาอย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ สำนักงาน ก.พ. จะได้นำหลักสูตรการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ บรรจุในช่องทางการเรียนรู้ทางไกลของเครือข่ายสำนักงาน ก.พ. (OCSC Learning Portal) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปที่สนใจสามารถเข้าถึงหลักสูตรได้ง่าย

๓. ควรให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการแจ้งเบาะแส และการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส แก่หน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้เป็นผู้เฝ้าระวังทางจริยธรรม ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายชุมชนรวมทั้งให้องค์กรกลาง บริหารงานบุคคล และหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดทำประมวลจริยธรรมนำไปใช้เพื่อขับเคลื่อนจริยธรรม กับหน่วยงานในกำกับด้วย

๔. ควรมีการพัฒนาต่อยอดและประยุกต์ใช้ โดยหน่วยงานของรัฐอาจจัดให้มีการอบรม/สัมมนาวิทยากรให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกและเป็นตัวคูณ สร้างความเข้าใจถึงรูปแบบ วิธีการ และการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ให้กับวิทยากร เพราะการเรียนการสอนเน้นให้มีส่วนร่วม วิทยากรต้องปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกมากกว่าเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

๕. ควรจัดให้มีกิจกรรมการสร้างพันธะสัญญาในช่วงท้ายของการอบรม เช่น ให้มีการระบุถึงการทำดีตามมาตรฐานทางจริยธรรมที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะนำไปสร้างพฤติกรรมได้ หรืออาจมีแนวทางการรวมกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และรายงานผลเพื่อให้เป็นตัวอย่าง เกิดการ

ต่อยอดความคิดและมีความภาคภูมิใจ โดยอาจมีการเผยแพร่ทาง Social Media เพื่อกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติ ตามหรือนำไปประยุกต์ใช้

๖. ควรมีการติดตาม ประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมอย่างจริงจัง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีการรักษาจริยธรรมและแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องและไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมและประมวล จริยธรรม รวมถึงสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นแบบอย่าง ได้รับรางวัล

๗. หน่วยงานของรัฐควรมีการจัดทำกรณีศึกษา หรือตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติตนที่เกิดขึ้นจริง ทั้งพฤติกรรมเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อชี้ให้เห็นถึงโทษหรือข้อเสียของการไม่ประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐาน ทางจริยธรรม และให้ผู้เข้าอบรมได้รับรู้ถึงสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติที่ต้องระมัดระวัง และโทษของการทำผิด นอกจากนี้ การใช้กรณีศึกษา ควรชี้บ่งให้เห็นถึงการทำงานที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริต หรือไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ โดยควรระบุ ถึงผลเสียหรือโทษ ทั้งในด้านการผิดจริยธรรม ผิดวินัย หรือในบางกรณีอาจผิดถึงกฎหมายอาญา

๘. เห็นควรให้นำหลักสูตรการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐไปใช้ครอบคลุมถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการของรัฐสภา องค์การอิสระ ศาล และองค์กรอัยการ เพื่อเป็น การส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทมีมาตรฐานทางจริยธรรมในระดับเดียวกัน

โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

๑) เห็นควรให้นำกรอบหลักสูตรการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไปสอดแทรก ไว้ในหลักสูตรต่าง ๆ ของหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว เช่น หลักสูตรปฐมนิเทศสำหรับบุคลากรแรกบรรจุ หลักสูตร การอบรมสำหรับบุคลากรที่มีประสบการณ์ หัวหน้างาน ผู้อำนวยการ และผู้บริหาร เช่น หลักสูตรนักบริหาร ระดับสูง หรือหลักสูตรของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) โดยให้ สอดแทรกเนื้อหาในหลักสูตรของภาคเอกชน เพื่อให้การพัฒนาจริยธรรมเป็นมาตรฐานเดียวกัน

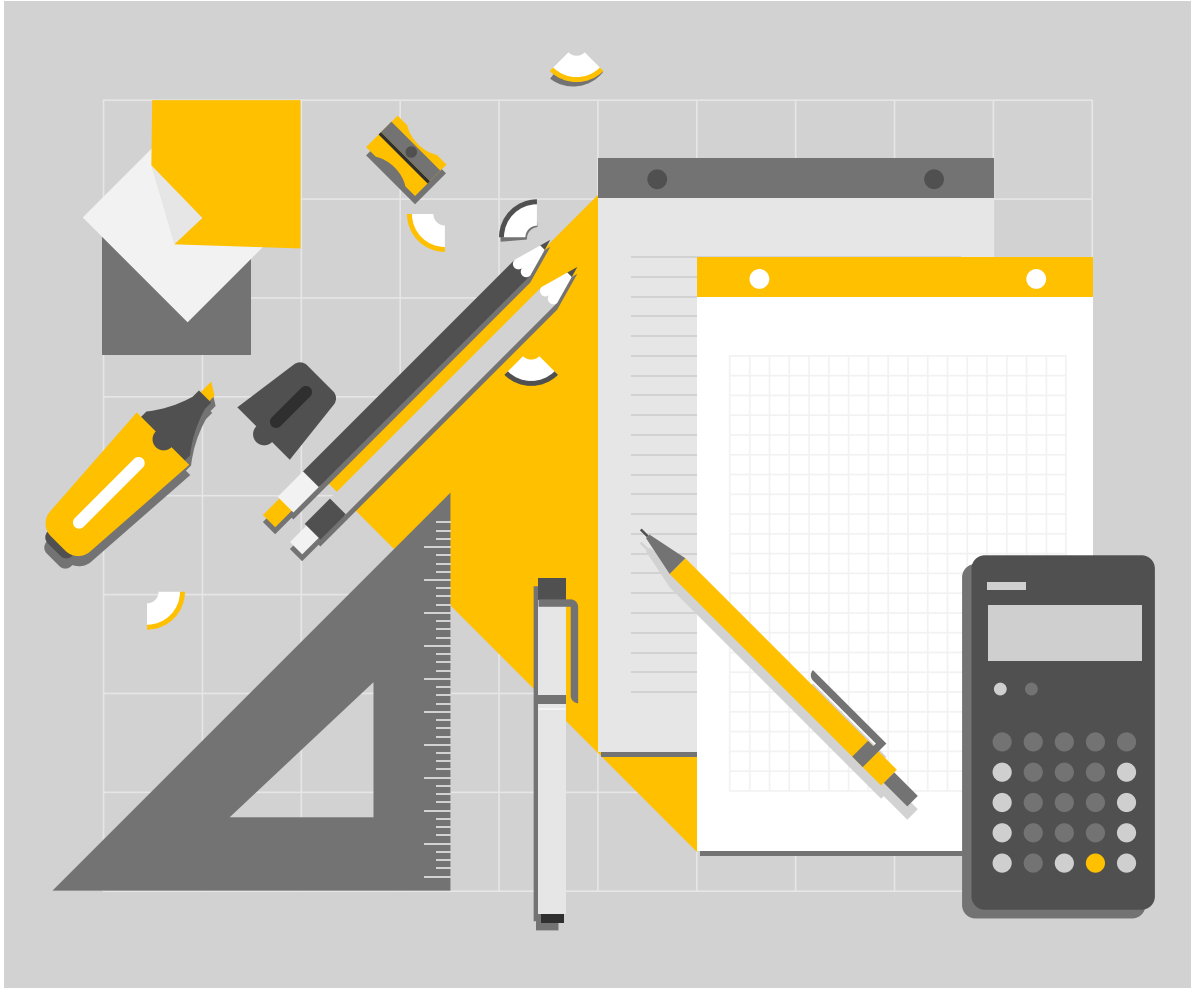
๒) ในแต่ละหลักสูตรควรมีเครื่องมือในลักษณะ Digital Media หรือคลิปวิดีโอ ต่าง ๆ เพื่อเป็นสื่อรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้าอบรมรับรู้พฤติกรรมเชิงบวกมากยิ่งขึ้น

๓) ให้ ก.พ. ในฐานะองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือน จัดทำเนื้อหา หลักสูตรนำร่อง เพื่อใช้อบรมให้กับกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ภายใต้ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และเป็น ตัวอย่างการจัดทำหลักสูตรให้แก่องค์กรกลางบริหารงานบุคคล และหน่วยงานอื่น ๆ ด้วย

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เครื่องมือเพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีส่วนร่วมนี้ จะเป็นประโยชน์ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะนำเครื่องมือไปใช้ อันจะช่วยให้การเรียนรู้หลักสูตรการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ ของรัฐนี้ บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างคุ้มค่าและเป็นประโยชน์ต่อไป

สำนักงาน ก.พ.

ตุลาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

	หน้า
○ คำอธิบายการใช้ “เครื่องมือเพื่อการเรียนรู้ในหลักสูตรการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ”	๙
๑. ตารางเครื่องมือ หลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรฐานทางจริยธรรม : เจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ	๑๑
๒. ตารางเครื่องมือ หลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรฐานทางจริยธรรม : เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี	๔๑
๓. ตารางเครื่องมือ หลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรฐานทางจริยธรรม : เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน	๗๙
๔. ตารางเครื่องมือ หลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรฐานทางจริยธรรม : เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า	๑๒๙
๕. ตารางเครื่องมือ หลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรฐานทางจริยธรรม : เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงาน ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ	๑๘๓
○ กิจกรรมที่ใช้สร้างเสริมภาพรวมหลักของการสัมมนา สร้างความคุ้นเคย สร้างความสนุกสนานอย่างมีสาระ	๒๓๑

คำอธิบายการใช้

“เครื่องมือเพื่อการเรียนรู้ในหลักสูตรการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

เครื่องมือเพื่อการเรียนรู้ในหลักสูตรการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เป็นวิทยากรหรือผู้อำนวยการกลุ่มสามารถนำเครื่องมือฯ ไปใช้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ดีให้กับผู้เข้าอบรมเพื่อให้การแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับและพึงพอใจต่อผู้มารับบริการ โดยเครื่องมือฯ ดังกล่าวเน้นการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมจากผู้เข้าอบรมและได้จัดทำเครื่องมือฯ ที่ใช้ในการอบรมสำหรับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยจำแนกออกเป็น ๕ หลักสูตร ด้วยกัน ได้แก่

๑. เครื่องมือหลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรฐานทางจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ (จำนวน ๙ เครื่องมือ)

๒. เครื่องมือหลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรฐานทางจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี (จำนวน ๑๑ เครื่องมือ)

๓. เครื่องมือหลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรฐานทางจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน (จำนวน ๑๒ เครื่องมือ)

๔. เครื่องมือหลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรฐานทางจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า (จำนวน ๑๐ เครื่องมือ)

๕. เครื่องมือหลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรฐานทางจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ (จำนวน ๑๐ เครื่องมือ)

เครื่องมือที่ใช้ในแต่ละหลักสูตรได้ปรากฏไว้ในตารางเครื่องมือ โดยใช้หลักสูตรเป็นหลักในการจัดเรียงเครื่องมือเป็นหลักสูตร ๆ ไป และนอกจากเครื่องมือทั้งหมดที่ได้กล่าวไว้แล้ว ในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์จากการร่วมแสดงความคิดเห็นในการทำงานกลุ่ม จำเป็นที่จะต้องสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกัน จึงได้เพิ่มเติมกิจกรรมละลายพฤติกรรมขึ้นอีก ๕ กิจกรรม เพื่อสามารถเลือกใช้ก่อนเริ่มการเรียนการสอนในวันแรกของการฝึกอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือใช้ในภาคกลางคืนในกรณีที่เป็นการจัดหลักสูตรแบบพักอยู่ร่วมกัน เพื่อให้การละลายพฤติกรรม หรือการสร้างความคุ้นเคยเป็นไปอย่างมีสาระ ให้แก่คิดที่เป็นประโยชน์ โดยแนวคิด/วัตถุประสงค์นี้ได้รับไว้ในแต่ละเครื่องมือด้วยแล้ว

นอกจากนั้น เครื่องมือฯ ที่ระบุไว้ให้ใช้ในแต่ละหลักสูตรนั้นวิทยากรสามารถปรับเปลี่ยนได้โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และประเด็นสำคัญหรือเนื้อหาที่กำหนดไว้ในรายวิชาที่จะนำเครื่องมือฯ ไปใช้ รวมทั้งความถนัดของวิทยากร

๑. ตารางเครื่องมือหลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรฐาน
ทางจริยธรรม : เจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ

เครื่องมือ	หน้า
๑. กิจกรรมเสียงสะท้อนจากเพลงธงชาติ	๑๓
๒. เกมสร้างธงชาติ	๑๕
๓. สานิตหรือเกมประลองกำลัง	๑๙
๔. กรณีศึกษา เรื่อง อุทาหรณ์ก่อนหยิบ	๒๓
๕. กรณีศึกษา เรื่อง เมื่อดารามาติดต่อราชการ	๒๗
๖. กรณีศึกษา เรื่อง กินตามน้ำ	๒๙
๗. กิจกรรมพิชิตความต่าง	๓๑
๘. กิจกรรมข้าราชการต้นแบบของความดี	๓๕
๙. กิจกรรมคลำให้ถูก	๓๗

เครื่องมือที่ ๑ กิจกรรมเสียงสะท้อนจากเพลงธงชาติ

ประเด็นสำคัญ	กิจกรรมนี้เป็นการสื่อให้เห็นถึงสถาบันหลักของประเทศคือชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ผ่านทางเสียงเพลงธงชาติซึ่งประพันธ์โดยหลง ลงลาย (ปรมินทร์ รัชชัธรรม) เป็นการสนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๑ ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ระยะเวลา	๒๐ - ๔๐ นาที
อุปกรณ์ที่ต้องใช้	คลิปเพลง ทำเป็นมิวสิกวิดีโอ (music video)
กลุ่มเป้าหมาย	เจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ
วิธีการทำกิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> ๑. แจกแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าจะเปิดคลิปเพลงธงชาติให้ฟังความยาวประมาณ ๔ - ๕ นาที (มีให้เลือกหลาย version) ๒. ระหว่างฟังขอให้สังเกตเนื้อหาของเพลงเพื่อเตรียมตอบคำถามในช่วงท้าย ๓. เมื่อจบเพลง แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๖ - ๘ คน ๔. แต่ละกลุ่มร่วมกันตอบคำถามตามที่ระบุให้ มีเวลาอภิปรายกลุ่มละ ๑๕ นาที ๕. ให้ส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอคำตอบของกลุ่มต่อที่ประชุมใหญ่ ให้เวลา กลุ่มละไม่เกิน ๕ นาที
คำถาม	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เพลงนี้สะท้อนให้เห็นภาพปัจจุบันอย่างไรบ้าง ๒. เบื้องหลังกว่าจะมาเป็นธงไตรรงค์หรือธงสามสีนั้น ท่านได้รับรู้ ได้เห็นเรื่องราวอะไรบ้าง ๓. “ฟังเพลงชาติให้ได้ยินเสียงหัวใจกันและกัน” ท่านคิดว่า หัวใจควรจะเต้นอย่างไร ๔. การจะให้ทุกคนเห็นสามสิ่งจากผืนธงเหมือน ๆ กัน ท่านคิดว่าควรจะมีวิธีการอย่างไร
บทสรุปในภาพรวม	<p>กว่าจะมาเป็นธงไตรรงค์ซึ่งมี ๓ สีได้นั้น แต่ละสีล้วนมีความหมาย มีที่มาที่ไปที่คนไทยทุกคนควรเรียนรู้และเข้าใจที่จะได้ไม่ลืมรากเหง้าของตัวเอง แต่ปัจจุบันสิ่งเหล่านี้ได้ถูก ลืมเลือนไป ลืมไปว่า “ธงชาติ และ เพลงชาติไทย เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นไทย” เราทุกคนควรมีความภาคภูมิใจในเอกราช และความเสียสละของบรรพบุรุษไทย การให้ความเคารพธงชาติจึงเป็นการแสดงถึงความรักและเราต้องปลูกฝังค่านิยมให้คนภายในชาติมีความรัก ความสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน</p> <p>เนื้อหาเพลงนี้สอดคล้องกับการสร้างความสามัคคีของคนไทยธงชาติไทยมีด้วยกันทั้งหมด ๓ สี (หลัก) ประกอบด้วย สีแดง สีขาว และสีน้ำเงิน เรียงสลับแถบสีกัน อย่างลงตัวให้ความหมายของสีธงชาติไทยแต่ละสีนั้นมีความหมายดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • สีแดง - เป็นสัญลักษณ์ แทนชาติ • สีขาว - เป็นสัญลักษณ์ แทนศาสนา • สีน้ำเงิน - เป็นสัญลักษณ์ แทนพระมหากษัตริย์ของไทย

บทเรียนจากกิจกรรม

เนื้อเพลง “ธงชาติ”

“ชาติไทยไม่ใช่เพียงผืนผ้า	เอาสีมาทาให้เป็นสามสี
แต่กว่าจะเป็นไตรรงค์ผืนนี้	เบื้องหลังยังมีเรื่องราวตั้งมากมาย
ทั้งความทุกข์ ทั้งชีวิตของบรรพชน	หลอรรวมปะปนอนาคตลูกหลานไว้
แต่วันนี้ที่ได้เห็นผืนธงไทย	น้ำตาแทบจะไหลให้สงสารแผ่นดิน
นานแค่ไหนที่เหมือนคนไทยลืมรักชาติ	ปล่อยไตรรงค์โบกสะบัดอย่างเดียวตายเสียจนชิน
ถึงเวลาเหลียวมองธงคู่แผ่นดิน	ฟังเพลงชาติให้ได้ยินเสียงหัวใจกันและกัน
ให้ลึกซึ้งถึงความทุกข์ของบรรพชน	รู้สึกกังวลอนาคตของลูกหลาน
ถ้าเห็นสามสิ่งจากผืนธงเหมือน ๆ กัน	เมื่อใดก็เมื่อนั้นสันติสุขจะคืนมา”

ธงชาติและการสร้างชาติ

สำหรับความหมายของธงชาติไทยที่เปลี่ยนมาเป็น ธงไตรรงค์ นั้น สีแดง หมายถึง ชาติและความสามัคคีของคนในชาติ สีขาว หมายถึง ศาสนา และ สีน้ำเงิน หมายถึง กษัตริย์ สะท้อนถึง ศูนย์รวมจิตใจของคนไทย ๓ ด้าน มีการเคารพธงชาติ วันละ ๒ เวลา (ซีกธงขึ้นสู่ยอดเสาในเวลา ๐๘.๐๐ น. เชิญธงลงเวลา ๑๘.๐๐ น.) เริ่มต้นสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี และได้ขอชาวต่างชาติไป

กระทั่งรัฐบาลนายอินทร์ กรีวิเชียร (หลังเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙) ได้รื้อฟื้น การเคารพธงชาติวันละ ๒ เวลาให้กลับมาอีกครั้ง ทั้งยังได้ประกาศเชิญชวนข้าราชการหยุดยืนตรงเคารพธงชาติ เพื่อเป็นตัวอย่างอันดีแก่ประชาชนทั่วไป โดยออกเป็นประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องระเบียบการชักธงชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๙ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ ต่อมาประกาศในราชกิจจานุเบกษา จึงมีการเทียบ เวลาจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย วันละ ๒ ครั้ง ในเวลาเคารพธงชาติ

“ธงชาติและเพลงชาติไทย เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นไทย เราจึงช่วยกันยืนตรงเคารพ ธงชาติ ด้วยความภาคภูมิใจในเอกราชและความเสียสละของบรรพบุรุษไทย” ประโยคดังกล่าวที่ขึ้นต้นก่อน การเคารพธงชาติในตอนแปดโมงเช้าและหกโมงเย็น

ที่มาข้อมูล :

- <https://creationcz.com/lyrics/เพลงชาติไทย/>
- <https://th.wikipedia.org/wiki/เพลงชาติไทย>

เครื่องมือที่ ๒ เกมสร้างธงชาติ

ประเด็นสำคัญ กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้คิดถึงความสำคัญของธงชาติต่อความเป็นสัญลักษณ์ของเอกราชและประเทศชาติเป็นการสนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๑ ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ระยะเวลา ๒๐ - ๔๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้ - กระดาษสี แดง ขาว และน้ำเงิน นำมาตัดเป็นแถบยาว เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำไป ต่อเป็นธงชาติไทย จำนวนแถบกระดาษให้มีจำนวนเท่าคนเข้าร่วมกิจกรรม หรืออาจ กำหนดให้ ๑ แถบสี ต่อ ๒ หรือ ๓ คน ก็ได้ เพื่อให้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยน ช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน

- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม วิทยากรถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า

- รู้ไหม ทำไม เราต้องมีธงชาติ ?
- ประเทศอื่นเขามีธงชาติกันไหม มีธงชาติไว้ทำไม ?

หลังจากได้คำตอบ วิทยากร สรุป และนำไปสู่การให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับธงชาติ

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับธงชาติ

ข้อมูลจาก Wikipedia ระบุว่า ธง คือ ผืนผ้ามักมีรูปทรงสี่เหลี่ยม หรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า ที่มีการออกแบบ และใช้สีสันทันเป็นสัญลักษณ์ มักใช้เป็นเครื่องประดับ หรือการให้สัญญาณเมื่อการสื่อสารอื่น ทำได้ด้วยความยากลำบาก นอกจากนี้ ธงชาติยังใช้ในการรวมการระบุดัตตนหรือกลุ่มต่าง ๆ อีกด้วย

ธงชาติ จะเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นชาติ และความมีอธิปไตยเหนือดินแดน ในสมัยยุคกลาง (Middle Age) และยุคทอง (Renaissance) ในทวีปยุโรป ได้มีการใช้ธงชาติเพื่อแสดงถึงความเคารพต่อพระเจ้าผู้คุ้มครอง และแสดงถึงประเทศของตนในการสู้รบ

ธงชาติส่วนใหญ่ มักมีการออกแบบด้วยการใช้สีและสัญลักษณ์ที่ได้รับการกำหนดความหมาย ต่าง ๆ และมีรากฐานมายาวนาน เช่น ธงชาติของประเทศเดนมาร์ก เริ่มใช้มาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๔๗๘ นับเป็นธงชาติเก่าแก่ที่สุดในโลกที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีลักษณะเป็นพื้นสีแดง และมีขีดกากบาทในลักษณะของไม้กางเขนอยู่บนพื้นสีแดง นอกจากนี้ยังมีธงชาติของประเทศอื่น ๆ ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากภาพไม้กางเขนอีกหลายประเทศ เช่น ธงชาติของประเทศนอร์ดิกอื่น ๆ (นอร์เวย์ สวีเดน ฟินแลนด์ และไอซ์แลนด์)

ธงชาติของประเทศเนเธอร์แลนด์ จะเป็นธงสามสีที่เก่าแก่ที่สุดที่ยังใช้อยู่ ประกอบด้วย สีแดง ขาว และสีน้ำเงิน ซึ่งมีรากฐานมาตั้งแต่ยุคจักรพรรดิชาเลอมา (Charlemagne) ในศตวรรษที่ ๙

จะเห็นได้ว่าธงชาติของแต่ละประเทศมีรากฐาน มีที่มาที่ไป และมีการออกแบบอย่างสมเหตุสมผล

- วิธีการทำกิจกรรม**
1. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นกลุ่มละประมาณ ๑๐ ถึง ๑๕ คน และแจกกระดาษสีที่เตรียมไว้ ๑ ชิ้นต่อ ๑ คน หรือ ๑ ชิ้นต่อ ๒ หรือ ๓ คน ในกรณีที่มีคนจำนวนมาก โดยไม่กำหนดว่าใครจะได้สีอะไร
  ๒. ให้แต่ละกลุ่มรวมแถบสีที่ได้ให้เป็นธงชาติไทยที่สมบูรณ์ แล้วนำแถบสีธงชาติไปติดไว้บน Flipchart ของกลุ่มที่กำหนดไว้ให้
  ๓. ให้สมาชิกกลุ่มหาข้อมูลว่า “ธงชาติไทยมีประวัติและที่มาอย่างไร” และให้แต่ละคนเขียนใส่กระดาษแผ่นเล็ก ๆ ว่า “สำหรับฉันแล้ว ธงชาติไทยคืออะไร มีความหมายอย่างไร ทำไมจึงจำเป็นต้องมีธงชาติไทย”
  ๔. แต่ละกลุ่มรวบรวมความคิดของสมาชิกทุกคน แล้วนำมาเขียนเป็นประโยคหรือข้อความสั้น ๆ สื่อความหมายของธงชาติต่อความเป็นเอกราช อธิปไตย และประเทศชาติอย่างชัดเจน จับใจ จำง่าย
  ๕. ให้กลุ่มออกแบบ/จัดทำโปสเตอร์ที่มีภาพธงชาติตามแถบสีที่จัดทำไว้ และมีคำอธิบายความหมายของธงชาติ และความเป็นเอกราช อธิปไตย ตามความเข้าใจของกลุ่มที่เข้าใจง่ายและความหมายที่ชัดเจน
  ๖. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒-๓ นาที

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

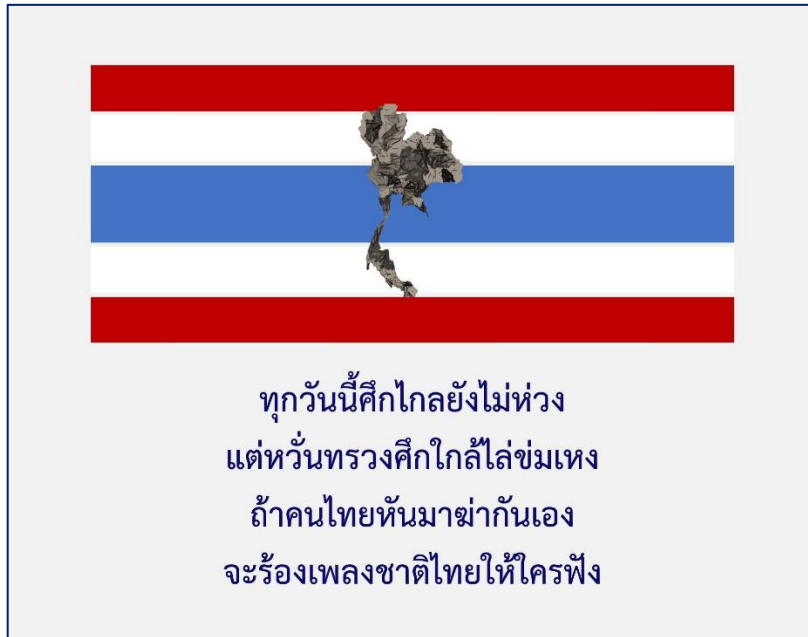
๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้
๒. ถ้าไม่เปลี่ยนแปลงและใช้ธงชาติไทยเดิมนั้นจะมีข้อเสีย/มีความเสียหายอะไรบ้าง

บทสรุปหลังได้คำตอบ

๑. ธงชาติของแต่ละประเทศ ถือเป็นสัญลักษณ์ของชาติ และความมีอธิปไตยบนดินแดนที่ครอบครอง สะท้อนถึงความเป็นชาติที่นำภาคภูมิใจ แสดงถึงความเป็นหนึ่งเดียวกันของคนในประเทศ จึงควรได้รับการดำรงรักษาและเชิดชูไว้
๒. การเปลี่ยนแปลงเรื่องใดที่จะส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ จะต้องมีการศึกษาหาข้อมูลพื้นฐานประกอบอย่างละเอียด รอบคอบ ศึกษาถึงที่มา เหตุผลที่มีอยู่ และความต้องการการเปลี่ยนแปลง จะต้องพิจารณาตัวเลือก แนวทางต่าง ๆ ให้หลากหลาย รอบคอบ คำนึงถึงผลกระทบและความเสี่ยง ในแง่มุมต่าง ๆ ให้ชัดเจน
๓. วิทยากรอาจสรุปด้วยการเปิด Youtube ตาม link นี้
<https://www.youtube.com/watch?v=i1vLK7oHul0>

มิวสิกวิดีโอเพลง "ธงชาติ" เพลงประกอบภาพยนตร์สารคดีชุด "ก้าวข้าม...เพื่อตามฝัน"
เนื้อร้อง / ทำนอง : หลง ลงลาย

กลอนเพลงชาติไทย

ที่มา หนังสือดอกไม้ใกล้หมอนของ นภลัย ฤกษ์ชนะ (สุวรรณธาดา)

ธงชาติไทย ไกวกวัด สะบัดพลิ้วแลรี่วูสลับงามเป็นสามสี
ผ้าฝืนน้อยบางเบาเพียงเท่านั้นแต่เป็นที่รวมชีวิตและจิตใจ
ชนรุ่นเยาว์ ยืนเรียบระเบียบแถวดวงตาแน่วนิ่งตรงงังไสว
ประเทศไทย รวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทยฟังกตราใดเลือดช่านพล่านทั้งทรวง
ฝืนแผ่นดินถิ่นนี้ที่พำนักเราแสนรักและแสนจะแหนหวง
แผ่นดินไทย ไทยต้องครองทั้งปวงชีพไม่ร่วงใครอย่าล้ำมาย่ำยี้
เธอร้องเพลงชาติไทยมันใจเหลือพลีชีพเพื่อชาติที่รักสมศักดิ์ศรี
เพลงกระหึ่มก้องฟ้าก้องธาตรีแมนไพรีได้ฟังยังถอนใจ
แต่สิ่งหนึ่งซึ่งไทยร้ายใจเหลือคือเลือดเนื้อเป็นหนอนคอยบ่อนไส้
บ้างหากินบนน้ำตาประชาไทยบ้างฝักใฝ่ลัทธิชู้หน้ากลัวเกรง
ทุกวันนี้ศึกไกลยังไม่ห่างแต่วันทรวงศึกใกล้ใกล้ข่มเหง
ถ้าคนไทยหันมาช่วยกันเองจะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง

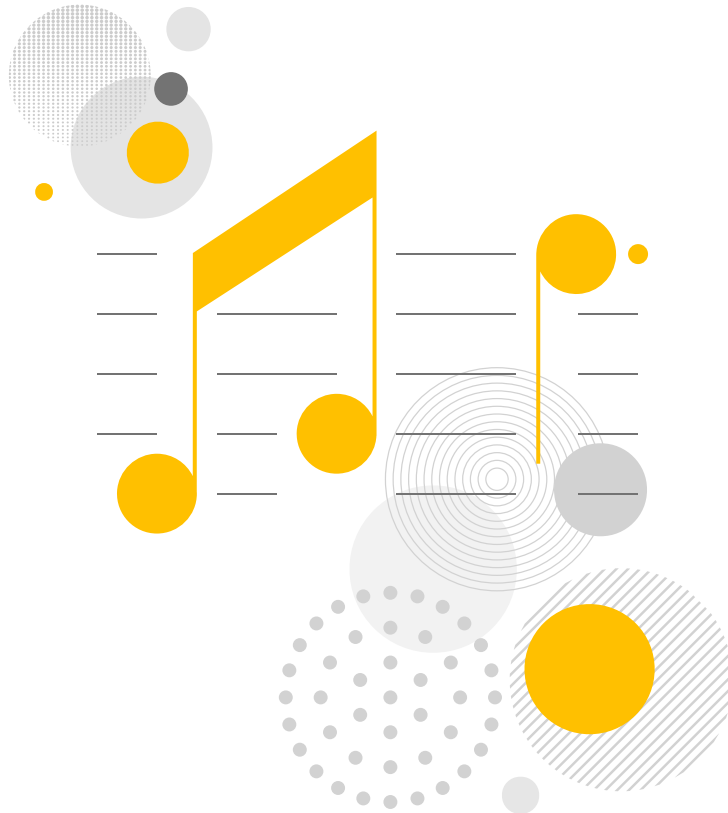
เพลงชาติ

คำร้อง พันเอก หลวงสารานุประพันธ์ (นवल ปาจิณพยัคฆ์)

ทำนอง พระเจนดุริยางค์ (ปิติวาทยะกร)

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย เป็นประชารัฐไผทของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบแต่ถึงรบไม่ขลาด เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี เถลิงประเทศชาติไทยทวีมีชัย ชโย

(ที่มา : <https://www.kroobannok.com/21489>)

เมื่อวิทยากรส่งสัญญาณให้เริ่มก็ให้ผู้สวดหรือผู้แข่งขัน (กรณีที่มีการแข่งกลุ่ม) ออกแรงดันกันอย่างเต็มที่ จนผู้แข่งขันคนใดคนหนึ่งแพ้กำลังและต้องถอยหลังไป จากตำแหน่งที่ยืน

๔. ให้ถือว่าผู้สวดหรือผู้แข่งขันที่ไม่ได้ขยับหรือถูกดันให้ถอยหลังเป็นผู้ชนะ ในกรณีที่มีผู้แข่งขันหลายคน เมื่อคนแรกถอยหลังถือว่าแพ้ไปแล้ว ให้ผู้แข่งขันจากกลุ่มอื่น เข้ามาเป็นผู้ทำชิงคนต่อไป แข่งขันจนครบและได้ผู้ชนะคนสุดท้าย

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. การทำกิจกรรมที่เน้นให้ผู้สวดหรือผู้แข่งขัน เอาชนะด้วยการต่อต้านหรือต่อสู้ ให้แง่คิดอะไรกับเราบ้าง
  - มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งชนะจริง ๆ หรือเปล่า มีความสูญเสียเกิดขึ้นไหม อย่างไร
  - ถ้าเปรียบสถานการณ์นี้กับการปฏิบัติตัวของเรา เราได้แง่คิดอะไรบ้าง
  - ในกรณีของความเชื่อและความคิดเห็น หากเราผลักดันให้ผู้ที่เราเห็นต่างเป็นผู้แพ้ จะเกิดอะไรขึ้น
  - จะมีวิธีดึงให้คนที่เห็นต่างโดยเฉพาะทางด้านการเมืองมาพูดคุยกันอย่างสร้างสรรค์ได้หรือไม่ อย่างไร
  - ถ้าเปรียบกิจกรรมนี้กับการปฏิบัติตนในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ฟังผู้รับบริการ จะทำให้เสียภาพลักษณ์ของทางราชการหรือไม่ อย่างไร
๒. ในอีกแง่มุมหนึ่ง ถ้าเราไม่ต่อต้าน แต่ปรับวิธีการ โน้มน้าวให้อีกฝ่ายหนึ่งมารับฟังข้อมูล และวิธีการอื่น ๆ และมีการปรับเข้าหากันก็จะเกิดสถานการณ์ Win-Win ทั้ง ๒ ฝ่าย จะดีกว่าไหม
๓. วิทยากร/ผู้อำนวยการกลุ่มขอให้ผู้สวดหรือผู้แข่งขันมาที่หน้าห้อง และเกริ่นให้เห็นว่า เขาถูกอุปโลกน์ให้มาเป็นผู้ทรงพลัง มีกำลังแล้วจึงถามคำถาม
  - คิดว่าทำไมสมาชิกคนอื่น ๆ ถึงเลือกให้เราเป็นตัวแทนไปสวด/แข่งขัน
  - ผู้ชนะรู้สึกอย่างไร เราคิดว่าชนะจริงหรือเปล่า
  - คนไม่ชนะรู้สึกอย่างไร ถ้าต้องมาแข่งอีกจะอยากมาไหม
๔. ถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนอื่น ๆ ในห้องว่าเลือกตัวแทนไปแข่งขันโดยดูจากอะไร
  - ถ้าในสถานการณ์อื่น ๆ เมื่อจะเลือกใครเป็นตัวแทน เราจะเลือกอย่างไร มีเกณฑ์หรือหลักการเลือกอย่างไร

วิทยากร/ผู้อำนวยการกลุ่ม สรุปว่าในการเลือกใครให้ทำอะไรจะขึ้นอยู่กับลักษณะงาน และความเหมาะสม ซึ่งคำว่า ความเหมาะสมนั้น หากเรากำหนดเกณฑ์หรือระดับความต้องการให้ชัดเจน

โดยมีสมมติฐานจากลักษณะของภารกิจ และคุณสมบัติหรือคุณลักษณะของผู้ที่จะทำให้ภารกิจนั้นประสบความสำเร็จ

หากมีการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกดังกล่าวให้ชัดเจนและมีการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจ โดยทั่วถึง ก็จะช่วยให้เกิดความเข้าใจ และการยอมรับ รวมทั้งช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีแนวทางในการพัฒนาตนเองต่อไป

นอกจากนี้วิทยากร/ผู้อำนวยการกลุ่มควรสรุปเพิ่มเติมด้วยว่าคนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก ในกิจกรรม หรือเรื่องอื่น ๆ อาจเป็นเพราะกิจกรรม/งานบางประเภทต้องการคุณลักษณะที่แตกต่างกันไป ดังนั้นหากเราสังเกต เรียนรู้ และวิเคราะห์ที่ต่อยอดเมื่อพัฒนาตนเองก็จะเป็นประโยชน์ในโอกาสต่อ ๆ ไป

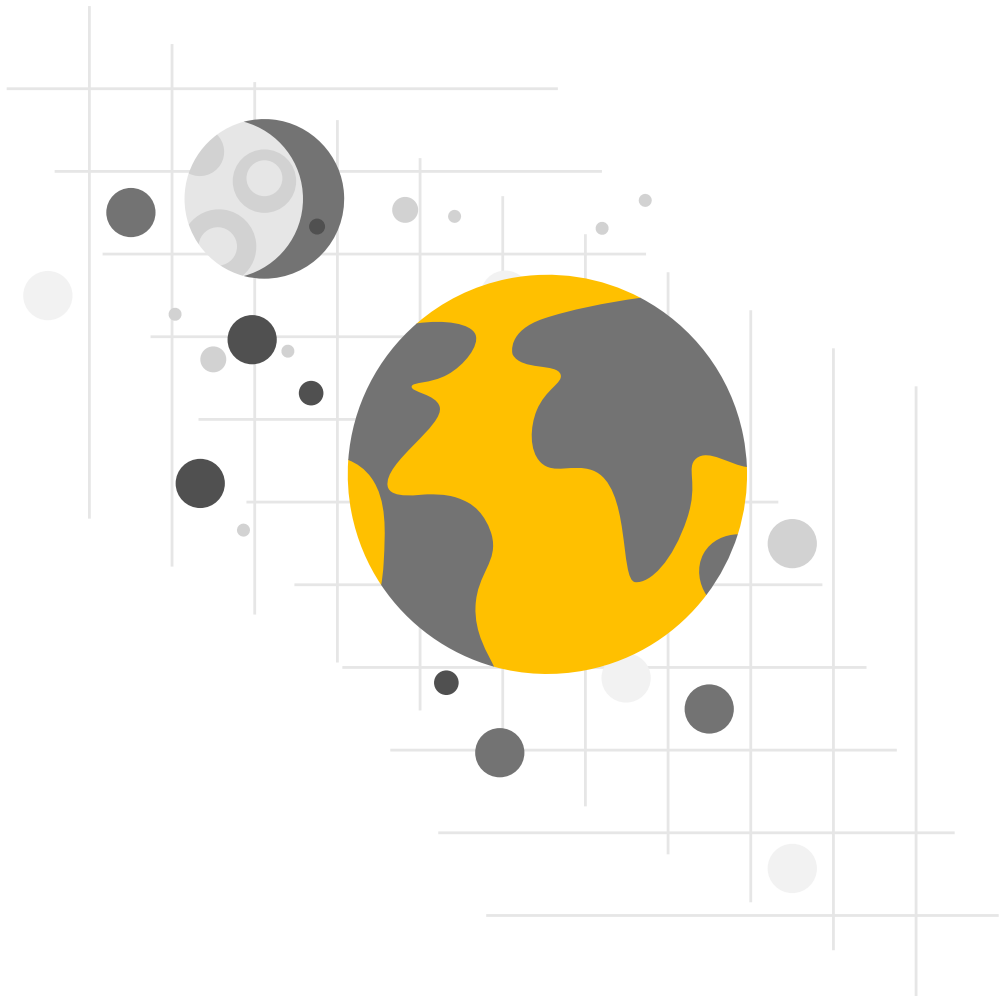
บทสรุปหลังได้คำตอบ

๑. เราไม่ควรผลักดันคนที่เห็นต่างให้กลายเป็นผู้แพ้ ในกรณีของความเชื่อและความคิดเห็น นั้น บางคนอาจไม่ได้มีแนวคิดเรื่องการยึดมั่นในสถาบันที่เป็นหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เนื่องจากไม่เข้าใจและไม่ได้ซึมซับหลักการแนวคิด รวมทั้งไม่ได้รับรู้ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นที่ทำให้ประเทศของเราดำรงความเป็นเอกราช และมีสถานการณ์เป็นที่ยอมรับในระดับสากลของโลกยุคปัจจุบัน ดังนั้นเราจึงต้องเตือนตัวเองเสมอว่า “การเอาชนะ” อาจก่อให้เกิดความสูญเสียในภาพรวม ในวงกว้างที่เราอาจไม่ได้นึกถึง และท้ายที่สุดก็ไม่มีใครเป็นผู้ชนะอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้ที่ป็นหัวหน้าทีม หรือผู้บริหารระดับต้นที่มีความใกล้ชิดกับผู้ที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ มีบทบาทสำคัญในการสร้างการรับรู้ถึงความสำคัญของการมีชาติไทยที่มีเอกราช การนับถือศาสนาไม่ว่าจะเป็นศาสนาใด โดยยึดหลักการคำสอนที่สอนให้เป็นคนดี รวมทั้งการมีพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นประมุขและเป็นหลักสำคัญของประเทศที่ทรงทำคุณประโยชน์อันเป็นคุณูปการแก่ประชาชน
๒. ในการทำงานนั้นการแข่งขันในระดับหนึ่งจะช่วยให้เกิดการสร้างผลงานที่มีคุณภาพ แต่การแข่งขันที่มุ่งให้ตัวเอง หรือฝ่ายของตนเป็นผู้ชนะ โดยไม่คำนึงถึงภาพรวมหน่วยงาน จะยิ่งทำให้เกิดความเสียหาย การกำหนดให้มีผู้แพ้ ผู้ชนะจะผลักดันให้เกิดการคิดถึงแต่ตัวเอง ขาดการช่วยเหลือเกื้อกูล ทำให้ผู้แพ้เกิดความรู้สึกต่อต้านเอาคืน ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่จะสร้างกลไกป้องกันตัวเอง (Defense mechanism) เพื่อไม่ให้รู้สึกว่าคุณค่าหรือไร้ความสามารถ ดังนั้น ในการทำงานร่วมกัน หากไม่มุ่งมั่นให้เกิดผู้แพ้หรือผู้ชนะมากจนเกินไป และยึดภาพรวมความสำเร็จขององค์กร ของประเทศเป็นหลักก็จะช่วยให้เกิดความร่วมมือในการทำให้ดีขึ้น ใช้กลไกศักยภาพและความสามารถของทุกคน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เน้นแนวคิดที่เราจะเติบโตและพัฒนาไปด้วยกันเพื่อภาพรวมใหญ่ที่ดีขึ้นก็จะช่วยให้ได้ผลสำเร็จ

ของงาน นอกจากนี้หากเจ้าหน้าที่ของรัฐแสดงออกด้วยความดิ่งตัน ไม่ยอมรับผิด หรือไม่ฟังผู้รับบริการ ก็จะไม่เป็นแบบอย่างที่ดี และไม่รักษาภาพลักษณ์ของทางราชการอีกด้วย

บทสรุปในภาพรวม

กิจกรรมประลองกำลังนี้ใช้เป็นกิจกรรมนำไปสู่แนวทางและวิธีการในการสร้างแนวคิดให้เกิดความยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศอันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาภาพลักษณ์ของทางราชการรวมทั้งในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ เช่น การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน เป็นต้น

เครื่องมือที่ ๔

ประเด็นสำคัญ

กรณีศึกษา เรื่อง อุทาหรณ์ก่อนหยิบ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ตระหนักถึงความซื่อสัตย์สุจริต ให้ข้าราชการมีความระมัดระวังตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ปฏิบัติไปในทางมุ่งหมายที่ดี ไม่ลำเอียง ไม่แสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายและการมีจิตสำนึกที่ดี เป็นการสนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

๑. เอกสารกรณีศึกษา เรื่อง “อุทาหรณ์ก่อนหยิบ” (*หมายเหตุ)
๒. เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรม ๗ ข้อ และวินัยมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

วิทยากรพูดคุยกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม และถามคำถามว่า

๑. คุณรู้จักท่านเปา หรือเปาบุ๋นจิ้นไหม ท่านเปาเป็นสัญลักษณ์ของอะไร ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น
๒. ถ้าให้ยกตัวอย่างของคนรุ่นใหม่ที่เป็นสัญลักษณ์ของคนที่ซื่อสัตย์ คุณจะนึกถึงใคร? เพราะเหตุใด?
๓. ถ้าให้ออกแบบของบะหมี่ยี่ห้อ “ซื่อสัตย์” โดยใช้หน้าบุคคลคนหนึ่งเป็นสัญลักษณ์ คุณจะใช้ใบหน้าของใคร? เพราะเหตุใด?

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็น ๕ กลุ่ม ๆ ละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. วิทยากรเล่ากรณีศึกษา เรื่อง “อุทาหรณ์ก่อนหยิบ”

(เรื่องเล่าสำหรับวิทยากร) นางจิต หญิงชาวบ้าน ไปโรงพยาบาลกับนางใจ เพื่อนบ้าน เนื่องจากถูกนายเที่ยง สามีทำร้ายร่างกายได้รับบาดเจ็บมีแผลที่ศีรษะ แพทย์เย็บแผล ๕ เข็ม และสั่งยาปฏิชีวนะ ยาแก้ปวดให้ไปรับประทาน ระหว่างที่รอรับยาและรอจ่ายเงินนางใจ เหลือบไปเห็นนายเที่ยงมาที่โรงพยาบาล จึงตะโกนบอกนางจิตให้รีบหนีไป เพราะกลัวนายเที่ยงจะตามมาทำร้ายอีก นางจิต ตกใจมาก รีบวางเงิน ๕๐๐ บาท ไว้บนเคาน์เตอร์รับยา โดยยังไม่ทันได้รับยาไป ต่อมาลมพัดเงิน ๕๐๐ บาทนั้น ปลิวไปตกที่พื้นหน้าเคาน์เตอร์การเงิน นายสาธิต เจ้าหน้าที่การเงินเดินกลับมาจากห้องน้ำเห็นเงินตกอยู่จึงก้มลงหยิบเงินแต่ไม่เห็นใครอยู่บริเวณนั้น จึงไม่รู้ว่าเงินอะไรของใครจึงเก็บเข้ากระเป๋าตนเองไป สามวันต่อมานางจิต มาโรงพยาบาลเพราะแผลอักเสบ แพทย์ได้ซักถามว่าได้รับประทานยาปฏิชีวนะหรือไม่ นางจิตตอบว่า ไม่ได้ทานเพราะรีบกลับบ้าน แต่ก็วางเงินไว้ให้หมอแล้ว ๕๐๐ บาท เรื่องจึงแดงขึ้นว่าเงินของคนใช้หายไปไหน ปรากฏว่ามีพนักงานทำความสะอาดเห็นว่านายสาธิตก้มลงหยิบเงิน ๕๐๐ บาทไป ส่วนเพื่อนนายสาธิตชื่อนายเทิดศักดิ์ นักกายภาพบำบัดเดินมาหานายสาธิตที่เคาน์เตอร์การเงิน เพื่อจะชวนไปรับประทานอาหารกลางวันแต่นายสาธิตไม่อยู่ ขณะนั้นเองมีคนใช้

มาจ่ายเงินที่เคาน์เตอร์การเงิน นายเทิดศักดิ์จึงรับเงินไว้แทนนายสาธิตและออกใบเสร็จให้กับคนใช้ จำนวน ๗๐๐ บาท นายเทิดศักดิ์เห็นเป็นโอกาสดีที่ไม่มีใครอยู่จึงหยิบเงิน ๗๐๐ บาท ที่ได้จากคนใช้ใส่กระเป๋ากางเกงของตนเองโดยคิดว่าจะนำเงินมาคืนภายใน ๒-๓ วันข้างหน้า แต่วันรุ่งขึ้นผู้ตรวจสอบภายในของโรงพยาบาลมาตรวจพบว่าเงินหายไป ๗๐๐ บาท และตรวจพบว่านายเทิดศักดิ์ออกใบเสร็จให้คนใช้ไป ๗๐๐ บาท

๓. แจกเอกสารกรณีศึกษา เรื่อง “อุทาหรณ์ก่อนหยิบ” ให้กับกลุ่มต่าง ๆ ให้เวลาอภิปรายกันในกลุ่ม ๑๕ นาที
๔. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่า
  - พฤติการณ์ของนายสาธิต และนายเทิดศักดิ์ เป็นหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไร
  - พฤติการณ์ของนายสาธิต และนายเทิดศักดิ์ ถึงขั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่ อย่างไร
๕. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ – ๓ นาที
๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน
๗. วิทยากรสรุปประเด็น และถามคำถามหลังกิจกรรม (**)
๘. วิทยากรเฉลย หรืออธิบายตามบทสรุปหลังได้คำตอบ (***)

* หมายเหตุ วิทยากรจะเตรียมเอกสารกรณีศึกษา เรื่อง “อุทาหรณ์ก่อนหยิบ” เพื่อแจกผู้ร่วมกิจกรรม หรือวิทยากรจะเป็นผู้เล่าเรื่องเองก็ได้

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม (**)

๑. ท่านคิดว่า จิตสำนึกที่ดีสามารถเกิดขึ้น หรือสร้างขึ้นให้กับบุคคลที่เติบโตพันวัยเด็กเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวแล้วได้หรือไม่ อย่างไร
๒. จากกรณีศึกษานี้ ท่านคิดว่าจะมีวิธีการใดบ้างที่จะเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดี ให้มีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

บทสรุปหลังได้คำตอบ (***)

จากกรณีศึกษานี้ ทั้งนายสาธิตและนายเทิดศักดิ์ มีพฤติการณ์ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ เพราะไม่ซื่อสัตย์สุจริต และไม่มีจิตสำนึกที่ดี สำหรับในกรณีนายสาธิต ที่เก็บเงิน ๕๐๐ บาทได้ แม้จะไม่รู้ว่าเป็นของใคร หากมีจิตสำนึกที่ดี ก็ต้องไม่นำไปเป็นของตนเองเนื่องจากเป็นเงินของผู้อื่น อาจมีวิธีอื่นที่ไม่ใช่นำเข้ากระเป๋าตนเอง เช่น อาจนำไปฝากไว้ที่แผนกประชาสัมพันธ์หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่นี้

เพื่อรอเจ้าของเงินกลับมาติดตามคืน พฤติกรรมจึงเข้าลักษณะไม่ซื่อสัตย์สุจริต ส่วนกรณีนายเทิดศักดิ์ ก็ไม่มีเจตนาที่ตี ตั้งใจนำเงินของราชการไปใช้ก่อน แม้คิดว่า จะนำเงินมาคืนภายใน ๒ - ๓ วันข้างหน้า ความผิดก็เกิดขึ้นสำเร็จแล้ว ซึ่งการกระทำ ของทั้งสองคนได้เข้าข่ายผิดวินัยด้วย กล่าวคือ นายสาธิต ได้กระทำผิดวินัยตามมาตรา ๘๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ที่บัญญัติว่า ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม ส่วนนายเทิดศักดิ์ กระทำผิดวินัยตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ บัญญัติว่า ข้าราชการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ หน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต การที่นายเทิดศักดิ์ สอดตัวเข้าทำหน้าที่ แทนนายสาธิต ถือว่าได้ทำหน้าที่ในตำแหน่งของนายสาธิตแล้วโดยพฤตินัย การนำเงิน ไปเช่นนี้จึงถือเป็นการกระทำที่ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ มีโทษไล่ออก แม้จะนำเงิน ที่ทุจริตไปแล้วมาคืนภายหลัง ก็ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษเป็นปลดออก (ตามมติ คณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว.๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖)

เครื่องมือที่ ๕	กรณีศึกษา เรื่อง เมื่อดารามาติดต่อราชการ
ประเด็นสำคัญ	กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ตระหนักถึงความสำคัญในการให้บริการแก่ประชาชน โดยเน้นการให้บริการด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน อย่างรวดเร็ว ทั่วถึง ปราศจากอคติ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๖ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ
ระยะเวลา	๓๐ นาที
อุปกรณ์ที่ต้องใช้	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีศึกษาเรื่อง “เมื่อดารามาติดต่อราชการ” (* หมายเหตุ) - เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำเป็น PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษา แทนการทำเป็นเอกสารแจก - เอกสารวินัยมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง - Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ ๑ แผ่น
กลุ่มเป้าหมาย	เจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี
การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม	<p>วิทยากรถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. คุณเคยไปใช้บริการของภาครัฐ แล้วถูกแซงคิวบ้างหรือไม่ ? ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น ? ๒. คุณเคยรู้สึกว่าการบริการของรัฐมีการบริการล่าช้ากว่าธนาคารของเอกชนหรือไม่ ? เพราะเหตุใด ? <p>กิจกรรมต่อไปนี้จะขอให้ท่านช่วยกันวิเคราะห์ โดยแยกแยะพฤติกรรมออกมา พร้อมทั้งสังเคราะห์และประเมินว่า พฤติกรรมเป็นหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ ข้อใด หรือเป็นพฤติกรรมที่ผิดวินัยด้วยหรือไม่ มาตราใด</p>
วิธีการทำกิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> ๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นกลุ่มละประมาณ ๕ - ๑๐ คน ๒. วิทยากรแจกเอกสารกรณีศึกษา เรื่อง “เมื่อดารามาติดต่อราชการ” และให้ประชุมกลุ่มภายใน ๕ นาที ๓. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้ทำตาม หรือไม่ทำตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไรบ้าง ๔. หากท่านเป็นผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น ควรจะดำเนินการอย่างไร ๕. แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที ๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน
* หมายเหตุ	(๑) วิทยากรจัดเตรียมเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “เมื่อดารามาติดต่อราชการ” เพื่อแจกผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เรื่องนี้ นางสาวกันยา นักแสดงละครโทรทัศน์ชื่อดัง เดินทางมาติดต่อราชการที่ส่วนราชการแห่งหนึ่ง ขณะนั้นเองมีหญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ พระภิกษุ และชายตาบอดเดินเข้ามาภายในสำนักงาน เจ้าหน้าที่จึงจัดช่องทางพิเศษให้บุคคลเหล่านั้นได้รับบริการก่อน กันยาจึงให้ผู้จัดการส่วนตัวไปพูดคุยกับเจ้าหน้าที่เพื่อขอเข้าช่องทางพิเศษบ้าง เจ้าหน้าที่ที่หยุดคิดชั่วครู่แล้วบอกกับผู้จัดการส่วนตัวของกันยาว่า.....ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของทางราชการ เพราะกันยาไม่อยู่ในข่ายที่ควรได้รับบริการในช่องบริการพิเศษ แม้จะเป็นนักแสดงชื่อดัง ก็ต้องได้รับบริการในช่องประชาชนทั่วไปโดยไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลใดเป็นพิเศษ

(๒) วิทยากรอาจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำไปประยุกต์ทำเป็นบทบาทสมมติ (role play) ได้ หากมีเวลาซักซ้อม

(๓) วิทยากรสามารถประสานกับศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. ขอใช้วิดีโอเรื่อง “ความเป็นธรรมในการให้บริการ” เป็นทางเลือกประกอบการบรรยายได้

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้
๒. ท่านเคยประสบกับเพื่อนร่วมงานในลักษณะเช่นนี้บ้างหรือไม่ อย่างไร
๓. ในหน่วยงานของท่านเคยมีกิจกรรมยกย่อง หรือให้รางวัลเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ เช่นกรณีศึกษาหรือไม่ อย่างไร

บทสรุปหลังได้คำตอบ ในเรื่องนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๖ คือ “ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ” ด้วยการให้บริการแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดี ปราศจากอคติ ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลผู้มาติดต่อโดยไม่เป็นธรรม ยกเว้นเป็นการดำเนินตามมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรค หรือเป็นการส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเป็นการปฏิบัติที่สมเหตุสมผล เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน ซึ่งหน่วยงานราชการใดเห็นว่าผู้รับบริการควรได้รับการบริการเป็นกรณีพิเศษ เช่น หญิงตั้งครรภ์ คนชรา ผู้พิการ รวมไปถึงพระภิกษุและแม่ชี ควรเปิดเป็นช่องทางพิเศษหรือช่องทางฉุกเฉิน และประกาศให้ผู้รับบริการทราบเป็นการทั่วไป ดังนั้นจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อ ๖ แล้ว แต่หากเจ้าหน้าที่ผู้นี้อนุญาตให้กันยาได้ลัดคิว หรือเข้ารับบริการในช่องทางพิเศษเพราะความสนใจ ก็จะเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อ ๖ เพราะเลือกปฏิบัติไม่เป็นธรรมกับผู้รับบริการคนอื่น ๆ และอาจผิดวินัยอีกประการหนึ่งด้วย ตามมาตรา ๘๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่บัญญัติความว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม นอกจากนั้น ถ้ากรณีนี้เจ้าหน้าที่รับสินบนเพื่ออำนวยความสะดวกด้วย ก็จะเป็นการผิดวินัยร้ายแรงถึงทุจจริตได้ ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

เครื่องมือที่ ๖

ประเด็นสำคัญ

กรณีศึกษา เรื่อง กินตามน้ำ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ตระหนักถึงความซื่อสัตย์สุจริต ให้ข้าราชการมีความระมัดระวังตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่แสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายและการมีจิตสำนึกที่ดี รับผิดชอบ ต่อหน้าที่ เป็นการดำเนินการตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- เอกสารกรณีศึกษา เรื่อง “กินตามน้ำ” (* หมายเหตุ)
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือวิทยากรอาจจัดทำเป็น PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษา แทนการทำเป็นเอกสารแจก
- เอกสารวินัยมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

วิทยากรพูดคุยผู้เข้าร่วมกิจกรรม และถามคำถามว่า

๑. คุณรู้จักท่านเปา หรือเปาบุ๋นจิ้นไหม ท่านเปาเป็นสัญลักษณ์ของอะไร ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น
๒. ถ้าให้ยกตัวอย่างของคนรุ่นใหม่ที่เป็นสัญลักษณ์ของคนที่มีชื่อเสียง คุณจะนึกถึงใคร ? เพราะเหตุใด ? หรือ ถ้าให้ออกแบบของบะหมี่ยี่ห้อ “ซื่อสัตย์” โดยใช้หน้าบุคคลคนหนึ่งเป็นสัญลักษณ์ คุณจะใช้ใบหน้า ของใคร ? เพราะเหตุใด ?

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็น ๕ กลุ่ม ๆ ละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. วิทยากรจะแจกเอกสารกรณีศึกษา เรื่อง “กินตามน้ำ”
๓. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่าพฤติการณ์ของนางสาวแก้วตา ที่รับกล่องนมใส่เงินจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาทไว้นั้น เป็นหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด หรือไม่เข้าข้อใดเลย อย่างไร
๔. การที่นางสาวแก้วตา ทำตามหน้าที่และไม่ได้เรียกร้องของกำนัลใด ๆ แต่ยอมรับกล่องของขวัญที่มีเงินจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งนายไตรภพเตรียมมอบให้นางสาวแก้วตาเป็นการขอบคุณที่แทรกคิ้วให้เช่นนี้ หรือที่เรียกว่ากินตามน้ำนั้น ถึงขั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่ อย่างไร
๕. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที
๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

* หมายเหตุ

(๑) วิทยากรจัดเตรียมเอกสาร กรณีศึกษาเรื่อง “กินตามน้ำ” เพื่อแจกผู้เข้าร่วมกิจกรรม

นางสาวแก้วตา ปฏิบัติงานเป็นหน้าห้องของอธิบดีกรมหนึ่ง เข้าวันหนึ่งอธิบดีบอกนางสาวแก้วตาให้ช่วยเคลียร์คิวนัดช่วงบ่ายทั้งหมดเพราะรัฐมนตรีเรียกพบด่วน ทำให้นางสาวแก้วตาต้องโทรศัพท์ถึงนายไตรภพ ผู้จัดการบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งเพื่อเลื่อนนัด จากนั้นช่วงบ่ายเป็นนัดช่วงเช้าเวลา ๑๐.๐๐ น. ของวันเดียวกันนั้น เมื่อถึงเวลานัดนายไตรภพได้มาพบนางสาวแก้วตาที่หน้าห้องอธิบดี พร้อมกับขอบคุณที่ช่วยเลื่อนนัดลัดคิวให้เร็วขึ้น และมอบของขวัญเป็นกล่องขนมให้กับนางสาวแก้วตา นางสาวแก้วตาปฏิเสธที่จะรับไว้ โดยให้เหตุผลว่ากลัวอ้วน แต่นายไตรภพก็เคຍยื่นเคຍยอให้รับไว้ โดยบอกว่าขนมนี้อร่อยมากให้ลองเปิดกล่องดู นางสาวแก้วตาเปิดกล่องขนมพบว่ามีธนบัตรใบละ ๑,๐๐๐ บาทอยู่เป็นจำนวน ๑๐ ใบ นางสาวแก้วตาอ้าอึ้งอยู่เล็กน้อยแล้วค่อย ๆ หยิบกล่องขนมนั้นลงไปไว้ใต้โต๊ะทำงานของตนเอง

(๒) วิทยากรอาจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำไปประยุกต์ทำเป็นบทบาทสมมติ หรือบทบาทสมมุติ (role play) ได้ หากมีเวลาซ้กซ้อม

(๓) วิทยากรสามารถประสานกับศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. ขอใช้วีดีโอเรื่อง “การรับของกำนัล” (ระยะเวลา ๒ นาที) เป็นทางเลือก หรือนำมาร่วมประกอบการบรรยายได้

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. ข้าราชการรับของขวัญ ของกำนัล ได้หรือไม่ อย่างไร
๒. ท่านเคยได้ยินคำว่า “กินตามน้ำ” บ้างหรือไม่ มีความหมายอย่างไร (“กินตามน้ำ” หมายถึง กรณีเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือผลลัพธ์ที่ได้ จะเป็นเช่นนั้นอยู่แล้ว แม้จะได้หรือไม่ได้รับของกำนัลหรือประโยชน์ใด ๆ ก็ตาม การรับของกำนัลหรือประโยชน์ใดมาจึงเป็นผลพลอยได้ที่เรียกว่า “กินตามน้ำ”)
๓. บางครั้งเพื่อนร่วมทีมของเราก็ทำผิดเพราะไม่รู้และไม่เข้าใจ หากท่านเป็นหัวหน้าทีม ท่านจะมีวิธีการอย่างไรที่จะช่วยไม่ให้เพื่อนร่วมทีมของท่านกระทำผิด โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์เช่นนี้

บทสรุปหลังได้คำตอบ จากกรณีศึกษาี้ นางสาวแก้วตามีพฤติกรรมไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ถือว่าไม่ซ้อสัตย์สุจริต การที่นางสาวแก้วตาเลื่อนนัดให้นายไตรภพได้พบกับอธิบดี จากช่วงบ่ายมาเป็นช่วงเช้า เป็นการอำนวยความสะดวกให้นายไตรภพ ถือเป็นการทำตามหน้าที่ด้วยดีมีจิตบริการ แต่การรับของกำนัล ซึ่งเป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท จากนายไตรภพ แม้ไม่ได้เรียกร้องของกำนัลดังกล่าว ก็เข้าลักษณะ “กินตามน้ำ” เพราะการเลื่อนคิวได้เสร็จสิ้นไปแล้ว นายไตรภพจะให้เงินหรือไม่ให้เงินนางสาวแก้วตา ก็จะได้พบกับอธิบดีอยู่แล้วอีกประการหนึ่งการรับของกำนัลที่มีมูลค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาทนั้น ผิดต่อประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นอกจากนี้พฤติกรรมดังกล่าวถือว่าการยอมรับประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน หากนางสาวแก้วตามิได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน้าห้องอธิบดีอยู่ที่นั่น ก็คงจะไม่ได้รับเงินจากนายไตรภพ จึงถือว่านางสาวแก้วตาได้กระทำผิดวินัยอีกประการหนึ่งด้วย ตามมาตรา ๘๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่บัญญัติความว่า ข้าราชการต้องไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตน

เครื่องมือที่ ๗

กิจกรรมพิชิตความต่าง

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้จะช่วยให้สมาชิกได้พิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริง รู้จักการคิดวิเคราะห์ และนำความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมนี้ไปลดอคติของตนเอง เป็นการสนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒ ข้อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและมีจิตสาธารณะข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และข้อที่ ๖ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

ระยะเวลา

๑ ชั่วโมง

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- ภาพขนาดใหญ่ กลุ่มละ ๑ ภาพ
- กระดาษ Flipchart กลุ่มละ ๒ แผ่น
- ปากกาเมจิก กลุ่มละ ๒ แท่ง

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

การทำงานและการใช้ชีวิตในโลกปัจจุบันเต็มไปด้วยข้อมูลที่ได้รับและส่งออกไปให้แกกันและกัน ส่งออกไปในโลกโซเชียล ข้อมูลเหล่านี้มีทั้งข้อมูลที่เป็นจริง ข้อมูลที่แต่งขึ้นเพื่อหวังให้ผู้อื่นเชื่อ มีหลายครั้งที่เราเชื่อเพราะข้อมูลนั้นถูกส่งมาจากคนที่เราเชื่อถือ ศรัทธา และเรามักจะไม่เชื่อถ้าข้อมูลถูกส่งมาจากคนที่เรารู้สึกว่าเราไม่ชอบ แต่ในการทำงานนั้นเราต้องตระหนักว่าเราต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง มิใช่ความรู้สึกรหรือการคาดเดาอันจะมีผลต่อคุณภาพของการตัดสินใจด้วย

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรฉายสไลด์คำว่า “ข้อเท็จจริง” ขึ้นบนจอภาพแล้วถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า คำนี้มีความหมายว่าอย่างไร ให้ช่วยกันระดมสมอง ใช้เวลาประมาณ ๕ นาที
๒. วิทยากรเขียนประเด็นคำตอบที่ได้รับลงบน Flipchart
๓. แบ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ ๘-๑๐ คน
๔. แจกภาพให้แต่ละกลุ่ม ๆ ละ ๑ ภาพพร้อมทั้งกระดาษ Flipchart กลุ่มละ ๒ แผ่น ปากกาเมจิกกลุ่มละ ๒ แท่ง โดยให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการ
๕. ให้กลุ่มประชุมตกลงกันให้ได้ว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในภาพนั้นมีอะไรบ้างเขียนคำตอบเป็นข้อ ๆ ลงในกระดาษ Flipchart กลุ่มใดเขียนได้มากที่สุดภายในเวลา ๑๐ นาทีถือว่ากลุ่มนั้นชนะ มีรางวัลให้
๖. เมื่อครบกำหนดเวลา ๑๐ นาที วิทยากรเตรียมชาร์ตตารางการให้คะแนนกลุ่ม แล้วให้ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอข้อเท็จจริงที่กลุ่มได้จัดไว้โดยให้กลุ่มที่จัดได้มากที่สุด

ออกมานำเสนอก่อน กลุ่มอื่น ๆ มีสิทธิโต้แย้งได้ หากคัดค้านว่าไม่ใช่ต้องมีเหตุผลประกอบ ข้อใดที่ไม่มีผู้คัดค้านเลยถือว่าได้คะแนนข้อละ ๑ คะแนน

๗. ในขณะที่มีข้อโต้แย้งกันนั้นวิทยากรพยายามควบคุมเวลาไม่ให้การโต้แย้งใช้เวลานานเกินไป และไม่ถึงกับเข้มงวดหรือจริงจังกับการให้คะแนนนัก เน้นการให้โอกาสกับทุกกลุ่มเท่า ๆ กัน ทั้งนี้อาจปรับเป็นให้แต่ละกลุ่มรายงานที่ละข้อ สลับกันไปจนครบทุกกลุ่มหรือเมื่อเห็นว่าพอสมควรแก่เวลาแล้ว

๘. วิทยากรสรุปผลการแข่งขัน

บทเรียนจากกิจกรรม การจะพิจารณาว่าข้อใดเป็นข้อเท็จจริงนั้นทุกคนต้องเข้าใจว่าการทำงานที่มีคุณภาพนั้นต้องคิดวิเคราะห์บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ

- **ข้อเท็จจริง (Fact)** คือ ข้อมูลที่ได้รับการยืนยันและเป็นที่ยอมรับว่าถูกต้องแสดงเรื่องราวเหตุการณ์ที่เป็นมา และสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นจริงตามธรรมชาติ เป็นอยู่ตามจริง เป็นไปได้ มีความสมจริง มีหลักฐานสนับสนุนยืนยันเชื่อถือได้ อ้างอิงพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ มีความสมเหตุสมผล
- **การอนุมาน (Inference)** คือ สิ่งที่เราเชื่อว่าจะถูกต้อง และพิจารณาและสรุปจากข้อมูลและข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในขณะนั้น
- **ความคิดเห็น (Opinion)** คือ การพิจารณาตัดสิน หรือการประเมินความคิดเห็น ความคิดเห็นจะขึ้นอยู่กับพิจารณาตัดสินของบุคคลและคุณค่า (Value) ที่ผู้นั้นยึดถือ มากกว่าข้อมูลที่สามารถพิสูจน์ได้

ความคิดเห็นเป็นความเชื่อที่ไม่มีข้อพิสูจน์ที่สมบูรณ์ ความคิดเห็นเป็นเรื่องที่ถกเถียงได้ มักจะเกี่ยวกับแนวคิดที่เป็นนามธรรมหรือซับซ้อน เช่น ความถูกต้อง ความผิด หรือความยุติธรรม เป็นนามธรรมเพราะเข้าใจยาก ระบุชัดเจนให้ทุกคนพอใจไม่ได้ เช่น เราแต่ละคนจะมีความเห็นส่วนตัวที่แตกต่างกันไปว่า ความยุติธรรมคืออะไร การควบคุมอาวุธปืน หรือการทำแท้งควรจะทำได้หรือไม่ได้ ถูกหรือผิดกฎหมาย

แม้ว่าความคิดเห็นจะเป็นเรื่องที่พิสูจน์ให้เห็นจริงไม่ได้ ๑๐๐% แต่ผู้ให้ความเห็นจะต้องมีหลักฐาน ข้อเท็จจริง และเหตุผลสนับสนุน เพื่อให้ผู้ฟัง/ผู้อ่านเชื่อว่าเป็นความคิดเห็นที่มีฐานที่มาและน่าเชื่อถือ

ความคิดเห็นที่น่าเชื่อถือ (valid opinion) หรือความเห็นที่ผู้พูด/ผู้เขียนมีข้อสนับสนุนที่ชวนให้น่าเชื่อถือ ชัดเจนมีการยกข้อมูล เนื้อหาจากที่ผู้รู้คนอื่นได้ระบุไว้ หรือได้เห็นพ้องกันแล้ว

คำถามหลังกิจกรรม ท่านมีความรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น เหตุใดข้อเท็จจริงบางข้อจึงมีข้อโต้แย้ง

๑. เราจะรู้ได้อย่างไรว่าข้อโต้แย้งนั้นถูกหรือผิด
๒. ความมุ่งมั่นอยากชนะทำให้เกิดอคติ เราจะมีวิธีลดอคติได้อย่างไรบ้าง ความรู้สึกเช่นนี้มีต้นเหตุมาจากที่ใด

บทสรุปหลังได้คำตอบ

- การมีความคิดต่างเป็นเรื่องปกติแต่หากนำไปสู่ความขัดแย้งต้องรีบหาทางออกให้ได้โดยเร็ว หากต่างในวิธีคิดแต่ให้ผลได้ตามเป้าหมายตรงกันก็คงไม่ต้องกังวลอะไร แต่หากต่างกันด้วยข้อมูลข้อความความคิดเห็น นั้นเป็นเรื่องที่ต้องนำเอาข้อเท็จจริงมาพิสูจน์มาหักล้างกันซึ่งรวมถึงแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย
- ในโลกความเป็นจริงต้องระวังการเห็นเข้าข้างตนเองและพวกของตนเองโดยมุ่งแต่ผลสัมฤทธิ์มากเกินไปจนละเลยความถูกต้องไปและกลายเป็นเรื่องของอคติ ดูเหมือนทุกกลุ่มจะยึดมั่นในมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน แต่จะมีบางคนที่แสดงออกตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒ ชื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ โดยหาทางประนีประนอมยึดหลักการมากกว่าจะมุ่งเอาชนะแต่เพียงอย่างเดียว
- กิจกรรมนี้ทำให้เราได้เรียนรู้ถึงปัญหาอุปสรรคของคนทำงานที่ทำให้ไม่สามารถจะรักษามาตรฐานทางจริยธรรมได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒ ชื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ และข้อที่ ๗ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

ตัวอย่างภาพ

เครื่องมือที่ ๘

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมข้าราชการต้นแบบของความดี

กิจกรรมนี้เป็นการทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ผ่อนคลายใช้สมองซีกขวาในการวาดภาพตนเองจากจินตนาการ และได้เรียนรู้ว่าข้าราชการต้นแบบของกลุ่มข้าราชการแรกบรรจุควรมีคุณลักษณะอย่างไร โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของคนที่ประพฤติปฏิบัติตนตามมาตรฐานทางจริยธรรม ทั้ง ๗ ข้อ ข้อที่ ๑ ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ ข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ข้อที่ ๖ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ และข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ระยะเวลา

๔๕ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

กระดาษเปล่าขนาด A๔ สำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนละ ๑ แผ่น

- ปากกาเมจิก คนละ ๒ แท่ง
- รางวัล ๑ ชิ้น
- บอร์ดหลังห้อง

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ

วิธีการทำกิจกรรม

แจกกระดาษเปล่าพร้อมปากกาให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- ให้วางกระดาษในแนวตั้งแล้วให้แต่ละคนวาดภาพใบหน้าตนเองลงไปบนกระดาษ โดยให้ใช้พื้นที่ครึ่งบนของกระดาษ (วาดให้สุดฝีมือ ดูว่าหน้าของเรามีลักษณะเด่นอะไรที่พอคนเห็นภาพแล้วบอกได้ว่าใครเป็นเจ้าของภาพ)
- ชี้แจงเพิ่มเติมเมื่อทุกคนวาดภาพเสร็จแล้วว่า พื้นที่ครึ่งล่างของกระดาษที่เหลือให้แต่ละคนเขียนเรียงความสั้น ๆ ว่าข้าราชการแบบที่ฉันอยากเป็นคือ.....ให้เวลาในการเขียน ๕ นาที
- วิทยากรฉายสไลด์มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ให้ทุกคนได้อ่าน
- เมื่อทุกคนเขียนเสร็จให้เข้ากลุ่ม ๆ ละ ๘ คน ให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มผลัดกันอ่านข้าราชการแบบที่แต่ละคนอยากเป็นโดยให้พิจารณาว่าข้าราชการแบบที่แต่ละคนอยากเป็นนั้น แสดงออกถึงพฤติกรรมตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใดบ้าง
- แต่ละกลุ่มเลือกผลงานของคนที่เขียนได้ดีที่สุดของแต่ละกลุ่มออกมาอ่านให้ทุกคนในกลุ่มใหญ่ฟังโดยบอกด้วยว่า สิ่งที่เขียนนั้นแสดงออกสอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใดบ้าง ครบ ๗ ข้อหรือไม่ หากไม่ครบยังขาดในข้อใด
- วิทยากรให้รางวัลแก่ผลงานที่ดีที่สุด ครอบคลุมมาตรฐานทางจริยธรรมได้มากที่สุด

๗. วิทยากรสรุปและให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

๗. แจ้งว่าเมื่อจบกิจกรรมนี้แล้วให้แต่ละคนนำภาพที่วาดไปติดไว้ที่บอร์ดหลังห้อง เพื่อแต่ละคนจะใช้เวลาว่างจากการเรียนไปอ่านข้อความที่เพื่อน ๆ เขียน เพื่อเป็นการทำความรู้จักกันและกันมากขึ้น

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. ท่านมีต้นแบบข้าราชการในดวงใจ หรือไม่ ถ้ามีขอให้อธิบายพร้อมเหตุผล
๒. ท่านประทับใจภาพและการเขียนข้าราชการแบบที่ฉันอยากเป็นของเพื่อนคนใดมากที่สุด
๓. พฤติกรรมที่แสดงออกถึงมาตรฐานทางจริยธรรมที่เห็นได้ชัดเป็นพฤติกรรมที่หลาย ๆ คนอยากเป็นคือพฤติกรรมใด
๔. ข้าราชการแบบที่อยากเป็น เช่น เป็นที่รักของประชาชนนั้น ท่านต้องทำตัวอย่างไร

บทเรียนจากกิจกรรม

- ข้าราชการบรรจุใหม่ทุกคนล้วนมีความฝัน มีภาพของข้าราชการแบบที่ตนเองอยากเป็น แต่ทุกคนควรประเมินว่า ณ ปัจจุบันเราเป็นในแบบที่เราอยากจะเป็น หรือยังตัวเราเองมีจุดอ่อน จุดแข็งอะไรบ้างเพื่อจะได้พัฒนาตนเองโดยต้องรู้จักรับฟัง Feedback หรือข้อมูลย้อนกลับจากทุกคนที่เกี่ยวข้อง
- ส่วนใหญ่ที่เขียนมักจะออกมาในรูปของผลที่ต้องการเห็นเกิดขึ้น เช่น ข้าราชการแบบที่อยากเป็นคือ “คนที่ช่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้ประชาชน” หรือ “คนที่ทำให้ประชาชนชื่นใจ” เราต้องถามตัวเองต่อว่าแล้วเราต้องทำอะไรจึงจะเกิดผลเช่นนั้น หากข้าราชการแรกบรรจุมีข้อสงสัยเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อะไรที่ควรทำ อะไรที่ไม่ควรทำสามารถสอบถามเพื่อนรุ่นพี่หรือหัวหน้างานได้ เพื่อจะได้มีความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจน

เครื่องมือที่ ๙

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมคำให้ถูก

กิจกรรมนี้เป็นการชี้ให้เห็นว่า ในการทำงานรวมทั้งการอยู่ร่วมกันในสังคมเราต้องรับฟัง ความความคิดเห็นและมุมมองของกันและกัน เพราะจะเป็นสิ่งสำคัญให้เราได้เห็นแง่มุมต่าง ๆ กว้างขวางยิ่งขึ้น และนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือหาทางออกร่วมกัน เป็นการสนับสนุน มาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะและข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

ระยะเวลา

๑ ชั่วโมง

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

๑. แผ่นพลาสติกอย่างหนา หรือแผ่นไม้อัดอย่างบางตัดทำเป็นรูปโตะวางของ เฉพาะด้านบนไม่ต้องมีขาโตะ กลุ่มละ ๑ ตัว
๒. กระดาษขนาด A๔ กลุ่มละ ๕ แผ่น
๓. แอบผ้าปิดตา กลุ่มละ ๔ ชิ้น
๔. Flipchart กลุ่มละ ๑ ตัว
๕. ปากกาเมจิก ขนาดธรรมดา กลุ่มละ ๔ ด้าม ขนาดใหญ่ปลายตัด กลุ่มละ ๑ ด้าม
๖. แก้วน้ำ กลุ่มละ ๘ ตัว
๗. บอร์ดหน้าชั้น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ

วิธีการทำกิจกรรม

๑. แบ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น ๔ กลุ่ม ๆ ละประมาณ ๘ คน จัดที่นั่งแต่ละกลุ่มให้ แยกไกลออกจากกันคนละมุมห้อง
๒. วิทยากรแจ้งแต่ละทีมให้จัดที่นั่งเป็น ๒ วง วงในมีแก้วน้ำ ๔ ตัว สมาชิกที่เหลือนั่งล้อม วงอยู่วงนอก แต่ละกลุ่มจะมี flipchart กลุ่มละ ๑ ตัว
๓. แจ้งแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่นั่งอยู่วงนอกว่า จะมีบทบาทเป็นผู้สังเกตการณ์และเป็นผู้ช่วยวิทยากรดำเนินกิจกรรม
๔. เมื่อสมาชิกกลุ่มทั้งวงนอก วงในเข้านั่งประจำที่แล้ว วิทยากรให้ผู้นั่งอยู่วงนอก กลุ่มละ ๑ คน มารับผ้าปิดตาจากวิทยากร ๔ ชิ้น ไปให้เพื่อนที่อยู่วงนอกด้วยกัน ช่วยปิดตาคนที่อยู่วงในเมื่อคนวงในปิดตาเรียบร้อยแล้ววิทยากรอธิบายต่อว่า เตี่ยจะให้ผู้สังเกตการณ์ของแต่ละกลุ่มนำโตะจำลองมาให้แก่ผู้ที่ปิดตานั่งอยู่วงใน โดยจำลองเฉพาะด้านบนของโตะมาเท่านั้น และจะให้ผู้ที่ถูกปิดตาคำมุมโตะตัวนี้ คนละ ๒ มุม เมื่อทั้ง ๔ คน คำเสร็จแล้วจะเก็บโตะตัวนี้ออกไปไว้ข้างนอกห้อง อย่างเดิมแล้ว จึงให้ผู้ที่ถูกปิดตานำผ้าปิดตาออกได้ เสร็จแล้วจะมีงานให้คนวงในทำ ต่อไป
๕. วิทยากรแจ้งต่อว่าขณะที่ คนวงในทำกิจกรรม ให้ผู้ที่อยู่ในวงนอกสังเกตวิธีคลำ ของแต่ละคนด้วย

๖. จากนั้นวิทยากรขอให้ผู้สังเกตการณ์แต่ละกลุ่มมารับโต๊ะจำลอง ซึ่งที่มุมของโต๊ะจำลองจะมีหมายเลข ๑, ๒, ๓, ๔ อยู่ที่มุมโต๊ะและแนะนำวิธีถือโต๊ะดังนี้
- ๖.๑ ให้ถือโต๊ะจำลองให้มุมที่จะให้คำตั้งฉากกับหน้าคนจับ และมือทั้ง ๒ ข้างจะอยู่กึ่งกลางของความยาวและความกว้างของโต๊ะ
- ๖.๒ ให้ส่งมุมโต๊ะหมายเลข ๑ และ ๒ ให้คนแรกจับมุมหมายเลข ๒ และ ๓ ให้คนที่สองจับ มุมหมายเลข ๓ และ ๔ ให้คนที่สามจับ มุมหมายเลข ๔ และ ๑ ให้คนที่สี่จับ เรียงกันไปตามลำดับ
- ๖.๓ ขณะที่ให้สมาชิกคำมุมโต๊ะนั้น ให้พูดว่า “นี่คือมุมโต๊ะมุมหนึ่ง” และเมื่อให้จับอีกมุมหนึ่งก็พูดว่า “นี่คือมุมโต๊ะอีกมุมหนึ่ง” ถ้าสมาชิกถามคำถามอื่นใดให้ตอบว่า “เราบอกได้เพียงว่า นี่คือมุมโต๊ะ และเราให้ท่านจับคนละ ๒ มุมโต๊ะที่ท่านจับทั้ง ๔ คนเป็นโต๊ะตัวเดียวกัน”
- ๖.๔ เมื่อผู้สังเกตการณ์นำโต๊ะไปให้สมาชิกในกลุ่มของตนคลำเสร็จแล้ว ให้นำโต๊ะไปเก็บนอกห้อง แล้วจึงให้สมาชิกวงในเอาผ้าปิดตาออกได้ (หากกลุ่มย่อยกลุ่มอื่น ๆ อยู่ในห้องเดียวกัน ควรเก็บโต๊ะทุกตัวจากแต่ละกลุ่มให้เสร็จก่อนแล้วจึงให้สมาชิกถอดผ้าปิดตาออกได้)
๗. วิทยากรแจกกระดาษ A๔ ให้ผู้เล่นวงในทุกกลุ่มคนละ ๑ แผ่น ให้แต่ละคนใช้ปากกาเมจิกวาดรูปโต๊ะที่คิดว่าเป็นโต๊ะที่ตนเองจับเมื่อสักครู่นี้เป็นโต๊ะที่มี ๔ มุมครบสมบูรณ์โดยวาดเฉพาะด้านบนของโต๊ะเท่านั้น ให้เวลาวาด ๓ นาที
๘. เมื่อแต่ละคนวาดเสร็จหมดเวลา ๓ นาทีแล้ว ให้ เวลา ๑๐ นาทีกับแต่ละกลุ่มให้ปรึกษาหารือกันและตกลงกันออกมาให้ได้ว่าโต๊ะตัวนั้นควรจะมีรูปร่างลักษณะอย่างไรแล้ววาดลงในกระดาษ Flipchart แผ่นใหญ่ที่แจกให้ โดยวาดรูปโต๊ะของกลุ่มอยู่ตรงกลาง และโต๊ะตัวเล็ก ๆ ของแต่ละคนที่มุมกระดาษคนละ ๑ มุม
๙. แจ้งให้สมาชิกที่อยู่วงนอกสังเกตวิธีการทำงานของผู้เล่นวงในทั้ง ๔ คน ขณะปรึกษาหารือกัน โดยสังเกตทั้งปฏิกิริยาของแต่ละคนด้วยเพื่อเตรียมนำมารายงานต่อที่ประชุมใหญ่
๑๐. เมื่อครบ ๑๐ นาทีแล้ว ให้ทุกกลุ่มนำผลงานมาติดที่บอร์ดหน้าชั้น
๑๑. วิทยากรนำโต๊ะจำลองออกมาให้ดูและเปรียบเทียบกับผลงานของกลุ่มต่าง ๆ ว่ามีกลุ่มใดวาดภาพโต๊ะได้ใกล้เคียงกับโต๊ะตัวจริงมากที่สุด
๑๒. ให้ผู้สังเกตการณ์แต่ละกลุ่มรายงานผลการสังเกตจนครบทุกกลุ่ม และให้ผู้เล่นวงในแสดงความคิดเห็นด้วย
๑๓. วิทยากรสรุป

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

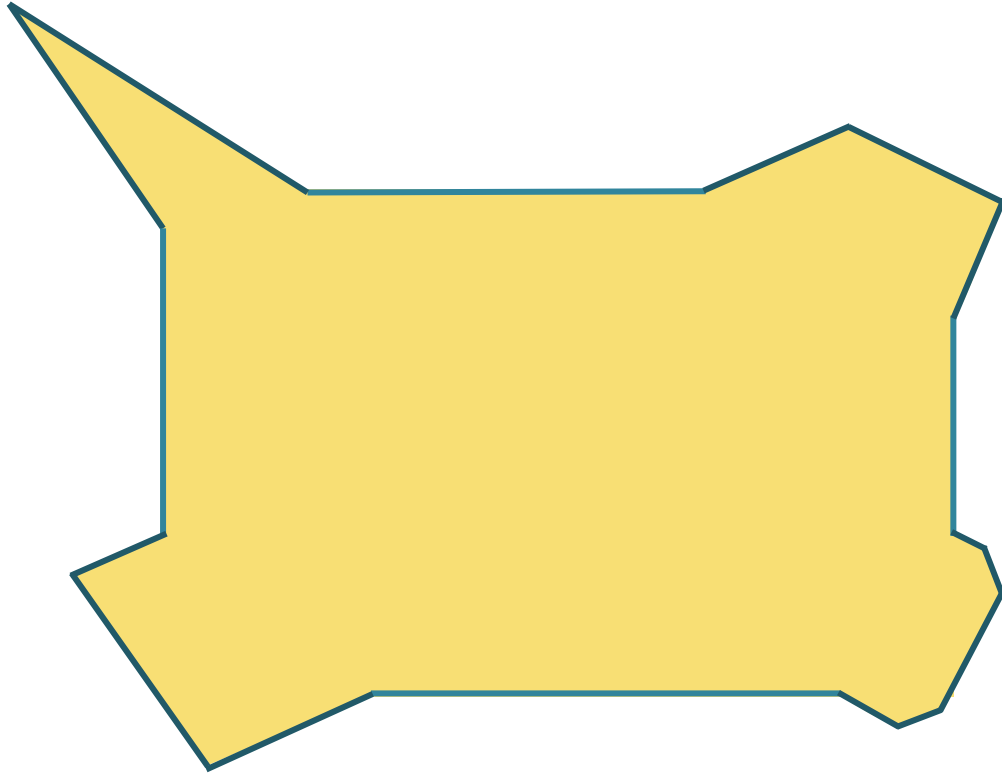
๑. อะไรเป็นสาเหตุให้ผลงานกลุ่มถูกต้องหรืออะไรเป็นสาเหตุให้ผลงานกลุ่มไม่ถูกต้อง
๒. บทบาทของสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างไร มีผู้นำเกิดขึ้นในกลุ่มหรือไม่ โดยวิธีใด
๓. ใครมีอิทธิพลในกลุ่ม พูดแล้วคนอื่น ๆ จะฟังและเขาจะได้รับการยอมรับ เพราะเหตุใด
๔. การที่คนเราคิดต่างกันเกิดขึ้นมาจากสาเหตุอะไรได้บ้าง
๕. ท่านได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมนี้บ้าง
๖. ท่านคิดว่าเกมนี้สะท้อนโลกของความเป็นจริงอย่างไรหรือไม่

บทเรียนจากกิจกรรม

- แต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของการรับรู้ ประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึก รวมถึงทัศนคติ ดังนั้นงานที่เป็นงานเดี่ยวจะได้ผลสูงที่ร่วมกันทำไม่ได้ การเคารพรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ได้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นและทำให้งานในภาพรวมประสบความสำเร็จมากกว่า จะตั้งต้นความคิดเห็นของตนแต่เพียงคนเดียว ตรงกับมาตรฐานข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ
- กิจกรรมนี้ทำให้เราเห็นประโยชน์ของการปรึกษาหารือกัน การทำงานหรือแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม การที่เราช่วยกันแสดงความคิดเห็น และรับฟัง พิจารณาความคิดเห็นซึ่งกันและกันรวมทั้งรู้จักรวบรวมข้อมูลมีการประสานเชื่อมโยงความคิดเห็นของแต่ละคนอย่างรอบคอบแล้วจะดีกว่าการทำงานคนเดียวหลายอย่าง มีโอกาสได้ความคิดมากขึ้น มีโอกาสได้ผลงานที่ถูกต้องมากขึ้น แต่ความถูกต้องนี้จะมากหรือน้อยหรือแย่ลงไปกว่าการทำงานคนเดียวขึ้นอยู่กับกระบวนการทำงานกลุ่ม (การเคารพรับฟังความคิดเห็นกันและกัน การช่วยกันเสนอข้อมูลและแสดงความคิดเห็นการพิจารณาความเห็นของทุกคน การพิจารณารวบรวมข้อมูลอย่างรอบคอบ รวมถึงการมีบรรยากาศการทำงานที่ดี ฯลฯ) ตรงตามมาตรฐานข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
- ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนช่วยกันคิดต่อว่าจะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากกิจกรรมนี้ไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไรบ้าง

ภาพจำลองโต๊ะ

(วิทยากรสามารถดัดแปลงรูปแบบของโต๊ะให้มีลักษณะต่างจากที่กำหนดได้โดยให้มุมทั้ง ๔ แตกต่างกัน)

๒. ตารางเครื่องมือหลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ตามมาตรฐานทางจริยธรรม : เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี

เครื่องมือ	หน้า
๑. กิจกรรมแบ่งกลุ่มต่อยอดความคิด : แบบไทย - ไท	๔๓
๒. กรณีศึกษา เรื่อง ทางสองแพร่ง	๔๗
๓. กรณีศึกษา เรื่อง หวย - แซร์ แย้มยิ้ม	๕๑
๔. กรณีศึกษา เรื่อง ใคร ๆ ก็ทำกัน	๕๕
๕. กรณีศึกษา เรื่อง เท่าเทียมกันมัย ?	๕๙
๖. กรณีศึกษา เรื่อง กล้ายืนหยัด	๖๑
๗. กิจกรรม Affinity Diagram	๖๕
๘. กิจกรรมหมุนเวียนเรียนรู้เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญงานจริยธรรม	๖๙
๙. กิจกรรม “ประกวดแคปชั่นจริยธรรมโดนใจ”	๗๑
๑๐. กิจกรรม World Cafe พบเพื่อนร่วมงานขาดจริยธรรม	๗๓
๑๑. กิจกรรมเล่นละครสะท้อนจริยธรรม	๗๗

เครื่องมือที่ ๑

กิจกรรมแบ่งกลุ่มต่อยอดความคิด : แบบไทย - ไท

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ใช้กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้คิดและตระหนักถึงความสำคัญของการมีชาติ อธิปไตย และคุณลักษณะของความเป็นไทยที่แตกต่างไปจากสังคมและวัฒนธรรมอื่น ๆ สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๑ ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ระยะเวลา

๔๐ - ๖๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

กระดาษ Post-it, Flipchart

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี

การเตรียมนำก่อนเข้าสู่กิจกรรม

๑. คำว่า “ชาติ” ภาษาอังกฤษคือคำว่า Nation มีต้นรากมาจากภาษาละติน nation ซึ่งหมายถึง การกำเนิด (Birth) และต่อมาภาษาฝรั่งเศส nacion ใช้หมายถึง การเกิด (naissance) และ แหล่งต้นราก (Place of origin) ส่วนการให้คำจำกัดความตามที่ระบุในพจนานุกรมทางกฎหมายของ Black กำหนดไว้ว่า “ชาติ” (Nation) หมายถึง

- ๑) กลุ่มคนขนาดใหญ่ที่มีต้นรากเดียวกัน มีภาษาและวัฒนธรรมร่วมกัน
- ๒) ชุมชนที่อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน และมีระบบการปกครองที่เป็นอิสระ

นอกจากนี้ ราชบัณฑิตยสถานยังระบุความหมายของคำว่า “ชาติ” คือ “ประเทศ ประชาชนที่เป็นพลเมืองของประเทศ กลุ่มชนที่มีความรู้สึกในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประวัติศาสตร์ความเป็นมา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน หรืออยู่ในปกครองของรัฐบาลเดียวกัน”

๒. วิทยากรอำนวยความสะดวกตั้งคำถามให้คิดตาม เช่น

- ๑) จากความหมายและคำจำกัดความต่าง ๆ เหล่านี้ เราเห็นจุดเน้น หรือ คำสำคัญที่สะท้อนถึงความเป็นชาติอย่างไรบ้าง
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอาจตอบว่า
  - การเกิด
  - แหล่งต้นราก/ต้นราก
  - กลุ่มคนขนาดใหญ่ที่มีต้นรากเดียวกัน
  - มีภาษาและวัฒนธรรมร่วมกัน
  - เป็นชุมชน
  - มีอาณาบริเวณที่ชัดเจน

- มีระบอบการปกครองที่เป็นอิสระ
- ประเทศ
- ประชาชนที่เป็นพลเมืองของประเทศ
- กลุ่มชนที่มีความรู้สึกในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประวัติศาสตร์ ประเพณี และวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน

๒) จากความหมายเหล่านี้เรามองเห็นอะไรบ้าง รู้สึกอย่างไร (วิทยากรกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพูดถึงความคิด และความรู้สึกของตนเองที่มีต่อคำว่า ชาติ) ซึ่งคำตอบจะหลากหลาย เช่น

- เราภูมิใจ
- เรารู้สึกว่ามีต้นราก
- เรามีวัฒนธรรม
- เรามีอิสระ

วิทยากรอาจใช้คำถามที่ท้าทาย และกระตุ้นคิดต่อ เช่น

- เรา รู้สึกอย่างไร เมื่อบอกคนอื่นว่าเราเป็นคนไทย
- เราคิดว่าเรามีรากเหง้า มีสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ให้เราบ้างไหม

๓) คำถามเหล่านี้จะใช้เป็นการกระตุ้นความคิด นำไปสู่การทำกิจกรรม โดยวิทยากรจะไม่พิจารณาหรือพูดว่าคำตอบไหนถูกหรือผิด แต่รับฟังและพิมพ์หรือจดคำตอบลง Flipchart ให้เห็นทั่วกัน

วิธีการทำกิจกรรม

๑. แจกกระดาษ Post-it ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคน คนละ ๔ แผ่น กำหนดให้แยกตอบคำถามข้อละ ๑ แผ่น
๒. วิทยากรอ่านวงกลุ่ม ฉาย PowerPoints คำถาม ทั้ง ๔ คำถาม ดังนี้
  - ๒.๑ ลักษณะโดดเด่นของความเป็นไทย มีอะไรบ้าง
  - ๒.๒ คนไทยมีลักษณะอย่างไร มีจุดอ่อนจุดแข็ง และมีความโดดเด่นอย่างไรบ้าง
  - ๒.๓ เมื่อพูดถึงญี่ปุ่นเรานึกถึง ซูชิ ปลาดิบ ภูเขาไฟฟูจิ และชาบูไร และถ้าพูดถึงเกาหลี เราจะนึกถึง K-Pop ศัลยกรรม ดารา เกาหลี และโอปป้า และถ้าพูดถึงเมืองไทย เรานึกถึงอะไรบ้าง
  - ๒.๔ ถ้ามีคนมาบอกว่า เมืองไทยไม่เห็นมีอะไรดีเลยคุณจะให้ข้อมูลเชิงบวกที่จะทำให้เขาเข้าใจประเทศของเราให้ดีขึ้นอย่างสั้น ๆ ง่าย ๆ และกระชับว่าอย่างไร (หรืออาจเป็นคำถามอื่น ๆ ที่วิทยากรเห็นสมควร)
๓. เตรียมเขียนคำถามทั้ง ๔ คำถามลงบนหัวกระดาษ Flipchart และติดตั้งไว้ในห้องให้อยู่ห่างกันคนละมุม
๔. วิทยากรขอให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำคำตอบที่แต่ละคนเขียนไว้ในกระดาษ Post-it (เขียนคำตอบแต่ละข้อลงกระดาษ ๑ แผ่น โดยจะตอบมากเท่าไรก็ได้ แต่ขอให้แยก

- คำตอบแต่ละข้อออกจากกัน) เมื่อเขียนเสร็จแล้วนำคำตอบไปปิดไว้บน Flipchart ทั้ง ๔ ข้อที่กำหนดไว้ให้ (วิทยากรอาจทำกิจกรรมนี้ผ่าน Answer Garden หรือ Platform อื่นที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พิมพ์คำตอบของตนผ่านมือถือ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ตนมีและคำตอบของทุกคนจะขึ้นจอให้เห็นทั่วกัน)
๕. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่มเป็น ๔ กลุ่ม ตามข้อคำถามที่กำหนด โดยให้เลือกกลุ่มตามหัวข้อที่ตนสนใจ แต่ละกลุ่มต้องมีสมาชิกไม่เกิน ๑๒ คน ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เข้าอบรม/ร่วมกิจกรรมทั้งหมด ถ้าเกินกว่านั้นให้ตั้งกลุ่มใหม่เพิ่มได้
  ๖. ให้กลุ่มรวบรวม เรียบเรียง จัดกลุ่มคำตอบ และสรุปคำตอบเขียนลง Flipchart และให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควร
  ๗. กำหนดให้มีผู้รายงาน โดยใช้เวลารายงานกลุ่มละ ๒ ถึง ๓ นาที
  ๘. วิทยากรอาจทำกิจกรรมนี้ผ่าน Answer Garden หรือ Platform อื่นที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พิมพ์คำตอบของตนผ่านมือถือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ตนมีและคำตอบของทุกคนจะขึ้นจอให้เห็นทั่วกัน จากนั้นวิทยากรสรุปข้อมูลที่ได้ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ ซึ่งวิธีการนี้สามารถใช้ได้กับการอบรมแบบ on-line หรือ Blended Learning
  ๙. วิทยากรสรุปข้อมูลทั้งหมด

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. จากการทำกิจกรรมนี้ เราได้มองเห็นว่า ประเทศไทยของเรามีจุดเด่นที่น่าสนใจอย่างไรบ้าง
๒. ถ้าเราต้องทำหน้าที่ตัวแทนของประเทศที่ต้องนำเสนอเกี่ยวกับคุณลักษณะและความเป็นชาติไทยที่น่าภาคภูมิใจ เราจะพูดได้อย่างไรบ้าง
๓. เราคิดว่าคนไทยมีจุดแข็งอย่างไรบ้าง และมีจุดอ่อนอะไรบ้าง เราจะใช้จุดแข็งให้เป็นประโยชน์ในเวทีโลกได้ไหม/ได้อย่างไร เราจะแก้จุดอ่อนได้ไหม อย่างไร

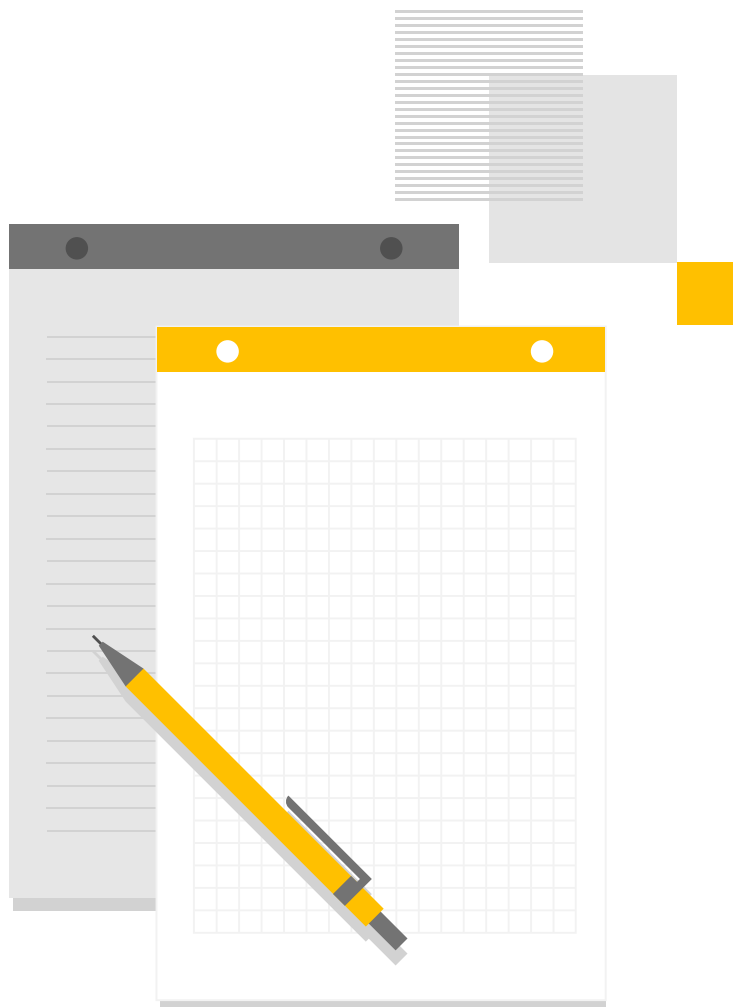
บทสรุปหลังได้คำตอบ

ในฐานะที่เราเป็นพลเมืองคนหนึ่งของประเทศไทย เราแต่ละคนจึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้อง

๑. แสดงออกถึงความภูมิใจในชาติ และยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ
๒. ปกป้องดูแลผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศชาติ
๓. ยึดมั่นและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งเอกราชและอธิปไตยของชาติให้คงอยู่อย่างมีเกียรติภูมิ
๔. ไม่แสดงออกในลักษณะการดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือไม่กระทำการอื่นเป็นการทำลายความมั่นคงของชาติ รวมทั้งไม่กระทำการอันเป็นการให้ร้าย หรือก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อภาพลักษณ์ของประเทศ แต่อาจแสดงออกด้วยรูปแบบวิธีการต่าง ๆ ดังเช่น

- ๑) อาสาสมัคร ช่วยเหลือชุมชนของเรา

- ๒) เปิดเผยแสดงให้เห็นว่า ซื่อสัตย์และไวใจได้
- ๓) ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบต่าง ๆ
- ๔) เคารพและไม่ก้าวล้ำในสิทธิของผู้อื่น
- ๕) เปิดโลกทัศน์ เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
- ๖) เคารพในทรัพย์สินของผู้อื่น
- ๗) มีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- ๘) รับผิดชอบการกระทำของตัวเอง
- ๙) ทำตัวเป็นเพื่อน/เพื่อนบ้านที่ดี
- ๑๐) ปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของเรา

เครื่องมือที่ ๒

กรณีศึกษา เรื่อง ทางสองแพร่ง

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้ตระหนักถึงความซื่อสัตย์สุจริต ให้ข้าราชการ มีความระมัดระวังตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ปฏิบัติไปในทางมุ่งหมายที่ดี ไม่ลำเอียง ไม่แสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้ โดยชอบด้วยกฎหมาย สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

ระยะเวลา

๔๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- เอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “ทางสองแพร่ง” (* หมายเหตุ)
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำเป็น PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษา แทนการทำเป็นเอกสารแจก
- เอกสารวินัยมาตราต่าง ๆ
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

- วิทยากรถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า
๑. ท่านทราบความหมายของความซื่อสัตย์ หรือไม่ว่า คืออะไร ยกตัวอย่าง ตามความเข้าใจคนละ ๑ เรื่อง (แปลตามพจนานุกรมว่า ประพฤติตรง และจริงใจ ไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง)
  ๒. ท่านทราบความหมายของคำว่า “สุจริต” คืออะไร ยกตัวอย่าง ตามความเข้าใจคนละ ๑ เรื่อง (แปลว่า ความประพฤติดี ความประพฤติ ตามครรลองคลองธรรม ความประพฤติซื่อตรงต่อหน้าที่)
  ๓. สองคำนี้มีความแตกต่างกันหรือไม่ (สองคำนี้มีความหมายที่เสริมไปในทางเดียวกัน จึงมักเป็นคำที่อยู่ด้วยกัน คือซื่อสัตย์สุจริต)

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นกลุ่มละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. วิทยากรแจกเอกสารเรื่อง “ทางสองแพร่ง”
๓. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่านายพัฒนา และนายวิรัช ได้ทำตาม หรือไม่ทำตาม มาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไรบ้าง
๔. หากท่านเป็นนายพัฒนา และนายวิรัช ควรจะปฏิบัติหน้าที่อย่างไร (ใช้เวลา ๑๕ นาที)
๕. แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที
๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

* หมายเหตุ

(๑) วิทยากรจัดเตรียมเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “ทางสองแพร่ง” เพื่อแจกผู้เข้าร่วมกิจกรรม เรื่องนี้ดำเนินเรื่องราวผ่านชีวิตของนายพัฒนา และนายวิรัช เจ้าหน้าที่กรมหนึ่งที่มีหน้าที่ตรวจรับอาคารที่สร้างขึ้นใหม่ และผู้รับเหมาก่อสร้างได้มาหยิบยื่นสินบน เพื่อให้ตรวจรับอาคาร ทั้งที่การก่อสร้างไม่เป็นไปตามสัญญาและไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งทั้งนายพัฒนาและนายวิรัช ก็เปรียบเสมือนได้เดินทางมาถึงทางสองแพร่งที่ต้องตัดสินใจ และการตัดสินใจทั้งสองสิ่งที่แตกต่างกันนั้น ก็จะได้ผลลัพธ์ที่ต่างกัน

นายพัฒนาเลือกที่จะไม่รับสินบนก็มีชีวิตปกติราบเรียบ ไม่ร่ำรวยเหมือนกับนายวิรัชที่มีชีวิตที่อู้ฟู่ร่ำรวยจนนายพัฒนาเองก็อดอิจฉาไม่ได้ แต่แล้วความจริงก็คือความจริง ใครทำอะไรไว้วันหนึ่งก็จะได้รับผลจากการกระทำนั้น คืออาคารที่นายวิรัชเซ็นตรวจรับเกิดถล่มมีคนตายมากมายจนมีการสืบสาวเอาความปรากฏว่า นายวิรัชถูกจับได้ว่ามีกรรับสินบน นายวิรัชต้องหนี และถูกไล่่ออกจากราชการ หนีไปไม่นาน ก็ถูกตำรวจจับได้ ครอบครัวได้รับความเดือดร้อน เพราะขาดเสาหลัก นายวิรัชถูกศาลพิพากษาให้ติดคุก

เมื่อกลับมามองที่นายพัฒนา มีชีวิตที่แม้จะดูราบเรียบแต่ก็มีความสุขอย่างพอเพียง ในวิถีของการเป็นข้าราชการ มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และเมื่อถึงวันหนึ่งนายพัฒนาก็ได้รับการประกาศเกียรติคุณให้เป็นข้าราชการพลเรือนดีเด่น ในขณะที่นายวิรัชไม่สามารถหวนกลับมาเลือกทางเดินใหม่

(๒) วิทยากรอาจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม นำไปประยุกต์ทำเป็นบทบาทสมมติ หรือบทบาทสมมุติ (role play) ได้ หากมีเวลาซักซ้อม

(๓) วิทยากรสามารถประสานกับศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมขอใช้วิดีโอเรื่อง “ทางเลือก” เพื่อเป็นทางเลือกในการประกอบการบรรยายได้ (ระยะเวลา ๑๐ นาที)

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

- คำถามหลังกิจกรรม
๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้
  ๒. คนบางคนอาจคิดว่าการได้ประกาศเกียรติคุณทำให้เป็นข้าราชการพลเรือนดีเด่น ก็ได้แค่กระดาษแผ่นเดียว ท่านคิดว่า “ใบประกาศเกียรติคุณ” นี้ มีคุณค่าหรือไม่อย่างไร และเราจะมีวิธีกระตุ้นให้เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ได้อย่างไร
  ๓. ถ้าประเทศไทยมีข้าราชการที่ทำงานคล้ายนายวิรัช จะมีข้อเสีย/มีความเสียหายอะไรเกิดขึ้นบ้าง

บทสรุปหลังได้คำตอบ ชีวิตคนเรามักมีสองทางให้เลือกเดินเสมอ ไม่ว่าจะตัดสินใจทำอะไร มักจะมีตัวเลือกกว่าทำหรือไม่ ซ้ายหรือขวา และอื่น ๆ อีกมากมายในทุก ๆ จังหวะชีวิต ซึ่งในการตัดสินใจแต่ละครั้ง มันจะทำให้ชีวิตเราเปลี่ยนไปอย่างไม่สามารถย้อนกลับไปเลือกอีกทางได้ ดังนั้น การตัดสินใจเลือกทางเดินแต่ละครั้งของชีวิตต้องมีความรอบคอบ ใคร่ครวญคิดให้ดีกว่าก่อนทำเสมอ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชีวิตของคนที่ได้รับราชการ ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย และต้องทำให้ขึ้นใจว่ากำลังทำเพื่อประเทศชาติ ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว ใดๆ ทุกการกระทำการตัดสินใจ นอกจากจะส่งผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ ชีวิตการงาน ครอบครัว และยังส่งผลกระทบต่อส่วนรวม หากเลือกเดินทางที่ผิด

กรณีนายพัฒนาเลือกที่จะไม่รับสินบน เป็นการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ “ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่” ส่วนนายวิรัชเลือกรับสินบน และถูกจับได้ ต้องหนี หนีไปไม่นานก็ถูกจับได้ต้องติดคุก เป็นเพราะไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒ ซึ่งถ้าหากนายวิรัชปฏิบัติตาม มีความซื่อสัตย์สุจริตก็จะไม่ประสบเคราะห์กรรมเช่นนี้ นอกจากนั้น นายวิรัชยังได้รับโทษทางวินัย ถูกไล่ออกจากราชการ เพราะกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

เครื่องมือที่ ๓

กรณีศึกษา เรื่อง หวย-แซร์ แย้ม้ย

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้เพื่อให้ข้าราชการมีความตระหนักและสำนึกในการปฏิบัติตน ครองตนให้เหมาะสม ไม่เป็นที่ติฉินนินทา ดำรงตนแบบอย่างที่ดี โดยคำนึงถึงเรื่องความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความเสื่อมเสียภาพลักษณ์ของทางราชการ และคำนึงถึงความเป็นที่รังเกียจของสังคมด้วย เป็นการสนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ ๓๐ นาที

ระยะเวลา

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- เอกสารกรณีศึกษาฉบับทสนทนา
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรม ๗ ข้อ และวินัยมาตราต่าง ๆ

กลุ่มเป้าหมาย

- เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี
- เจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

วิทยากรพูดคุยกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า กิจกรรมนี้จะให้ท่านช่วยกันวิเคราะห์พฤติกรรมต่อไปนี้ ประมวลมาจากเรื่องจริงที่เคยเกิดขึ้นหลายเรื่องมารวมกัน จึงขอให้แยกแยะการวิเคราะห์ออกมาเป็นกรณีย่อยด้วย พร้อมทั้งสังเคราะห์และประเมินว่า กรณีเหล่านั้นผิดมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ ข้อใด หรือเป็นพฤติกรรมที่ผิดวินัยด้วยหรือไม่ มาตราใด

วิธีการทำกิจกรรม

- วิทยากรหาผู้ที่จะแสดงบทบาทสมมุติจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม ๓ คน (อาจหาในช่วงเวลาพัก และนัดแนะ ซักซ้อมบท หรือถ้าสถานการณ์ทำให้ไม่สามารถหาได้ ก็อาจนำทีมงานของวิทยากรเองมาซักซ้อมและแสดงบทบาทสมมุติให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมชม)
- ให้ผู้รับบทบาทสมมุติ แสดงตามบทที่เขียนไว้
- วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นกลุ่มละประมาณ ๕ - ๑๐ คน และให้ในกลุ่มวิเคราะห์กัน ๑๕ นาที
- ให้กลุ่มวิเคราะห์ว่าเรื่องราวของนางส้มจี๊ด นางสาวชมพู และนางแดง นางดำ เป็นหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อใด อย่างไร และจะมีความผิดถึงวินัยด้วยหรือไม่ ถ้าผิด จะผิดมาตราใด
- หากท่านเป็นผู้บังคับบัญชาของตัวละครแต่ละคน ท่านควรจะทำอย่างไร
- ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที
- อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างกลุ่มต่างๆที่อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

บทละครสำหรับผู้แสดงบทบาทสมมุติ

- สถานที่ : ณ ห้องอาหารของสำนักงานแห่งหนึ่ง นางสาวสัมพันธ์ กับนางสาวชมพู ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมงานกัน กำลังนั่งรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน ทั้งสองมีความสนิทสนมมาระยะหนึ่งแล้ว ในวันนั้นนางสัมพันธ์ มีสีหน้ากังวลใจจนสังเกตได้ชัด นางสาวชมพูจึงถามนางสัมพันธ์ว่า
- นางสาวชมพู : วันนี้รู้สึกหน้าตาไม่สดชื่นเหมือนทุกวันเลยนะ เป็นอะไรหรือเปล่า
- นางสัมพันธ์ : ก็ไม่ป่วยไม่ไข้ แต่ไม่ค่อยสบายใจเรื่องลูกกำลังจะเปิดเทอม ในเดือนหน้า
- นางสาวชมพู : อ้าว ! น่าจะดีใจนะ เพราะลูกจะได้ไปเรียนซะที อยู่ที่บ้านก็เป็นห่วง มัวเล่นแต่เกมส์
- นางสัมพันธ์ : ไม่อย่างนั้นนะสิ ลูกเปิดเทอมก็ต้องมีเรื่องใช้เงิน ค่าชุดนักเรียนใหม่ เพราะเลื่อนจากชั้นประถมขึ้นชั้นมัธยมแล้วนะ ยังมีค่าอุปกรณ์เครื่องเขียนต่าง ๆ ค่ากิจกรรมของโรงเรียน อีกริปากะ โอ๊ย... ไม่รู้จะเอาเงินที่ไหนไปจ่ายเลย
- นางสาวชมพู : (ทำท่าเห็นใจเพื่อนมาก และครุ่นคิดอยู่พักหนึ่ง...) คิดได้แล้ว เมื่อวานได้ยินว่า พี่แดงกำลังจะตั้งวงแชร์ใหม่อีกวงหนึ่ง เธอก็เข้าไปร่วมวงด้วยสิ แล้วเดือนหน้าก็เปียพอดีเลย
- นางสัมพันธ์ : (ทำท่าดีใจ) เหรอจ๊ะ นั่นดีเลย ว่าแต่..(กระซิบ) ค่าราชการเล่นแชร์ ไม่มีความผิดหรอก ถ้า ผอ. รู้เข้าจะทำยังไง ถ้าถูกลงโทษครอบครัวยิ่งเดือดร้อนมากขึ้นอีก
- นางสาวชมพู : เอ.....ก็ไม่แน่ใจว่าเป็นความผิดหรือเปล่า แต่เท่าที่รู้ที่เห็นนะ แค่อีกเล่นกันเงียบๆ นะ จะถามใครดีล่ะ
- นางสัมพันธ์ : (ทำท่าคิดอยู่พักหนึ่ง) นึกออกแล้ว เย็นนี้ไปถามพี่โตได้ นิตกรของเราดีมัย
- นางสาวชมพู : ดีจ้า.....จ้ะ เดียวไปด้วยนะ อยากรู้เหมือนกัน
- เอ้อ... เรื่องของเธอก็จบไปแล้ว เหลือแต่เรื่องของฉัน.....ลืมไปว่าเมื่อเช้านี้ ยายข้างบ้านให้แวะซื้อหอย แล้วฉันไม่ได้ซื้อละเธอ ทำไงดี อีกสองชั่วโมง แค่ออกโรงงวัลแล้ว ยายต้องเสียใจแน่ ๆ แก่ตุตสำหพันธ์เห็นเลขชัด ๆ และมีความหวังว่าจะถูกชะด้วยสิ
- นางสัมพันธ์ : เอาอย่างนี้ ฉันแอบรู้ว่า พี่ดำ ที่อยู่ชั้น ๓ นะ แก่เป็นเจ้ามือรับแทงหอย เธอรีบไปซื้อด่วนจ้ะ เดียวนี้เลย
- นางสาวชมพู : อ้อ...พี่ดำ รู้จัก รู้จัก แต่ไม่รู้ว่าแกรับแทงหอย
- นางสัมพันธ์ : ฉันเคยไปหาเพื่อนที่ชั้น ๓ แล้ว เห็นโพยหอยของแกด้วยละ มีคนซื้อกันเยอะเลย
- นางสาวชมพู : เอ....แต่หอยนะ เป็นการพนันที่ผิดกฎหมายนะ
- นางสัมพันธ์ : นั่นนะซิ แต่ก็ไม่เห็นเป็นไรนะ คงคิดว่าถูกจับได้ อย่างมาก ผอ.ก็คงว่ากล่าวตักเตือนและให้เลิกๆ กันไปมั้ง จ้ะไปหาพี่โตได้ชะต่อนี้เลยมัย เลียบ ๆ เคียง ๆ ถามทั้งสองเรื่องเลยละกัน ไปกันเถอะ..
- (แล้วทั้งสองคน ก็จูงมือกันออกจากห้องอาหารไปหาพี่โตได้)

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

1. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้
2. ถ้าเพื่อนร่วมงานของท่านเล่นแชร์ ท่านจะให้คำแนะนำอย่างไร
3. ถ้าเพื่อนร่วมงานของท่านเล่นหวย ท่านจะให้คำแนะนำอย่างไร

บทสรุปหลังได้คำตอบ

สำหรับเรื่องนี้ กรณีเล่นแชร์นั้น ไม่เป็นความผิดแต่อย่างใด แม้จะเคยมีการห้ามข้าราชการเล่นแชร์ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๘ ซึ่งห้ามข้าราชการ และพนักงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นการเล่นการลงแชร์ แต่ต่อมาหลังจากมีพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔ สำหรับบุคคลทั่วไปแล้ว เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีได้มีมติยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเดิมเสีย การเล่นแชร์ของข้าราชการจึงไม่เป็นความผิด แต่ต้องไม่หมกมุ่นหรือเอาใจใส่เกี่ยวกับการเล่นแชร์ในสถานที่ราชการจนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ หรือแตกความสามัคคี หรือเป็นหนี้สินโดยไม่สมควร หรืออาจเป็นช่องทางการคอร์รัปชัน ซึ่งจะเป็นเรื่องผิดวินัยได้

ส่วนกรณีเล่นหวย เป็นการพนันที่กฎหมายห้ามเด็ดขาด ถ้าข้าราชการผู้ใดเล่นมีโทษอย่างร้ายแรงถึงปลดออก ไล่ออก ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๕

ดังนั้น ในเรื่องนี้ นางส้มจี๊ดจึงเล่นแชร์ได้ และนางแดงซึ่งเป็นผู้ตั้งวงแชร์หรือทำวงแชร์ ก็ไม่มีความผิดทั้งทางจริยธรรมและทางวินัย ส่วนนางสาวชมพู ถ้าไปซื้อหวยกับนางดำ ถือว่าทั้งสองไม่ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ ผิดมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๗ และมีความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงด้วย ตามมาตรา ๘๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กระทำการอันได้ชื่อว่าประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง อาจถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการได้

เครื่องมือที่ ๔

กรณีศึกษา เรื่อง ใคร ๆ ก็ทำกัน

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้ตระหนักถึงความสำคัญของความซื่อสัตย์สุจริตให้ข้าราชการมีความระมัดระวังตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ปฏิบัติไปในทางมุ่งหมายที่ดี ไม่ลำเอียง ไม่แสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นการสนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- เอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “ใคร ๆ ก็ทำกัน” (* หมายเหตุ)
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำเป็น PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำการณศึกษาแทนการจัดทำเป็นเอกสารแจก
- เอกสารวินัยมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

วิทยากรถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า

๑. คุณรู้จักท่านเปา หรือเปาบุ๋นจิ้นไหม ท่านเปาเป็นสัญลักษณ์ของอะไร ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น
๒. ถ้าให้ยกตัวอย่างของคนรุ่นใหม่ที่เป็นสัญลักษณ์ของคนที่ซื่อสัตย์ คุณจะนึกถึงใคร ? เพราะเหตุใด ? หรือ ถ้าให้ออกแบบซองบะหมี่ห่อ “ซื่อสัตย์” โดยใช้หน้าบุคคลคนหนึ่งเป็นสัญลักษณ์ คุณจะใช้ใบหน้าของใคร ? เพราะเหตุใด ?

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นกลุ่มละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. แจกเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “ใคร ๆ ก็ทำกัน”
๓. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่าคุณประพจน์ และคุณพรณี ได้ทำตาม หรือไม่ทำตาม มาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไรบ้าง
๔. หากท่านเป็นคุณประพจน์ และคุณพรณี ควรจะปฏิบัติหน้าที่อย่างไร
๕. แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที
๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

* หมายเหตุ

๑. วิทยากรจัดเตรียมเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “ใคร ๆ ก็ทำกัน” เพื่อแจกผู้เข้าร่วมกิจกรรม นายประพจน์ และนางพรณี คู่สามีภรรยาที่เป็นข้าราชการมีลูกชายชื่อน้องบอส เรียนชั้น ม.๓ ชอบวาดรูปมาก ในแต่ละวันนางพรณีจะให้นางสาวเจี๊ยบซึ่งเป็นคนรับใช้ในบ้านไปจ่ายกับข้าวที่ตลาด แต่การจ่ายกับข้าว แต่ละครั้งนางสาวเจี๊ยบก็จะต่อรองราคากับแม่ค้าในตลาดและแอบนำส่วนลดที่ได้นั้น

เก็บซ่อนไว้ เงินที่ทอนให้ นางพรรณินายจ้างจึงไม่ตรงตามจริง โดยนางสาวเจ็บบคิดว่าเรื่องแบบนี้ “ใคร ๆ ก็ทำกัน” จึงเป็นเรื่องเงินทอนในระดับครอบครัว

ส่วนนายประพจน์ เป็นข้าราชการระดับผู้อำนวยการกองของหน่วยงานหนึ่ง ได้ลงนามขอรับเงินอุดหนุนการบูรณปฏิสังขรณ์วัดและการพัฒนาวัดแห่งหนึ่ง ซึ่งมีการตกลงกันว่าเมื่อวัดได้เงินจำนวนหนึ่งมาพัฒนาวัด จะต้องโอนเงินบางส่วนมาให้นายประพจน์ ซึ่งอ้างว่าจะนำไปพัฒนาวัดอื่นที่ไม่ได้ทำเรื่องขอเงินดังกล่าวนี้ต่อไป จึงเป็นเรื่องเงินทอนอีกลักษณะหนึ่งในระดับประเทศ นอกจากนั้น นายประพจน์ มักจะนำรถราชการไปใช้ส่วนตัวในวันหยุดราชการ หรือขับไปรับน้องบอสที่โรงเรียนบ้าง จนน้องบอสถามพ่อว่า คำว่าไม่ว่าหรือพ่อ? ซึ่งนายประพจน์ ตอบว่า “ใคร ๆ ก็ทำกัน”

เรื่องทำนองเดียวกันนี้ ยังเกิดขึ้นกับน้องบอสอีก ในคราวที่ตามนางพรรณินไปซื้อครุภัณฑ์ให้กับที่ทำงานที่ห่างแห่งหนึ่ง ในวันนั้นห่างได้แถมกระดาษให้นางพรรณิน ๓ รีม นางพรรณินให้น้องบอสนำกลับไปวาดรูปเล่นที่บ้าน ซึ่งน้องบอสก็ถามว่า แม่ชื่อของให้ที่ทำงาน กระดาษนี้ก็ต้องเป็นของที่ทำงานไม่ใช่หรือ? นางพรรณินตอบว่า มันเป็นของแถม เอาไปใช้ที่บ้านได้ “ใคร ๆ ก็ทำกัน”

ซึ่งตัวอย่างไม่ดีนี้ ส่งผลให้ลูกไปทำกับเพื่อนที่โรงเรียน เมื่อห้องเรียนน้องบอสจัดกิจกรรมสัปดาห์วันวิสาขบูชา น้องบอสกับเพื่อนได้อาสาครูไปซื้ออุปกรณ์มาจัดบอร์ด ซึ่งทางร้านได้แถมสีเทียนมากล่องหนึ่ง น้องบอสก็นำไปวาดรูปเล่นที่บ้าน เพื่อนน้องบอสไปฟ้องครู ครูเรียกน้องบอสมาสอบถามจึงรู้ว่าน้องบอสถูกปลุกฝังให้เข้าใจผิดในเรื่อง “ใคร ๆ ก็ทำกัน” จึงทำให้ครูต้องเชิญพ่อและแม่ น้องบอสมาพบ และมีการสอนเรื่องคุณธรรมให้ทั้งครอบครัวนี้ฟัง ทำให้นายประพจน์และนางพรรณินได้คิดว่า ตนเองรู้ว่าผิดก็ยังไม่ทำแล้วจะไปสั่งสอนลูกได้อย่างไร ซึ่งการกระทำที่ผ่านมาในทุก ๆ เรื่องเป็นเรื่องที่ไม่ตรงไปตรงมา ความคิดที่ว่า “ใคร ๆ ก็ทำกัน” เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง นายประพจน์และนางพรรณินรู้สึกเสียใจกับการกระทำของตนเอง

๒. วิทยากรอาจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำไปประยุกต์ทำเป็นบทสนทนา หรือบทบาทสมมุติ (role play) ได้ หากมีเวลาซักซ้อม

๓. วิทยากรสามารถประสานกับศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. ขอใช้วิดีโอเรื่อง “เงินทอน” เป็นทางเลือกประกอบการบรรยายได้

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

- คำถามหลังกิจกรรม
๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้
  ๒. ถ้าเปรียบสถานการณ์นี้กับการปฏิบัติตัวของเรา เราได้แง่คิดอะไรบ้าง
  ๓. ถ้าประเทศไทยมีข้าราชการที่มีพฤติกรรมคล้ายลักษณะนี้ จะมีข้อเสีย/มีความเสียหายอะไรเกิดขึ้นบ้าง

บทสรุปหลังได้คำตอบ จากกรณีศึกษาข้างต้น บางกรณีเป็นเรื่องที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒ เพราะไม่ซื่อสัตย์สุจริต เช่น การที่นายประพจน์เรียกรับเงินทอนจากวัด นารถยนต์ของทางราชการไปใช้ ส่วนนางพรรณินก็นำของแถมซึ่งต้องนำไปใช้ในราชการ แต่กลับ

นำไปให้ลูกใช้ที่บ้าน ส่วนคนที่ไม่ผิดตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อ ๒ คือคนรับใช้นางพรรณิ เพราะไม่เป็นข้าราชการ แต่หากนายจ้างรู้ และแจ้งความก็ถูกดำเนินคดีอาญาฐานยกยอกทรัพย์ได้

จะเห็นได้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริต (ซื่อสัตย์ แปลตามพจนานุกรมว่า ประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง) ถือเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานเป็นข้าราชการพลเรือน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่พัสดุจัดซื้อ จะเป็นหน่วยงานที่ต้องเกี่ยวกับการเงิน การจัดซื้อจัดจ้าง การแข่งขันด้านราคา กับผู้รับเหมาที่มาประมูลงานราชการ จึงมีโอกาสที่จะทุจริตต่อหน้าที่ได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะในเรื่องของ เงินส่วนต่างหรือเงินทอน ส่วนลดต่าง ๆ ที่ทางผู้รับเหมาลดราคา หรือทอนให้กับเจ้าหน้าที่พัสดุ และหากเก็บไว้เองไม่คืนหลวงถือเป็นการทุจริต (ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑)

ในสังคมไทย ทุกวงการไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่วัด มีการอมเงินหรือยกยอกในเรื่องเงินทอนจนเป็นเรื่องที่ดูเหมือนใคร ๆ แคะก็ทำกัน ถ้าหากเรายังไม่ปล่อยไว้ให้เป็นแบบนี้ อนาคตของประเทศจะเป็นอย่างไร ซึ่งสำหรับเรื่อง“ใคร ๆ ก็ทำกัน” นี้ พ่อและแม่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี และได้ส่งผลถึงลูก เด็กรุ่นใหม่ที่จะเป็นอนาคตของชาติต่อไป เราจึงควรตระหนักและใส่ใจช่วยกันป้องกัน โดยต้องปลูกจิตสำนึกที่ดีอบรมสั่งสอนและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูกหลานเห็น ให้ลูกน้องเห็นอย่างเป็นรูปธรรม

ในเรื่องจิตสำนึกที่ดีนั้นเป็นเรื่องของสภาพจิตใจที่ดีงาม ซึ่งก็คือจิตใจที่มีคุณธรรม สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต) เมื่อครั้งยังดำรงสมณศักดิ์ที่พระพรหมคุณาภรณ์ ได้เมตตาอธิบายเรื่องคุณธรรมจริยธรรมไว้ว่า คุณธรรมเป็นคุณสมบัติของใจ ส่วนจริยธรรมเป็นคุณลักษณะของการปฏิบัติหรือการกระทำทั้งทางกายและวาจา (คำว่าจริยาหรือจรรยา มาจากคำว่า จร แปลว่าไป ดำเนินไป ซึ่งก็หมายถึง การดำเนินชีวิตหรือการประพฤติปฏิบัตินั่นเอง) ถ้าจิตใจดีมีคุณธรรม เช่น มีเมตตา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ การกระทำทางกายและวาจาก็จะดีไปด้วย เพราะใจเป็นใหญ่ใจเป็นประธาน หากใจไม่มีคุณธรรม การพูดดีทำดีก็ยากที่จะเกิดขึ้นเพราะไม่ได้ทำด้วยใจ อย่างไรก็ตามบุคคลอาจทำดีเพราะกลัวว่าจะถูกลงโทษจากการไม่ทำตามมาตรฐานทางจริยธรรม ทำผิดจรรยาวิชาชีพ ผิดวินัยหรือผิดกฎหมาย การทำดีที่ไม่ออกมาจากใจเช่นนี้จึงไม่ยั่งยืน หากมีโอกาสหรือมั่นใจว่าไม่มีใครรู้เห็นก็มักจะกระทำความผิด ดังนั้น งานส่งเสริมจริยธรรมจึงต้องมุ่งเน้นไปที่การสร้างคุณธรรมให้บังเกิดขึ้นในจิตใจซึ่งเป็นเรื่องยาก งานส่งเสริมจริยธรรมจึงเป็นเรื่องใหญ่และมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น เรื่องการสร้างจิตสำนึกที่ดี จะต้องอยู่ที่ความตั้งใจ มุ่งมั่นที่จะทำดี ทำให้ถูกต้องตามครรลองคลองธรรม ตามข้อกำหนด ตามกติกา ที่เขียนเป็นกรอบไว้ ไม่ว่าจะ เป็นมาตรฐานทางจริยธรรม จรรยาบรรณ หรือวินัย ซึ่งหากปฏิบัติตามนั้นได้ โดยไม่อึดอัดใจ ไม่รู้สึกว่าคุณบังคับ ก็เป็นสัญญาณที่ดีสำหรับจิตสำนึกที่ดีในเบื้องต้นแล้ว (จึงเป็นเรื่องที่ทำนายผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างยิ่งอีกด้วย)

เครื่องมือที่ ๕

กรณีศึกษา เรื่อง เท่าเทียมกันมัย

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญในการให้บริการแก่ประชาชน โดยเน้นการให้บริการด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน อย่างรวดเร็วทั่วถึง ปราศจากอคติ สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๖ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- เอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “เท่าเทียมกันมัย” (* หมายเหตุ)
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำเป็น PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษา แทนการจัดทำเป็นเอกสารแจก
- เอกสารวินัย มาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

วิทยากรถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า

๑. คุณเคยไปใช้บริการของภาครัฐ แล้วถูกแซงคิวบ้างหรือไม่ ? ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น ?
๒. คุณเคยรู้สึกว่าการบริการของรัฐมีการบริการล่าช้ากว่าธนาคารของเอกชนหรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?

กิจกรรมต่อไปนี้จะขอให้ท่านช่วยกันวิเคราะห์โดยแยกแยะพฤติกรรมออกมา พร้อมทั้งสังเคราะห์และประเมินว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ ข้อใด หรือเป็นพฤติกรรมที่ผิดวินัยด้วยหรือไม่ มาตราใด

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นกลุ่มละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. วิทยากรแจกกรณีศึกษา เรื่อง “เท่าเทียมกันมัย”
๓. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นี้ ได้ทำตาม หรือไม่ทำตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไรบ้าง
๔. หากท่านเป็นผู้บังคับบัญชา/ผู้ร่วมงานของเจ้าหน้าที่ผู้นี้ ควรจะดำเนินการอย่างไร
๕. แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที
๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

*หมายเหตุ

(๑) วิทยากรจัดเตรียมเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “เท่าเทียมกันมัย” เพื่อแจกผู้เข้าร่วมกิจกรรมเรื่องนี้ มีนายสิทธิ์และนายเกื้อเป็นเพื่อนบ้านกันมาเป็นเวลานาน ทั้งสองรักใคร่ปรองดองช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดมา ต่อมาเกิดน้ำท่วมใหญ่ บ้านนายสิทธิ์และนายเกื้อถูกน้ำท่วมสูง ได้รับความเดือดร้อนมาก จะออกไป

ตลาดก็ยากมาก ทางราชการเข้าช่วยเหลือโดยส่งนายลำเอียงเจ้าหน้าที่ของรัฐนำถุงยังชีพมาให้ประทังชีวิตไปวัน ๆ แต่ปรากฏว่านายสิทธิได้รับถุงยังชีพมากมาย ในขณะที่นายเกื้อได้รับถุงยังชีพไม่กี่ถุง และเมื่อน้ำลดลงบ้านทั้งสองหลังได้รับความเสียหายมากพอ ๆ กัน ๑๐๐% นายสิทธิได้ทราบข่าวจากนายลำเอียงว่าให้ยื่นคำร้องขอเงินเยียวยาค่าเสียหายที่เกิดจากน้ำท่วมครั้งนี้ได้ นายสิทธิจึงรีบไปบอกนายเกื้อให้ยื่นคำร้องด้วยไม่นานนักนายลำเอียงเจ้าหน้าที่ของรัฐก็มาให้ความช่วยเหลือ นายสิทธิได้รับเงินมากกว่านายเกื้อมากมาย ทั้งที่ความเสียหายพอ ๆ กัน นายเกื้อรู้สึกโกรธมาก จึงประท้วงที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในครั้งนี้

(๒) วิทยากรอาจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม นำไปประยุกต์ทำเป็นบทบาทสมมติ หรือบทบาทสมมุติ (role play) ได้ หากมีเวลาซักซ้อม

(๓) วิทยากรสามารถประสานกับศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. ขอใช้วีดีโอเรื่อง “ความเป็นธรรมในการให้บริการ” เป็นทางเลือกประกอบการบรรยายได้

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม ๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้

๒. ท่านเคยประสบกับเพื่อนร่วมงานในลักษณะเช่นนี้บ้างหรือไม่ ข้อใดบ้าง

๓. ถ้าประเทศไทยมีข้าราชการที่มีพฤติกรรมคล้ายลักษณะนี้ จะมีข้อเสีย/มีความเสียหายอะไรเกิดขึ้นบ้าง

บทสรุปหลังได้คำตอบ ในเรื่องนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นี้ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๖ ซึ่งกำหนดว่า “ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ” แต่เจ้าหน้าที่รัฐได้ปฏิบัติตรงกันข้าม เห็นได้จากการที่เจ้าหน้าที่ผู้นี้แจกถุงยังชีพให้นายสิทธิจำนวนมากกว่าที่แจกให้นายเกื้อ เมื่อมีข่าวว่ารัฐจะช่วยเหลือก็บอกแต่นายสิทธิคนเดียว และนำคำร้องมาให้แต่นายสิทธิ เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐนำเงินเยียวยามาให้ ก็ให้นายสิทธิมากกว่านายเกื้อ ทั้งที่ความเสียหายเท่ากัน ดังนั้นจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่เป็นธรรมและเลือกปฏิบัติ ซึ่งนอกจากจะไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๖ แล้ว ยังอาจผิดวินัยร้ายแรงฐานทุจริตได้ (ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑) ได้ ซึ่งหากพิสูจน์ได้ว่าเจตนาจ่ายเงินไม่เท่ากันเพราะเจ้าหน้าที่รัฐมีอคติด้วยเหตุที่นายสิทธิเป็นญาติกัน (หรือเหตุอื่น ๆ ได้แก่ เรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม หรือความเชื่อทางศาสนา) และเป็นการเบียดบังทรัพย์สินของทางราชการ ไปเป็นประโยชน์ส่วนตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

เครื่องมือที่ ๖

กรณีศึกษา เรื่อง กล้ายืนหยัด

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหลักวิชา ตามหลักการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย กติกา ซึ่งหากพบสิ่งผิดปกติ ความไม่ถูกต้องที่ไม่เป็นไปตามหลักวิชา ตามหลักการ ตามกฎหมาย กติกา ก็พึงกล้าแย้ง กล้าคัดค้าน กล้าแจ้ง กล้าร้องเรียน แม้ผู้กระทำผิดจะเป็นเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานตน โดยไม่หวั่นเกรงกับอิทธิพลใด ๆ สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- เอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “กล้ายืนหยัด” (* หมายเหตุ)
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำเป็น PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ เพื่อใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษา แทนการจัดทำเป็นเอกสารแจก
- เอกสารวินัย มาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวน กลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

วิทยากรพูดคุยผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า กิจกรรมต่อไปนี้มีเค้าโครงมาจากเรื่องจริงที่เคยเกิดขึ้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องกล่าวถึงหน่วยงานบางหน่วยงาน เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะ เรื่องที่เกิดขึ้น ไม่ได้มีเจตนานำมาประจาน หรือนินทาว่าร้าย แต่จะเป็นไปเพื่อการศึกษา จึงขอให้ท่านช่วยกันวิเคราะห์ โดยแยกแยะพฤติกรรมออกมา พร้อมทั้งสังเคราะห์และประเมินว่า พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏนั้น ผิดมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ ข้อใด หรือเป็นพฤติกรรมที่ผิดวินัยด้วยหรือไม่ มาตราใด

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็น ๕ กลุ่ม ๆ ละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. แจกเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “กล้ายืนหยัด”
๓. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่าพฤติกรรมใดของนายประวิทย์ และนายปรีบุรณ์ จะเป็นหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไรและจะมีความผิดถึงวินัยด้วยหรือไม่ ถ้าผิด จะผิดมาตราใด

๔. หากท่านเป็นผู้บังคับบัญชาของ นายประวิทย์ และนายบริบูรณ์ จะดำเนินการอย่างไร
๕. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที
๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

* หมายเหตุ

(๑) วิทยากรจัดเตรียมเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “กล้ายืนหยัด” เพื่อแจกผู้เข้าร่วมกิจกรรม นายประวิทย์ เจ้าหน้าที่กรมอุทยานฯ ไปพบนายบริบูรณ์ผู้บังคับบัญชา เพื่อดำเนินการต่อในเรื่องที่นายทรงเกียรติ ผู้บังคับบัญชาระดับสูงมีคดีบุกรุกป่าอุทยานแห่งชาติ และถูกแจ้งความดำเนินคดีในข้อหาพกพาอาวุธปืน ยิงปืน และล่าสัตว์ป่าโดยไม่ได้รับอนุญาต นายบริบูรณ์ไม่ยอมดำเนินการทางวินัยต่อ ทั้งที่ได้สอบสวนข้อเท็จจริงไปแล้วและมีมูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่นายประวิทย์ก็ยังยืนยันจะดำเนินการกับนายทรงเกียรติต่อให้ถึงที่สุด โดยใช้ตำแหน่งตนเองเป็นเดิมพัน เพราะมีหลักฐานทั้งเป็นรูปภาพ และคลิปวิดีโอชัดเจนว่านายทรงเกียรติถืออาวุธปืนที่ตกเป็นของกลาง และตั้งวงดื่มสุราร่วมกับผู้ต้องหาคนอื่น ๆ ในเขตป่าอุทยานแห่งชาติ

(๒) วิทยากรอาจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม นำไปประยุกต์ทำเป็นบทสนทนา หรือบทบาทสมมุติ (role play) ได้ หากมีเวลาสักซ้อม

(๓) วิทยากรสามารถประสานกับศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. ขอใช้วิดีโอเรื่อง “กล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง” เป็นทางเลือกประกอบการบรรยายได้

บทเรียนจากกิจกรรม

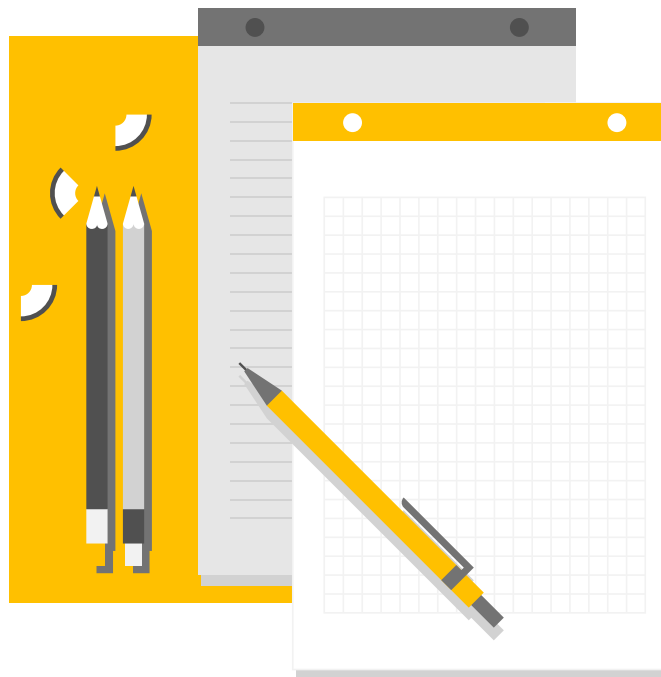
- คำถามหลังกิจกรรม**
๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้
  ๒. ท่านเคยประสบกับเพื่อนร่วมงานในลักษณะเช่นนี้บ้างหรือไม่ อย่างไร
  ๓. เราจะมีแนวทาง หรือมาตรการอย่างไรบ้างที่จะส่งเสริมให้กล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง สนับสนุนคนเป่านกหวีด (Whistle Blowers) ให้เพิ่มขึ้นจนเป็นวัฒนธรรมในการทำงานของหน่วยงานของเรา (ใครต้องทำอะไร ทำอย่างไรบ้าง)

บทสรุปหลังได้คำตอบ กรณีของนายประวิทย์ ที่มีความคิดเห็นยืนยันและกล้าที่จะดำเนินการทางวินัยต่อกับนายทรงเกียรติซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูง โดยยึดมั่นในหลักการและความถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญ ทั้ง ๆ ที่ถูกนายบริบูรณ์ผู้บังคับบัญชาของตนห้ามปรามไว้ แสดงถึงการเป็นผู้มีกล้าหาญ มีความรับผิดชอบและใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจอย่างตรงไปตรงมาตามข้อมูลหลักฐานที่ปรากฏ ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๓ “กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม”

ส่วนนายบริบูรณ์ ไม่กล้าดำเนินการทางวินัยต่อกับนายทรงเกียรติ ผู้บังคับบัญชาระดับสูง นอกจากเป็นผู้ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๓

แล้ว พฤติการณ์ยังเป็นการกระทำผิดวินัยอีกด้วย เนื่องจากได้ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงว่ากรณีมีมูลความผิดวินัยร้ายแรง แต่ไม่ดำเนินการสอบสวนทางวินัยต่อซึ่งเป็นการละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ จึงมีความผิดวินัยตามมาตรา ๙๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ “...ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง หรือปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริตให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัย...”

จากกิจกรรมนี้ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม พึงตระหนักว่า ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง ชอบธรรม ไม่ทำผิดระเบียบหรือกฎหมาย แม้ผู้บังคับบัญชาจะห้ามปรามและให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ก็กล้าที่จะยืนหยัดดำเนินตามกระบวนการไม่ประนีประนอมกับความเลว ไม่หวั่นเกรงต่อการข่มขู่หรืออิทธิพลใด ๆ โดยคำนึงถึงเกียรติและศักดิ์ศรีของข้าราชการ

เครื่องมือที่ ๗

กิจกรรม Affinity Diagram

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรม Affinity Diagram นี้เป็นเครื่องมือสำหรับการรวบรวมและการจัดกลุ่มความคิดใหม่หนึ่งในเจ็ดเครื่องมือคุณภาพที่ใช้ในการวางแผน ใช้เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ความรู้สึกหรือคำตอบที่หลากหลายให้ได้จำนวนมากและนำมาจัดกลุ่มได้เป็นระบบ บางแห่งใช้ชื่อภาษาไทยว่าแผนภาพกลุ่มคล้ายกัน ในภาษาอังกฤษเครื่องมือตัวนี้มีการเรียกชื่อเป็นนอຍ่างอื่นก็มีคือ Affinity Chart หรือบ้างก็เรียก K-J method โดยจะเป็นการรวบรวมแนวความคิดที่มากมายหลากหลายเข้ามาจัดกลุ่มเป็นประเภทเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันหลาย ๆ กลุ่ม เพื่อเอาไปใช้งานต่อที่ถูกเรียกว่าเป็น K-J Method ก็เพราะว่าวิธีการนี้คิดขึ้นโดยนักมนุษยศาสตร์ชาวญี่ปุ่นชื่อ Jiro Kawakita เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๐

ระยะเวลา

๔๐ – ๖๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

กระดาษ Post-it, Flipchart

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม ในการประพฤติปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามประมวลจริยธรรมนั้นมีแนวทางการปฏิบัติที่มีได้ระบุเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่หลายเรื่อง ทำให้เกิดความลังเลสงสัยว่าจะอะไรปฏิบัติได้ อะไรปฏิบัติไม่ได้ และแต่ละหน่วยงานก็จะมีลักษณะเฉพาะตามภารกิจงานและค่านิยมที่แตกต่างกันออกไป วันนี้เราจะมาเรียนรู้มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒ “ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่” ให้ละเอียดโดยให้ทุกคนมาร่วมกันระดมสมองเพื่อหาว่า พฤติกรรมที่แสดงออกตามมาตรฐานทางจริยธรรมในข้อนี้มีพฤติกรรมอะไรบ้าง คำตอบที่เราได้จากทุกท่านจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการถ่ายทอดให้ผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบและถือปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

วิธีการทำกิจกรรม

- เขียนหมายเลขคำถาม ๑ - ๔ ลงบนชาร์ท ๔ ตัวที่เตรียมไว้และติดตั้งไว้ในห้องให้อยู่ห่างกันคนละมุม เขียนหมายเลขในหน้าแรก ส่วนหน้าที่สองเขียนหมายเลขพร้อมคำถาม จากนั้นให้ปิดซ่อนไว้ให้เห็นหน้าแรกคือหมายเลขกลุ่ม ๑ - ๔ หัวข้อคำถาม มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒ “ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่”
  - พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์มีอะไรบ้าง
  - ผู้ที่มีจิตสำนึกจะมีการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างไร
  - พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อมีอะไรบ้าง
  - ท่านแสดงออกถึงพฤติกรรมซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของท่านเองอย่างไรบ้าง

๒. อธิบายกติกาในการทำกิจกรรม

- ระบุประเด็นคำถามที่จะให้ร่วมกันคิดให้ชัดเจน
  - ให้ทุกคนเขียนคำตอบ ๑ คำตอบลงบนการ์ด ๑ แผ่น (๑ แผ่นต่อ ๑ ประเด็นคำตอบ) จะตอบมากเท่าใดก็ได้
  - เขียนคำตอบโดยใช้ปากกาเมจิกเขียนตัวอักษรขนาดใหญ่ที่ทุกคนมองเห็นได้ชัดเจน
  - แบ่งกลุ่มแล้วให้สมาชิกนำคำตอบของตนทั้งหมดไปติดบน Flipchart ตามหมายเลขข้อคำถามซึ่งเป็นหมายเลขเดียวกับกลุ่มที่เตรียมไว้ให้
  - สมาชิกช่วยกันจัดกลุ่มคำตอบให้เป็นหมวดหมู่โดยไม่มีการพูดกัน แต่ให้สลับที่การ์ดและจัดเป็นกลุ่มคำตอบที่ตนเองพอใจ ทุกคนมีสิทธิ์ย้ายการ์ดที่เพื่อนสมาชิกจัดไว้แล้ว ทำจนกระทั่งเป็นที่พอใจของทุกคนไม่ให้มีการพูดคุย โน้มน้าวหรือโต้แย้ง
  - ทำหลาย ๆ รอบจนเกิดการรวมกลุ่มความคิดที่ส่วนใหญ่พอใจ ยอมรับ
  - ให้กลุ่มรวบรวม เรียบเรียง จัดกลุ่มคำตอบ และสรุปคำตอบเขียนลง Flipchart และให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมตามความเห็นสมควร
  - กำหนดให้มีผู้รายงาน โดยใช้เวลารายงานกลุ่มละ ๒ ถึง ๓ นาที
- วิทยากรอาจทำกิจกรรมนี้ผ่าน Answer Garden หรือ Platform อื่นที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พิมพ์คำตอบของตนผ่านมือถือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ตนมีและคำตอบของทุกคนจะขึ้นจอให้เห็นทั่วกัน จากนั้นวิทยากรสรุปข้อมูลที่ได้ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ ซึ่งวิธีการนี้สามารถใช้ได้กับการอบรมแบบ on-line หรือ Blended Learning
๓. เมื่อทุกคนเข้าใจในกติกาแล้ว วิทยากรอำนวยความสะดวกฉาย PowerPoints คำถามทีละคำถามให้ผู้เข้าร่วมอบรมเขียนคำตอบลงบนการ์ด แล้วให้วางไว้ตรงหน้าตนเอง
๔. ผู้ช่วยวิทยากรเก็บคำตอบของทุกคนไปวางที่ชาร์ทที่ตรงกับข้อคำถาม เสร็จ ๑ ข้อก็รวมไปติดทำเป็นรอบ ๆ
๕. เมื่อตอบครบข้อคำถามแล้ว ให้แต่ละคนไปประจำที่กลุ่มของตนเอง จากนั้นจึงช่วยกันจัดกลุ่มข้อคำตอบตามกติกาคือไม่ให้มีการพูดคุยกัน จัดการ์ดเป็นหมวดหมู่จนทุกคนพอใจจึงถือเป็นยุติ
๖. ในแต่ละกลุ่มคำตอบให้กำหนดหัวข้อหรือความคิดรวบยอด ในกลุ่มอาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อยช่วยกันหาความคิดรวบยอดในแต่ละกลุ่มความคิด

๗. ให้สมาชิกพูดกันในกลุ่มว่า

- หัวข้อที่ได้มาบ่งบอกถึงอะไร
- มีความเชื่อมโยงใหม่อย่างไร
- รายละเอียดในแต่ละประเด็น มีความถี่ ความต่างอย่างไร
- คิดถึงทั้งในแง่ความคิดและความรู้สึก

๘. ให้ตัวแทนนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุมใหญ่

๙. วิทยากรสรุปข้อมูลทั้งหมดและนำตัวอย่างพฤติกรรมจากประมวลจริยธรรมมาเสริมเพิ่มเติม วิทยากรอาจทำกิจกรรมนี้ผ่าน Answer Garden หรือ Platform อื่นที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พิมพ์คำตอบของตนผ่านมือถือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ตนมีและคำตอบของทุกคนจะขึ้นจอให้เห็นทั่วกัน จากนั้นวิทยากรสรุปข้อมูลที่ได้ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ ซึ่งวิธีการนี้สามารถใช้ได้กับการการอบรมแบบ on-line หรือ Blended Learning

เครื่องมือที่ ๘

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมหมุนเวียนเรียนรู้เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญงานจริยธรรม

กิจกรรมนี้เน้นการทำความเข้าใจในการนำหลักจริยธรรมมาใช้ในชีวิตจริง มีหลายสถานการณ์ที่อยู่ใน shade สีเทาที่ไม่สามารถตัดสินว่าหากทำเช่นนั้นแล้ว จะขัดต่อหลักจริยธรรมหรือไม่ ดังนั้นกิจกรรมนี้จึงช่วยสร้างความเชี่ยวชาญในการ วิวินิจฉัยและหาคำตอบในประเด็นที่ประมวลจริยธรรมอาจจะครอบคลุมไปไม่ถึง พฤติกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นการสนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อคือ ข้อที่ ๑ ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศอันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำ ในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ ข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ข้อที่ ๖ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ ของทางราชการ

ระยะเวลา

๑ ชั่วโมง

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

Flipchart ๗ ตัว (เท่ากับจำนวนกลุ่ม)

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ทำหน้าที่หัวหน้างาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

การเรียนรู้เกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ประการในวันนี้ เราจะมา เรียนรู้ปัญหาที่พบ ซึ่งเป็นเรื่องคาบเกี่ยวและอาจจะไม่ชัดเจนว่าขัดต่อหลักจริยธรรม หรือไม่ และจะได้ฝึกตนเองเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะตอบคำถามที่มีผู้สงสัยในประเด็นต่าง ๆ

วิธีการทำกิจกรรม

๑. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น ๗ กลุ่ม แต่ละกลุ่มให้รับผิดชอบ กลุ่มละ ๑ ข้อ ตามมาตรฐานทางจริยธรรม
๒. อธิบายภารกิจของกลุ่มว่าจากมาตรฐานทางจริยธรรมที่กลุ่มรับผิดชอบ ให้กลุ่ม ร่วมกันคิดถึงสถานการณ์หรือประเด็นที่ประสบจริงในการทำงานซึ่งเป็นประเด็น ที่ยังไม่ชัดว่า ควรจะดำเนินการอย่างไร หรือเป็นสิ่งที่ทำได้หรือทำไม่ได้ เช่น หากท่านในฐานะผู้บังคับบัญชาต้องประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีปัญหาความขัดแย้งส่วนตัวกับท่าน ท่านจะต้องปฏิบัติ อย่างไรจึงจะสร้างความมั่นใจให้ทุกคนได้เห็นถึงความเป็นมืออาชีพของท่าน หรือ หากมีหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ขอเข้าเยี่ยมชมโรงงาน และได้มอบของขวัญ ของที่ระลึกให้ท่านซึ่งเป็นตัวแทนหน่วยงานทำหน้าที่ให้การต้อนรับ ท่านจะรับของ นั้นมาเป็นของตนเองได้หรือไม่ กำหนดให้คิดกลุ่มละ ๓ เรื่องเขียนสรุปบน Flipchart

๓. ให้อ่านงาน ๑๕ นาที
๔. เมื่อหมดเวลา ให้แต่ละกลุ่มเดินไปดูโจทย์ของกลุ่มอื่นหมุนไปตามเข็มนาฬิกาหยุดร่วมกันคิดหาคำตอบให้เวลารอบละ ๕ นาที โดยให้มีเลขานุการ กลุ่มจดคำตอบที่กลุ่มร่วมกันคิดไว้
๕. เมื่อวนครบ ๖ กลุ่มแล้ว ทุกคนกลับมานั่งที่ วิทยากรก็จะไล่หาคำตอบตั้งแต่มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๑ โดยให้กลุ่มที่ ๗ เป็นผู้ตอบหลักแล้วถามความเห็นของกลุ่มอื่น ๆ ด้วยกรณีมีเหตุผลเพิ่มเติมหรือมีคำตอบที่แตกต่างกัน จากนั้นกลุ่มที่ ๑ จะตอบคำถามของกลุ่ม ๒ กลุ่มที่ ๒ ก็จะมาตอบคำถามมาตรฐานทางจริยธรรมของกลุ่มที่ ๓ ไล่เป็นวงจนครบ
๖. วิทยากรสรุปและกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในประเด็นที่อาจจะเกิดขึ้นในลักษณะเช่นนี้ เพื่อเพิ่มเติมในคู่มือและสื่อสารให้คนในองค์กรได้เรียนรู้ไปด้วยกัน

เครื่องมือที่ ๙

กิจกรรม ประกาศแคปชั่นจริยธรรมโดนใจ

ประเด็นสำคัญ

เพื่อให้คนรุ่นใหม่สื่อสารเรื่องมาตรฐานทางจริยธรรม ๗ ข้อ ด้วยการใช้ภาษา และเครื่องมือการสื่อสารที่กลุ่มคุ้นเคย

ระยะเวลาที่ใช้

๔๐ - ๕๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

กิจกรรมทางดิจิทัลที่กำหนดไว้ และรางวัลสำหรับกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด ซึ่งอาจเป็นขนมหรือลูกอมที่แบ่งกันได้

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี และเจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม พวกเราคงคุ้นเคยกับ Caption เด็ด ๆ ที่เราพบเจอบนโลก Social ต่าง ๆ ที่สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก เป็นมุขหรือคำพูดโดน ๆ เช่น

“อยากมีเงินก็ต้องทำงาน แต่ถ้าอยากมีเธออยู่ข้าง ๆ ฉันต้องทำยังไง”

“เป็นคนขี้มกแต่ถ้าดีมาก ๆ ก็ขี้มให้” และ

“สาदन่านะมันเซย แต่ใช่เลยคือสาดจิตสำนึกที่ดี”

ข้อความหรือ Caption ต่าง ๆ เหล่านี้ที่คนส่วนใหญ่ชอบ มักเน้นข้อความที่คล้องจอง หรือเป็นข้อความที่ดูปกติธรรมดา แต่พออ่านดูดี ๆ จะมีความหมายช่วยให้ประทับใจ หรือจำได้

ข้อมูลจาก Website Indeed to know.org/ แคปชั่นเด็ด ๆ ระบุไว้ว่า “Caption จริง ๆ แล้วจะหมายถึงคำที่เราใส่บรรยายลักษณะ หรือเหมือนกับการบรรยายใต้ภาพ เมื่อทำการสื่อถึงสิ่งของนั้นๆ นั้นเอง หรือคำบางคำอาจเป็นการสื่อถึงอารมณ์ หรือสิ่งอื่นๆ ก็ได้ โดยในปัจจุบันนี้นั้นคำว่า แคปชั่น หรือ Caption นี้ จะถูกนำมาใช้กันเพื่อใช้ในการแสดงความรู้สึกภายใน หรืออาจเป็นอารมณ์ได้”

ในวันนี้พวกเรามีภารกิจ สร้างแคปชั่นเด็ด ๆ หรือโดน ๆ เพื่อให้เพื่อน ๆ ของเรา เกิดความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ทั้ง ๗ ข้อ หรือมีการนำมาตรฐานทางจริยธรรมมาแปลงเป็นแนวปฏิบัติ หรือสร้างพฤติกรรมที่สอดคล้องในการทำงาน

วิธีทำกิจกรรม

๑. แบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มละ ๓ ถึง ๕ คน

๒. แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดแคปชั่นที่จะดึงดูดความสนใจของเพื่อน ๆ ในเรื่องมาตรฐานทางจริยธรรม ๗ ประการและคิดถึงการนำมาตรฐานทางจริยธรรมมาแปลงเป็นการปฏิบัติหรือสร้างพฤติกรรมที่สอดคล้องในการทำงาน

๓. แต่ละกลุ่มใช้เวลาคิดแคปชั่นและส่งผลงานไปยังฐานทางทางดิจิทัลที่กำหนดไว้ อย่างน้อยกลุ่มละ ๓ แคปชั่น ภายในเวลา ๒๐ นาที

๔. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนพิจารณาแคปชั่นที่แต่ละกลุ่มส่งผลงานไว้และเลือกแคปชั่น
๑. ประการที่คิดว่าตนจะนำเผยแพร่ผ่าน Facebook หรือ Platform อื่น ๆ เพื่อช่วยสื่อสารเรื่องการมีพฤติกรรมตามมาตรฐานทางจริยธรรมให้เพื่อน ๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐคนอื่นที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้จำได้ เกิดความกระตือรือร้น และอยากนำไปปฏิบัติ
๕. วิทยากรประกาศผลแคปชั่นที่ได้คะแนนสูงสุด และให้รางวัล

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

- คำถามหลังกิจกรรม**
- ตอนที่แบ่งกลุ่มและได้รับการกิจที่ถูมอบหมายรู้สึกอย่างไร ? คิดว่ายากไหม ? น่าเบื่อและไม่น่าสนใจไหม ?
  - พอเราไป Search ดูแคปชั่นโดน ๆ ที่เกี่ยวกับ “คนดี” หรือ “การทำความดี” เราก็จะได้ตัวอย่างที่สามารถเอามาต่อยอดกับเรื่อง มาตรฐานทางจริยธรรมในการทำงานของเราได้อย่างไม่ลำบากมากนัก เช่น
    - “เงินของหลวง ไม่ใช่เงินของเรา ใช้อย่างไรก็ได้ จริงหรอ ?”
    - “คนเก่งคือคนกล้า เราไม่บ้ากินตามน้ำ”
    - “ไม่ช่วยประชาชน แล้วจะทนนั่งอยู่วัน ๆ หรอ ?”

บทสรุปหลังคำตอบ

แนวคิดเรื่องคนดีที่มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นเรื่องของพวกเราทุกคน ทุกวัย ไม่ใช่เป็นเรื่องเชย ๆ สำหรับผู้อาวุโส หรือผู้สูงวัยเท่านั้น เราทุกคนมีส่วนในการทำดีมีพฤติกรรมที่มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเมื่อแต่ละคนได้มีพฤติกรรมตามมาตรฐานทางจริยธรรมดังนี้แล้วก็จะเกิดสภาพแวดล้อมและสังคมที่โปร่งใสเป็นธรรม

เครื่องมือที่ ๑๐

กิจกรรม World Café พบเพื่อนร่วมงานชาติจริยธรรม

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้เน้นการทำความเข้าใจในหลักการประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ในชีวิตจริงมีหลายสถานการณ์ในที่ทำงานที่เราต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกเมื่อเห็นเพื่อนร่วมงาน พี่ที่เราเคารพ ผู้ที่มีบุญคุณกับเรา กระทำการที่ขัดต่อหลักจริยธรรม ดังนั้นกิจกรรมนี้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องระดมสมอง ใคร่ครวญหาทางออกกับการจะดำรงตนเป็นข้าราชการที่ดี ทำอย่างไรจึงจะสามารถยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องโดยนำเทคนิค world Café มาประยุกต์ใช้ เป็นการสนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ และข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ระยะเวลา

๑ ชั่วโมง

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

Flipchart กลุ่มละ ๑ ตัว

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

เราจะทำกิจกรรมworld Café ซึ่งที่มาของกิจกรรมนี้เกิดขึ้นเมื่อปี ๑๙๙๕ กลุ่มนักธุรกิจและนักวิชาการได้พบปะกันที่บ้านของ Juanita Brown และ David Isaacs ที่ Mill Valley, California แต่เกิดฝนตกจึงต้องเปลี่ยนแผนย้ายมาคุยตามประเด็นที่กำหนดไว้ในวงกาแฟเล็ก ๆ ในบ้านอย่างเป็นทางการเป็นกันเองแทน สมาชิกได้ขีดเขียน จดบันทึกลงบนผ้าปูโต๊ะ มีการย้ายที่นั่ง เปลี่ยนหัวข้อ เป็นระยะทำให้ได้เห็นข้อมูลในแง่มุมอื่น ๆ และเสริมเติมความคิดกัน เหตุที่นำกิจกรรมนี้มาใช้เพราะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ไม่เป็นทางการเป็นแนวทางใหม่ที่ช่วยให้เกิดการสนทนาที่ร่วมกันคิด ร่วมกันทำแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ เรื่องราว โครงการที่ทำ รวมทั้งร่วมกันแก้ปัญหาโดยกำหนดบรรยากาศให้เหมือนนั่งคุยกันในร้านกาแฟ

วิธีการทำกิจกรรม

๑. จัดที่นั่งเป็นแบบโต๊ะกาแฟ นั่งล้อมวงกันประมาณ ๖ - ๗ คน
เตรียมกระดาษ Flipchart แทนผ้าปูโต๊ะพร้อมปากกาให้สมาชิกเขียนบันทึก
๒. กำหนดประเด็นปัญหาให้แต่ละโต๊ะอภิปรายแตกต่างกันไป
๓. กำหนดเวลารอบละ ๖ นาที
๔. รอบแรกให้แต่ละคนเลือกประเด็นตามโต๊ะกาแฟที่มีปัญหาที่ตรงกับความสนใจ แต่กำหนดจำนวนไม่ให้มากเกินไปตามจำนวนเก้าอี้ที่ตั้งไว้เพื่อให้มีการกระจายผู้อภิปราย

๕. ให้มีเจ้าภาพ (Host) ทำหน้าที่กระตุ้นและเชื่อมโยงความคิดและหรือ ผู้จัดบันทึก (Recorder) ประจำโต๊ะกาแฟ
๖. เมื่อครบกำหนดเวลาให้สมาชิกเปลี่ยนโต๊ะกาแฟได้อีก ๒ รอบ เจ้าภาพไม่ย้ายโต๊ะ
๗. รอบต่อไปให้เจ้าภาพเชื่อมโยง และกระตุ้นความคิดผู้มาใหม่ให้หลากหลาย
๘. รอบสุดท้ายอาจกลับไปโต๊ะในรอบแรกเพื่อรวบรวมและสังเคราะห์ความคิดให้สมบูรณ์

ประเด็นปัญหาเพื่อการอภิปราย

- ห้องที่ ๑ เห็นเพื่อนร่วมงานที่ฐานะทางบ้านค่อนข้างขัดสนเพราะมีลูกหลายคน เพื่อนคนนี้เป็นคนสู้งานตั้งใจทำงาน รับทำงานพิเศษเพื่อหารายได้มาเจือจุนครอบครัว ซึ่งท่านพบว่าเพื่อนคนนี้อบเอาของราชการไปใช้ส่วนตัวให้ลูกทำการบ้าน เช่น กรรไกร คัตเตอร์ ปากกาเมจิก และเพื่อนคนอื่น ๆ ก็รู้แต่ไม่มีใครว่าอะไรเพราะเห็นเป็นเรื่องเล็กน้อย วันนี้ท่านเห็นเขาหอบกระดาด ถ่ายสำเนาใส่กระเป๋าของเขาไป ๑ รีม
- ห้องที่ ๒ ท่านกับเพื่อน ชื่อ สมรศรี มีบ้านพักอาศัยอยู่ละแวกเดียวกันเมื่อ ๓ วันก่อน คณะของท่านต้องไปเตรียมงานประชุมระดับชาติที่จังหวัดเชียงใหม่ เดินทางโดยเครื่องบินเมื่อรอกแบบฟอร์มเพื่อเบิกค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางไปกลับจากบ้านไปสนามบินโดยรถแท็กซี่ ท่านเองขอเบิกไป ๒๙๐ บาท (โดยจ่ายจริงเที่ยวไป ๑๒๐ บาท เที่ยวกลับเข้าคิวรอที่สนามบินบวกเพิ่ม ๕๐ บาท รวมเป็น ๑๖๘ บาท) แต่เผอิญเหลือไปเห็นสมรศรีเบิกไป ๔๐๐ บาท
- ห้องที่ ๓ เป็นครั้งแรกที่ท่านได้รับมอบหมายให้เป็นคณะกรรมการตรวจการจ้าง ซึ่งเมื่อท่านไปตรวจรับงาน พบว่า งานไม่เป็นไปตาม Spec ที่ระบุไว้ในสัญญา ยังไม่ทันที่ท่านจะไปรายงานหัวหน้าก็มีพี่คนหนึ่งทำงานเป็นกรรมการตรวจการจ้างในคณะเดียวกัน พี่คนนี้ท่านเคยรู้จักมาก่อน และมีบุญคุณกับครอบครัวของท่านมากได้มาบอกว่า น้องช่วยเซ็น ๆ ไปเถอะ พี่ก็ตรวจรับไปแล้วเหมือนกัน เดียวมันจะวุ่นวายเป็นเรื่องนะ
- ห้องที่ ๔ ผมเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำงานอยู่ในองค์กรแห่งหนึ่ง ปกติแล้วเป็นแพมลิ้มแมน ตั้งใจทำงานในหน้าที่ของตนเอง นำอาหารกลางวันจากบ้านมาทานที่ทำงาน เลิกงานก็รีบกลับบ้าน กับเพื่อนร่วมงานก็ไม่มีปัญหาอะไรกับใครและไม่ได้สนิทกับใครเป็นพิเศษ ใคร ๆ ก็มองว่าผมไม่มีพิษมีภัย จนมาวันหนึ่งผมแอบไปเห็นพฤติกรรมของเพื่อนร่วมงานกลุ่มหนึ่งที่ร่วมกันเป็นกระบวนการในการยกยอกทรัพย์สินและทุจริต ผมอยากเตือนเพื่อนร่วมงาน แต่ผมก็ไม่อยากสร้างปัญหาให้ใคร ไม่อยากมีศัตรูเพิ่ม

ไม่ฟ้องนาย ไม่ขายเพื่อน ถ้าท่านเป็นบุคคลผู้นั้น ท่านจะตักเตือนเพื่อน หรือไม่ และจะใช้วิธีการอย่างไร

ห้องที่ ๕ น้องพีเคเป็นเด็กรุ่นใหม่ จบการศึกษาจากต่างประเทศหลายคนมองว่า เป็นคนทำงานดี หัวไว เรียนรู้ได้เร็ว แต่เขาจะขยันทำงานเวลาอยู่ต่อหน้า ผู้ใหญ่หรือหัวหน้างาน ตัวท่านเองนั่งอยู่โต๊ะทำงานใกล้ ๆ เขาและสังเกตว่า เขาจะสนใจเล่นโทรศัพท์มือถือดูที่หน้าจออยู่เป็นประจำ และพูดคุยกระซิบ กระซิบทางโทรศัพท์ช่วงสิบโมงไปแล้วทุกวัน วันหนึ่งคนในแผนกส่วนใหญ่ ออกไปประชุม ท่านไม่ได้ไปเพราะปวดศีรษะมากจึงทานยาแล้วรีบกลับบ้าน นอนพัก ฉากั้นระหว่างโต๊ะทำงานค่อนข้างสูงจึงดูเหมือนไม่มีใครอยู่ในที่ ทำงานเลยท่านได้ยินเสียงน้องพีเคคุยโทรศัพท์สั่งซื้อหุ้่น ขายเป็นหุ้่น และคุย เรื่องหุ้่นกับเพื่อนเป็นเวลานานมาก โดยคิดว่าไม่มีใครอยู่และจากข้อความ ที่ได้ยินพฤติกรรมเช่นนี้ทำมาต่อเนื่องทุกวัน

คำถามหลังกิจกรรม

๑. ท่านเคยประสบกับปัญหาในลักษณะที่ใกล้เคียงกันนี้หรือไม่
๒. เมื่อเจอท่านคิดว่าท่านจะทำอย่างไร
๓. หากต้องเจอกับปัญหาจริยธรรมที่เหมือนกัน ถ้าเราไปช่วยแก้ไขก็ยังไม่รู้ว่าผลจะเป็น อย่่างไร ทำตัวเหมือนคนขี้ฟ้อง และเหมือนกับไปหาเรื่องใส่ตัวเราเอง ท่านจะมี ทางออกให้เรื่องที่เกิดขึ้นนี้อย่างไร

บทสรุปหลังได้คำตอบ

๑. การนำของราชการไปใช้ส่วนตัวซึ่งเป็นของเล็ก ๆ น้อย ๆ ผู้ที่พบเห็นก็ไม่มี การห้ามปรามใด ๆ แค่อำนาจไปให้ลูกเรียนหนังสือถือว่ามีผิด ๆ หน่อย ๆ แต่จริงแล้ว เป็นเรื่องที่ผิดและอาจทำให้เกิดบรรทัดฐานทางสังคมที่ผิด ๆ อาจลุกลามไปถึงของที่มี ราคาเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการตักเตือนกันโดยคนที่ผู้นั้นเกรงใจเชื่อฟัง มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒ ชื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ เช่นเดียวกับห้องที่สอง ควรมีการทักท้วงกรณีเบิกค่าเดินทางเกินความเป็นจริง โดยเฉพาะเมื่อที่หักใกล้กันค่ารถก็ไม่ควรต่างกันมาก อาจเปรียบเทียบและชี้ให้เห็น ผลเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากมีการตั้งข้อสังเกต มีการตรวจสอบจึงควรกล้าที่จะพูด ตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม
๒. ข้าราชการที่ดีต้องกล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ตามมาตรฐาน ทางจริยธรรมข้อที่ ๓ เช่นเดียวกับการยื่นหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องกรณีเช่นตรวจรับงาน จำงเหมาในฐานะกรรมการตรวจรับ หากมิได้มีงานตาม TOR จริง จริงอยู่ที่เรามักจะ มีความเกรงใจและมีความกตัญญูรู้คุณ แต่ต้องมีใช้การกระทำผิดเพื่อตอบแทน บุญคุณนั้น ท่านต้องชี้แจงกับผู้มีพระคุณว่าหากเซ็นรับไปแล้วผลจะเป็นอย่างไร ทุกคนจะถูกโทษถึงขั้นออกจากราชการและเท่าที่ทราบมีคนจับตามองโครงการนี้ อยู่ โดยเฉพาะผู้ที่ประมูลไม่ผ่าน จึงควรทักท้วงหรือให้มีการแก้ไขงานให้ถูกต้องก่อน

๓. การยกยอเกียรติยศและทูลเกียรติที่ทำเป็นกระบวนการและทำกันเป็นทีมนั้น ทำให้เสื่อมเสีย
ภาพลักษณ์ของทางราชการเป็นอย่างมากขัดกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๗
ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ เป็นการกระทำ
ที่เสียหายและส่งผลร้ายแรง หากผู้ใดพบและรู้เห็นเหตุการณ์นี้ต้องรีบแจ้งผู้มีหน้าที่
เกี่ยวข้องให้มาจัดการแต่ต้องทำด้วยความระมัดระวังเนื่องจากหากทำเป็น
ขบวนการและเป็นทีมใหญ่ที่มีการส่งผลประโยชน์ถึงผู้บริหารระดับสูง ตัวผู้แจ้งเอง
ก็อาจจะมิได้การกระทำเช่นนี้ตรงกับมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๔ คิดถึง
ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ

เครื่องมือที่ ๑๑

กิจกรรมแสดงละครสะท้อนจริยธรรม

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้เป็นการสื่อให้เรา รู้จักแนวทางในการครองตน ในการประพฤติปฏิบัติตน ตามมาตรฐานจริยธรรม ทั้ง ๗ ข้อ ในฐานะที่เป็นข้าราชการหรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยสะท้อนผ่านทาง การแสดงละคร ฝึกให้เราได้นำประสบการณ์ที่พบมาเชื่อมโยงกับ โลกการทำงานที่ต้องการเห็นเป็นแบบอย่าง

ระยะเวลา

๔๕ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

ไมโครโฟน ๔ ตัว โต๊ะ เก้าอี้เพื่อจัดสถานที่สำหรับการแสดง
รางวัลสำหรับกลุ่มที่ชนะเลิศ

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี

วิธีการทำกิจกรรม

๑. แบ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น ๗ กลุ่ม โดยให้นับ ๑-๗ จนครบทุกคน ใครนับ ๑ อยู่กลุ่ม ๑ นับ ๒ อยู่กลุ่ม ๒ จนได้สมาชิกครบทั้ง ๗ กลุ่ม
๒. ให้แต่ละกลุ่มรับผิดชอบมาตรฐานทางจริยธรรมตามหมายเลขกลุ่ม
๓. อธิบายงานของกลุ่มว่าจากมาตรฐานทางจริยธรรมที่กลุ่มรับผิดชอบ ให้กลุ่มร่วมกัน คิดถึงสถานการณ์หรือประเด็นที่ประสบจริงในการทำงานซึ่งเป็นที่ประจักษ์ว่าได้มีการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมตามมาตรฐานนั้น ให้พูดคุยปรึกษากัน ในกลุ่มแล้วออกมาแสดงละครสั้นกลุ่มละ ๓ เรื่อง ให้ออกมาแสดงกลุ่มละ ๑๐ นาที เวลาในการนำเสนอ ๓-๕ นาที
๔. เตรียมการแสดงละครสั้นเพื่อแสดงให้กลุ่มใหญ่ได้ชมโดยกลุ่มที่แสดงละครได้ดีที่สุด จะมีรางวัลให้
๕. กำหนดเวลาในการประชุมเตรียมการ ๑๐ นาที เวลาในการแสดงประมาณ ๓ - ๕ นาที
๖. แต่ละกลุ่มเริ่มแสดงละคร
๗. เมื่อแสดงจบครบทุกทีมแล้ววิทยากรสรุปและกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กันในประเด็นที่น่าสนใจและสามารถใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้
๘. ถามความเห็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดว่าคิดว่ากลุ่มใดชนะเลิศ เพราะเหตุใด
๙. กรรมการตัดสินและมอบรางวัล

คำถามหลังกิจกรรม

๑. ละครแต่ละเรื่องสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปัจจุบัน อย่างไรบ้าง ท่านคิดว่าเหตุการณ์ที่นำมาแสดงนั้นเกิดขึ้นบ่อยไหม เพราะอะไร
๒. แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรมที่ได้จากละครกลุ่มใดที่โดนใจท่านมากที่สุด เพราะอะไร
๓. หน่วยงานของท่านเองพบปัญหาจริยธรรมข้อไหนมากที่สุด และได้มีการดำเนินการอย่างไรหรือไม่กับผู้ที่เกี่ยวข้อง

บทเรียนจากกิจกรรม สรุปลงเป็นตัวอย่าง และใช้ผลงานของกลุ่มรวมถึงการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้จากกันและกัน

- การแสดงออกตามมาตรฐานทางจริยธรรมแต่ละข้อสามารถแสดงออกได้หลายวิธี เช่น ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่

ชาติ : ด้วยการยืนตรงเคารพธงชาติเมื่อมีการชักธงขึ้นหรือลงจากยอดเสา การส่งกำลังใจหรือของขวัญไปให้แก่ทหารที่เสียสละเพื่อชาติและเฝ้าระวังรักษาความสงบของประเทศ

ศาสนา : ด้วยการยึดมั่นนำหลักธรรมคำสอนมาปฏิบัติ การร่วมทำบุญ ทอดกฐิน ที่หน่วยงานเป็นเจ้าภาพ การเข้าวัด ฟังธรรมและประพฤติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดียึดมั่นในสถาบันพระมหากษัตริย์ : เพียรป้องกัน เฝ้าระวังมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์

- ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการนั้น สามารถแสดงได้หลายวิธีโดยเฉพาะน้องที่เป็นข้าราชการผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี สามารถปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างทั้งในแง่ความซื่อสัตย์สุจริต การทุ่มเทให้แก่การทำงาน หากงานไม่เสร็จก็อยู่ทำต่อนอกเวลาจนงานจนเสร็จ โดยทำด้วยความละเอียด รอบคอบ มิใช่สักแต่ทำเพื่อให้งานเสร็จ อันเป็นตัวอย่างที่ดีของการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์การรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการคือการประพฤติตนให้ประชาชนผู้มารับบริการได้รับความพึงพอใจกลับไปด้วยการให้บริการอย่างดีเยี่ยม ช่วยเหลือ อະลุ่มอล่วย รู้และแม่นยำในกฎระเบียบทำให้ทำงานได้อย่างรวดเร็ว แต่งกายสะอาดสะอ้าน เสื้อผ้าเรียบร้อยไม่มีกลิ่นอับรวมถึงการรักษาสุขภาพที่ดีแต่งเครื่องแบบแล้วดูสมารถ น่านับถือ ฯลฯ

๓. ตารางเครื่องมือหลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ตามมาตรฐานทางจริยธรรม : เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน

เครื่องมือ	หน้า
๑. กรณีศึกษา เรื่อง จะใส่ใจแฟนหรือใส่ใจงาน	๘๑
๒. กรณีศึกษา เรื่อง เรื่องส่วนตัวแท้ ๆ	๘๓
๓. กรณีศึกษา เรื่อง แบบนี้ก็เท็จด้วย	๘๗
๔. กรณีศึกษา เรื่อง อีต้อจริงจัง ๆ	๘๙
๕. กรณีศึกษา เรื่อง จับเสียดำ	๙๑
๖. กิจกรรมวืดป่าแตก	๙๕
๗. กิจกรรมเวทีเพลงเพราะ	๙๙
๘. กิจกรรมกลยุทธ์ของบประมาณให้ได้มากที่สุด	๑๐๕
๙. กิจกรรม World Café รู้ว่าผิดจะทำอย่างไรใครช่วยตอบที	๑๑๑
๑๐. กิจกรรมเส้นทางสัตบุรุษ	๑๑๕
๑๑. กิจกรรมประกวดโครงการ	๑๒๑
๑๒. กรณีศึกษา เรื่อง บุญหรือบาปของหมอ	๑๒๕

เครื่องมือที่ ๑

กรณีศึกษา เรื่อง จะใส่ใจแฟน หรือใส่ใจงาน

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้เพื่อให้ข้าราชการมีความตระหนักในเรื่องความมุ่งมั่นที่จะอุทิศตนให้ปฏิบัติหน้าที่จนประสบผลสำเร็จในงานที่ได้รับมอบหมาย หรือบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพสูงโดยคำนึงถึงประโยชน์ ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรของรัฐ อันสอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- เอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “จะใส่ใจแฟน หรือใส่ใจงาน” (* หมายเหตุ)
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำ PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษา แทนการจัดทำเป็นเอกสารแจก
- เอกสารวินัยมาตราต่าง ๆ
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. วิทยากรแจกเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “จะใส่ใจแฟน หรือใส่ใจงาน”
๓. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่านายโชคชัยได้ทำตาม หรือไม่ทำตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไรบ้าง
๔. หากท่านเป็นผู้บังคับบัญชาและเคยเจอลูกน้องเหมือนนายโชคชัย จะมีวิธีพูดคุยกับลูกน้องของท่านอย่างไร
๕. แต่ละกลุ่มแชร์ประสบการณ์กันภายในกลุ่ม และนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๕ นาที
๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

* หมายเหตุ

(๑) นายโชคชัย ข้าราชการหนุ่มในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง วางแผนกับแฟนสาวจะไปงานรับปริญญาของน้องชายแฟนสาวที่ประเทศอังกฤษในเดือนธันวาคมและถือโอกาสท่องเที่ยวด้วย โดยในวันหนึ่งได้รับปากแฟนสาวว่าจะจัดการจองตั๋วเครื่องบิน จองที่พักในเมืองต่าง ๆ ที่จะท่องเที่ยวภายในวันนี้ด้วย แต่เมื่อนายโชคชัยมาถึงที่ทำงาน หัวหน้างานได้มาเร่งงาน ให้เขียนรายงานการประชุมส่งภายในตอนเย็นวันเดียวกันนั้น นายโชคชัยได้รับข้อความ MSN จากแฟนสาวถามถึงความคืบหน้าเกี่ยวกับการจองที่พักและสถานที่ที่จะไปเที่ยว นายโชคชัยจึงตัดสินใจพักการเขียนรายงานแล้วเริ่มค้นหาข้อมูล และจองตั๋วเครื่องบินจองที่พักต่าง ๆ จนเรียบร้อย ซึ่งก็เกือบจะถึงเวลาเลิกงาน หัวหน้ามาทวงรายงานการประชุมจากนายโชคชัย แต่นายโชคชัยยังไม่เสร็จ เพราะใช้เวลาเกือบทั้งวันไปทำธุระเรื่องส่วนตัว

(๒) วิทยากรอาจให้ผู้ร่วมกิจกรรม นำไปประยุกต์ทำเป็นบทบาทสมมติ (Role Play) ได้ หากมีเวลาชั้กซ้อน

(๓) วิทยากรสามารถประสานกับศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. ขอใช้วิดีโอเรื่อง “การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน” เป็นทางเลือกประกอบการบรรยายได้

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

- คำถามหลังกิจกรรม**
๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้
  ๒. ท่านเคยประสบกับเพื่อนร่วมงานในลักษณะเช่นนี้ บ้างหรือไม่ ข้อใดบ้าง
  ๓. ท่านจะมีวิธีแก้ไข หรือพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานของท่านที่มีพฤติกรรมใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของทางราชการในเรื่องส่วนตัวเช่นกรณีศึกษา นี้ อย่างไร

บทสรุปหลังได้คำตอบ

ในเรื่องนี้นายโชคชัย ได้ใช้เวลาราชการและใช้โทรศัพท์ ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของทางราชการไปกับเรื่องส่วนตัวในการประสานกับบริษัททัวร์บ้าง จองตั๋วเครื่องบินบ้าง โดยที่งานที่ได้รับมอบหมายไว้ก่อน จัดการเรื่องส่วนตัวจนสำเร็จ แต่งานของราชการยังไม่สำเร็จจนหัวหน้ามาทวงงาน พฤติการณ์เช่นนี้ถือเป็นการไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงานตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๕ ซึ่งถ้าปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๕ พึงมุ่งเน้นในเรื่องประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ทำให้เกิดผลดีจนสุดกำลัง โดยคำนึงถึงประโยชน์ ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรของรัฐ และในเรื่องนี้หากหัวหน้างานจะลงโทษทางวินัย ก็ย่อมได้ เป็นกรณีทอดทิ้งการปฏิบัติหน้าที่ราชการ อันเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ตามมาตรา ๘๒ (๕) แห่งพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า “ข้าราชการต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้” วิทยากรอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า

- อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ หมายถึง ต้องอุทิศหรือสละเวลาทั้งหมดปฏิบัติราชการตามที่ทางราชการต้องการ รวมทั้งเวลานอกเหนือจากเวลาปฏิบัติราชการตามปกติในกรณี ที่ทางราชการมีงานเร่งด่วนที่จำเป็นจะต้องใช้ข้าราชการปฏิบัติงานนอกเวลา

- ละทิ้งหน้าที่ราชการ หมายถึง ไม่อยู่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ซึ่งได้แก่ การไม่มายังสถานที่ราชการเพื่อปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือเพื่อให้ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้ปฏิบัติ รวมทั้งการมายังสถานที่ราชการแล้วไม่อยู่ปฏิบัติงาน ละทิ้งไปไม่อยู่ในสถานที่ที่ควรอยู่

- ทอดทิ้งหน้าที่ราชการ หมายถึง มาอยู่ในสถานที่ราชการ แต่ไม่สนใจเป็นธุระไม่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ปล่อยให้งานค้างคั่ง

จากกิจกรรมนี้ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ตระหนักว่า จะต้องมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ หรือทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความใส่ใจ ก่อนที่จะทำกิจกรรมหรือช่วยงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือความรับผิดชอบ จึงจะเป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๕ คือ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ในทางกลับกันการที่ไม่มุ่งมั่นปฏิบัติงาน หรือไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานจนทำให้เกิดผลเสียหายต่อราชการ ก็จะมี ความผิดทางวินัยได้ด้วย ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

เครื่องมือที่ ๒

กรณีศึกษา เรื่อง เรื่องส่วนตัวแท้ ๆ

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญของการประพฤติปฏิบัติตนให้ดีงาม เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชน สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- กรณีศึกษาเรื่อง “เรื่องส่วนตัวแท้ ๆ” (* หมายเหตุ)
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำเป็น PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษาแทนการจัดทำเป็นเอกสารแจก
- เอกสารวินัยมาตราต่าง ๆ
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน / เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

วิทยากรพูดคุยกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า กิจกรรมที่จะให้ท่านช่วยกันวิเคราะห์พฤติกรรมต่อไปนี้ ประมวลมาจากเรื่องจริงที่เคยเกิดขึ้นหลายเรื่องมารวมกัน จึงขอให้แยกแยะการวิเคราะห์ออกมาเป็นกรณีย่อยด้วย พร้อมทั้งสังเคราะห์และประเมินว่า กรณีเหล่านั้นผิดมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ ข้อใด หรือเป็นพฤติกรรมที่ผิดวินัยด้วยหรือไม่ มาตราใด

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นกลุ่มละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. วิทยากรแจกเอกสาร กรณีศึกษาเรื่อง “เรื่องส่วนตัวแท้ ๆ”
๓. แจกเอกสารกรณีศึกษาของนายเอกราชให้กับกลุ่มต่าง ๆ ให้เวลาอภิปรายกันในกลุ่ม ๑๕ นาที
๔. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่าเรื่องราวของนายเอกราช เป็นหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไร และจะมีความผิดถึงวินัยด้วยหรือไม่ ถ้าผิด จะผิดมาตราใด
๕. หากท่านเป็นผู้บังคับบัญชาของนายเอกราช ควรจะอย่างไร
๖. แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที
๗. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

* หมายเหตุ

(๑) วิทยากรจัดเตรียมเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “เรื่องส่วนตัวแท้ ๆ” เพื่อแจกผู้เข้าร่วมกิจกรรม

นายเอกราช รักสตรี รับราชการตำแหน่งผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ (ผอ.) มีภรรยาแล้ว มีบุตร ๒ คน โดยปกตินายเอกราชมีนิสัยเจ้าชู้ ชอบเที่ยวพาราสีหญิงสาวอยู่เสมอ ๆ ไม่เว้นแม้แต่นางสาวศจี สีสวย เลขาณูการ (หน้าห้อง) จนในที่สุดนางสาวศจี ก็ตกลงปลงใจยอมมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับ ผอ. เรื่อยมา จนเป็นที่รับรู้และริษยากันในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน เพราะนางสาวศจี ได้รับการประเมินขั้นดีเด่นตลอดมา อยู่มาวันหนึ่งมีบัตรสนเท่ห์ร้องเรียนนางสาวศจี ว่ามีความประพฤติไม่เหมาะสมไปมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับ ผอ. ทั้งที่รู้ว่า ผอ. มีภรรยาแล้ว ขณะที่เรื่องอยู่ระหว่างสืบข้อเท็จจริง นายเอกราชได้ไปสมมนากับอีกหน่วยงานหนึ่ง และได้พบกับสาวงามชื่อนางเสนหา พาเพลิน ตำแหน่งนักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ ทั้งสองได้พูดคุยกัน และถูกอภัยภัยกันมาก ซึ่งหลังจากสิ้นสุดการสมมนาก็ยังติดต่อและนัดพบกันอยู่บ่อย ๆ จนเกิดเป็นความรัก และทั้งสองก็มีความปรารถนาที่จะอยู่กินฉันสามีภรรยา และเมื่อโอกาสมาถึงนางเสนหาได้ย้ายไปทำงาน จังหวัดขอนแก่น นายเอกราชก็ขอย้ายไปอยู่จังหวัดเดียวกับนางเสนหา โดยมีได้พาครอบครัวไปอยู่ด้วย ทั้งสองจึงได้โอกาสอยู่กินฉันสามีภรรยาที่จังหวัดขอนแก่น นานวันนายเอกราชก็ไม่กลับไปหาครอบครัวที่กรุงเทพฯ และในที่สุดก็ไม่ส่งเสียเลี้ยงดูภรรยาและบุตร ส่วนนางเสนหาซึ่งมีสามีแล้วชื่อนายเจตต์ พาเพลิน เป็นนักธุรกิจที่ต้องเดินทางไปต่างประเทศอยู่เสมอ เมื่อกลับประเทศไทย นางเสนหา ก็จะกลับไปพบกันที่กรุงเทพฯ เป็นเช่นนี้ อยู่มาวันหนึ่ง จนกระทั่งวันหนึ่งนายเจตต์ รู้เรื่องนางเสนหาไปมีความสัมพันธ์กับนายเอกราช ถึงขั้นอยู่กินฉันสามีภรรยา กัน จึงฟ้องนายเอกราช เรียกค่าทดแทนเป็นค่าเสียหายที่ไปเป็นชู้กับภรรยาตน เมื่อข้าราชการ ถูกฟ้องเป็นคดีแพ่ง ต้องมีการรายงานผู้บังคับบัญชา เมื่อผู้บังคับบัญชาทราบเรื่องและพิจารณาว่าแม้เป็นเรื่องส่วนตัว แต่เป็นเรื่องชู้สาวซึ่งเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและราชการ ผู้บังคับบัญชาจึงต้องดำเนินการทางวินัยทั้งนายเอกราช นางเสนหา รวมถึงนางสาวศจี ด้วย

(๒) วิทยากรอาจให้ผู้ร่วมกิจกรรม นำไปประยุกต์ทำเป็นบทสนทนา หรือบทบาทสมมติ (role play) ได้ หากมีเวลาซักซ้อม

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

- คำถามหลังกิจกรรม
๑. จากกรณีศึกษานี้ ท่านคิดว่าจะมีใคร หรือมีวิธีการใด จะช่วยหยุดยั้งพฤติกรรมเชิงชู้สาวของนายเอกราชได้หรือไม่ อย่างไร
  ๒. ถ้าท่านเป็นเพื่อนของนายเอกราช และสังเกตเห็นหรือรับรู้พฤติกรรมของนายเอกราช ท่านจะมีวิธีใดที่จะช่วยไม่ให้เพื่อนต้องถูกล้อและถูกดำเนินการทางวินัย รวมทั้งเสื่อมเสียชื่อเสียงเช่นนี้ ได้อย่างไรบ้าง (ระบุให้ชัดเจนว่าจะทำอย่างไร เมื่อใด และคาดหวังว่าจะช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้นอย่างไร)

๓. ถ้าข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีพฤติกรรมในลักษณะนี้ จะมีข้อเสียหรือความเสียหายอะไรเกิดขึ้นบ้าง อย่างไร ทั้งต่อตนเอง และต่อหน่วยงาน ท่านคิดว่า จะมีแนวทางป้องกันปัญหานี้ ได้อย่างไรบ้าง

บทสรุปหลังได้คำตอบ ในเรื่องนี้ นายเอกราช ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๗ และพฤติกรรมมีความเข้มข้นถึงความผิดวินัยด้วย ในกรณีที่นายเอกราช มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับนางสาวศจีซึ่งไม่มีสามี จึงมีสถานะเป็นภรรยาน้อย ถือเป็นกรกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ตามมาตรา ๘๒ (๑๐) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งบัญญัติว่า ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย ส่วนที่นายเอกราชมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับนางเสนาห์ซึ่งมีสามีแล้ว จึงมีสถานะที่เรียกว่าเป็นชู้ และนางเสนาห์ก็มีสถานะที่เรียกว่ามีชู้ จึงเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กระทำการอันได้ชื่อว่าประพฤติก้าวอย่างร้ายแรง

กรณีศึกษา นี้ เพื่อให้ข้าราชการมีความตระหนักและสำนึกในการปฏิบัติตนครองตนให้เหมาะสม ไม่เป็นที่ติฉินนินทา ดำรงตนแบบอย่างที่ดี โดยคำนึงถึงความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความเสื่อมเสียต่อภาพลักษณ์ของทางราชการ และคำนึงถึงความเป็นที่รังเกียจของสังคมด้วย

เครื่องมือที่ ๓

กรณีศึกษา เรื่อง แบบนี้ก็เท็จด้วย

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้เพื่อให้ข้าราชการมีความตระหนักและสำนึกในการปฏิบัติตน ครองตนให้เหมาะสม ไม่เป็นที่ติฉินนินทา ดำรงตนแบบอย่างที่ดี โดยคำนึงถึงเรื่องความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความเสื่อมเสียภาพลักษณ์ของทางราชการ และคำนึงถึงความเป็นที่รังเกียจของสังคมด้วยเป็นการสนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ ๓๐ นาที

ระยะเวลา

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- กรณีศึกษาเรื่อง “แบบนี้ก็เท็จด้วย” (* หมายเหตุ)
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำเป็น PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษา แทนการจัดทำเป็นเอกสารแจก
- เอกสารวินัยมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวน กลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน / เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

- วิทยากรถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า
๑. คุณเคยเห็นเพื่อนหรือคนรู้จัก ทำอะไรที่ไม่ถูกต้อง และคิดว่าคนอื่นไม่รู้บ้างหรือไม่อย่างไร
  ๒. คุณเคยทำอะไรที่ไม่ถูกต้อง โดยไม่รู้มาก่อนว่าไม่ถูกต้องหรือไม่ อย่างไร
- กิจกรรมต่อไปนี้จะขอให้ท่านช่วยกันวิเคราะห์ว่า พฤติกรรมใดเป็นหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ ข้อใด หรือเป็นพฤติกรรมที่ผิดวินัยด้วยหรือไม่ มาตราใด

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นกลุ่มละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. วิทยากรแจกเอกสารกรณีศึกษา เรื่อง “แบบนี้ก็เท็จด้วย”
๓. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่านายบรรพตได้ทำตาม หรือไม่ทำตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไรบ้าง
๔. หากท่านเป็นผู้บังคับบัญชาของนายบรรพต จะดำเนินการตามตัวละครในกรณีศึกษาหรือไม่ อย่างไร
๕. แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที
๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

* หมายเหตุ

(๑) วิทยากรจัดเตรียมเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “แบบนี้ก็แท้จด้วย” เพื่อแจกผู้ร่วมกิจกรรม นายบรรพต นักวิชาการปฏิบัติการ ได้ย้ายจากต่างจังหวัดกลับมาอยู่กับมารดาที่กรุงเทพมหานคร ในช่วงที่อยู่ต่างจังหวัดนั้น นายบรรพตได้เบิกค่าเช่าบ้านจากทางราชการมาตลอด เมื่อกลับมากรุงเทพมหานคร ก็ทำเรื่องเบิกค่าเช่าบ้านต่อ โดยให้น้ำสาวออกใบเสร็จว่าไปเช่าบ้านน้ำสาวอยู่ จึงไม่เป็นไปตามกฎหมาย เกี่ยวกับเรื่องสิทธิค่าเช่าบ้านพักข้าราชการที่จะต้องเช่าอยู่อาศัยจริง จึงเป็นการเบิกค่าเช่าบ้านเท็จ

(๒) วิทยากรอาจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำไปประยุกต์ทำเป็นบทบาทสมมติ (role play) ได้ หากมีเวลาซักซ้อม

(๓) วิทยากรสามารถประสานกับศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. ขอใช้วิดีโอ เรื่อง “การปฏิบัติตามกฎหมาย” (ยาว ๒ - ๓ นาที) เป็นทางเลือก หรือนำมาร่วมประกอบการบรรยายได้

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้
๒. ท่านเคยประสบกับเพื่อนร่วมงานในลักษณะเช่นนี้ บ้างหรือไม่ อย่างไร
๓. บางครั้งเพื่อนร่วมทีมของเรา ก็ทำผิดเพราะไม่รู้และไม่เข้าใจ ในฐานะที่ท่านเป็นหัวหน้างาน ท่านจะมีวิธีการอย่างไรที่จะช่วยไม่ให้เพื่อนร่วมทีมของท่านกระทำผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์เช่นนี้

บทสรุปหลังได้คำตอบ ในเรื่องนี้ นายบรรพต ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๗ ซึ่งกำหนดว่า “ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ” แต่นายบรรพต ปฏิบัติตรงกันข้าม จะเห็นได้จากการที่นายบรรพตย้ายจากต่างจังหวัดกลับมาอยู่บ้าน มารดา แต่เบิกค่าเช่าบ้านจากทางราชการ โดยให้น้ำสาวออกใบเสร็จว่าไปเช่าบ้าน น้ำสาวอยู่ ซึ่งไม่เป็นความจริง พฤติการณ์ดังกล่าวนอกจากจะไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๗ แล้ว ยังผิดวินัยร้ายแรงฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕(๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นเรื่องที่เสื่อมเสียเกียรติของตำแหน่งหน้าที่ราชการ และเป็นที่รังเกียจของสังคม

เครื่องมือที่ ๔

กรณีศึกษา เรื่อง อีต้อตจริง ๆ

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้เพื่อให้ข้าราชการมีความตระหนักและสำนึกในการปฏิบัติตน ครองตน ให้เหมาะสม ไม่เป็นที่ติฉินนินทา ดำรงตนแบบอย่างที่ดี โดยคำนึงถึงเรื่องความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความเสื่อมเสียภาพลักษณ์ของทางราชการ และคำนึงถึงความเป็นที่รังเกียจของสังคมด้วย สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- กรณีศึกษาเรื่อง “อีต้อตจริง ๆ” (* หมายเหตุ)
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำ PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษา แทนการจัดทำเป็นเอกสารแจก
- เอกสารวินัย มาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

- วิทยากรถามผู้เข้าร่วมกิจกรรม ว่า
๑. คุณเคยเห็นเพื่อนหรือคนรู้จัก มีลักษณะเป็นคนเจ้าชู้ บ้างหรือไม่อย่างไร
  ๒. คุณจะทำอะไรถ้ามีเพื่อนสนิทที่มีพฤติกรรมเจ้าชู้ จนเป็นที่เดือดร้อน รำคาญหรือคุกคามทางเพศ

กิจกรรมต่อไปนี้จะขอให้ท่านช่วยกันวิเคราะห์ว่า พฤติกรรมใด เป็นหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ ข้อใด หรือเป็นพฤติกรรมที่ผิดวินัยด้วยหรือไม่ มาตราใด

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นกลุ่มละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. วิทยากรแจกเอกสารกรณีศึกษา เรื่อง “การลวงละเมิดทางเพศ”
๓. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่านายहरषा ได้ทำตาม หรือไม่ทำตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไรบ้าง
๔. หากท่านเป็นนางสาวนิตา กับนางสาวนราทร จะทำอะไรต่อไป
๕. หากท่านเป็นผู้บังคับบัญชาของนายहरषा จะดำเนินการอย่างไร
๖. แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที
๗. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

* หมายเหตุ

(๑) วิทยากรจัดเตรียมเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “อีต้อตจริง ๆ” เพื่อแจกผู้ร่วมกิจกรรม นางสาวนิตา และนางสาวนราทร เพิ่งเข้ารับราชการเป็นน้องใหม่ในกรมหนึ่ง เข้าวันหนึ่ง ขณะที่ทั้งสองกำลังปฏิบัติงานที่เพิ่งได้รับมอบหมายกันที่โต๊ะทำงาน นายहरषा หัวหน้างานได้เดินเข้ามาหา

และทักทายแบบกึ่งยาวพาราสิ พุดคุยแบบถึงเนื้อถึงตัว โดยพยายามก้มตัวและยื่นหน้าเข้ามาตรงกลางระหว่างนางสาววนิดา และนางสาวนราทรนั่งอยู่ ทำให้ใบหน้าของนายหรรษาเข้ามาใกล้กับใบหน้าของนางสาววนิดา และนางสาวนราทรแล้วใช้มือโอบไหล่ทั้งสองคนไว้ จนทั้งนางสาววนิดาและนางสาวนราทรพยายามเบี่ยงตัวออกบางครั้งนายหรรษาก็ยกมือมาตบ่านางสาวนราทรบ้าง รับไหว้แบบนำมือตนเองมาประกบมือของนางสาววนิดาบ้าง ทำให้นางสาววนิดา และนางสาวนราทรตกอยู่ในสภาพกลืนไม่เข้าคายไม่ออก รู้สึกอึดอัดขยี้แฉงเป็นอย่างยิ่ง ในที่สุดน้องใหม่ทั้งสองคนต้องเอ่ยปากขอรีบทำงานที่ได้รับมอบหมายมาให้เสร็จ นายหรรษาจึงเดินจากไป

(๒) วิทยากรอาจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำไปประยุกต์ทำเป็นบทบาทสมมติ (Role play) ได้ หากมีเวลาซักซ้อม

(๓) วิทยากรสามารถประสานกับศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. ขอใช้วิดีโอเรื่อง “การล้วงละเมิดทางเพศ” (ระยะเวลา ๒ นาที) เป็นทางเลือก ร่วมประกอบการบรรยายได้

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

- คำถามหลังกิจกรรม**
๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้
  ๒. ท่านเคยประสบหรือเคยพบเห็นเหตุการณ์ในลักษณะที่เช่นนี้บ้างหรือไม่ อย่างไร
  ๓. ถ้าท่านสังเกตเห็นว่าเพื่อนร่วมทีมของท่าน มีพฤติกรรมที่อาจเสี่ยงถูกกล่าวหาว่าล้วงละเมิดทางเพศในลักษณะนี้ ท่านจะอย่างไรได้บ้าง

บทสรุปหลังได้คำตอบ ในเรื่องนี้ นายหรรษาไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๗ ซึ่งกำหนดว่า “ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ” โดยจะเห็นได้จาก การกระทำของนายหรรษาที่พยายามก้มตัวและยื่นหน้าเข้ามาใกล้ชิดระหว่างกลางที่นางสาววนิดา กับนางสาวนราทรนั่งอยู่แล้วใช้มือโอบไหล่บ้าง ตบ่าบ้าง รับไหว้แบบนำมือตนเองประกบมือของนางสาววนิดาบ้าง ทำให้ทั้งนางสาววนิดา และนางสาวนราทร รู้สึกอึดอัดขยี้แฉงกับการกระทำของนายหรรษา ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้เป็นการล้วงละเมิดทางเพศ พฤติการณ์ดังกล่าวนอกจากจะไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๗ แล้ว ยังผิดวินัย ฐานกระทำการอันเป็นการล้วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ ตามมาตรา ๘๓ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกฎ ก.พ. ว่าด้วยการกระทำการอันเป็นการล้วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. ๒๕๕๓ เพราะผู้ร่วมปฏิบัติงานมิได้ยินยอมหรืออยู่ในภาวะที่อึดอัดต่อการกระทำที่ส่อไปในทางเพศดังกล่าว และอาจผิดวินัยฐานไม่รักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย ตามมาตรา ๘๒ (๑๐) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ อีกด้วย

เครื่องมือที่ ๕

กรณีศึกษา เรื่อง จับเสือด่า

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความเต็มใจ เต็มที่กับงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนสอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- เอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “จับเสือด่า” (* หมายเหตุ)
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำเป็น PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษา แทนการจัดทำเป็นเอกสารแจก
- เอกสารวินัย มาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวน กลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

วิทยากรพูดคุยกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า

กิจกรรมต่อไปนี้เป็นผลมาจากเรื่องจริงที่เคยเกิดขึ้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องกล่าวถึงหน่วยงานบางหน่วยงาน เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะเรื่องที่เกิดขึ้น ไม่ได้มีเจตนานำมาประจานหรือนินทาว่าร้าย แต่จะเป็นไปเพื่อการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ โดยแยกแยะพฤติกรรมออกมา พร้อมทั้งสังเคราะห์และประเมินว่า กรณีเหล่านั้นผิดมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ ข้อใด หรือเป็นพฤติกรรมที่ผิดวินัยด้วยหรือไม่ มาตราใด

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็น ๕ กลุ่ม ๆ ละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. วิทยากรเล่ากรณีศึกษาเรื่อง “จับเสือด่า”
๓. แจกเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “จับเสือด่า” ให้กับกลุ่มต่าง ๆ ให้เวลาอภิปรายกันในกลุ่ม ๑๕ นาที
๔. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่า
  - พฤติการณ์ของนายน้อย ที่ลอบลวงชาวบ้าน โดยยืมเสือด่ามาลงข่าวว่าจับเสือด่าได้แล้ว เป็นหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไร
  - ท่านเห็นด้วยกับการกระทำของนายน้อย หรือไม่ ด้วยเหตุผลใด
๕. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที
๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

* หมายเหตุ

(๑) วิทยากรจัดเตรียมเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “จับเสือดำ” เพื่อแจกผู้ร่วมกิจกรรม

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ หนังสือพิมพ์ทุกฉบับลงข่าวหน้า ๑ ว่ามีเสือดำอาละวาด ไปกินเปิด กินไก่ ของชาวบ้านบ่อย ๆ ในย่านบึงมักกะสัน เป็นที่หวาดกลัวแก่ชาวบ้านเป็นอย่างมาก กรมป่าไม้จึงให้นายน้อย เจ้าหน้าที่ไปนั่งห้างคุมดูอยู่บนต้นไม้ เวลาผ่านไปเดือนครึ่ง ก็ไม่ปรากฏแม้แต่เงาของเสือดำ นายน้อยมั่นใจว่าไม่มีเสือดำแล้ว เพราะน่าจะตกน้ำในบึงมักกะสันตายไปตั้งแต่สัปดาห์แรกที่มีการบูรณะไล่ล่าแล้ว นายน้อยได้กลิ่นเหม็นเน่าแรงมาก แต่หาตัวไม่เจอ เนื่องจากบึงกว้างมาก น้ำลึก มีงูพิษอยู่ทั่วไป มีผักตบชวาขึ้นเยอะ และหนามาก แต่จะบอกชาวบ้านได้อย่างไรเพราะไม่มีหลักฐานมาแสดง ชาวบ้านโดยทั่วไปก็ยังปักใจเชื่อว่ามีเสือดำ และหวาดผวามาก เพราะหนังสือพิมพ์ก็คอยประโคมข่าวไม่เว้นแต่ละวันว่าใกล้บ้านนี้หาย สุขันบ้านโน้นหายเพราะเสือดำคาบไป นายน้อยจึงหาวิธียุติความหวาดกลัวของชาวบ้าน โดยไปยืมเสือดำจากสวนสัตว์เอกชน ซึ่งเป็นญาตินายน้อย เสือดำตัวหนึ่งถูกยิงสาบแล้วนำมาถ่ายรูป เป็นรูปขณะกำลังนำเสือดำเข้ากรงส่งให้หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่าจับเสือดำได้แล้ว เพื่อให้ชาวบ้านเชื่อว่า เสือดำถูกจับแล้ว จะได้เลิกหวาดกลัวกัน จากนั้นก็ปล่อยเสือดำเข้าป่าไป ต่อมาเจ้าของสวนสัตว์ตามมาทวงเสือดาคืน เรื่องจึงแดงขึ้น นายน้อยจึงถูกสอบสวนทางวินัย

(๒) วิทยากรอาจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม นำไปประยุกต์ทำเป็นบทสนทนา หรือบทบาทสมมุติ (role play) ได้ หากมีเวลาซักซ้อม

บทสรุปในภาพรวม

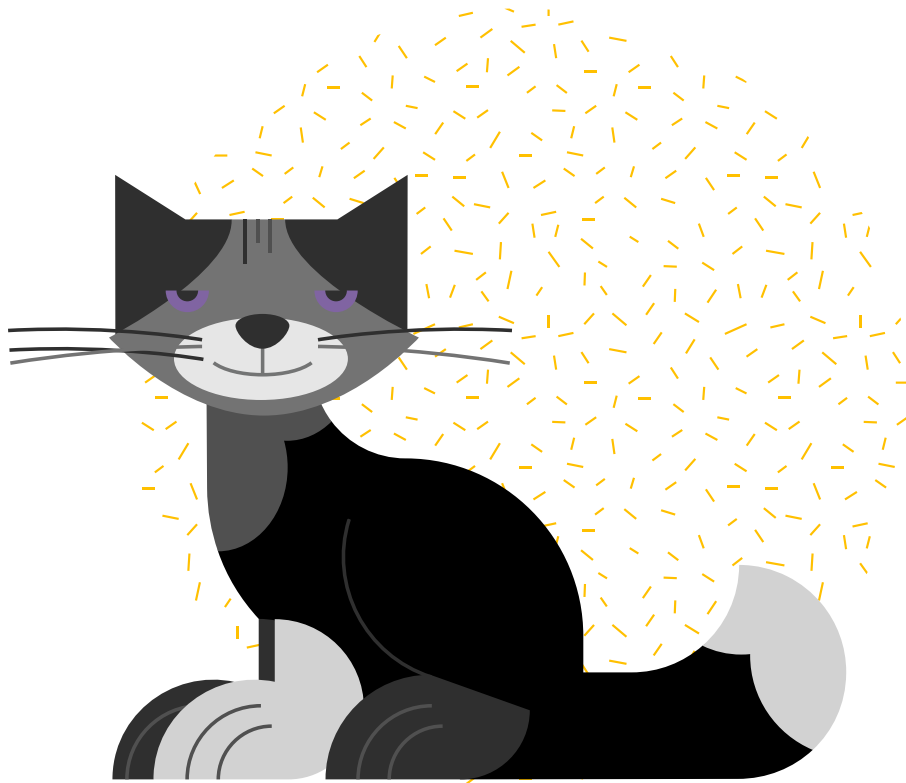
บทเรียนจากกิจกรรม

- คำถามหลังกิจกรรม
๑. จากกรณีศึกษานี้ ท่านคิดว่าจะมีวิธีการใดบ้าง ที่จะช่วยลดความหวาดกลัวของชาวบ้านได้
  ๒. หากท่านเป็นผู้บังคับบัญชาของนายน้อย จะดำเนินการสอบสวนทางวินัยเหมือนกรณีศึกษาข้างต้นหรือไม่ อย่างไร

บทสรุปหลังได้คำตอบ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่นายน้อยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เพราะนายน้อยต้องการยุติความหวาดกลัวของชาวบ้าน ซึ่งถ้าหากยุติความหวาดกลัวของชาวบ้านได้ก็ถือว่าเรื่องนี้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยที่นายน้อยเองก็เสี่ยงต่อการถูกจับผิดได้ว่า เรื่องจับเสือดำได้แล้วนั้นไม่เป็นความจริงแต่นายน้อยก็เสียสละซึ่งเรื่องร้าย ๆ ที่อาจเกิดกับตนเองได้เพื่อความสงบสุขของชาวบ้าน ซึ่งก็ได้ผลดีตามที่นายน้อยคาดหวัง ชาวบ้านเลิกหวาดกลัวไปได้ แต่อีก ๒ ปีต่อมา เมื่อความจริงปรากฏการกระทำครั้งนั้นของนายน้อยจึงถูกสอบสวนทางวินัย นายน้อยถูกลงโทษตัดเงินเดือน ซึ่งเป็นวินัยอย่างไม่ร้ายแรงฐานรายงานเท็จ (ปกปิดความจริงที่ควรแจ้งต่อผู้บังคับบัญชา)

จากกิจกรรมเรื่อง “จับเสือดำ” นี้ นายน้อย ได้ปฏิบัติตนตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๔ ซึ่งกำหนดว่า “คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ” เนื่องจากนายน้อย ใช้วิธีการแก้ปัญหาด้วยความที่มี

จิตเอื้ออาทรต่อชาวบ้านซึ่งตกอยู่ในอาการหวาดกลัวเสือด่า จึงคิดช่วยเหลือชาวบ้าน และหนังสือพิมพ์ก็ประทับใจที่ประโคนขำเป็นการย้าเตือนเรื่องนี้อยู่ทุกวัน จึงอาจตีความได้ว่า นายน้อยเป็นผู้มีจิตสาธารณะ มีจิตใจที่ดีงาม และมีพฤติกรรมที่ตรงกับการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว แต่อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมอีกนัยหนึ่งของนายน้อยเป็นการสร้างหลักฐานเท็จ

เครื่องมือที่ ๖

กิจกรรมวืดป่าแตก

ประเด็นสำคัญ

- ในการบริหาร ผู้บริหารส่วนใหญ่มักจะคำนึงถึงบรรยากาศในการทำงานเป็นหลัก การเห็นคนทำงานมีความสุข ร่าเริงน่าจะทำให้ได้ผลงานที่ดี การบริหารคนจึงมักจะดูแลเอาใจใส่ผู้ที่แสดงที่ทำไม่พอใจเป็นพิเศษ
- การที่ผู้ปฏิบัติงานแสดงอาการเฉยทั้งหมดทุกคน เป็นสิ่งที่ผู้บริหารมักนำมาพิจารณาว่าทำอย่างไรจะ使人ที่ไม่พอใจและพัฒนามาเป็นเฉย กลายมาเป็นผู้ที่ร่าเริง
- สิ่งที่คนส่วนใหญ่มักจะละเลยคือคนที่ไม่แสดงปฏิกิริยาใด ๆ โดยคิดว่าเขาคงรับได้
- ความยุติธรรมเป็นเรื่องสำคัญ ต้องปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนด้วยความเที่ยงธรรม ไม่ใช่เพียงความรู้สึกในการคาดเดาหรือการตัดสินใจ

กิจกรรมนี้สนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และข้อที่ ๖ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

เอกสารโจทย์ ซึ่งอาจโหลดให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมล่วงหน้าได้

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่หัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

กิจกรรมนี้ไม่จำเป็นต้องมีการเตรียมนำเข้าสู่ประเด็นที่ต้องการให้เรียนรู้ แต่วิทยากรแจ้งแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า วันนี้ทุกคนจะมาลองดูสไตล์การบริหารงานกันว่าแบบไหนน่าจะมีประสิทธิภาพที่สุด

วิธีการทำกิจกรรม

๑. ให้แต่ละคนทำหน้าที่เป็นผู้บริหารจัดการจากโจทย์ที่ให้ คือให้จัดการใช้งานวืดที่มีอยู่สามตัวให้บรรทุกมะพร้าวให้ได้รวมทีเดียวละ ๖๐ ลูก โดยให้จัดการแบ่งการบรรทุกในเที่ยวที่ ๔ ให้แก่วืดทั้ง ๓ ตัว ให้เวลาทำงาน ๕ นาที โดยต้องให้บอกด้วยว่าที่แบ่งเช่นนั้นคิดว่า วืดแต่ละตัวจะมีปฏิกิริยาอย่างไร และมีเหตุผลอย่างไร จึงแบ่งเช่นนั้น
๒. วิทยากรสุ่มถามความเห็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคนประมาณ ๕-๖ คน แล้วจดไว้
๓. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้ากลุ่ม ๆ ละ ๖-๘ คน ให้ตกลงกันว่า เที่ยวที่ ๔ จะจัดการบรรทุกอย่างไร โดยให้เป็นคำตอบเดียวที่ทุกคนเห็นด้วยพร้อมให้เหตุผลด้วยว่าเหตุใดจึงแบ่งเช่นนั้น
๔. วิทยากรจดคำตอบของแต่ละกลุ่มไว้

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

1. การตัดสินใจของแต่ละคน สะท้อนอุปนิสัยหรือสไตล์การบริหารในลักษณะใดบ้าง
2. ในโลกความเป็นจริง วัวแต่ละตัวเปรียบได้กับคนแต่ละคนที่อาจมีความแตกต่างกัน มีข้อจำกัดที่ต่างกันในกรณีของวัวอาจเป็นวัวเด็ก วัวชิวโรอ่อนแอ หรือวัวที่อยู่ในวัยที่กำลังแข็งแรง ถ้าเป็นกรณีของคนท่านมีความเห็นเช่นไร
3. กรณีที่ท่านมารับช่วงการบริหารงานต่อในสถานการณ์เช่นเดียวกันนี้ และต้องมาสานต่องานลักษณะเดียวกันนี้ ท่านจะจัดการงานรอบที่ ๔ อย่างไร
4. การตัดสินใจที่คงไว้ซึ่งมาตรฐานทางจริยธรรมในข้อต่อไปนี้เป็นอย่างไร
มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๓ ถ้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม
มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๖ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

สรุปกิจกรรม

การตัดสินใจมอบหมายงานไป ไม่ว่าจะมอบใครมากใครน้อยกว่ากัน มองเผิน ๆ หากไม่คิดอะไรมาก ก็คงได้ผลสัมฤทธิ์เหมือนกับที่ต้องการ แต่ในโลกความเป็นจริง ในราชการ การตัดสินใจนั้นย่อมมีผลต่อเนื่องถึงพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต ด้วย โดยเฉพาะผู้ที่รู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม เนื่องจากต้องแบกรับงานหนักกว่าผู้อื่น การมุ่งผลสัมฤทธิ์ต้องคิดถึงประโยชน์และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรของรัฐ ซึ่งหมายรวมถึงคนด้วย (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน)

ในการมอบหมายงานนั้น มิใช่จะใช้ดุลพินิจหรือคำนึงถึงความรู้สึกหรือบรรยากาศในการทำงานแต่เพียงอย่างเดียว ผู้บริหารหลายคนใส่ใจในปฏิกริยาของผู้ปฏิบัติงาน หากใครโวยวายแสดงท่าทางไม่พอใจผู้บริหารก็จะดูแลเอาใจใส่ผู้นั้นเป็นพิเศษเช่นเดียวกับผู้ที่ใส่ใจวัวตัวที่ ๑ ที่แสดงอาการไม่พอใจเมื่อได้รับงานหนักครวญต่อ ๆ ไปก็จะลดงานให้ในราชการ เรามีสมรรถนะเป็นตัวกำหนดว่า ข้าราชการระดับใดต้องแสดงพฤติกรรมอย่างไรบ้าง สมรรถนะคือคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่กำหนดเป็นคุณลักษณะรวมของข้าราชการพลเรือนทั้งระบบ เพื่อเป็นการหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกันผู้บริหารต้องมีความเป็นธรรมในการมอบหมายงาน แต่หากพบผู้ได้บังคับบัญชาที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่ต้องมีการสอนงาน มีการสร้างแรงจูงใจประกอบกันไปด้วย (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๖ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ)

การสื่อความหมาย เป็นเรื่องที่สำคัญกรณีจำเป็นอันอาจทำให้ต้องเป็นข้อยกเว้นในการมอบงาน ในกรณีนี้ต้องสื่อสารให้ตระหนักถึงผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นสำคัญ ขณะเดียวกันก็ต้องสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ที่ต้องรับงานหนักให้เขารับรู้ว่าเขาได้รับความสำคัญ มิใช่ “เห็นยังงี้ก็ได้ ไม่มีปากมีเสียง มีอะไรก็ใช้ไปเถอะ” คนที่เจียบ คือ

คนที่ต้องให้ความสนใจ เช่นเดียวกับคนที่ชอบบ่น ชอบโวยวายที่มักได้รับความสนใจ และสามารถเรียกร้องสิ่งที่ตนต้องการเพราะผู้บริหารไม่ต้องการให้เกิดปัญหา ดังนั้นผู้บริหารหรือหัวหน้างานจึงจำเป็นต้องมีความกล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม)

โจทย์ ชายคนหนึ่งมีวัวอยู่ ๓ ตัว เขาใช้วัวบรรทุกมะพร้าว เที่ยวละ ๒๐ ลูก ปรากฏว่า

เที่ยวที่หนึ่ง เขาให้บรรทุกเท่า ๆ กันตัวละ ๒๐ ลูก วัวแต่ละตัวได้แสดงอาการต่างกันออกไป คือ ตัวที่ ๑ ไม่พอใจ ตัวที่สอง เฉย ตัวที่สาม ร่าเริง

เที่ยวที่สอง เพื่อรักษาบรรยากาศที่ดี จึงลดจำนวนมะพร้าวแก่วัวตัวที่หนึ่ง ให้เหลือ ๑๐ ลูก ตัวที่สองเพิ่มเป็น ๒๕ ลูก ส่วนตัวที่สามเพิ่มเป็น ๒๕ ลูกเช่นเดียวกัน ผลคือปฏิกิริยาเฉยทั้งสามตัว

เที่ยวที่สาม เขาปรับลดให้ตัวที่หนึ่งเหลือเพียง ๓ ลูก ผลคือ กลับมาร่าเริง ตัวที่สองเพิ่มเป็น ๓๐ ลูก ผลคือเฉยเหมือนเดิม ส่วนตัวที่สามเพิ่มเป็น ๒๗ ลูก ผลคือไม่พอใจ

การบรรทุก วัวตัวที่	เที่ยวที่ ๑		เที่ยวที่ ๒		เที่ยวที่ ๓		เที่ยวที่ ๔	
	จำนวน	รู้สึก	จำนวน	รู้สึก	จำนวน	รู้สึก	จำนวน	รู้สึก
๑	๒๐	ไม่พอใจ	๑๐	เฉย	๓	ร่าเริง	?	?
๒	๒๐	เฉย	๒๕	เฉย	๓๐	เฉย	?	?
๓	๒๐	ร่าเริง	๒๕	เฉย	๒๗	ไม่พอใจ	?	?

ขอให้ท่านจัดการบรรทุกในเที่ยวที่ ๔ โดยบอกเหตุผลด้วยว่าเหตุใดจึงจัดการให้วัวแต่ละตัวบรรทุกมะพร้าวตามจำนวนที่แบ่งนั้น และท่านคาดการณ์ว่าวัวแต่ละตัวจะแสดงความรู้สึกหรืออาการอย่างไร

เครื่องมือที่ ๗

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมเวทีเพลงเพราะ

กิจกรรมนี้เป็นการสื่อให้เรา รู้จักแนวทางในการครองตน ในการประพฤติปฏิบัติตน ในฐานะที่เป็นข้าราชการหรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยสะท้อนผ่านทางเสียงเพลง เป็นการฝึกให้เรา รู้จักการใช้ความคิดใคร่ครวญ เปรียบเทียบและใช้ความคิดสร้างสรรค์ ในการโยนถ้อยคำเนื้อหาในบทเพลงให้เข้ากับบทบาทหน้าที่ของเราในการปฏิบัติราชการและทำงานร่วมกับผู้อื่น

กิจกรรมนี้สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๑ ยึดมั่นในสถาบันหลัก ของประเทศ อันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึก ที่ดีและรับผิดชอบต่อหน้าที่ ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ ข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ ของทางราชการ

ระยะเวลา

๔๕ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

เนื้อเพลง ๗ เพลงตัดเป็นส่วน ๆ เพลงละ ๙ ส่วน ใส่ซองไว้ซองละ ๑ เพลง

๑. เนื้อเพลงศรัทธา

๑. ไม่มี ก็คงต้องมีสักวันความฝันเป็นจริงต้องทนสู้ไป
๒. ไม่นานเราคงจะได้สมใจมุ่งมั่นทุ่มเทเพียงใดกว่าจะได้มา
๓. เส้นชัยไม่มาต้องไปหามันรางวัลมีไว้ให้คนตั้งใจวากหนามทิ่มแทงก็ผ่านพ้นไป
โลกนี้ไม่มีอะไรได้มาง่ายดาย
๔. ** ใจสู้หรือเปล่า ไหวไหมบอกมาโอกาสของผู้กล้า ศรัทธาไม่มีท้อ
๕. ที่มารู้ดีไม่รู้ที่ไป คนเรามันเลือกเกิดเองไม่ได้ แต่เราเลือกได้จะเป็นเช่นไร
เลือกได้จะทำตามใจด้วยตัวของเรา
๖. หลายคนเชื่อในเรื่องโชคชะตาบางคนเชื่อมั่นในตัวเอง
๗. ชีวิตเรากำหนดของเราเองจะแพ้ชนะไม่เกรงกลัวสักเท่าไร
๘. ** ใจสู้หรือเปล่า ไหวไหมบอกมาโอกาสของผู้กล้า ศรัทธาไม่มีท้อ
๙. เรื่องราวผ่านมามีบีบคั้น กายและใจโอนอ่อนวันไหนไหว ต่างก็มีเหตุผลสำคัญ
ให้บางคนยอมถอดใจ
- ** ใจสู้หรือเปล่า ไหวไหมบอกมาโอกาสของผู้กล้า ศรัทธาไม่มีท้อ
- ** ใจสู้หรือเปล่า ไหวไหมบอกมาโอกาสของผู้กล้า ศรัทธาไม่มีท้อ

๒. เนื้อเพลง คนดีไม่มีวันตาย

๑. แม้ไม่มีใครรู้ แต่เรารู้ รู้ว่าเรานั้นทำเพื่อใคร
๒. ไม่ว่าวันพรุ่งนี้ มันจะเป็นเช่นไร ก็จะไม่เสียใจกับสิ่งที่เราได้ทำ
๓. ฟ้ำและดินไม่เห็นไม่เป็นไร ไม่ได้หวังให้ใครจดจำ
๔. แม้ยากเย็นแค่ไหนไม่เคยบ่นซักคำ ไม่มีใครจดจำแต่เราก็งงูมิใจ
๕. ****จะปิดทองหลังองค์พระปฏิมา จะยอมรับโชคชะตาไม่ว่าดีร้าย
๖. ไม่มีใครอยู่ค้ำฟ้า ถึงเวลาก็ต้องตาย เหลือไว้แต่คุณงามความดี
๗. ขอเทิดทูนศักดิ์ศรียิ่งสิ่งใด แม้แต่ลมหายใจก็ยอมพลี
๘. โลกยังไม่สิ้นหวัง ถ้ายังมั่นในความดี
๙. ศรีทธาไม่เคยหน่ายหนี คนดีไม่มีวันตาย**

๓. เนื้อเพลง กำลังใจ

๑. ในยามที่ท้อแท้ ขอเพียงแค่คนหนึ่ง จะคิดถึงและคอยห่วงใย
๒. ในยามที่ชีวิต หม่นหมองร้องไห้ ขอเพียงมีใครปลอบใจสักคน
๓. ในวันที่โลกร้างความหวังให้วาด มันขาดมันหายใครจะช่วยเติม
๔. เพิ่มพลังใจให้ฉันได้เริ่ม ต่อสู้อีกครั้งบนหนทางไกล
๕. **กำลังใจ จากใครหนอ ขอเป็นทานให้ฝันให้ใฝ่
๖. ให้ชีวิตได้มีแรงใจ ให้ดวงใจลุกโชนความหวัง**
๗. กำลังใจ จากใครหนอ ขอเป็นทานให้ฉันได้ใหม่
๘. ตั้งหยาดฝน บนปากฟ้าไกลที่หยาดริน สู่พื้นดินแห้งผาก
๙. **กำลังใจ จากใครหนอ ขอเป็นทานให้ฝันให้ใฝ่
ให้ชีวิตได้มีแรงใจ ให้ดวงใจลุกโชนความหวัง**

๔. เนื้อเพลง ความฝันอันสูงสุด

๑. ขอฝันใฝ่ในฝันอันเหลือเชื่อ ขอสู้ศึกทุกเมื่อไม่หวั่นไหว
๒. ขอทนทุกข์รุกรโรมโหมกายใจ ขอฝ่าฟันผองภัยด้วยใจทะนง
๓. จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด จะรักชาติจนชีวิตเป็นผุยผง
๔. จะยอมตายหมายให้เกียรติอ้ารง จะปิดทองหลังองค์พระปฏิมา
๕. ไม่ท้อถอยคอยสร้างสิ่งที่ควร ไม่เรรวนพะว้าพะวังคิดกังขา
๖. ไม่เคืองแค้นน้อยใจในโชคชะตา ไม่เสียตายชีวาถ้าสิ้นไป
๗. นี่คือปณิธานที่หาญมุ่ง หมายผดุงยุติธรรมอันสดใสถึงทนต์ทุกขัทรมานานเท่าใด
ยังมั่นใจรักชาติต้องอาจครัน
๘. โลกมนุษย์ย่อมจะดีกว่านี้แน่ เพราะมีผู้ไม่ยอมแพ้แม้ถูกหยัน
๙. คงยืนหยัดสู้ภัยใฝ่ประจัน ยอมอาสัญก็เพราะป้องเทิดผองไทย

๕. เนื้อเพลง ต้นไม้ของพ่อ

๑. นานมาแล้ว พ่อได้ปลูกต้นไม้ไว้ให้เราเพื่อวันหนึ่งจะบังลมหนาว
๒. และคอยเป็นร่มเงาปลูกไว้เพื่อพวกเราทุก ๆ คน
๓. พ่อใช้เหงื่อแทนน้ำรดลงไป เพื่อให้ผลิดอกใบออกผลให้เราทุกทุกคน เติบโตอย่างร่มเย็นในบ้านเรา
๔. ผ่านมาแล้วห้าสิบปี ต้นไม้นั้นสูงใหญ่ลมแรงเท่าไร ก็บรรเทา
๕. ออกผลให้เก็บกิน แตกใบเพื่อให้ร่มเงาคอยดูแลเรา ให้เรายังมีวันต่อไป
๖. จนวันนี้ได้เงาแห่งต้นไม้ต้นใหญ่ปลูกได้อยู่ได้คอยอาศัยแผ่นดินยังกว้างไกล แต่เหมือนว่าหัวใจพอกว้างกว่า
๗. ลูกที่เกิดตรงนี้นั้นยังอยู่ และยังอยู่เพื่อคอยรักษาจะรวมใจเข้ามา จะมีเพียงสัญญาในหัวใจ
๘. จากวันนี้สักหมื่นปี ต้นไม้ที่พ่อปลูกต้องสวยต้องงดงามและยิ่งใหญ่
๙. สืบสานและติดตาม จากรอยที่พ่อตั้งใจเหงื่อเราจะเทไป ให้ต้นไม้ของพ่อ ยังงดงาม

๖. เนื้อเพลง live and Learn

๑. เมื่อวันที่ชีวิตเดินเข้ามาถึงจุดเปลี่ยนจนบางครั้งคนเราไม่ทันได้ตระเตรียม หัวใจ
๒. ความสุขความทุกข์ไม่มีใครรู้ว่าจะมาเมื่อไหร่จะยอมรับ ความจริงที่เจอได้แค่วันนี้ ฮือ ๆ
๓. เพราะชีวิตคือชีวิตเมื่อมีเข้ามาก็มีเลิกไปมีสุขสม มีผิดหวัง หัวเราะ หรือหัวนไหว
๔. เกิดขึ้นได้ทุกวัน อยู่ที่เรียนรู้ อยู่ที่ยอมรับมัน เติมความคิดสติเราให้ทัน
๕. อยู่กับสิ่งที่มี ไม่ใช่สิ่งที่ฝันและทำสิ่งนั้น ให้ดีที่สุด
๖. สุขก็เตรียมไว้ ว่าความทุกข์คงตามมาอีกไม่ไกล จะได้รับความจริง เมื่อต้องเจ็บปวดไหว ฮือ ๆ
๗. เพราะชีวิตคือชีวิต เมื่อมีเข้ามาก็มีเลิกไป มีสุขสม มีผิดหวัง หัวเราะ หรือหัวนไหวเกิดขึ้นได้ทุกวัน
๘. อยู่ที่เรียนรู้ อยู่ที่ยอมรับมัน ตามความคิดสติเราให้ทัน
๙. อยู่กับสิ่งที่มี ไม่ใช่สิ่งที่ฝันและทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุด
อยู่กับสิ่งที่มี...ไม่ใช่สิ่งที่ฝันและทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุด

๗. เนื้อเพลง เก็บตะวัน

๑. เก็บตะวันที่เคยส่องฟ้า เก็บเอามาเก็บไว้ในใจ
๒. เก็บพลังเก็บแรงแห่งแสงยิ่งใหญ่ รวมกันไว้ให้เป็นหนึ่งเดียว
๓. เก็บเอากาลเวลาผ่านเลย สิ่งที่เคยผิดหวังช่างมัน หนึ่งตัวตนหนึ่งคนชีวิตแสนสั้น
เจ็บแค่นั้นก็คงไม่ตาย
๔. ธรรมดาเวลาฟ้าครีเมฆหม่น พายุฝนอยู่บนฟากฟ้า

๕. คงไม่นานนิตะวันสาดแสงแรงกล้า ส่องให้ฟ้าดงาม
๖. หากตวันยังเคียงคู่ฟ้า จะมัวมาสิ้นหวังทำไม เมื่อยังมีพรุ่งนี้ให้เดินเริ่มใหม่
มันคงไว้ดังเช่นตวัน
๗. ธรรมดาเวลาฟ้าครึ้มเมฆหม่น พายุฝนอยู่บนฟากฟ้า คงไม่นานนิตะวันสาดแสง
แรงกล้า ส่องให้ฟ้าดงาม
๘. หากตวันยังเคียงคู่ฟ้า จะมัวมาสิ้นหวังทำไม
๙. เมื่อยังมีพรุ่งนี้ให้เดินเริ่มใหม่ มันคงไว้ดังเช่นตวัน

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำหน้าที่หัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า

วิธีการทำกิจกรรม

๑. แบ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น ๕ ทีมจำนวนเท่า ๆ กัน ส่วนที่เหลือเป็นพิเศษให้ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยวิทยากรและเป็นกรรมการตัดสิน
๒. ให้แต่ละทีมตั้งชื่อทีมในลักษณะเป็นชื่อค่ายเพลงและตั้งสมาชิก ๑ คนเป็นหัวหน้าทีม
๓. แจ้งแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า จะมีการแข่งขันประกวดร้องเพลงกัน โดยทีมที่ชนะเลิศจะมีรางวัลให้
๔. บอกกติกาการแข่งขันดังนี้
  - ในการแข่งขันจะมีเนื้อเพลงเตรียมไว้ ๗ เพลง
  - แต่ละทีมจะได้รับเนื้อเพลงทีละ ๑ ชุด จะเป็นเพลงใดให้ใช้วิธีจับสลาก
  - เนื้อเพลงจะถูกแยกเป็นท่อน ๆ เท่าจำนวนสมาชิกในทีม
  - ในการแข่งขันสมาชิกในทีมแต่ละคน ต้องร้องเพลงคนละท่อนที่แจกให้ถือในมือแบบร้องเดี่ยว
  - ทีมที่ชนะเลิศคือทีมที่ร้องเพลงประสานกันได้ไพเราะที่สุด แสดงถึงอารมณ์เพลง มีความคิดสร้างสรรค์ และอธิบายได้ดีที่สุดถึงข้อความในเพลงว่า จะนำมายึดโยงกับแนวประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงการมีคุณธรรม จริยธรรมได้อย่างไรบ้าง
๕. ครบ ๒๐ นาที กรรมการให้จับฉลากเริ่มการแข่งขัน
๖. ร้องจบแต่ละทีมให้ความเห็นว่าข้อความในเพลงจะนำมายึดโยงกับแนวประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงการมีคุณธรรม จริยธรรมได้อย่างไร
๗. ให้กรรมการเป็น commentator บอกจุดดี จุดด้อยของทีม
๘. เมื่อร้องจบครบทุกทีมแล้ว กรรมการถามความเห็นผู้เรียนทั้งหมดว่า คิดว่ากลุ่มใดชนะเพราะเหตุใด
๙. กรรมการตัดสินและมอบรางวัล

คำถาม

๑. เพลงแต่ละเพลงนี้ สะท้อนให้เห็นภาพชีวิตของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปัจจุบันอย่างไรบ้าง
๒. ทีมที่ชนะมีการวางแผนการทำงานของทีมอย่างไร
๓. ท่านคิดว่า อะไรคือปัจจัยที่ทำให้ทีมที่ชนะทำงานได้ผลงานที่โดดเด่นกว่าทีมอื่น
๔. แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรมที่ได้จากเสียงสะท้อนบทเพลงข้อใด ที่โดนใจท่านมากที่สุด เพราะอะไร

บทเรียนจากกิจกรรม

- ในการทำงานหัวหน้าทีมต้องรู้จักและทำความเข้าใจสมาชิกแต่ละคน รู้ว่าในภารกิจที่มอบหมายนั้น ใครถนัดอะไร ใครเป็นจุดอ่อน เพื่อจะสามารถวางตำแหน่งงานได้ถูก และรู้ว่าลูกทีมคนใดมีจุดอ่อนหรือเรื่องที่ต้องพัฒนาตรงไหน
- ต้องมีการสอนแนะ การพัฒนาผู้ที่ยังขาดทักษะ เพื่อให้สามารถส่งต่องานได้อย่างราบรื่นไม่เสียจังหวะหรือชะงัก
- ต้องมีการให้กำลังใจแก่ทีมกรณีที่สมาชิกขาดความมั่นใจ
- ในกรณีเพลง**ศรัทธา** ข้าราชการต้องมีศรัทธาเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศอันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๑) และต้องมีศรัทธาในอาชีพข้าราชการที่ทำงานเพื่อประโยชน์สุข ของประชาชน ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อหน้าที่ (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒) เน้นประโยชน์ของส่วนรวม
- ในกรณีเพลง**คนดีไม่มีวันตาย** ให้ข้อคิดให้เรายึดมั่นในความดี ทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทน ทำงานแบบปิดทองหลังพระคือไม่จำเป็นต้องให้คนรับรู้ ไม่เสียใจถ้าได้ทำความดี ข้าราชการควรทำงานโดยยึดมั่นในศักดิ์ศรี ทำโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ แม้จะยากเย็นเพียงใดก็ไม่ย่อท้อ ไม่ท้อแท้ ไม่รู้สึกเสียใจที่ได้ทำ ทำทุกอย่างด้วยจิตสาธารณะ (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๔) แม้การจะทำให้ทุกคนมีพฤติกรรมที่ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งที่ยากยิ่ง แต่เราต้องไม่สิ้นหวัง และยังคงยึดมั่นในความดีและดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีตลอดไป (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๗)
- ในกรณีเพลง**กำลังใจ** ให้ข้อคิดที่ว่า เวลาทำงานเราควรดูแลเอาใจใส่ทั้งงานและเพื่อนร่วมงาน เราควรเหลียวมองคนรอบข้าง เพื่อนร่วมงานของเรา เพราะในสถานการณ์ปัจจุบัน คนถูกกดดันทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สภาพความแตกแยกในครอบครัว เจอกับมรสุมชีวิต ให้เราสนใจคนอื่น เป็นคนช่างสังเกต ดูแลเอาใจใส่

งานและเพื่อนร่วมงาน (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๗) รับรู้คนที่ท้อแท้ และปลอบใจให้เขามีความหวังในการทำงานและมุ่งมั่นในการทำความดี

- **ในกรณีเพลงความฝันอันสูงสุด** ให้ข้อคิดว่าทุกคนล้วนมีความฝัน แม้จะเป็นฝันที่เหลือเชื่อว่าจะทำให้เป็นความจริง แต่เราต้องไม่หวั่นไหว ต้องทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ อะไรที่ผิดก็ต้องแก้ไข มุ่งมั่นในปณิธานที่จะผดุงความยุติธรรมกล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๓) รักษาดี ยอมตายเพื่อปกป้องประเทศไทย (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๑)
- **ในกรณีเพลงต้นไม้ของพ่อ** ให้ข้อคิดว่าทุกคนล้วนตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ไทย (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๑) ที่ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะวางรากฐานในการช่วยเหลือให้ราษฎรของพระองค์ได้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความร่มเย็นเปรียบเสมือนต้นไม้ที่พ่อได้ปลูกไว้แผ่กิ่งก้านสาขาให้ร่มเงาแก่คนไทยทุกคน เราทุกคนโดยเฉพาะเหล่าข้าราชการจึงควรเทิดทูนชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีสัญญาใจร่วมใจกันสืบสานตามรอยเท้าพ่อ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๗)
- **ในกรณีเพลง Live and Learn** ให้ข้อคิดว่าเราทุกคนต้องยอมรับความจริงในชีวิต ทุกคนต้องพบทั้งทุกข์และสุขและมีบางครั้งที่เราก็ไม่ทันได้มีเวลาเตรียมตัวเตรียมใจ เช่นการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วจนตั้งรับแทบไม่ทัน เรื่องโคโรนาไวรัส สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นได้ทุกวันดังนั้นจึงอยู่ที่เราจะเรียนรู้ อยู่ที่ยอมรับกับสิ่งนั้นอย่างมีสติ ที่รู้เท่าทัน มีจิตสำนึกที่ดีและรับผิดชอบต่อหน้าที่ (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒) มีการบูรณาการความรู้ร่วมกันและทำสิ่งที่เราได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด
- **ในกรณีเพลงเก็บตะวัน** ให้ข้อคิดว่าเราต้องสร้างพลังใจด้วยการมองโลกในแง่ดี เก็บสิ่งที่ดี ๆ ที่เคยเกิดขึ้นไว้ อย่างนำความผิดหวังมาบั่นทอนการทำงานของเรา ให้คิดเสมอว่าเมื่อมีเรื่องร้าย ๆ เกิดขึ้นอีกไม่นานมันก็จะผ่านไป เราเริ่มต้นใหม่ได้เสมอ ขอให้เรามีความมั่นคง มุ่งมั่น รวมใจของเราให้เป็นหนึ่งเดียวงานก็จะสำเร็จ ลุล่วงไปได้ผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการ (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๕) ตะวันเปรียบเสมือนความหวัง トラバไตที่พระอาทิตย์ยังส่องแสงเรายังมีความหวังอยู่เสมอ เราต้องเป็นตัวอย่างของการยืนหยัด ไม่ท้อแท้ อยู่อย่างมีความหวังที่จะทำทุกอย่างให้ดีขึ้น (มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๗)

เครื่องมือที่ ๘

ประเด็นสำคัญ

ระยะเวลา

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

กลุ่มเป้าหมาย

วิธีการทำกิจกรรม

กิจกรรมกลยุทธ์ของบประมาณให้ได้มากที่สุด

กิจกรรมนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าคนเรานี้มีกิเลส มีความต้องการ มีความโลภ หากอยู่ในสถานการณ์ที่ถูกกระตุ้นเร่งเร้าให้กระทำในสิ่งที่ผิดต่อจริยธรรม แต่หากทำให้เป้าหมายที่ตั้งไว้บรรลุหรือทำให้ได้ผลสัมฤทธิ์ก็อาจทำให้เผลอเผลอทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องได้ แต่หากมีสติและมีจิตที่มั่นคง ชื่อสัตย์สุจริตก็จะทำให้ดำรงตั้งมั่นในคุณงามความดีได้ สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒ ชื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ ข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

๑ ชั่วโมง

แผ่นตารางการบันทึกคะแนน

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปีและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า

๑. แบ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น ๔ กลุ่มจำนวนเท่า ๆ กัน ส่วนที่เหลือเป็นพิเศษ ให้ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยวิทยากรและเป็นกรรมการตัดสิน จัดที่นั่งเป็นกลุ่มให้ห่างกันพอสมควรเพื่อจะได้ยินเวลากลุ่มปรึกษาหารือกันเอง

๒. ให้แต่ละกลุ่มเข้ากลุ่มประชุมกัน ตั้งชื่อกลุ่มในลักษณะเป็นชื่อที่สื่อถึงการทำ CSR เช่น ทีมปลูกป่า ทีมสร้างฝายมีชีวิต ฯลฯ

๓. แจกแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า จะมีเกมที่จะจัดสรรงบประมาณให้แต่ละกลุ่มนำไปใช้ในการทำโครงการของตนเอง โดยจะเล่นกัน ๑๐ รอบ จากนั้นให้แจกแผ่นตารางการเล่นเกมให้แต่ละกลุ่ม ๆ ละ ๑ แผ่น สำหรับบันทึกคะแนน พร้อมแจกกระดาษชิ้นเล็ก ๆ ขนาดประมาณ ๒ คูณ ๓ นิ้วให้แต่ละกลุ่ม ๆ ละ ๑๐ ใบ โดยให้เลขานุการกลุ่มเขียนชื่อกลุ่มตัวเล็ก ๆ ไว้ที่หัวมุมกระดาษด้านบน พร้อมทั้งคำว่า รอบที่ .....

๔. บอกกติกาการแข่งขันดังนี้ (ฉายสไลด์ภาพผลการเลือกขึ้นจอประกอบการอธิบาย) การเล่นแต่ละรอบ ให้แต่ละกลุ่มเลือกว่าในรอบนั้น ๆ จะเลือกกล่องหรือจะเลือกซอง เลือกได้เพียงอย่างเดียวโดยดูจากผลรวมการเลือกของแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้ ผลการเลือกจะออกมาได้ใน ๕ ลักษณะคือ

- ก. หาก ๑ กลุ่มเลือกกล่อง ๓ กลุ่มเลือกซอง

กลุ่มที่เลือกกล่องได้ ๓๐๐ กลุ่มที่เลือกซองติดลบกลุ่มละ ๑๐๐

- ข. หาก ๒ กลุ่มเลือกกล่อง ๒ กลุ่มเลือกซอง
กลุ่มที่เลือกกล่องได้ ๒๐๐ กลุ่มที่เลือกซองติดลบกลุ่มละ ๒๐๐
- ค. หาก ๓ กลุ่มเลือกกล่อง ๑ กลุ่มเลือกซอง
กลุ่มที่เลือกกล่องได้ ๑๐๐ กลุ่มที่เลือกซองติดลบกลุ่มละ ๓๐๐
- ง. หากทั้ง ๔ กลุ่มเลือกกล่อง
กลุ่มที่เลือกกล่องติดลบกลุ่มละ ๑๐๐
- จ. หากทั้ง ๔ กลุ่มเลือกซอง
กลุ่มที่เลือกซองได้กลุ่มละ ๑๐๐

ในการประกาศผลการเลือกในแต่ละรอบ จะประกาศว่า มีกี่กลุ่มเลือกกล่อง กี่กลุ่มเลือกซอง โดยจะเก็บการเลือกของแต่ละกลุ่มเป็นความลับ

๕. อธิบายเพิ่มเติมว่าจะมีรอบพิเศษ คือรอบที่ ๔ ผลลัพธ์จะคูณด้วย ๒ รอบที่ ๗ ผลลัพธ์จะคูณด้วย ๕ และรอบสุดท้าย ผลลัพธ์จะคูณด้วย ๑๐ โดยในรอบพิเศษจะเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มส่งผู้แทนมาคุยกันได้ ให้เวลาคุยกัน ๓-๕ นาที คุยแล้วจึงค่อยกลับไปปรึกษาหารือกันก่อนในกลุ่มของตน จากนั้นจึงค่อยส่งผลการเลือกของกลุ่มให้วิทยากร
๖. เริ่มการเล่นเกม ในรอบแรกให้เวลากลุ่มวางแผนการเล่นกันก่อน ๕ นาที เมื่อหมดเวลาให้ตัวแทนกลุ่มนำกระดาษผลการเลือกของกลุ่มมาส่งให้วิทยากร
๗. วิทยากรรวมคำตอบได้ครบทั้ง ๔ กลุ่มแล้ว ประกาศผลการเลือกว่าออกมาในลักษณะไหนใน ๕ ลักษณะ วิทยากรบันทึกผลการเลือกไว้ และแจ้งให้แต่ละกลุ่มรวมคะแนนแต่ละรอบที่ได้ไว้เองด้วย
๘. ระหว่างเล่นเกมให้วิทยากรพยายามกระตุ้นว่ากลุ่มที่ชนะคือกลุ่มที่เลือกได้เงินมากที่สุด เราต้องมีกลยุทธ์ในการทำงานให้ได้ผลสัมฤทธิ์ด้วย
๙. เมื่อประกาศผลรอบที่ ๑ ให้แต่ละกลุ่มประชุมกันต่อว่ารอบที่ ๒ จะเลือกอะไรให้เวลาคุยกัน ๒ นาที เมื่อหมดเวลาให้ส่งคำตอบ วิทยากรประกาศผลการเลือก ไม่มีทีมใ้รู้ว่ากลุ่มอื่นได้คะแนนเท่าใด
๑๐. รอบพิเศษคือรอบที่ ๔ ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาคุยกันโดยเตรียมสถานที่พูดคุยให้ไกล มิให้กลุ่มใดได้ยินให้เวลาคุยกัน ๓ นาที จากนั้นหมดเวลาให้กลับเข้ากลุ่มของตนเองให้เวลาคุยกันในกลุ่ม แล้วจึงค่อยส่งคำตอบเฉลยการเลือกว่า มีกี่กลุ่มเลือกกล่อง กี่กลุ่มเลือกซองเน้นย้ำว่าคะแนนรอบที่ ๔ คูณด้วย ๒
๑๑. เล่นเกมไปจนถึงรอบที่ ๗ ผลลัพธ์คูณด้วย ๕ ให้ส่งผู้แทนมาเจรจากัน จะเป็นผู้แทนคนเดิมหรือจะเปลี่ยนคนมาก็ได้ วิทยากรพูดช่วยๆว่า เราจะมีเงินพอทำ

โครงการใหม่ กลุ่มชนะคือกลุ่มที่เลือกได้เงินมากที่สุด และอาจจะเห็นว่าไม่แน่นอน เราจะเชื่อใจกันได้ไหมนี้ ระวังถูกหลอกนะเพื่อให้กลุ่มไม่ไว้ใจกัน

๑๒. เล่นเกมไปจนถึงรอบที่ ๑๐ รอบสุดท้าย ผลลัพธ์คุณด้วย ๑๐ ให้ส่งผู้แทนมาเจรจากัน จะเป็นผู้แทนคนเดิมหรือจะเปลี่ยนคนมากก็ได้ กลับไปปรึกษาหารือกันในกลุ่ม ส่งกระดาษการเลือกของกลุ่มแล้ววิทยากรประกาศผลการเลือก จากนั้นให้ทุกกลุ่ม รวมคะแนนของตนเอง

๑๓. วิทยากรประกาศผลกลุ่มที่ชนะ ให้ทุกคนปรบมือให้

คำถาม

๑. ทีมที่ชนะมีการวางแผนการทำงานของทีมอย่างไร กลุ่มมีความรู้สึกอย่างไรกับชัยชนะครั้งนี้
๒. ทีมที่ได้คะแนนน้อยที่สุด มีที่มาของการวางกลยุทธ์อย่างไร
๓. การให้โอกาสกลุ่มส่งผู้แทนไปพูดคุยหารือกัน ได้ผลตามที่ต้องการหรือไม่
๔. ท่านได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมนี้บ้าง
๕. ท่านคิดว่าเกมนี้สะท้อนโลกของความเป็นจริงอย่างไร หรือไม่

บทเรียนจากกิจกรรม

- ทีมที่ตระหนักว่า หากทุกกลุ่มเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเลือกแต่กล่องเพราะมีโอกาส ได้มากกว่า แต่เนื่องจากไม่มีโอกาสได้พูดคุยกันระหว่างกลุ่มในรอบแรก ๆ จึงยอม เสียสละเลือกของ แสดงถึงความมีจริยธรรมตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม
- ในรอบพิเศษ การที่แต่ละกลุ่มส่งผู้แทนมาเมื่อตกลงอะไรกันแล้วก็รักษาสัจจะ กลับไปคุยกันในกลุ่มของตนเองให้ปฏิบัติตามที่ได้ตกลงกันไว้ตรงกับมาตรฐาน ทางจริยธรรมข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ แต่บางครั้งผู้แทนที่ส่งไปอาจไม่มีอำนาจพอที่จะทำให้กลุ่มตัดสินใจตามที่ตนไปตกลงไว้ จึงทำให้กลุ่มถูกกลุ่มอื่น ๆ ประณามว่า ไม่ซื่อสัตย์ จึงเป็นข้อคิดของการ ประสานงานว่า ผู้ที่ถูกส่งไปประสาน จะต้องนำนโยบายของกลุ่มไปแจ้งแก่กลุ่มอื่น และต้องสามารถผูกพันการตัดสินใจให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมให้ได้ จึงจะถือว่าเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- ในการทำงานจะเห็นว่าทุกกลุ่มล้วนมุ่งต่อผลสัมฤทธิ์ของงาน ต้องการจะเลือกให้ได้ เงินงบประมาณมาจัดทำโครงการให้ได้มากที่สุดตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานในประเด็นนี้ มีข้อคิดว่าการทำงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ ต้องคำนึงถึงความถูกต้องทางจริยธรรมด้วย บางคนยอมที่จะไม่ทำตามสัญญา ที่ได้ตกลงไว้เพราะต้องการเป็นผู้ชนะ เช่น ในโลกของการทำงานคนที่ทำงานเก่ง ได้โอกาสทำงานเข้าตาผู้บังคับบัญชาและได้เลื่อนตำแหน่งเพราะความโดดเด่น มักเป็นผู้ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ แต่เมื่อเจอปัญหาอุปสรรคก็มักใช้กลยุทธ์ที่ไม่อยู่บน

ความถูกต้องโดยคิดว่าไม่มีผู้รู้เห็น เช่น การที่วิทยากรไม่บอกว่า กลุ่มใดเลือกอะไร เก็บเป็นความลับ ผู้ชนะเกมนี้ จึงขัดต่อมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและมีจิตสาธารณะ ต่างจากกลุ่มที่เลือกของมาตลอด ทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามิแต่ทางเสีย แต่ก็เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายกย่อง

- กลุ่มที่มองสถานการณ์ออกแต่แรก และเห็นว่าการเลือกกล่องทำให้ทุกกลุ่มติดลบหมดจึงแสดงออกซึ่งความเสียสละให้ผู้อื่นเห็นโดยการเลือกของตั้งแต่รอบแรก สะท้อนให้เห็นถึงการยึดมั่นในมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ ส่วนกลุ่มที่เลือกแต่กล่องนั้น ทั้ง ๆ ที่รู้ว่า ถ้าทุกคนเลือกกล่องหมด ทุกคนก็จะไม่ได้อะไรเลยมีแต่ขาดทุนเสียอีก แต่ทีมก็ยืนยันจะเลือกกล่อง ดังนั้น ถึงจะได้เงินมากที่สุด แต่พฤติกรรมที่แสดงออกนั้น ขัดต่อมาตรฐานทางจริยธรรมข้อดังกล่าว ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จึงไม่เป็นที่น่ายกย่องเลยแม้แต่น้อย
- อาจมีหลายคนที่มีมองเห็นความจริง และอยากให้กลุ่มของตนหันมาเลือกของด้วยความเห็นแก่ส่วนรวม และเห็นแก่ทีมที่เสียสละเลือกของมาโดยตลอด แต่ก็ไม่สามารถโน้มน้าวชักจูงสมาชิกคนอื่นในกลุ่มให้เห็นตามได้ เปรียบเหมือนการทำงานราชการที่บางครั้งเราเห็นคนทำผิดจริยธรรม อยากจะตักเตือนห้ามปรามก็ไม่สามารถทำได้ มีหน้าซำยังถูกชักจูงให้ร่วมในการกระทำผิดเสียอีกโดยเห็นว่าเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ
- สิ่ง que ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องเรียนรู้ก็คือ ต้องรู้ว่าผู้ร้ายที่แท้จริงคือวิทยากรซึ่งเปรียบได้กับเจ้ามือห่วยที่คอยกระตุ้นกิเลสของสมาชิกในกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มแทงแต่กล่องนั่นเอง ทุกคนต้องตระหนักถึงประเด็นที่ในสังคม จะมีคนที่คอยช่วยๆ ให้เรากระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ทำให้การยึดมั่นปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมเบี่ยงเบนไป (กรณีนี้ คือ วิทยากรที่คอยกระตุ้นว่า ผู้ชนะคือคนที่เลือกได้เงินมากที่สุด และทำให้แต่ละทีมหวาดระแวงกัน) เราจึงควรสร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเองด้วยการมีจิตสำนึกที่ดี มีความหนักแน่นต่อการถูกยุยงนั่นเอง

รอบที่	กลุ่ม.....	กลุ่ม.....	กลุ่ม.....	กลุ่ม.....
๑	กล่อง	ซอง	กล่อง	ซอง
๒	กล่อง	ซอง	กล่อง	ซอง
๓	กล่อง	ซอง	กล่อง	ซอง
๔	กล่อง	ซอง	กล่อง	ซอง
๕	กล่อง	ซอง	กล่อง	ซอง
๖	กล่อง	ซอง	กล่อง	ซอง
๗	กล่อง	ซอง	กล่อง	ซอง
๘	กล่อง	ซอง	กล่อง	ซอง
๙	กล่อง	ซอง	กล่อง	ซอง
๑๐	กล่อง	ซอง	กล่อง	ซอง

ผลการเลือก	กลุ่มที่เลือก “กล่อง”	กลุ่มที่เลือก “ซอง”
๑ กลุ่มเลือก กล่อง ๓ กลุ่มเลือก ซอง	+ ๓๐๐	- ๑๐๐
๒ กลุ่มเลือก กล่อง ๒ กลุ่มเลือก ซอง	+ ๒๐๐	- ๒๐๐
๓ กลุ่มเลือก กล่อง ๑ กลุ่มเลือก ซอง	+ ๑๐๐	- ๓๐๐
ทั้ง ๔ กลุ่มเลือก กล่อง	- ๑๐๐	
ทั้ง ๔ กลุ่มเลือก ซอง		+ ๑๐๐

เครื่องมือที่ ๙

กิจกรรม World Café รู้ว่าผิดจะทำอย่างไร ใครช่วยตอบที

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้เน้นการทำความเข้าใจในการนำหลักจริยธรรมมาใช้ในชีวิตจริง มีหลายสถานการณ์ที่อยู่ในสถานะที่ถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และขัดกับหลักจริยธรรม ดังนั้น กิจกรรมนี้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องระดมสมอง ใคร่ครวญหาทางออกให้กับปัญหาโดยนำเทคนิค world Café มาประยุกต์ใช้เป็นการสนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๑ ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ และข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ระยะเวลา

๑ ชั่วโมง

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

Flipchart ๗ ตัว เท่าจำนวนกลุ่ม

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำหน้าที่หัวหน้างาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

เราจะทำกิจกรรม world Café ซึ่งที่มาของกิจกรรมนี้เกิดขึ้นเมื่อปี ๑๙๙๕ กลุ่มนักธุรกิจและนักวิชาการได้พบปะกันที่บ้านของ Juanita Brown และ David Isaacs ที่ Mill Valley, California แต่เกิดฝนตกจึงต้องเปลี่ยนแผนย้ายมาคุยตามประเด็นที่กำหนดไว้ในวงกาแฟเล็ก ๆ ในบ้านอย่างเป็นทางการของตนเองแทน สมาชิกได้ขีดเขียน จดบันทึกลงบนผ้าปูโต๊ะ มีการย้ายที่นั่ง เปลี่ยนหัวข้อเป็นระยะทำให้ได้เห็นข้อมูลในแง่มุมอื่น ๆ และเสริมเติมความคิดกัน เหตุที่นำกิจกรรมนี้มาใช้ เพราะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ไม่เป็นทางการ เป็นแนวทางใหม่ที่จะช่วยให้เกิดการสนทนาที่ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ แลกเปลี่ยนข้อมูล ประสพการณ์ เรื่องราว โครงการที่ทำ รวมทั้งร่วมกันแก้ปัญหา โดยกำหนดบรรยากาศให้เหมือนนั่งคุยกันในร้านกาแฟ

วิธีการทำกิจกรรม

๑. จัดที่นั่งเป็นแบบโต๊ะกาแฟ นั่งล้อมวงกันประมาณ ๔ - ๕ คน เตรียมกระดาษ Flipchart แทนผ้าปูโต๊ะพร้อมปากกาให้สมาชิกเขียนบันทึก
๒. กำหนดประเด็นปัญหาให้แต่ละโต๊ะอภิปรายแตกต่างกันไป
๓. กำหนดเวลารอบละ ๖ นาที
๔. รอบแรกให้แต่ละคนเลือกประเด็นตามโต๊ะกาแฟที่มีปัญหาที่ตรงกับความสนใจ แต่กำหนดจำนวนไม่ให้มากเกินไปตามจำนวนเก้าอี้ที่ตั้งไว้ เพื่อให้มีการกระจายผู้อภิปราย

๕. ให้มีเจ้าภาพ (Host) ทำหน้าที่กระตุ้นและเชื่อมโยงความคิด และ/หรือผู้จัดบันทึก (Recorder) ประจำโต๊ะกาแฟ
๖. เมื่อครบกำหนดเวลาให้สมาชิกเปลี่ยนโต๊ะกาแฟได้อีก ๒ รอบ เจ้าภาพไม่ย้ายโต๊ะ
๗. รอบต่อไปให้เจ้าภาพเชื่อมโยง และกระตุ้นความคิดผู้มาใหม่ให้หลากหลาย
๘. รอบสุดท้ายอาจกลับไปโต๊ะในรอบแรกเพื่อรวบรวมและสังเคราะห์ความคิดให้สมบูรณ์

ประเด็นปัญหาเพื่อการอภิปราย

ห้องที่ ๑ ในการจัดการอบรมได้ระบุไว้ในโครงการที่ขออนุมัติว่าจำนวนผู้เข้าอบรม ๔๐ คน และได้ส่งจดหมายเชิญไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ให้ส่งคนที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดมาหน่วยงานละ ๒ คน จนสุดท้ายก่อนเริ่มการอบรมมีคนสมัครเข้ารับการอบรม ๓๕ คน จึงได้มีการไปเกณฑ์เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่จัดการอบรมที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงขอรับรองให้มาเซ็นชื่อเพื่อให้ครบโดยมิได้เข้าร่วมอบรมอย่างจริงจัง เพียงแต่แวะเวียนมารับประทานอาหารกลางวันด้วยเท่านั้น อันเป็นเรื่องที่ใคร ๆ ก็ทำกันทั้งนั้น มิเช่นนั้น ก็ไม่สามารถเบิกค่าใช้จ่ายได้ท่านมีความเห็นต่อปัญหานี้อย่างไร และมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขอย่างไร

ห้องที่ ๒ เจ้านายให้เซ็นตรวจรับงานจ้างเหมาในฐานะกรรมการตรวจรับ (คนสุดท้าย) แต่มิได้มีการทำงานตาม TOR จริง ท่านควรจะทำอย่างไร

ห้องที่ ๓ ท่านเผชิญนั่งในตำแหน่งที่หลบมุมในห้องกาแฟ และได้ยินลูกน้องสองคนซึ่งเพิ่งกลับมาทำงานจากการเดินทางไปปฏิบัติราชการด้วยกัน โดยคนหนึ่งพูดว่าตนได้ไปเห็นเพื่อนรุ่นพี่ที่ไม่ได้เดินทางไปพร้อมกับกลุ่มใหญ่ ทำเรื่องเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไม่ตรงกับความ เป็นจริงโดยไปทำเรื่องขอไปปฏิบัติราชการต่างจังหวัด ๔ วัน ไปจริงเพียง ๒ วัน แต่ทำเรื่องเบิกเต็มทั้ง ๔ วัน แล้วก็ได้ยินอีกคนหนึ่งพูดว่า อย่าไปยุ่งกับเขาเลย ช่วงนี้ได้ยินว่าเขามีปัญหาที่บ้านต้องใช้จ่ายเงินมาก คงไม่มีใครรู้หรอก ถ้าเราไม่พูดเดี๋ยวจะเป็นเรื่องใหญ่ เราจะถูกคนอื่นเขม่นเอา ท่านเจอกับเรื่องเช่นนี้ คิดว่าท่านควรจะทำอย่างไร

ห้องที่ ๔ ในการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานแห่งหนึ่ง ซึ่งท่านมีเพื่อนสนิททำงานในหน่วยงานนั้นอยู่ เขาเล่าให้ท่านฟังว่ามีการล๊อคสเปค และเมื่อบริษัทที่ได้รับการคัดเลือกชนะการประมูล เพื่อนเล่าว่า บริษัทนั้นได้นำของกำนัลมาให้แก่เจ้าหน้าที่ มีการให้เงินแก่ผู้ที่เป็นกรรมการตรวจรับและยังเป็นสปอนเซอร์ให้หัวหน้าพาลูกน้องทุกคนไปเลี้ยงข้าวอย่างดีด้วย ทุกคนก็มีความสุขกันดีรวมทั้งเพื่อนของท่าน แต่หลังจากนั้นเขามาปรับทุกข์กับท่านว่า หัวหน้าให้เขาเซ็นชื่อตรวจรับ ทั้งที่ของไม่ครบตามจำนวน ท่านมองปัญหานี้อย่างไรในประเด็นของจริยธรรมและมีข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขอย่างไรหรือไม่

ห้องที่ ๕ ท่านได้รับการติดต่อให้เป็นวิทยากรโดยเจ้าหน้าที่แจ้งมาทางโทรศัพท์ให้บรรยาย ๓ ชั่วโมงเช้าของวันสุดท้ายของการอบรม แต่เมื่อได้รับหนังสือเชิญพบว่าเชิญบรรยาย ตั้งแต่ ๙.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. เมื่อไปถึงที่บรรยาย เจ้าหน้าที่แจ้งว่า อาจารย์บรรยายแค่ครึ่งวันก็พอบรรยายเสร็จเพียงเจ้าหน้าที่ให้เซ็นรับค่าสมณาคณะระบุ ๕ ชั่วโมงเมื่ออ่านแล้ว จึงทำหน้าที่สงสัยเป็นเชิงต้องการทราบว่า เหตุใดจึงไม่เป็น ๓ ชั่วโมง เจ้าหน้าที่ทำทำอีกอึกและตอบว่าได้จ่ายให้อาจารย์ ๓ ชั่วโมงตามจริง แต่อีก ๒ ชั่วโมงที่เหลือ ขอนำไปใช้ในการซื้อของใช้ที่จำเป็นที่ใช้ในพิธีปิดที่ไม่สามารถของบเบิกจ่ายจากทางราชการได้ มีเช่นนั้น เจ้าหน้าที่ก็ต้องควักเงินส่วนตัวจ่าย ท่านมองปัญหานี้อย่างไรในประเด็นของจริยธรรมและมีข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขอย่างไร หรือไม่

ห้องที่ ๖ มีน้องที่ทำงานของท่านเป็นเด็กรุ่นใหม่ เป็นคนทำงานดี หัวไวเรียนรู้ได้เร็วแต่ท่านสังเกตว่าจะชอบเล่นมือถือ และจะกลับก่อนเวลาอยู่บ้างเป็นบางวันไม่บ่อยนัก จนภายหลังทราบว่าน้องคนนี้นำไปพร้อมกับมือ ซึ่งเมื่อเรียกมาสอบถาม เธอก็ตอบว่า เธอไปสังเกตการณ์เฉย ๆ เพราะมีน้องชายคนเล็กของเธอเข้าไปร่วมด้วย เธอจึงไปดูเพราะความเป็นห่วง ต่อมาด้วยเหตุบังเอิญในวันอาทิตย์ที่ผ่านมา ได้ไปทานข้าวที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง และได้ยินเสียงคนคุยกันที่โต๊ะข้าง ๆ เสียงคุ้นหูจึงเงี่ยหูฟังและได้ยินสาวสองคนกำลังร่วมกันนินทาว่าร้ายพระมหากษัตริย์อยู่อย่างเอาจริง ท่านพยายามสอดตาดูจึงเห็นว่าหนึ่งในสองคนนั้นคือ น้องที่ทำงานนั่นเอง ในฐานะที่ท่านเป็นเพื่อนรุ่นพี่ หากเจอสถานการณ์เช่นนี้ท่านควรทำอย่างไร

คำถามหลังกิจกรรม

๑. ท่านเคยประสบกับปัญหาในลักษณะที่ใกล้เคียงกันนี้หรือไม่
๒. บางครั้งการกระทำผิดมิได้เกิดจากเจตนาของผู้กระทำ หรือมีการกระทำผิดทั้ง ๆ ที่รู้ แต่เพราะสถานการณ์บีบบังคับให้ต้องทำเช่นประเด็นในห้องที่ ๑ และเป็นสิ่งที่ทุกคนล้วนทำกันจนดูเป็นเรื่องปกติ เราควรปล่อยให้เรื่องเช่นนี้เป็นเรื่องปกติที่ทำกันต่อไปหรือไม่
๓. หากต้องเจอกับปัญหาจริยธรรมจากคนเกือบทั้งหน่วยงาน และเราเป็นเหมือนคนที่แปลกแยกเป็นคนที่เน้นการกระทำที่ถูกต้องอยู่เพียงคนเดียว ท่านจะมีทางออกให้เรื่องที่เกิดขึ้นนี้อย่างไร

บทสรุปหลังได้คำตอบ

๑. มีการกระทำผิดที่ทำกันหลาย ๆ หน่วยงานและไม่ค่อยมีการดำเนินการอย่างจริงจัง โดยเห็นว่าเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การนำอุปกรณ์สำนักงานไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน การทาบบัตรแทนกัน การนำรถยนต์ของทางราชการไปใช้ส่วนตัว เรื่องเช่นนี้ต้องไม่ให้เกิดขึ้นอีกอย่างเด็ดขาด นอกจากนี้ควรมีการรวบรวมประเด็นกฎ ระเบียบในการปฏิบัติงานที่เป็นอุปสรรคต่อการรักษามาตรฐานทางจริยธรรมทำให้อจริยธรรมย่อหย่อน โดยนำข้อเท็จจริงมาแสดงให้เห็นถึงปัญหาจนเป็นที่ประจักษ์และยอมรับถึงผลเสียที่เกิดขึ้นหากไม่มีการแก้ไขปรับเปลี่ยน และหาทางเสนอแนะ

ผู้มีอำนาจให้มีการปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๓ กล่าวตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม เช่นเดียวกับการยื่นหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องกรณีเช่นตรวจรับงานจ้างเหมาในฐานะกรรมการตรวจรับ (คนสุดท้าย) แต่มีได้มีงานตาม TOR จริง ท่านควรจะเลือกจังหวะที่เจ้านายอารมณ์ดีเข้าไปเรียนชี้แจงว่า หากเซ็นรับไปผลจะเป็นอย่างไร ทุกคนจะถูกโทษถึงขั้นออกจากราชการ และเท่าที่ทราบมา มีคนจับตามองโครงการนี้อยู่โดยเฉพาะผู้ที่ประมวลไม่ผ่าน ผู้บังคับบัญชาน่าจะเข้าใจและยกเลิกการตรวจรับนี้เสีย

๒. กรณีที่ต้องพบกับวัฒนธรรมที่คนส่วนใหญ่คุ้นชินกับการรับของกำนัล การรับสินบน รับเงินทองเพื่อช่วยเหลือให้ผู้ให้ ได้รับผลประโยชน์ เป็นเรื่องที่ยากหากเราเป็นคนเดียวที่ยืนหยัดอยู่บนมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒ ชื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดีและรับผิดชอบต่อหน้าที่ และดำรงตนตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ ดังนั้นทุกภาคส่วนต้องช่วยเหลือร่วมมือกันทั้งระดับผู้บริหารหน่วยงาน หน่วยงานที่กำกับดูแลด้านจริยธรรม หัวหน้างาน หน่วยงานกลาง ตัวข้าราชการเอง สื่อมวลชน ฯลฯ ที่จะร่วมกันรณรงค์และปลูกฝังค่านิยมใหม่ พร้อมแก้ไขปัญหาคอรัปชั่นเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการทำงานที่ทำให้คนต้องฝ่าฝืนและกระทำผิดจริยธรรม

ในส่วนที่ต้องเจอเจอกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่แสดงออกในทางลบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์นั้นต้องเน้นการให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้อง โดยไม่แสดงท่าทีที่ทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่า เขากำลังถูกคุกคามหรือยึดเยียดให้เชื่อในสิ่งที่เขาไม่เห็นด้วย แต่ต้องแสดงให้เขาเห็นว่า เราพร้อมจะเข้าใจเขา บอกให้เขารู้ถึงความสำคัญของการมีสถาบันกษัตริย์ คุณค่าของการเป็นข้าราชการ คือผู้ที่ทำงานให้ประชาชนชื่นใจ การทำงานตามรอยพระยุคลบาท คุณค่าของเศรษฐกิจพอเพียง และหาโอกาสให้เขาได้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรที่สร้างทัศนคติที่ดีที่ถูกต้อง เช่น หลักสูตรการเป็นข้าราชการที่ดี ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๑ ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เครื่องมือที่ ๑๐

กิจกรรม เส้นทางสัตบุรุษ

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้เน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เชื่อมโยงแนวคิด เรื่องสัตบุรุษกับการเป็น “คนดี” เพื่อนำไปสู่การกำหนดพฤติกรรม/วิธีปฏิบัติที่สอดคล้อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในการบริหารจัดการของภาครัฐเป็นการสนับสนุน มาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ และข้อที่ ๖ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

ระยะเวลาที่ใช้

๓๐ - ๔๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

คอมพิวเตอร์ หรือ Flipchart หรือ แผ่นภาพเส้นทางสัตบุรุษ

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการ หรือเทียบเท่า

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

๑. หลักการพื้นฐานของการบริหารงานบุคคล คือ การแสวงหา พัฒนา และ รักษาคนที่มีความสามารถไว้ และที่สำคัญคือ การจัดการกำลังคนเหล่านั้นให้ สามารถใช้ความสามารถของตนให้สอดคล้องเหมาะสมกับธุรกิจ รวมทั้งให้ เป็นกำลังสำคัญของการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การเป็น “คนเก่ง” อย่างเดียวจะไม่เพียงพอในโลกยุคปัจจุบันที่มีการถาถามถึง ธรรมภิบาล และการบริหารจัดการที่โปร่งใสและเป็นธรรม ดังนั้น จึงมีการให้ความสำคัญกับการเป็น “คนดี” คู่ขนานกับการเป็น “คนเก่ง” กล่าวคือ ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าจะต้องเป็นทั้ง “คนเก่ง” และ “คนดี” ในคนคนเดียวกัน
  ๒. วิทยากรอาจถามถึงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับคำจำกัด ความของคำว่า “คนดี” เช่น คำว่า คนดี สำหรับเราแล้วคืออะไร? คนดีจะมีลักษณะอย่างไร? รู้ได้อย่างไรว่าคนคนหนึ่งเป็นคนดี?
  ๓. วิทยากรสรุปคำว่า “คนดี” ตามความหมายหนึ่งที่สมเด็จย่าได้ทรงระบุไว้ (ตาม ภาพ Slide แผ่นที่ ๑) “คนดีของฉันทรี จะต้องเป็นคนดีที่ไม่พูดปด ไม่สอพลอ ไม่อิจฉาริษยา ไม่คดโกง และไม่มีความทะเยอทะยานอย่างบ้า ๆ แต่พยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีในขอบเขตของศีลธรรม” (จากหนังสือ ดั่งสายธารศรินครินทร์แห่งแผ่นดิน)
- ในฐานะที่เราเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ คำว่า “คนดี” ที่สมเด็จย่าทรงพูดถึง สະທ້ອນອະໄກໃນການทำงานของเราบ้าง? สรุปคำตอบ คือการไม่คดโกง ซื่อสัตย์สุจริต ไม่สอพลอ ไม่อิจฉาริษยา ไม่ทะเยอทะยานจนเกินไป และที่สำคัญที่สุดคือทำหน้าที่อย่างดีเพื่อประชาชน

๔. ในวันนี้เราจะมาวิเคราะห์อีกแง่มุมหนึ่งของการเป็นคนดีตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งก็จะสอดคล้องกับแนวคิดของสมเด็จพระเจ้าดังที่กล่าวมาแล้ว
๕. เราจะศึกษาและประยุกต์ใช้สัปปุริสธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในอัมมัญญสูตร (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม ๒๓ ข้อ ๖๘ : ๑๔๓ - ๑๔๖) ประกอบด้วยหลักธรรม ๗ ข้อ คือ
  ๑. อัมมัญญา - เป็นผู้รู้จักเหตุ
  ๒. อัตถัญญา - เป็นผู้รู้จักผล
  ๓. อัตตัญญา - เป็นผู้รู้จักตน
  ๔. มัตตัญญา - เป็นผู้รู้จักประมาณ
  ๕. กาลัญญา - เป็นผู้รู้จักกาล
  ๖. ปริสัจญญา - เป็นผู้รู้จักบริษัท หรือ รู้จักชุมชน
  ๗. บุคคลัญญา - เป็นผู้รู้จักบุคคล

(ตามภาพ Slide แผ่นที่ ๒ และแผ่นที่ ๓)

วิธีทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแจกเอกสาร เรื่อง สัปปุริสธรรมและอธิบายเกี่ยวกับสัปปุริสธรรม ๗ ประการ ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับสัตบุรุษตามภาพ Slide แผ่นที่ ๑ - ๔
๒. วิทยากรให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแบ่งเป็นกลุ่มย่อยในลักษณะ Buzz Group ๒ ถึง ๓ คน และแจกภาพ Slide แผ่นที่ ๔ ให้กลุ่มละ ๑ แผ่น
๓. วิทยากรขอให้กลุ่มช่วยกันคิดถึงพฤติกรรมในการทำงานตามลักษณะของสัปปุริสธรรมทั้ง ๗ ประการ และยกตัวอย่างอธิบายเพิ่มเติม เช่น
  - อัมมัญญา หรือการรู้จักเหตุในการทำงานหรือในการบริหารงาน คือ เรารู้ว่าหากมีการวางแผนการทำงานที่รอบคอบดีแล้ว ก็จะเกิดผลสำเร็จของงาน หรือ
  - อัตถัญญา คือรู้จักการมุ่งหมาย หรือรู้จักผล หมายถึงงานจะดำเนินไปได้ อย่างเรียบร้อย สามารถคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นได้อย่างดี
๔. วิทยากรกระตุ้นให้กลุ่มคิดถึงสัปปุริสธรรมแต่ละข้อ โดยให้นึกถึงพฤติกรรมตามธรรมแต่ละข้อ เน้นพฤติกรรมหรือการทำงานที่อาจเกิดขึ้นได้จริง เช่น รู้จักตน อัตถัญญา ด้วยการวิเคราะห์ ศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง หรือรู้จักประมาณ มัตตัญญา ด้วยการรู้ความพอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อ คิดใช้เงินหรืองบประมาณอย่างประหยัด เป็นต้น
๕. หลังจากแต่ละกลุ่มได้คำตอบแล้ว วิทยากรขอให้บางกลุ่มรายงานและให้กลุ่มอื่นเสริมในส่วนที่กลุ่มอื่น ๆ ไม่ได้พูดถึง

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

- คำถามหลังกิจกรรม
- การพยายามคิดถึงพฤติกรรมหรือวิถีปฏิบัติหรือการประยุกต์ใช้หลักการ บางครั้งจะดูยากเมื่อเริ่มต้น แต่หลังจากได้ฟังความเห็นซึ่งกันและกันแล้วช่วยให้คิดออกต่อยอดได้มากขึ้น หรือไม่
  - การวิเคราะห์ถึงการนำไปปฏิบัติช่วยให้ชัดเจนขึ้น หรือไม่ อย่างไร

บทสรุปหลังคำตอบ

หลักการแนวคิดหรือคำสอนไม่ว่าจะเป็นของศาสนาใด หรือหลักธรรมใดจะมุ่งเน้นให้นำไปปฏิบัติได้จริงและมุ่งเน้นให้เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี ซึ่งเมื่อนำมาผสมผสานแสดงออกถึงการรับผิดชอบต่อหน้าที่ (ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒) มุ่งเน้นให้เห็นว่าเราปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ (ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๖) ก็จะช่วยให้ได้รับความเชื่อมั่นและศรัทธาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้น

ภาพ Slide ที่ใช้ประกอบกิจกรรม

"คนดีของฉันทรี จะต้องเป็นคนดีที่ไม่พูดปด ไม่สอพลอ ไม่อิจฉาริษยา ไม่คดโกง และไม่มี ความทะเยอทะยานอย่างบ้า ๆ แต่พยายามทำหน้าที่ของตนในขอบเขตของศีลธรรม"
(จากหนังสือ ดั่งสายธาร ศรีนครินทร์แห่งแผ่นดิน)

หลักสี่ปฐิสรธรรม

หมายถึง ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ
คุณสมบัติของคนดี ธรรมของผู้ดี
(พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตฺโต, ๒๕๕๑:๒๑๐)

หลักสี่ปฐิสรธรรม ธรรมของสัตบุรุษ

หลักสัปปุริสธรรม ธรรมของสัตบุรุษ

ขอให้ท่านระบุตัวอย่างพฤติกรรมตามหลักสัปปุริสธรรมแต่ละประการ

๕. กาลัญญตา (รู้จักกาล)

๕.๑ .....
๕.๒ .....
๕.๓ .....

๖. ปริสัณญตา (รู้จักชุมชน)

๖.๑ .....
๖.๒ .....
๖.๓ .....

๗. ปุคคลัญญตา (รู้จักบุคคล)

๗.๑ .....
๗.๒ .....
๗.๓ .....

๑. ธรรมัญญตา (รู้จักเหตุ)

๑.๑ วางแผนอย่างละเอียดรอบคอบ
๑.๒ .....
๑.๓ .....

๒. อัถลัญญตา (รู้จักผล)

๒.๑ ผลของการวางแผนอย่างรอบคอบ
คืองานไม่ผิดพลาด
๒.๒ .....
๒.๓ .....

๓. อัถตัญญตา (รู้จักตน)

๓.๑ .....
๓.๒ .....
๓.๓ .....

๔. มัตตัญญตา (รู้จักประมาณ)

๔.๑ .....
๔.๒ .....
๔.๓ .....

หลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการ

(เอกสารประกอบเครื่องมือเรื่องเส้นทางสัตบุรุษ)

หลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตที่เป็นเหตุเป็นผลให้บรรลุเป้าหมายหน้าที่ (อ้างอิงจากบทความเรื่อง การใช้หลักสัปปุริสธรรมในการบริหารงานเชิงบูรณาการของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดย ทวีศักดิ์ สุขกมล ตีพิมพ์ใน Journal of Buddhist studies Vol.9 No1| January - June 2018) ประกอบด้วย

๑. ธรรมัญญตา (รู้หลักหรือรู้จักเหตุ) ในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ผู้ปฏิบัติจะต้องเข้าใจในสิ่งที่ตนปฏิบัติตามเหตุผล มีหลักการอย่างไร จะต้องทำอะไรจึงจะเป็นเหตุให้บรรลุผลสำเร็จตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้น ๆ

๒. อัถลัญญตา (รู้จักความมุ่งหมายหรือรู้จักผล) ผู้ปฏิบัติต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ตนทำว่ามีความมุ่งหมายอย่างไร และรู้ว่าสิ่งที่ตนกำลังทำนั้นจะบังเกิดผลดีหรือผลเสียอย่างไร ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ นั้นหมายความว่า ต้องรู้ผลที่มาจากเหตุ รู้เป้าหมาย รู้หลักการที่ตนปฏิบัติเพื่อจะได้ดำเนินการอย่างถูกต้องตามเป้าหมายนั้น

๓. อัถตัญญตา (รู้จักตน) รู้ตามความเป็นจริงว่าตัวเรานั้น ว่าโดยฐานะ ภาวะเพศ กำลังความรู้ ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น โดยรู้ภูมิปัญญา คือ รู้ว่าตนเองมีคุณสมบัติ มีความสามารถอย่างไร และรู้จักพัฒนาตนเอง ส่วนรู้ภูมิธรรม คือ รู้แนวทางการดำเนินชีวิตของตนโดยการยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำมาปฏิบัติส่งเสริมให้ตนและคนรอบข้างอยู่อย่างมีความสุขได้

๔. มัตตัญญูตา (รู้จักประมาณ) เพื่อให้รู้จักความพอดี เช่น รู้จักประมาณในการบริโภค ในการใช้จ่ายทรัพย์สิน รู้จักความพอเหมาะพอดีในการพูดการปฏิบัติกิจและทำกิจต่าง ๆ กล่าวคือ ต้องรู้จักขอบเขตความพอเหมาะในการทำงานรวมถึงการดำเนินชีวิต ซึ่งหลักธรรมนี้ทำให้ผู้ปฏิบัติรู้จักยั้งยั้งในสิ่งที่ตนมี ไม่ทำอะไรเกินตัว จนทำให้ตนเองและผู้อื่นเกิดความเดือดร้อน และสามารถประกอบกิจการงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้

๕. กาลัญญูตา (รู้จักกาล) เพื่อให้รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจการทำหน้าที่การงาน ปฏิบัติการต่าง ๆ และเกี่ยวข้องกับผู้อื่น เช่น รู้ว่าเวลาไหน ควรทำอะไร อย่างไร และทำให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะเวลา ให้ถูกเวลา ตลอดจนรู้จักกะเวลาและวางแผนการใช้เวลาอย่างได้ผล

๖. ปริสัญญูตา (รู้จักชุมชน) คือรู้จักถิ่น เพื่อให้รู้จักที่ชุมชนและชุมชน รู้การอันควรต้องทำ กิริยามารยาทอย่างนี้ ควรต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้มีระเบียบวินัยอย่างนี้ มีวัฒนธรรมประเพณีอย่างนี้ มีความต้องการอย่างนี้ ควรเกี่ยวข้องกับ ควรต้องสงเคราะห์ ควรรับใช้ ควรบำเพ็ญประโยชน์อย่างไร ต้องปฏิบัติอย่างไรให้ถูกต้องทั้งด้านกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น

๗. บุคคลัญญูตา (รู้จักบุคคล) เพื่อให้รู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคล ว่าโดยอัธยาศัย ความสามารถและคุณธรรม เป็นต้น และรู้ประเภทของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องกับ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนหรือวางตัวให้เหมาะสมตามฐานะทั้งของเราและของผู้อื่น รวมถึงรู้จักที่จะเลือกคบหาบุคคลที่ควรคบ เป็นเหตุให้รู้จักแต่ละบุคคลโดยละเอียดถี่ถ้วน ทำให้ได้คบหาแต่คนดี หรือทำให้เลือกใช้คนทำงานได้ถูกต้อง

เครื่องมือที่ ๑๑

กิจกรรม ประกวดโครงการ

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมเชื่อมโยงหลักสัปปุริสธรรม หรือธรรมของสัตว์บุรุษ ไปสู่วิธีการปฏิบัติงานที่สอดคล้อง

ระยะเวลาที่ใช้

๑ ชั่วโมง ถึง ๑ ชั่วโมงครึ่ง

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- เอกสารข้อมูลเรื่องสัปปุริสธรรม : ธรรมของสัตว์บุรุษและตัวอย่างโครงการที่จัดเตรียมไว้ให้
- รางวัลสำหรับผู้ชนะประกวดซึ่งอาจเป็นขนมหรืออื่น ๆ ที่สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม แบ่งปันกันได้

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน

การเตรียมนำก่อนการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า

๑.๑ เวลาจะตัดสินใจทำอะไรเราเคยคิดถึงมูลเหตุและผล (Causes and Effects) หรือไม่ เช่น ตอนนี้นำเสื้อขึ้นเดือนแล้วเราเหลือเงินอยู่ ๒๐๐ บาท เราเห็นเสื้อสวยตัวหนึ่ง ราคา ๑๕๐ บาท เราอยากได้ แล้วเราคิดจะซื้อ ถ้าเราตัดสินใจซื้อเสื้อตัวนั้น จะเกิดผลอะไรขึ้น?

- ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะตอบ เช่น เงินหมด ไม่มีเงินกินข้าว

- วิทยากรสรุปว่า นี่คือการใช้หลักของมูลเหตุ (Causes) และผล (Effects) ตามหลักสัปปุริสธรรมซึ่งจริง ๆ แล้วก็มีหลายแนวคิดทฤษฎีพูดถึงเรื่องเหล่านี้

๑.๒ วิทยากรอาจถามเพิ่มเติม ในกรณีที่มีผู้เข้ารับการอบรมนับถือศาสนาอื่น ว่าหลักศาสนาอื่นก็มีการพูดถึงมูลเหตุและผลเช่นเดียวกันนี้หรือไม่ อย่างไร

๑.๓ วิทยากรสรุปเข้าสู่เรื่องสัปปุริสธรรมว่า เป็นหลักธรรมที่ทำให้เป็นสัตว์บุรุษ เป็นคุณสมบัติของคนดี ซึ่งเราสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานของเราได้

๒. วิทยากรแจกเอกสารเรื่องหลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการและอธิบาย ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญของสัตว์บุรุษ ประกอบด้วย

๒.๑ อัมมัญญาตาหรือการรู้จักหลักหรือรู้จักเหตุ

๒.๒ อัตถัญญาตาหรือการรู้ความมุ่งหมายหรือรู้จักผล

๒.๓ อัตตัญญาตาหรือการรู้จักตน

๒.๔ มัตตัญญาตาหรือการรู้จักประมาณ

๒.๕ กาลัญญาตาหรือรู้จักกาล

๒.๖ ปริสัณญาตาหรือรู้จักชุมชน

๒.๗ บุคคลัญญาตาหรือรู้จักบุคคล

๓. การรู้จักและเข้าใจหลักธรรมหรือแนวคิดที่ดีจะไม่เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่นัก หากเราไม่นำหลักคิดนั้นมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการทำงานจริง ๆ และไม่ส่งให้

เกิดผลที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง ซึ่งขณะนี้ภาครัฐของเรามุ่งเน้นให้มีการประยุกต์ใช้หลักคิดหรือแนวทางให้เป็นรูปธรรม เช่น มีการสร้างพฤติกรรมหรือวิถีปฏิบัติที่สอดคล้อง เพื่อให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสังเกตเห็น

วิธีทำกิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่มละ ๑๐ - ๑๒ คน
2. วิทยากรอธิบายภารกิจว่าหน่วยงานกำลังส่งเสริมแนวคิดเรื่องสัตบุรุษและจัดการประกวดโครงงานการนำหลักสัปปริสธรรมหรือธรรมของสัตบุรุษมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่า โครงงานที่นำเสนอจะต้อง
  - ๒.๑ “มีผู้รับผิดชอบทำได้จริงและเห็นผลของการประยุกต์ได้อย่างชัดเจนภายในเวลาไม่เกิน ๓ เดือน”
  - ๒.๒ ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า นำหลักสัปปริสธรรมข้อไหนมาใช้ในการทำงาน อย่างไร
  - ๒.๓ มีวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ สามารถโน้มน้าวให้คล้อยตามภายในเวลาไม่เกิน ๕ นาที
๓. ให้แต่ละกลุ่มใช้เวลาในการคิดโครงการ ๔๐ นาที
๔. วิทยากรกำหนดตัวผู้ที่จะเป็นกรรมการตัดสินจำนวน ๕ คน โดยระหว่างที่กลุ่มทำงานผู้ตัดสินจะประชุมปรึกษาหารือถึงเกณฑ์การตัดสินและสังเกตวิธีการทำงานของแต่ละกลุ่ม
๕. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานกลุ่มละไม่เกิน ๕ นาที
๖. กรรมการพิจารณาผลการตัดสินและมอบรางวัลให้ทีมที่ชนะเลิศ

บทสรุปในภาพรวม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง จากการทำงานร่วมกันครั้งนี้
๒. เราคิดว่าเราทำงานอย่างเต็มที่หรือยัง
๓. ถ้าให้ปรับใช้กับการทำงานจริง เราจะปรับอะไรให้ดีขึ้นได้อีก
๔. เราเข้าใจหลักสัปปริสธรรม เพิ่มมากขึ้นไหม และเราเห็นตัวอย่าง แนวทางที่จะนำไปใช้ในการทำงานของจริงไหม อย่างไรบ้าง

บทสรุปหลังคำตอบ

หลักการ คำสอน ไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดและเรื่องอะไร จะสอนให้เราเป็นคนดี และการเป็นคนดีนับว่าเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่งควบคู่กับการเป็นคนเก่ง ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนต้องเป็นคนเก่งที่เป็นคนดีด้วย กล่าวคือ ไม่ว่าจะเรามีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานอะไร อย่างไร เราต่างรู้จักและเข้าใจความสมเหตุและสมผล (ธัมมัญญตาและอัตถัญญตา) รู้จักความต้องการของบุคคล (บุคคลัญญตา) และรู้จักชุมชน (ปริสัญญตา) ซึ่งในกรณีของการทำงานภาครัฐก็จะครอบคลุมถึงการทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลาย นอกจากนี้ที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งคือ การรู้จักตน หรือ อัตถัญญตา รู้จุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง เพื่อจะได้ใช้จุดแข็งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน และผู้รับบริการ ที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งคือ รู้จักประมาณตน หรือมัตถัญญตา ไม่ฟุ้งเฟ้อ หลงกับความต้องการที่มากเกินไปกว่าความเป็นจริง ไม่ตั้งอยู่

บนความพอเพียงจนอาจนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริต ขาดจิตสำนึก และไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ (ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อ ๒) อาจตัดสินใจผิด และไม่ได้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง (ตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อ ๓) รวมทั้งอาจไม่คำนึงถึง ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน (ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อ ๔) ส่งผลให้ไม่สามารถดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของราชการได้ (ตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อ ๗)

ตัวอย่างโครงการที่ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการบริหารงานเชิงบูรณาการของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

(จากวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๖๐ โดย นาย ทวีศักดิ์ สุขกมล เรื่อง การใช้หลักสัปปุริสธรรมในการบริหารงานเชิงบูรณาการของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่)

ตารางการใช้หลักสัปปุริสธรรมในการบริหารงานเชิงบูรณาการของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

หลักสัปปุริสธรรม	การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าไผ่	การใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าไผ่
๑. ด้านธัมมัญญา (เป็นผู้รู้จักเหตุ)	หลักการบริหาร วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์ กฎหมาย นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ โครงการต่าง ๆ	ในการกำหนดหลักการ (เหตุ) ที่จะทำให้เกิดผลที่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ ฯลฯ เป็นเหตุส่งผลนำไปสู่การปฏิบัติจริง
๒. ด้านอัตถัญญา (เป็นผู้รู้จักผล)	หลักการบริหาร วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์ กฎหมาย นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ โครงการต่าง ๆ	ในการกำหนดเป้าประสงค์ (ผล) เป็นเหตุให้เกิดผลหรือเป็นไปตามหลักการที่จะพึงปฏิบัติเพื่อให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างถูกต้องตามเป้าหมายนั้น
๓. ด้านอัตตัญญา (เป็นผู้รู้จักตน)	วิเคราะห์ศักยภาพตนเอง (เทศบาล) โดยใช้เทคนิควิเคราะห์สวอต (Swot Analysis)	ในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด ใดๆ จึงนำผลไปกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์โครงการต่าง ๆ
๔. ด้านมัตตัญญา (เป็นผู้รู้จักประมาณ)	การบริหารงานคลังและการวางแผนยุทธศาสตร์โครงการต่าง ๆ	ในการรู้ขอบเขตความพอดีพอเหมาะด้านการบริหารการเงินให้สอดคล้องกับงบประมาณ ในการทำแผนงานและโครงการต่าง ๆ

หลักสี่ประการ	การบริหารงานของผู้บริหาร เทศบาลตำบลป่าไผ่	การใช้หลักสี่ประการของผู้บริหาร เทศบาลตำบลป่าไผ่
๕. ด้านกาลัญญุตตา (เป็นผู้รู้จัก กาลเวลา)	เวลาปฏิบัติงานราชการและ ระยะเวลาโครงการต่าง ๆ การเกิด สถานการณ์ฉุกเฉิน	ในการรู้เวลาปฏิบัติงาน วางแผนกำหนดวัน เวลา ที่เหมาะสมกับโครงการต่าง ๆ และ การแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินทันที่
๖. ด้านปริสัญญุตตา (เป็นผู้รู้จัก ชุมชน)	ข้อมูลต่าง ๆ ครบทุกด้านเกี่ยวกับ ชุมชน บทบาทการดำเนินงานในด้าน ต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมของชุมชน	ในการรู้ศักยภาพชุมชน ฯลฯ การมีส่วนร่วม ของชุมชนในการลงพื้นที่รับทราบปัญหา โดยจัดประชุมระดับตำบล ระดับหมู่บ้าน และพันธกิจโครงการชุมชนเข้มแข็ง ๑๓ โครงการ
๗. ด้านบุคคลัญญุตตา (เป็นผู้รู้จัก บุคคล)	การบริหารบุคคล	ในการจัดสรรอัตรากำลังบุคคลตามตำแหน่ง งานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ความถนัด รวมถึงพันธกิจโครงการ สนับสนุนอบรม สัมมนาบุคลากร และการ สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลและองค์กร เครือข่าย

เครื่องมือที่ ๑๒

กรณีศึกษา บุญหรือบาปของหมอ

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เห็นถึงพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการ ซึ่งดูเหมือนจะเด่นในการแสดงออกตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๑ แต่จะขัดแย้งกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒

กิจกรรมนี้สนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๑ ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ ข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ระยะเวลา

๓๐ - ๔๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

เอกสารกรณีศึกษาบุญหรือบาปของหมอ

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

เมื่อได้อ่านกรณีศึกษาแล้วผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนจะได้ร่วมกันคิดจากคำถามที่ตั้งไว้และร่วมแบ่งปันประสบการณ์ในการคิดถึงมาตรฐานทางจริยธรรมในข้อต่าง ๆ คิดถึงปัญหาความขัดแย้งทางมาตรฐานทางจริยธรรม พร้อมทั้งช่วยกันคิดหาทางออกให้กับปัญหานี้ในฐานะที่เป็นผู้บริหารในระดับกลาง

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น ๕ กลุ่ม ๆ ละ ๖ - ๘ คน
๒. แจกกรณีศึกษาให้ทุกคนได้อ่าน
๓. ให้เข้ากลุ่มร่วมกันตอบคำถามท้ายกรณีศึกษา ให้เวลา ๑๕ นาที
๔. ส่งตัวแทนออกมานำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ เวลาในการนำเสนอกลุ่มละ ๓ นาที โดยวิทยากรให้แต่ละกลุ่มเสนอหลักเฉพาะบางข้อก็ได้เพื่อมิให้เกิดคำตอบที่ซ้ำ ๆ กัน
๕. ระหว่างแต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จให้กลุ่มอื่น ๆ เสริมเพิ่มเติมในสิ่งที่ขาดหรือแตกต่างไป
๖. วิทยากรสรุปการอภิปรายในภาพรวมทั้งหมด

กรณีศึกษาบุญหรือบาปของหมอ

นายแพทย์หญิงโศรยา ดีเลิศประเสริฐศรีเป็นแพทย์สาขาวิชาอายุรศาสตร์โรคเลือดอยู่ในโรงพยาบาลของรัฐแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร และมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าแผนก เธอยังเป็นโสด อายุ ๔๒ ปี เพิ่งโอนมาทำงานที่โรงพยาบาลนี้ได้เพียงหนึ่งปีเศษ บุคลากรทั้งโรงพยาบาลเรียกเธอตามชื่อเล่นของเธอว่า “หมอโศ” ปกติเธอไม่ค่อยสูงส่งกับใคร หลังจากที่เริ่มทำงานไปสักระยะหนึ่งเมื่อต้องมีปฏิสัมพันธ์กับแผนกอื่น เธอก็มักมีเรื่องโต้แย้งกับแพทย์ฝึกหัดและแพทย์ประจำบ้านอยู่เนือง ๆ และเธอก็มักเขียนเล่าความรู้สึกและเรื่องราวของเธอลงในเฟซบุ๊กเป็นประจำ และแน่นอนว่าผู้อื่นมักเป็นฝ่ายผิดเสมอ เรื่องที่เธอมักบ่นอยู่บ่อย ๆ

คือการที่แพทย์รุ่นน้อง ๆ ไม่ค่อยมีสัมมาคารวะไม่เกรงใจที่อาวุโสกว่า อะไรที่ควรทำก็ไม่ทำ ไม่ฟังคำแนะนำจากเธอซึ่งถือเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญโรคเลือดโดยตรง ชอบทำอะไรข้ามหน้าข้ามตาเสมอ ๆ จนกระทั่งหมอศรียากลายเป็นคนที่โดดเดี่ยวไม่มีใครคบค้าสมาคมด้วย เลี่ยงได้ก็เลี่ยงเพราะเบื่อในนิสัยที่เอาแต่ใจตนเองเป็นใหญ่ และชอบกล่าวว่าผู้อื่นให้ได้อาย

มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าหมอศรียามักจะลางานไปบ่อย ๆ โดยแจ้งในเฟซบุ๊กว่า ต้องไปปฏิบัติธรรม เพราะเธอจบหลักสูตรครุสมาธิของสถาบันธรรมะที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง บางครั้งก็ต้องไปสอนธรรมะที่ต่างจังหวัด และเธอได้ขอให้เพื่อนในเฟซบุ๊กอนุโมทนาบุญกับเธอด้วย

มีแพทย์อีกคนหนึ่งชื่อหมอศิราณี เป็นแพทย์อายุรกรรมรุ่นน้องของหมอศรีย เคยได้ยินกิตติศัพท์ของหมอศรียาก่อนหน้านี้แล้วว่าเป็นคนแปลก ๆ และไม่ค่อยจะใส่ใจดูแลคนไข้ ปกติให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้นมารอบนี้ หมอศิราณีเป็นแพทย์เวรและเป็นเจ้าของไข้ผู้ป่วยรายหนึ่ง ซึ่งป่วยเป็นโรคเลือด จึงโทรศัพท์ไปขอคำปรึกษาจากหมอศรีย แรก ๆ หมอศรีย ก็พูดจาดีและได้เสนอแนะการรักษาให้ แต่ก็ไม่ลงมาดูคนไข้เลยได้แต่สอบถามอาการจากพยาบาลให้รายงานการรักษาให้ฟังเท่านั้น เมื่อเวลาผ่านไปเป็นสัปดาห์หมอศิราณีเจ้าของไข้ก็รู้สึกร้อนใจเพราะผลการรักษาไม่ดีขึ้นเลย แจ้งขอคำปรึกษาไปยังหมอศรีย ก็ได้รับคำตอบว่ากำลังดูอาการ รอการปรับยาอยู่ หมอศิราณีทนอึดอั้นไม่ไหวเพราะเป็นห่วงคนไข้ จึงโทรศัพท์ไปสอบถามความเห็นเกี่ยวกับการรักษาจากแพทย์อายุรกรรมผู้เชี่ยวชาญโรคเลือดรุ่นพี่ ที่โรงพยาบาลของรัฐที่มีชื่อเสียงมากแห่งหนึ่ง ได้รับคำแนะนำว่าดูทำการรักษาแบบนี้จะไม่เป็นผลดีต่อคนไข้ เพราะนับตั้งแต่วันที่แอดมิท จนถึงปัจจุบันเกือบหนึ่งเดือนแล้วอาการยังไม่แตกต่างไปจากเดิมเลยและดูจะแย่ลงอีกด้วยซ้ำ หมอศิราณีตรวจประวัติคนไข้ทราบว่าเป็นข้าราชการสามารถใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลรัฐแห่งใดก็ได้ จึงได้ติดต่อเป็นการภายในกับเพื่อนแพทย์รุ่นพี่ขอความอนุเคราะห์ที่จะส่งต่อคนไข้ไปรับการรักษา และจึงได้นัดญาติผู้ป่วยมาพูดคุยกันและถามความสมัครใจว่า หากหมอศิราณีเสนอให้ refer ย้ายไปรักษาที่โรงพยาบาลอีกแห่งที่มีการรักษาและอุปกรณ์เครื่องมือพร้อมเพรียงกว่าจะดีหรือไม่ ทั้งผู้ป่วยและญาติก็เห็นดีด้วยและก็ทำเรื่องย้ายไป ซึ่งต่อมาอาการของผู้ป่วยก็ดีขึ้นมากอย่างมีนัยสำคัญและกลับไปรักษาตัวที่บ้านได้

ต่อมาหมอศรียทราบเรื่องที่คนไข้ที่ตนให้คำปรึกษาอยู่ ย้ายไปรักษาที่อื่นก็โกรธมาก ตำหนิ หมอศิราณีว่าทำข้ามหน้าข้ามตาและได้ฟ้องไปที่หัวหน้าแผนกอายุรกรรมหัวหน้าของหมอศิราณี พร้อมแจ้งว่าต่อไปจะไม่รับคอนซัลท์จากหมอศิราณีอีก ให้บอกด้วยว่าอย่าทำอะไรที่ไม่เป็นการให้เกียรติกันเช่นนี้อีก

หัวหน้าแผนกอายุรกรรมได้เรียกหมอศิราณีในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชามาพูดคุยซักถามเรื่องราวและได้รับคำชี้แจงว่าหมอศิราณีเป็นเจ้าของไข้ หากคนไข้เป็นอะไรไปเธอต้องรับผิดชอบกับชีวิตคนไข้โดยตรงและที่เธอทำเช่นนี้เพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของคนไข้เป็นสำคัญ คิดถึงคนที่มานอนอยู่เป็นเดือน ญาติก็ต้องเที่ยวไปเที่ยวมาเฝ้า ดูแล้วยังไม่มีความหวังเลยว่าเมื่อไรจะหาย หากมีโอกาสให้คนไข้ได้รับการรักษาที่ดีกว่า เราก็ควรจะหยิบยื่นโอกาสนั้นให้เขามีโชหรือ แล้วหมอศิราณีบอกวาก็ไม่ได้รู้สึกอะไรหากหมอศรียจะไม่รับคอนซัลท์รับหรือไม่รับไม่เห็นมีอะไรต่างกัน ทั้งชีวิตเธอเองกับชีวิตคนไข้ น่าจะดีกว่าด้วยซ้ำ แพทย์หัวหน้าแผนกอายุรกรรมก็ไม่ได้พูดต่อว่าอะไร จากนั้นหมอทั้งสองคนคือหมอศรียและหมอศิราณีก็ไม่มีเรื่องต้องข้องแะกันอีก และเรื่องของหมอศรีย ก็ยังคงเป็น Talk of the Town จากคนที่ยังติดตามเฟซบุ๊กของเธออยู่เนือง ๆ

อยู่มาจนวันนี้มีเรื่องรำลือกันมาเข้าหูหัวหน้าแผนกอายุรกรรมอีกว่าหมอโต จะลาไปปฏิบัติ
ธรรม ถือศีลแปดที่วัดแห่งหนึ่งในต่างจังหวัด ๑ สัปดาห์ เสียงที่พูดกันหนาหูคือ

“ลาอีกแล้ว ลาบ่อยมาก”

“ลารอบนี้ก็แค่ลงเฟซ ไม่เคยส่งใบลาสักที นึกจะไปกับ”

“สงสารหมอน้อง ๆ อาจารย์ลาที่ไร ก็ฝากดูคนไข้แทนทุกที”

“ทำงาน ทั้งปัญหาให้ทุกที คนไข้ที่นัดมาตรวจ OPD ก็ต้องนัดมาใหม่ เสียเวลาให้เขาเดินทาง
มาแก้ ไหลดงานก็ตกกับคนอื่นอีกแหละ”

“ปฏิบัติธรรมบ่อยๆ ไม่เห็นจะมีอะไรดีขึ้นเลย งานก็ไม่ต้องทำ”

“ตัวเองได้อยู่คนเดียว .....”

บทเรียนจากกิจกรรม

- คำถามหลังกิจกรรม**
๑. ท่านคิดว่าตัวละครในกรณีศึกษานี้มีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการรักษาหรือไม่รักษา
มาตรฐานทางจริยธรรมในข้อใด
  ๒. ท่านคิดว่าหมอศิริราณีทำผิดหรือไม่ที่ refer คนไข้ไปโรงพยาบาลอื่น
  ๓. หากท่านเป็นหัวหน้าแผนกอายุรกรรมต้องพบกับสถานการณ์เช่นนี้ ท่านจะ
แก้ปัญหาได้อย่างไร

- บทสรุปหลังได้คำตอบ**
๑. การรักษามาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๑ ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ
อันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น ที่หมอโตรยาแสดงออกว่าเป็นผู้เลื่อมใส ฝักใฝ่
ในศาสนาโดยการไปเข้าวัด ถือศีลแปดนั้นต้องคำนึงถึงกฎ ระเบียบของ
ทางราชการด้วยนั่นคือต้องส่งใบลาให้ถูกต้องมิเช่นนั้นก็ทำให้พฤติกรรม
ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ชื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี
และรับผิดชอบต่อหน้าที่ และยังทำให้ภาพลักษณ์เสียไป (มาตรฐานทางจริยธรรม
ข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ) และอาจ
ทำให้บุคลากรคนอื่น ๆ มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ขาดความศรัทธาใน
พระพุทธศาสนาด้วยการเห็นว่าปฏิบัติแล้วควรมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ดีขึ้น ประพฤติ
ธรรม ด้วยอาการอันสมควรแก่ธรรม ฝึกตนให้มีสติ สว่างกายใจทำให้ใจสงบ มี
กำลัง และสามารถหลักพระธรรมคำสั่งสอนมาใช้ประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
ได้ด้วย เช่น บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ อิทธิบาท ๔ พรหมวิหาร ๔ การไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น
การทำความเห็นให้ตรงถูกต้องตามความเป็นจริง เป็นต้น
  ๒. หมอศิริราณี รักษามาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำ
ในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม โดยการตัดสินใจส่งตัวคนไข้ไปที่โรงพยาบาลอื่นที่มี
ศักยภาพสามารถให้การรักษาที่ดีกว่า ประกอบกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๕
มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานในการดูแลรักษาคนไข้หรือผู้ป่วยให้มีอาการดีขึ้นและกลับ

บ้านได้ และยังมีการคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและมีจิต
สาธารณะสอดคล้องมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ของผู้ป่วยของ
ญาติของผู้ป่วย และของโรงพยาบาลเอง ทั้งนี้เพราะยังมีผู้ป่วยที่เข้าคิวรอห้องว่าง
เพื่อรักษาตัวอยู่อีกเป็นจำนวนมาก การชวนขายทุ่มเทก้าลึงกาย กำลังใจในการ
ทำงานในลักษณะเครือข่ายติดต่อกับโรงพยาบาลชั้นนำ จนสามารถย้ายคนไข้ไปรับ
การรักษาได้เป็นความพยายามที่น่ายกย่อง

๓. หัวหน้าแผนกอายุรกรรม ควรต้องรายงานให้ผู้อำนวยการโรงพยาบาล ซึ่งเป็น
ผู้บังคับบัญชาเหนือไปอีกชั้นหนึ่งทราบ โดยถือเป็นที่ของผู้บริหารที่จะต้อง
ดูแลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในมาตรฐานทางจริยธรรม
ทั้ง ๗ ประการและหัวหน้าแผนกแต่ละแผนกต้องทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีและทำ
หน้าที่เป็นโค้ชให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งในกรณีนี้หน่วยงานหรือโรงพยาบาล
ต้องสนองนโยบายรัฐบาลด้วยการขับเคลื่อนจริยธรรมให้พร้อมเพรียงทั่วกัน
ทุกแผนก เพื่อสร้างสังคมแห่งคุณธรรมตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อันจะเป็นการ
เสริมสร้างระบบคุณธรรมขององค์กรให้เข้มแข็งโดยให้บุคลากรร่วมกันจัดทำ
พฤติกรรมที่ควรทำ และไม่ควรกระทำที่ชัดเจน ประกาศให้รู้ทั่วกัน มีการเชื่อมโยง
บทบาทให้รางวัลและการลงโทษกับการบริหารงานบุคคลซึ่งกรณีของหมอโค
สามารถนำมาทำเป็นถาม-ตอบเพื่อให้ทุกคนได้รับทราบแนวทางประพฤติตน
ที่ถูกต้อง

๔. ตารางเครื่องมือหลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ตามมาตรฐานทางจริยธรรม : เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า

เครื่องมือ	หน้า
๑. กรณีศึกษา เรื่องเล่าเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา	๑๓๑
๒. กรณีศึกษา และ/หรือการแสดงบทบาทสมมติ : ที่สอนเพราะเชื่อ	๑๓๓
๓. กรณีศึกษา เรื่อง ใส่ใจสักนิด ชีวิตจะไม่เสียใจ	๑๓๗
๔. กรณีศึกษา เรื่อง ของหลวงนะ	๑๔๑
๕. การประยุกต์กิจกรรม Ideathon/Hackathon กับการหา Solution ใน การขับเคลื่อนจริยธรรมในองค์กร	๑๔๓
๖. กิจกรรม แข่งขันวาดภาพฝันวันโลกสวย	๑๔๗
๗. กรณีศึกษา เรื่อง ผู้ว่าฯ ขวัญใจคนไทยทั้งประเทศ	๑๕๑
๘. กรณีศึกษา เรื่อง คดีเสียดำในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พุ่งใหญ่่นเรศวร	๑๖๑
๙. เกมใบคำ : หลักยึดเดียวกัน	๑๗๓
๑๐. ภาพเหตุการณ์ (Scenario based) เรื่องลูกน้องหายหมดฝ่าย	๑๗๗

เครื่องมือที่ ๑

กรณีศึกษา : เรื่องเล่าเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา

ดัดแปลงจากกิจกรรมในหนังสือ The Big Book of Humorous Training Games โดย Doni Tamblyn และ Sharyn Weiss (๒๐๐๗)

ประเด็นสำคัญ

กรณีศึกษานี้เป็นการนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศอื่น มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมในการทำงานของภาครัฐประเทศไทย เพื่อชี้ให้เห็นถึงเสรีภาพในการนับถือศาสนา และความเชื่อ รวมทั้งการเปิดกว้างทางความคิดของภาครัฐไทย สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๑ ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ระยะเวลา

๒๐ – ๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- กรณีศึกษาเรื่อง แต่งสวดยตามศาสนาและวัฒนธรรม
- Flipchart

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

ความเชื่อทางศาสนานับว่ามีความสัมพันธ์กับคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างยิ่ง เพราะแต่ละศาสนาจะมีฐานหลักคิด และคำสอนในเรื่องคุณธรรม และการปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรม ที่มุ่งเน้นให้ผู้มีหน้าที่การปฏิบัติตนที่ดี และช่วยเหลือผู้อื่น อย่างไรก็ตามในโลกยุคปัจจุบันจะมีแนวคิดที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งบางครั้งความแตกต่างจะนำไปสู่ข้อขัดแย้งและปัญหาในการอยู่ร่วมกัน

วิธีการทำกิจกรรม

๑. แจกกรณีศึกษา ให้แต่ละคนได้อ่านและตอบคำถามจากข้อมูลและความคิดเห็นของตน
๒. แบ่งกลุ่มให้มีสมาชิกกลุ่มละ ๑๐ – ๑๒ คน และให้สรุปคำตอบภาพรวมของกลุ่ม
๓. นำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่

บทเรียนจากกิจกรรม

๑. ท่านคิดอย่างไรกับเรื่องเล่าทั้ง ๒ เรื่องนี้
๒. ในฐานะผู้บริหารท่านจะมีวิธีสร้างความเข้าใจและไม่ทำให้ความเชื่อทางศาสนา มาเป็นประเด็นให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดอย่างไร
๓. ท่านคิดว่าจะมีวิธีการที่นุ่มนวล และใช้สถานการณ์ให้เกิดผลในเชิงบวกได้หรือไม่อย่างไร

บทสรุปหลังคำตอบ

ทุกศาสนาจะมีแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม และการประพฤติปฏิบัติในที่ทำงาน ซึ่งผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของความเชื่อและการให้คุณค่าของแต่ละคนที่แตกต่างกันไป โดยผู้บริหารจะต้องเปิดใจกว้าง รับฟัง และเรียนรู้ รวมทั้งมีวิธีการป้องกันมิให้เกิดข้อขัดแย้ง และแก้ไขข้อขัดแย้ง โดยให้ทุกฝ่ายรู้สึก Win-Win ด้วยความนุ่มนวล แสดงความเข้าใจ เห็นใจ สนับสนุนความเห็นต่าง โดยไม่ให้ความเห็นต่างนั้น ๆ เป็นประเด็นของความขัดแย้ง

กรณีศึกษา : เรื่องเล่าเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา

เรื่องที่ ๑ แต่งตัวตามศาสนา

หญิงชาวมุสลิมคนหนึ่งทำงานเป็นพนักงานต้อนรับที่ร้านอาหารในสวนสนุกขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง ได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้บริหารด้านบุคคลว่าถูกกีดกันและสร้างความแตกแยกในที่ทำงาน เนื่องจากหัวหน้างานมาบอกเธอไม่ให้ใส่ผ้าคลุมผม (ฮิญาบ) ตามที่กำหนดไว้ในศาสนาอิสลามระหว่างปฏิบัติงาน โดยหัวหน้าบอกให้ถอดผ้าคลุมผมออก หรือไม่ก็ต้องย้ายไปทำงานในส่วนที่ลูกค้าไม่เห็น

คำถาม

1. เรื่องนี้เกี่ยวข้องกับความเชื่อและศาสนาอย่างไร มีความละเอียดอ่อนที่ต้องคำนึงถึงอย่างไรบ้าง
2. ภาครัฐของไทยมีเหตุการณ์ทำนองนี้หรือไม่ และได้ให้อิสระในการแต่งกายตามความเชื่ออย่างไร มากน้อยเพียงใด

เรื่องที่ ๒ พื้นที่ส่วนตัวของเรา

ที่ทำงานในปัจจุบันมักมีการจัดทำเป็นคอกส่วนตัว ที่สูงระดับอก และเปิดโล่งด้านหนึ่ง มีโต๊ะทำงานสำหรับตั้งคอมพิวเตอร์และเอกสารเป็นสัดส่วนและเปิดโอกาสให้ผู้ทำงานได้มีความเป็นส่วนตัว ระดับหนึ่งปฏิบัติสามารถใช้ความคิดและมีสมาธิในการทำงาน โดยไม่ถูกรบกวน พื้นที่ดังกล่าวถือเป็นพื้นที่ส่วนตัว ที่เจ้าของสามารถตกแต่ง เลือกรูปแบบที่ตนชอบหรือพอใจมาวาง หรือประดับตามความชอบและความเชื่อของตน สุธรรม เป็นพนักงานราชการ อายุ ๔๕ ปี และมีความเชื่อในเรื่องเครื่องรางของขลัง รวมทั้งวัตถุมงคล จึงได้นำรูปปั้นเทพเจ้าขนาดใหญ่มาตั้งไว้บูชาในคอกที่ตนนั่งทำงานผู้ปฏิบัติงานคนอื่น เมื่อเห็นรูปปั้นขนาดใหญ่นี้บางคนรู้สึกกลัว บ้างก็ขำ ในขณะที่บางคนเกิดความเชื่อ คล้อยตาม เริ่มซื้อของมาบูชา ขอหวยและขอโชคขี้ตาง ๆ

คำถาม

๑. ท่านคิดว่าเรื่องนี้ส่งผลในเชิงบวก และเชิงลบอย่างไร
๒. ในฐานะผู้บริหารท่านจะมีวิธีการอย่างไร ที่ไม่ให้เกิดข้อขัดแย้ง หรือเกิดการร้องเรียน และไม่ทำให้เสียขวัญกำลังใจของทั้งเจ้าของโต๊ะ/คอก และเพื่อนร่วมงานซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกัน การปฏิบัติงานร่วมกันและผลการทำงาน

เครื่องมือที่ ๒

ประเด็นสำคัญ

กรณีศึกษา และ/หรือการแสดงบทบาทสมมติ : ที่สอนเพราะเชื่อ

ความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกันไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ความขัดแย้ง การพูดคุยกันอย่างเปิดใจ รับฟัง ใช้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และเหตุผล มองหาประเด็นความเหมือน ความใกล้เคียง และคล้ายคลึง จะช่วยให้เกิดพันธมิตร และเกิดการสนทนาที่สร้างสรรค์ ต่อยอดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ระยะเวลา

๓๐ - ๔๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

กรณีศึกษา/บทสำหรับการแสดง บทบาทสมมติเรื่องที่สอนเพราะเชื่อ

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า

การเตรียมนำก่อนเข้ากิจกรรม

ผู้ที่มีความเชื่อ หรือมีความนับถือทางศาสนาที่ต่างกันไม่จำเป็นต้องเกิดความขัดแย้งเสมอไปหากมีการพูดคุย เปิดใจ ใช้เหตุผล และข้อมูล ข้อเท็จจริง รวมทั้งมีการรับฟัง แสดงความพร้อมที่จะเรียนรู้และรับรู้ ความเชื่อถือที่แตกต่างกันก็จะช่วยให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ สันติ และเกื้อกูลกัน

วิธีการทำกิจกรรม

๑. แจกกรณีศึกษา/บทบาทสมมติเรื่องที่สอนเพราะเชื่อให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน ได้อ่านและทำความเข้าใจและตอบคำถาม
๒. แบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มละ ๑๐ ถึง ๑๒ คน กำหนดภารกิจให้กลุ่มอภิปรายร่วมกันหา คำตอบสำหรับคำถามที่กำหนดไว้
๓. ให้กลุ่มกำหนดตัวผู้ที่จะแสดงบทบาทสมมติ เป็นสุดา และน้องใหม่ รวมทั้งร่วมกัน ตีความ สร้างบุคลิก และบทสนทนาสำหรับทั้งสอง ตามที่กลุ่มเห็นสมควร เพื่อให้ทั้งสองแสดงละคร/บทบาทสมมติสั้น ๆ ประมาณ ๑ ถึง ๒ นาที ก่อนรายงาน คำตอบ
๔. ให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติกลุ่มละ ๑ ถึง ๒ นาที และรายงานคำตอบ กลุ่มละ ๒ นาที รวมแล้วแต่ละกลุ่มใช้เวลา ๔ นาที

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังทำกิจกรรม

- ๑.๑ ระหว่างซักซ้อมทำความเข้าใจกับบทบาทและคุณลักษณะของสุดาและน้องใหม่ เราได้แก่งคิดอะไรบ้าง
- ๑.๒ ในฐานะผู้บริหาร เมื่อได้รับแจ้งว่าอาจเกิดข้อขัดแย้งเรื่องความเชื่อและสิ่งที่ยึดถือ ท่านมีการวางแผนอย่างไร เพื่อไม่ให้เรื่องเกิดเป็นข้อขัดแย้งที่ลุกลามหรือเกิด ปัญหา

บทสรุปหลังคำตอบ

- ทุกศาสนามีคำสอนและแก่งคิดเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเมื่อได้มีการคิดวิเคราะห์ และเรียนรู้ หรือสื่อสารกันแล้วจะพบว่า มีข้อเหมือนและมีฐานความคิดที่ไม่แตกต่างกันเท่าไรนัก

- ผู้บริหารจะต้องเรียนรู้ มีการสร้างบรรยากาศเชิงสร้างสรรค์และเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ เปิดเผย เกื้อกูล และเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน อันจะช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี มีบรรยากาศที่เกื้อหนุนการทำงานร่วมกันให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กรณีศึกษา / Scenario based เรื่อง ที่สอนเพราะเชื่อ

ฉากที่ ๑ สุดา ทำงานอยู่ในหน่วยงานภาครัฐแห่งหนึ่งอย่างซื่อสัตย์และอุทิศตนมากกว่า ๑๕ ปี สุดาเป็นคาทอลิกที่ไปโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ และปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอย่างเคร่งครัด เพื่อน ๆ และน้อง ๆ มักได้รับความช่วยเหลือ ร่วมมือในการทำงานจากสุดาเป็นอย่างดีทุกครั้ง สุดา มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เคียดว่าร้ายใคร วันหนึ่ง หน่วยงานรับคนเข้าทำงานใหม่อีกหนึ่งคน ชื่อ สมยศ เป็นคนสุภาพ แต่งตัวเรียบร้อย พุดจาดี มีความอ่อนน้อม ขยัน และไม่รังเกียจงานที่ได้รับมอบหมาย แม้เป็นงานง่าย ๆ เล็กน้อย เช่น การพิมพ์งาน หรือ ทานหนังสือก่อนเข้าทำงานสมยศเคยบวชเรียนจนได้เปรียญ ๓ ประโยค และยังปฏิบัติธรรมอยู่เป็นประจำ สุดาได้รับมอบหมายให้เป็นพี่เลี้ยงคอยสอนงานน้องใหม่นี้ จึงได้ให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำงานด้วยอัธยาศัยไมตรีเป็นอย่างดี

อยู่มาวันหนึ่ง สุดาและสมยศเริ่มคุยกันเรื่องศาสนา และสิ่งที่ตนนับถือ สมยศเล่าเรื่องที่ตนไปช่วยงานที่วัดทุกวันเสาร์อาทิตย์ และวันหยุดทางศาสนา โดยไปช่วยสอนเด็ก ๆ และฆราวาสที่สนใจเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า รวมทั้งสอนหลักการปฏิบัติธรรมเบื้องต้น นอกจากนี้ เขายังช่วยที่วัดทำกิจกรรม ตั้งโต๊ะพูดคุยให้ผู้ที่สนใจโดยเฉพาะคนต่างชาติ มาพูดคุยในลักษณะปัจฉา วิสัชนา เกี่ยวกับพุทธศาสนา สมยศ เล่าอย่างขำ ๆ ว่าพูดภาษาอังกฤษเสียเมื่อยมือ สูดาก็เล่าถึงกิจกรรมการไปโบสถ์ของตนทุกวันอาทิตย์และพูดถึงความเชื่อหลักยึดในการปฏิบัติของตนว่า พระเจ้าได้สร้างโลกอย่างสมดุล มีเมตตาต่อมนุษย์ทุกคนและสอนให้รักช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทุกคน โบสถ์ของตนเปิดกว้างรับผู้แสวงหาทุกคนอย่างไม่มีข้อจำกัด

ท่านนั่งอยู่ในวงสนทนานี้ด้วยและเกิดความกังวลว่าทั้งสองคนจะถกเถียงถึงซึ่ง เกินเลยจนไปถึงการทะเลาะ นำไปสู่การขัดแย้งทางความคิดและความเชื่อทางศาสนา จึงคิดว่าจะเข้าไปร่วมสนทนาและตัดบท มิให้นำไปสู่ข้อขัดแย้งระหว่างผู้ปฏิบัติงานที่ดีทั้ง ๒ คน

คำถาม : ตอนที่ ๑

๑. ท่านมีข้อคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องนี้
๒. ท่านคิดว่าความเห็นต่างทางศาสนาจะนำไปสู่ข้อขัดแย้งเสมอไปหรือไม่ และมีวิธีการอย่างไรที่ทำให้เกิดแนวทางสร้างสรรค์หรือแนวทางเชิงบวกเกี่ยวกับเรื่องนี้

ฉากที่ ๒

บทสนทนาระหว่าง สุดาและน้องใหม่ (สมยศ) ดำเนินต่อไป

น้องใหม่ : “จะว่าไปผมว่าคำสอนทางศาสนาคริสต์ก็มีอะไรใกล้เคียงกับศาสนาพุทธเหมือนกันนะครับ พื้นฐานของพุทธคือ เบญจศีล และเบญจธรรม เบญจศีลสอนให้เราไม่ฆ่าสัตว์ และเบญจธรรม เน้นให้มีความเมตตากรุณา ซึ่งผมว่าตรงกับคำสอนของศาสนาคริสต์ ที่ให้มีความปรารถนาดี และมีความรักต่อผู้อื่นนะครับ”

สุดา : “ใช่เลยน้อง ในบัญญัติ ๑๐ ประการ ข้อ ๘ ก็สอนไม่ให้เราลักทรัพย์ หรือลักขโมยนะ พี่ว่าศาสนาพุทธก็ยังมีใช่ไหม”

น้องใหม่ : “ใช่ครับพี่ เบญจศีล ข้อ ๒ ก็สอนไม่ให้เราลักขโมย หรือเอาของคนอื่นที่ไม่ใช่ของเรา แล้วศีล ข้อ ๓ ก็ไม่ให้ประพฤตินอกใจ เป็นชู้กับผู้อื่นด้วยนะครับ”

สุดา : “บัญญัติ ๑๐ ประการ ข้อ ๗ ของคริสต์ศาสนาก็บอกว่า อย่างลวงประเวณีนะ อ้อ แล้วมี ข้อ ๑๐ บอกว่า อย่าโลภเรือนของเพื่อนบ้าน อย่างโลภภรรยาของเพื่อนบ้านด้วยนะ”

น้องใหม่ : “ข้อ ๔ ของเบญจศีลก็สอนไม่ให้พูดปดพูดเท็จจะครับพี่”

สุดา : “ถ้าใกล้เคียงกับของพี่ ก็ข้อ ๙ ที่บอกว่า อย่าเป็นพยานเท็จต่อเพื่อนบ้านนะ เออ ! เราคุยกันเรื่องนี้สนุกดีนะ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ทำให้เราเข้าใจกันมากขึ้นนะพี่ว่า”

น้องใหม่ : “ใช่ครับพี่สร้างสรรค์ดีด้วย”

คำถาม : ตอนที่ ๒

๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากกรณีศึกษา/และ/หรือการแสดงบทบาทสมมุติ

๒. ศาสนาอื่นก็มีคำสอนที่ใกล้เคียงกันหรือไม่ อย่างไร

๓. ในฐานะผู้บริหารท่านคิดว่าจะใช้ประโยชน์จากเรื่องเล่าหรือสถานการณ์นี้ได้อย่างไรบ้าง

๔. ท่านจะมีวิธีการอย่างไร และจะสร้างบรรยากาศในที่ทำงานให้เกิดการเกื้อกูล และการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันระหว่างคนที่มีความเชื่อต่างกันได้อย่างไร

เครื่องมือที่ ๓
ประเด็นสำคัญ

กรณีศึกษา เรื่อง ใส่ใจสักนิด ชีวิตจะไม่เสียใจ

กิจกรรมนี้เพื่อให้ข้าราชการมีจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุทิศสละ เอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการ มีความรับผิดชอบ ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ และวินัยมาตรา ๘๒ (๓)

ระยะเวลา

๔๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- เอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “ใส่ใจสักนิด ชีวิตจะไม่เสียใจ” (*หมายเหตุ)
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำเป็น PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษา แทนการจัดทำเป็นเอกสาร แจก
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวน กลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม วิทยากรชักชวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ร่วมทำกิจกรรม ดังนี้

- ขอให้แต่ละคนนึกถึงตัวอย่างของคนที่เราเห็นว่ามีพฤติกรรมที่เราเห็นว่าเขามีจิตสำนึกที่ดีคนละ ๑ เรื่อง แล้วเขียนเรื่องราวสั้น ๆ ลงในกระดาษ
- ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่มีความรับผิดชอบ จะเกิดอะไรขึ้น ยกตัวอย่างจากที่เราสังเกตเห็นหรือเคยพบคนละ ๑ เรื่อง ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเขียนคำตอบลงในกระดาษ- หลังจากได้คำตอบ วิทยากรสุ่มอ่านคำตอบ ๓ - ๔ คำตอบ และสรุป
- นำไปสู่กรณีศึกษาว่า กรณีศึกษาต่อไปนี้อยากให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำความเข้าใจก่อนว่า เป็นเรื่องที่ยกขึ้นเพื่อการเรียนรู้ มิใช่นำมาประจาน บางครั้งจำเป็นต้องกล่าวถึงหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อความชัดเจนของลักษณะงาน และเรื่องราวที่เกิดขึ้น เป็นเรื่องที่ต้องถือว่าเป็นตัวอย่าง เป็นครูให้เราได้ศึกษากันต่อไปนี้เป็นกรณีของหน่วยงานด้านสุขภาพหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ดูการทำงานของคณหมอต่านนี้

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นกลุ่มละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. แจกกรณีศึกษาเรื่อง “ใส่ใจสักนิด ชีวิตจะไม่เสียใจ” ให้เวลา ๑๕ นาที ในการปรึกษาหารือ
๓. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่าคุณหมอต่านนี้ได้ทำตาม หรือไม่ทำตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไรบ้าง
๔. หากท่านเป็นคณหมอต่านนี้ จะปฏิบัติหน้าที่อย่างไร
๕. หากท่านเป็นผู้บังคับบัญชาคณหมอต่านนี้ จะมีวิธีพูดคุยกับคณหมอต่านอย่างไร
๕. แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที
๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

* หมายเหตุ

(๑) วิทยากรจัดเตรียมเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “ใส่ใจสัณนิท ชีวิตจะไม่เสียใจ” เพื่อแจกผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ข้าราชการคนหนึ่งเป็นหมอประจำอยู่ที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ มีคลินิกส่วนตัว และจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการรักษาคนไข้ที่คลินิก ส่วนการรักษาที่โรงพยาบาล มักจะรักษาคนไข้ของโรงพยาบาลทางโทรศัพท์ (เช่น คนไข้ท้องเสีย คนไข้มีไข้สูง ก็สั่งยาทางโทรศัพท์ โดยไม่มาตรวจร่างกายเอง) ทำให้เกิดความผิดพลาดหลายครั้ง (เช่น คนไข้ท้องเสียจากเหตุอุจจาระร่วงโรครักที่ท้องผูกแล้วกลืนผิด คนไข้ต้องให้น้ำเกลือโดยด่วน แต่ก็ไม่ได้สั่งการใด ๆ ทำให้คนไข้เสียชีวิต หรือในคนไข้ที่ใช้สูงจากโรคไข้เลือดออกต้องให้เลือด การสั่งการโดยไม่ได้ตรวจร่างกายทำให้วิเคราะห์โรคล่าช้า บางรายเกือบเสียชีวิต หรือทำให้ต้องช่วยชีวิตกันด้วยยาและเครื่องมืออีกมากมาย เกิดการสูญเสียทรัพยากรโดยใช่เหตุ)

จนกระทั่งวันหนึ่งมีคนไข้เด็กถูกส่งตัวมาด้วยเรื่องอุบัติเหตุทางรถยนต์ อาการหนัก เสียเลือดมาก หมอผู้นี้ก็ไม่มาดูทันที ซักถามอาการทางโทรศัพท์อีกเช่นเคย และสั่งการรักษาแบบทั่วไป มีให้น้ำเกลือไว้ โดยบอกพยาบาลว่า อีก ๑ ชั่วโมงจะเข้ามา แต่อาการคนไข้ทรุดลงเพราะมีเลือดออกภายในช่องท้อง (มองไม่เห็นเลือดออกมาภายนอก ความดันต่ำลงเรื่อย ๆ จนในที่สุดคนไข้เสียชีวิต เมื่อหมอผู้นี้มาถึง ก็ต้องช็อคกับภาพที่เห็นอยู่ตรงหน้าเพราะคนไข้คนนั้นเป็นลูกของหมอคนนั่นเอง หมอเสียใจมากที่ไม่ได้รับมาตรวจในทันทีที่พยาบาลรายงาน ซึ่งถ้ารับมาดูคนไข้โดยเร็ว หมอก็จะไม่สูญเสียลูกไปเพราะความไม่ใส่ใจเช่นนี้ หมอผู้นี้รู้สึกสำนึกผิดในสิ่งที่เขาได้กระทำต่อคนไข้คนอื่น ๆ ของเขาขึ้นมาด้วย คำขอโทษจากปากดังกึกก้องไปทั้งสมองและหัวใจ การขาดความรับผิดชอบในฐานะหมอก่อให้เกิดความเสียหายมากมาย จนในที่สุดก็มาเกิดกับตัวลูกที่เขารัก เขาอยากจะทำอะไรก็ได้เพื่อแก้ไขเหตุการณ์ต่าง ๆ แต่มันก็สายเกินไป น้ำตารินไหลออกมา ร่างกายก็อ่อนล้าหมดเรี่ยวแรง ได้แต่โทษตนเองว่า หากใส่ใจสัณนิท ชีวิตก็ไม่ต้องมาเสียใจมากมายขนาดนี้...

(๒) วิทยากรสามารถประสานกับสำนักมาตรฐานวินัย สำนักงาน ก.พ. ขอใช้วิดีโอ เรื่อง “สำนึกที่สายไป” (ระยะเวลา ๑๕ นาที) เป็นทางเลือกประกอบการบรรยายได้

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

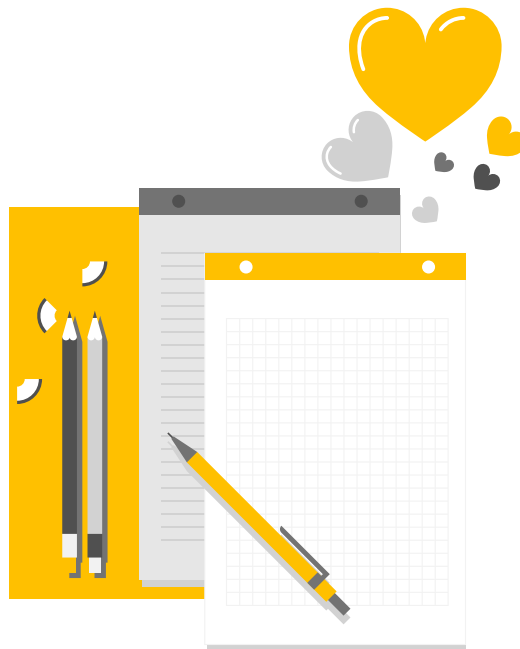
คำถามหลังกิจกรรม

๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้
๒. ถ้าเปรียบสถานการณ์นี้กับการปฏิบัติตัวของเรา เราได้แก่งคิดอะไรบ้าง
๓. ถ้าประเทศไทยมีข้าราชการที่ทำงานคล้ายลักษณะนี้ จะมีข้อเสีย/มีความเสียหายอะไรเกิดขึ้นบ้าง ผู้รับบริการเขาจะคิดอย่างไรกับภาพลักษณ์ของข้าราชการ

บทสรุปหลังได้คำตอบ

๑. บางครั้งการที่ไม่มีจิตสำนึกที่ดี ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ นอกจากจะเกิดผลเสียหายนต่อประชาชนและประเทศชาติแล้ว ยังอาจย้อนกลับมามีผลต่อตัวเราเองและครอบครัวได้ ดังเช่นกรณีศึกษา เรื่อง “ใส่ใจสัณนิท ชีวิตจะไม่เสียใจ”

๒. สำหรับกรณีศึกษาเรื่องนี้ นอกจากจะเป็นการทำผิดมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซึ่งเน้นเรื่องการมีจิตสำนึกที่ดีและรับผิดชอบต่อหน้าที่ ยังสามารถวิเคราะห์ไปถึงเรื่องวินัยได้ เพราะตามมาตรา ๘๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า “ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดี หรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการ มีความรับผิดชอบ” ดังนั้น การที่หมอซึ่งมีหน้าที่รักษาคนไข้ แต่ไม่มาตรวจคนไข้ด้วยตัวเอง ทำให้ไม่เห็นอาการของคนไข้โดยละเอียด ได้แต่สั่งการรักษาทางโทรศัพท์ ซึ่งอาจเกิดความผิดพลาดและเกิดความเสียหายแก่คนไข้ได้ จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่ตั้งใจ ไม่อุตสาหะ ไม่เอาใจใส่ ไม่มี ความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นความผิดทางวินัยสถานเบา ถูกกลงโทษไม่ร้ายแรง แต่ถ้าความผิดพลาดนั้นทำให้คนไข้ถึงแก่ความตาย ก็อาจถูกกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงได้ (โดยประกอบกับมาตรา ๘๕ (๗) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ บัญญัติว่า “ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดละเว้น การกระทำหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง”)

เครื่องมือที่ ๔

กรณีศึกษา เรื่อง ของหลวงนะ

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความเต็มใจ เต็มที่กับงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน ไม่ใช่เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่นสอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- เอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “ของหลวงนะ” (* หมายเหตุ)
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำเป็น PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษา แทนการจัดทำเป็นเอกสารแจก
- เอกสารวินัยมาตราต่าง ๆ
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

วิทยากรพูดคุยผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า กิจกรรมต่อไปนี้มีเค้าโครงมาจากเรื่องจริงที่เคยเกิดขึ้นเป็นประจำ จึงขอให้ท่านช่วยกันวิเคราะห์ โดยแยกแยะพฤติกรรมออกมา พร้อมทั้งสังเคราะห์และประเมินว่า พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏนั้น ผิดมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ ข้อใด หรือเป็นพฤติกรรมที่ผิดวินัยด้วยหรือไม่ มาตราใด

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็น ๕ กลุ่ม ๆ ละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. วิทยากรแจกเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “ของหลวงนะ”
๓. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่าพฤติกรรมใดบ้างของผู้บริหาร (ผอ.) อ้าง จะเป็นหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไร และจะมีความผิดถึงวินัยด้วยหรือไม่ ถ้าผิด จะผิดมาตราใด
๔. หากท่านเป็นรองอธิบดี ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของ ผอ. อ้าง จะดำเนินการอย่างไร
๕. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที
๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

* หมายเหตุ

(๑) วิทยากรจัดเตรียมเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “ของหลวงนะ” เพื่อแจกผู้เข้าร่วมกิจกรรม
เช้าตรู่ของวันเสาร์วันหนึ่ง ผู้อำนวยการ (ผอ.) อ้างอยากไปเล่นกอล์ฟ ส่งให้คนขับรถเอารถตู้ของทางราชการไปรับที่บ้านเพื่อไปส่งที่สนามกอล์ฟ และให้รถอรับกลับบ้านด้วย ขณะนั่งรถกลับ ผอ. อ้างเห็นหมอนอิงที่รองอธิบดีเตรียมจะนำไปแจกเป็นของขวัญในงานสัมมนา ผอ.อ้างเกิดความชอบ เมื่อมาถึงบ้าน ผอ.อ้างก็ให้คนขับรถนำลงไว้ที่บ้าน ๑ ลัง นอกจากนั้นยังวานใช้ให้คนขับรถไปยกกระถางต้นไม้ ตกแต่งสวน

ภายในบ้านตนเองอีกด้วยทั้งที่คนขับรถบอกว่าต้องรีบไปรับท่านรองอธิบดีไปเปิดงานสัมมนา และในที่สุดคนขับรถก็ไปรับรองอธิบดีช้ากว่ากำหนด ทำให้การเปิดงานสัมมนาล่าช้ากว่ากำหนด

(๒) วิทยากรอาจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำไปประยุกต์ทำเป็นบทบาทสมมติ (role play) ได้ หากมีเวลาสักชั่วโมง

(๓) วิทยากรสามารถประสานกับศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. ขอใช้วิดีโอเรื่อง “การไม่ใช้ประโยชน์จากทางราชการ” เป็นทางเลือกประกอบการบรรยายได้

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

- คำถามหลังกิจกรรม**
๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้
  ๒. ท่านเคยประสบกับเพื่อนร่วมงานในลักษณะเช่นนี้ บ้างหรือไม่ อย่างไร
  ๓. ท่านจะมีวิธีแก้ไข หรือพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานของท่านที่มีพฤติกรรมตามข้อ ๔ นี้ อย่างไร

บทสรุปหลังได้คำตอบ กรณีของ ผอ.ธำรง มีพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๔ โดยวิเคราะห์ได้จากการนำรถยนต์และคนขับรถของทางราชการไปใช้ ให้รับตนไปเล่นกอล์ฟที่สนามกอล์ฟและให้มาส่งที่บ้าน นอกจากนั้น ยังใช้คนขับรถกระถางต้นไม้ เพื่อตกแต่งสวนภายในบ้านตนทำให้ไปรับรองอธิบดีล่าช้า ส่งผลให้รองอธิบดีเปิดงานช้ากว่ากำหนด ถือเป็นเรื่องที่ทำให้ส่วนรวมเสียหาย เป็นการไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนั้น ผอ.ธำรง ยังได้นำของชำร่วยที่ท่านรองอธิบดีจะแจกในงานสัมมนาเอาไว้เป็นสมบัติส่วนตัวด้วย โดยไม่สนใจว่าจะแจกหรือไม่ พฤติกรรมของ ผอ.ธำรง นอกจากไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมแล้ว ยังใช้ประโยชน์จากทางราชการมาเป็นประโยชน์ส่วนตัวอีกด้วย ซึ่งการนำรถของทางราชการไปใช้นอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นกรณีที่เกิดขึ้นได้ว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ที่บัญญัติว่าข้าราชการต้องไม่อาศัย หรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

จากกิจกรรมนี้ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ตระหนักว่า ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก เลือกที่จะปฏิบัติหน้าที่ หรือทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความใส่ใจก่อนที่จะทำกิจกรรมอื่น ๆ จะต้องไม่ใช้ประโยชน์จากทางราชการ ไม่ว่าจะเป็นเวลาราชการ หรือทรัพย์สิน เงิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน จึงจะเป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๔ คือ “คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ” แต่ถ้าเลือกในทางกลับกัน คิดและเลือกที่จะทำแต่ประโยชน์ส่วนตนจนเกิดผลเสียหายต่อราชการ ก็จะมีคามผิดทางวินัยด้วย ซึ่งอาจเป็นวินัยร้ายแรงหรือเป็นวินัยร้ายแรงได้

เครื่องมือที่ ๕

การประยุกต์กิจกรรม Ideathon/Hackathon กับการหา solution

ในการขับเคลื่อนจริยธรรมในองค์กร

ประเด็นสำคัญ

การขับเคลื่อนจริยธรรมในองค์กรเป็นเรื่องที่ยาก แม้ว่าจะมีความพยายามในการผลักดันอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาอุปสรรคหลายประการ นับตั้งแต่การที่ผู้บริหารอาจไม่ได้ให้ความสำคัญอย่างจริงจังและต่อเนื่อง หน่วยงานที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนยังไม่เข้มแข็งและการกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบยังไม่ชัดเจน

ระยะเวลา

๔๕ นาที - ๑ ชั่วโมง

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

ทุกคนต้องมีสมาร์ทโฟน และต้องมีไวไฟให้เพื่อใช้อินเทอร์เน็ตหรือใช้ในการติดต่อกฎีปคออล์ลเวลาประชุม กรณีที่เชิญบุคคลภายนอกมาเข้าร่วมการประชุมด้วย

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

Ideathon เป็นการคิดสร้างนวัตกรรม และแนวคิดใหม่ ๆ หรือร่วมกันคิดรูปแบบวิธีการใหม่ ๆ ที่ออกจากกรอบแนวคิดเดิม ๆ

ส่วนที่มาของคำว่า Hackathon มาจากคำว่า Hack และ Marathon มารวมกัน Hack คือ Hacker หมายถึง บุคคลที่ชอบคิดใหม่ ทำใหม่ ไม่ชอบทำอะไรที่เป็นไปตามระเบียบที่เคยเป็น ส่วน Marathon คือ การวิ่งระยะยาว ในที่นี้หมายถึง การทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่ทำต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน

Hackathon จึงหมายถึง การระดมความคิดของการสร้างโอกาสให้คนที่ชอบคิดใหม่ทำใหม่ เมื่อ idea ตันคิดอะไรไม่ออก โดยจะมีการแข่งขันกันระหว่างผู้สมัครทีมต่าง ๆ ใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่อเนื่องตั้งแต่ ๑๒ ชั่วโมง ๒๔ ชั่วโมงจนถึง ๔๘ ชั่วโมงก็มี และมีตัวแทนของแต่ละทีมออกมานำเสนอไอเดียหรือที่เรียกว่า pitch idea โดยมีกรรมการเป็นผู้ตัดสินว่าทีมใดจะได้รางวัล กรรมการคือบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับโจทย์ของการทำ hackathon นั้น ๆ และ/หรือเป็น นักลงทุน ผู้บริหาร หรือเจ้าของกิจการที่ต้องการจะซื้อไอเดียของผู้เข้าแข่งขัน hackathon ไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายสู่ตลาดต่อไป โดยดูว่าความคิดที่เสนอมานั้น มีผู้ต้องการซื้อเพื่อนำไปพัฒนาให้เกิดผลจริงในทางปฏิบัติต่อไป

Hackers are doers หากมีการจำแนกคนออกเป็น ๔ ประเภทคือ

๑. รู้และทำ (know and do)
๒. รู้แต่ไม่ทำ (know but don't do)
๓. ไม่รู้ แต่ ทำ (Don't know but do) และ
๔. ไม่รู้ และ ไม่ทำ (Don't know and don't no)

Hackers คือคนในแบบที่ ๑ และ ๓ ซึ่งคนที่เรียกว่าเป็น Hacker มีสิ่งเดียวที่เหมือนกันคือ การลงมือทำ ฉะนั้น ทุกคนเป็นแฮ็คเกอร์ได้ทั้งนั้น ขอเพียงแค่คิด

เสร็จแล้วลงมือทำ ลงมือสร้างสรรค์อะไรสักอย่าง ผู้ที่ไม่รู้มาก่อนก็จะได้เรียนรู้จากการลงมือทำ ดังนั้นคำว่า "Hack" หมายถึง การสร้างนั่นเอง

โจทย์ของ Hackathon สามารถเป็นอะไรก็ได้บ้าง แล้วในประเทศไทยมีการทำ Hackathon ใหม่ในปัจจุบัน การจัด Hackathon นั้น กำลังได้รับความนิยมทั่วโลก อย่างเช่น Elon Musk ซีอีโอของ Tesla ก็ได้ประกาศใน Twitter ว่าจะจัด Hackathon เพื่อระดมสมองในการหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสายการผลิตรถยนต์ Tesla Model 3

สำหรับในประเทศไทยนั้น ก็ได้มีการจัด Hackathon อยู่หลายครั้ง และโจทย์ของแต่ละงานก็จะมี ความแตกต่างกันไป ตัวอย่างเช่นบริษัท Line ประเทศไทย ก็ได้จัดงาน Hackathon ที่มีชื่อว่า LINE Hack 2018 ซึ่งเป็นการแข่งขัน Hackathon ที่เปิดรับ นักพัฒนา แอปพลิเคชัน และสตาร์ทอัพที่สนใจใช้ Messaging API ของ Line มาเชื่อมต่อกับบริการหรือเทคโนโลยีอื่น ๆ เพื่อสร้างสรรค์โปรดักส์หรือบริการใหม่ที่สามารถเชื่อมต่อผู้ใช้งาน LINE ที่มีอยู่หลายล้านคนในประเทศไทยได้อย่างโดดเด่นและมีประสิทธิภาพหรือล่าสุดอย่างวงการธนาคาร อย่างธนาคารไทยพาณิชย์เปิดงาน Open Banking API Hackathon by SCB เปิดโอกาสให้นักพัฒนาแอปพลิเคชันรุ่นใหม่ เชื่อมต่อเข้า API ของธนาคารแบบไร้ขีดจำกัด โดยมุ่งหวังให้ไทยพาณิชย์ก้าวสู่การเป็น Open Bank อย่างเต็มรูปแบบ

การนำ Hackathon มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน เราสามารถนำ concept ของ Hackathon มาประยุกต์ใช้ได้ เช่น แทนที่จะเป็นผู้บริหารเป็นคนคิดอย่างเดียว แล้วสั่งการลงมาให้พนักงานที่อยู่หน้างานคนที่สัมผัสลูกค้าเป็นคนช่วยคิด หรืออาจเป็นได้ทั้งคนภายในหน่วยงานหรือภายนอกหน่วยงานหรือภายนอกองค์กรมาช่วยกัน ระดมความคิดก็ได้สิ่งนี้จะทำให้เกิดไอเดียใหม่ ๆ ซึ่งอาจจะนำมาซึ่งผลงานชิ้นเอกขององค์กร

วิธีการทำกิจกรรม

๑. บอกโจทย์ที่จะให้แต่ละทีมแข่งขันกันทำข้อเสนอแนะ

โจทย์คือ “เราจะสามารถกำหนดหลักเกณฑ์การนำจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไปใช้ในกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลได้อย่างไร” หรืออาจจะเลือก “เราจะทำให้การขับเคลื่อนองค์กร กระบวนการและวิธีการในการรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก้าวหน้าและมีผลอย่างจริงจังด้วยวิธีใด”

๒. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเลือกจัดทีมกันเองตามความสมัครใจทีมละประมาณ ๕ - ๘ คน เน้นว่าจะเป็นทีมที่ร่วมกันระดมความคิดเพื่อแข่งขันกับทีมอื่น ๆ โดยทีมที่ชนะจะมีรางวัลให้ การคิดต้องเป็นการคิดที่คิดใหม่ ทำใหม่ไม่ใช่คิดแบบเดิม ๆ ซึ่งผลผลิตจากการคิดนี้จะให้ตัวแทนแต่ละทีมไป pitch ต่อกรรมการซึ่งผู้จัดการ ฝึกอบรมจะเชิญมารับฟังซึ่งอาจประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารบุคคล

ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและข้าราชการผู้เป็นตัวแทนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มาร่วมกันตัดสิน ทีมที่ชนะเลิศจะได้รับรางวัลและจะมีการประกาศเกียรติคุณขึ้นใน เว็บเพจ และไลน์กรุปด้วย

๓. กำหนดเวลาและวิธีในการทำงานให้เวลาในการทำงาน ๓๐ นาที ในการทำงาน แต่ละทีมสามารถเชิญบุคคลภายนอกที่มีความสนใจในประเด็นนี้มาร่วมทีม ร่วมคิด ด้วย โดยตั้งกลุ่มไลน์ของตนเองและสามารถทำงานโดยนัดหมายเวลาและสนทนา ผ่านกรุปคอลได้
๔. เวลาในการ pitch งาน ๓ นาที
๕. ย้ำในการทำงานกลุ่มว่าต้องคิดใหม่ ทำใหม่ ไม่ใช่คิดแบบเดิม ๆ
๖. เมื่อครบกำหนดเวลาให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอต่อหน้ากรรมการ
๗. แจ้งผลการตัดสินทีมที่ชนะ
๘. นำข้อเสนอที่ได้จากทีมที่ชนะไปใช้จริง

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

- คำถามหลังกิจกรรม
๑. การทำกิจกรรมนี้ต่างจากวิธีการที่ท่านเคยเข้าสัมมนาอย่างไร
  ๒. ท่านมีความเห็นอย่างไรบ้าง
  ๓. ข้อเสนอแนะที่ได้ท่านคิดว่าท่านจะนำไปใช้ได้หรือไม่

บทสรุปหลังได้คำตอบ กิจกรรมนี้ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ได้ใช้ความคิดหาคำตอบ ในสิ่งที่ท้าทาย สิ่งที่คุณเหมือนว่าได้มีความพยายามทำกันมาแล้วแต่ไม่ประสบความสำเร็จ วิธีนี้ทำให้ได้มีการระดมสมองจากมุมมองที่หลากหลาย โดยสมาชิกกลุ่ม อาจจะมีเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติ อาจจะมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น เช่น หน่วยบริหารงานบุคคล ฯลฯ มาร่วมให้ข้อคิดเห็นและทำสิ่งที่ไม่เคยเป็นไปได้ ให้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้

เครื่องมือที่ ๖

กิจกรรมแข่งขันวาดภาพฝันวันโลกสวย

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ใช้กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้คิดและวาดภาพฝันถึงวันที่ประมวลจริยธรรมได้รับการขับเคลื่อนว่าองค์ประกอบแต่ละส่วนจะมีหน้าตาเช่นไร กิจกรรมนี้เป็นการสนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ ข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

Flipchart

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า นอกจากนี้ยังสามารถใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน

การเตรียมนำก่อนเข้าสู่กิจกรรม

๑. คนไทยทุกคนล้วนแต่มีความฝันของตนเอง ฝันอยากรวย อยากถูกลี้อตเตอร์ ฝันอยากเป็นนั่นเป็นนี่ ฝันอยากไปเที่ยวต่างประเทศ ฝันอยากก้าวหน้าเติบโต เป็นผู้บริหารหน่วยงาน แล้วคุณละมีความฝันอะไร ถามผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอาจตอบว่า

- อยากมีรถใหม่
- อยากเห็นประเทศมีความสงบสุข
- อยากเห็นโควิดหายไปจากโลกนี้
- อยากเห็นเด็กรุ่นใหม่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน กตัญญูรู้คุณ

๒. จากความฝันเหล่านี้เรามองเห็นอะไรบ้าง รู้สึกอย่างไร (วิทยากรกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพูดถึงความคิด และความรู้สึกของตนเอง ที่มีต่อความฝัน) ซึ่งคำตอบจะมีได้หลายแง่มุม เช่น

- ฝันบางอย่างไม่มีทางเป็นจริง
- มันก็เป็นเพียงแค่ความฝัน
- ที่ฝันเพราะปัจจุบันมันตรงกันข้ามหรือมันไม่มี
- บางคนก็ฝันถึงเรื่องของตนเอง บางคนก็ฝันถึงเรื่องของสังคม ประเทศชาติ

๓. คำถามเหล่านี้จะใช้เป็นการกระตุ้นความคิด นำไปสู่การทำกิจกรรม โดยวิทยากรจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพฝันวันโลกสวยแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ แต่ละกลุ่มจะได้รับโจทย์ไม่เหมือนกัน ขอให้แต่ละกลุ่มใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่

วิธีการทำกิจกรรม

๑. แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็น ๕ กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมี Flipchart ที่ตั้งห่างกันคนละมุม พร้อมปากกามาร์กเกอร์ กลุ่มละ ๔ - ๕ สี

๒. วิทยากรอำนวยความสะดวก ฉายภาพ Slide โจทย์ทั้ง ๕ กลุ่ม ดังนี้
  - ๒.๑ ภาพ Role Model ของผู้บริหารที่มีคุณธรรม จริยธรรม
  - ๒.๒ ภาพองค์กรที่มีความสามารถโดดเด่นในการขับเคลื่อนจริยธรรมจะเปรียบได้กับภาพอะไร
  - ๒.๓ ภาพของข้าราชการที่มีจิตสาธารณะครอบคลุมในทุก ๆ ด้านจะเปรียบได้กับภาพอะไร
  - ๒.๔ ภาพมือปราบผู้เก่งกล้าสามารถปราบปรามระงับยับยั้งผู้กระทำการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม จะเปรียบได้กับภาพอะไร
  - ๒.๕ ภาพหน่วยงานที่อवलด้วยกลิ่นอายของคุณธรรมจริยธรรมที่อยากเห็นใน ๓ - ๕ ปีข้างหน้าจะเป็นภาพเช่นไร
๓. แจกกติกาว่าให้วาดเป็นภาพเท่านั้น ไม่ให้มีการใช้ตัวหนังสือหรือคำบรรยายเลย
๔. ใช้เวลาในการทำงาน ๒๐ นาที และเมื่อเสร็จแล้วให้เตรียมผู้นำเสนอของแต่ละกลุ่มไว้ด้วย
๕. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอภาพของกลุ่มตนเอง พร้อมอธิบายขยายความประกอบและให้สมาชิกกลุ่มอื่นร่วมเสริมสิ่งที่ต้องการเห็นเพิ่มเติมให้สมบูรณ์เป็นความเห็นของคน
๑. กลุ่มมีวิธีประสานแนวคิดออกมาเป็นภาพได้อย่างไร
๒. ท่านคิดว่าภาพฝันโลกสวยของท่านมีทางเกิดขึ้นในความเป็นจริงได้หรือไม่ เพราะอะไร
๓. ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้างที่จะทำให้ภาพฝันของท่านเกิดขึ้นจริงโดยพิจารณาประเด็นต่อไปนี้
  - ๓.๑ มีเจ้าหน้าที่ของรัฐคนใดที่เป็น Role Model ให้ผู้อื่นยึดถือเป็นแบบอย่างได้บ้าง ลักษณะใดจึงนับได้ว่าเป็น Role Model
  - ๓.๒ อะไรคือปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนจริยธรรม ท่านจะมีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขอย่างไร
  - ๓.๓ พฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของเจ้าหน้าที่ของรัฐจากประสบการณ์ของท่านมีพฤติกรรมใดบ้าง
  - ๓.๔ ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อการปราบปรามระงับยับยั้งผู้กระทำการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมวิธีการที่ท่านคิดว่าเหมาะสมคือวิธีการใด
  - ๓.๕ ท่านเคยพบเห็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์กรที่มีจริยธรรมหรือไม่ (ทั้งภาครัฐและเอกชน) ถ้าเคยองค์กรจะมีลักษณะเช่นไร

คำถาม

บทเรียนจากกิจกรรม

- ในโลกของความเป็นจริงปัจจุบันนี้จะพบได้ว่าปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม จะพบได้ทั่วไปตั้งแต่การบริหารราชการส่วนกลางไปจนถึงส่วนภูมิภาคเนื่องจาก

ค่านิยมในสังคมเปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด ซึ่งมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในสังคม ต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว ต่อวิธีการคิดและต่อวิถีชีวิตของคน โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ คนที่เป็น Role Model ของคนกลุ่มหนึ่งอาจเป็นคนที่คนอีกกลุ่มหนึ่งไม่ยอมรับ มองว่าเป็นคนเขยไม่ทันโลก หรือมองว่าเป็นการสร้างภาพ เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องพยายามทำความเข้าใจ ความคิด วิถีคิดของเพื่อนร่วมงานในวัยต่าง ๆ และหาทางสร้างความร่วมมือในการทำงานให้เกิดขึ้นสรุปลักษณะของคนที่เป็น Role Model (มาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ)

- การจะขับเคลื่อนจริยธรรมในหน่วยงานต้องอาศัยความตั้งใจจริง ตั้งใจอย่างแน่วแน่ ของบุคลากรทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารระดับสูงที่จะทำความเข้าใจ และตระหนักถึงองค์ประกอบของความสำเร็จเพื่อจะผลักดันและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันและแสดงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่ควรให้ความสำคัญในช่วงแรก แล้วทำแบบไฟไหม้ฟางเช่นเดียวกับหลาย ๆ เรื่องที่ปัจจุบันสูญหายไปเกือบหมดแล้ว ยังคงอยู่แต่ในภาคเอกชน เช่น กิจกรรมคิว ซี กิจกรรม ๕ส. ซึ่งตื่นตัวทำกันในช่วงแรกจากนั้นก็ทิ้งไป ไปโหมทำเรื่องใหม่ ตามนโยบายใหม่ไปเรื่อย ๆ หากเป็นเช่นนี้จะไม่มีทางสำเร็จ (มาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน)
- การมีจิตสาธารณะถือเป็นความรับผิดชอบที่เกิดจากภายใน คือความรู้สึกนึกคิด จิตใต้สำนึกตลอดจนคุณธรรม จริยธรรมซึ่งอยู่ในจิตใจและส่งผลมาสู่การกระทำ ภายนอกดังนั้นการมีจิตสาธารณะจึงเป็นการมุ่งประโยชน์ของส่วนรวม มีความเสียสละ ช่วยเหลือผู้ร่วมงานในการทำงานเป็นผู้ชวนชวนในกิจที่ชอบในบริบทต่าง ๆ เช่นในครอบครัว ในที่ทำงาน ในชุมชน ในที่สาธารณะทำให้เกิดความชื่นใจ ชื่นชมจากผู้ที่ได้พบเห็น (มาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ)

การฝ่าฝืนหรือการกระทำผิดตามประมวลจริยธรรมนั้น หากเป็นบางหน่วยงาน จะถือเป็นความผิดทางวินัย มีบทลงโทษที่ชัดเจนกรณีของภาครัฐจะใช้กระบวนการบริหารงานบุคคลเป็นเครื่องมือในการลงโทษซึ่งความหนักเบาที่แล้วแต่เป็นกรณี ๆ ไป ที่สำคัญคือการทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนตระหนักรู้ เข้าใจในประมวลจริยธรรม รู้ว่าอะไรทำได้ อะไรทำไม่ได้ ให้ทุกอย่างมีความชัดเจน ปัญหาการฝ่าฝืน โดยตั้งใจจะลดน้อยลงจนแทบไม่มีเลย (มาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่)

- องค์กรที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์กรที่มีจริยธรรมสูงสุดนั้น ภาคเอกชนจะเป็นองค์กรที่มีประมวลจริยธรรม (Code of Ethics) โดยระดับโลกจะมีสถาบัน Ethisphere

Institute เป็นผู้นำระดับโลกด้านการกำหนดและส่งเสริมมาตรฐานการปฏิบัติทางจริยธรรมของภาคธุรกิจสถาบันนี้จะมีการมอบรางวัลให้แก่บริษัทที่มีจริยธรรมสูงสุดในโลกประจำปีตัวอย่างบริษัทที่ได้รับรางวัล เช่น บริษัท ลอรีอัล ซึ่งได้รับรางวัลบริษัทที่มีจริยธรรมสูงสุดในโลกประจำปี ๒๕๖๐ และเป็นรางวัลที่ได้รับมาต่อเนื่องเป็นปีที่ ๘ นั้น นายฌอง-ปอล แอ็ง ประธานและประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของ ลอรีอัล กรุ๊ป ได้แถลงถึงรางวัลที่ได้รับว่า “เป็นความมุ่งมั่นของเราต่อพันธสัญญาด้านมาตรฐานและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมทางธุรกิจ” และได้กล่าวอีกว่า “ผมรู้สึกภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่จริยธรรมเป็นหนึ่งในเสาหลักที่สำคัญของวัฒนธรรมองค์กรของลอรีอัลซึ่งผลักดันให้ทีมงานของเราทั่วโลกนำหลักจริยธรรมมาใช้ในการตัดสินใจในการดำเนินงานทุก ๆ ด้าน” จะเห็นว่าผู้บริหารขององค์กรที่มีจริยธรรมสูงต้องกล้าที่จะประกาศเจตนารมณ์ของตนเอง ให้พนักงานทุกคนเห็นถึงความสำคัญของการนำหลักจริยธรรมมาใช้ในการดำเนินงาน ใช้ในการตัดสินใจ (มาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม)

- หลักเกณฑ์การประเมินบริษัทที่มีจริยธรรมที่สูงสุดในโลกตั้งอยู่บนพื้นฐานของกรอบความคิดด้านจริยธรรม หรือ Ethics Quotient® (EQ) ของสถาบัน เอธิสเควียร์ ซึ่งพิจารณาจากคุณสมบัติห้าด้านขององค์กร คือ จริยธรรมและการปฏิบัติทางจริยธรรม (๓๕ %) พลเมืองขององค์กรและความรับผิดชอบต่อ (๒๐ %) วัฒนธรรมทางจริยธรรม (๒๐ %) ระบบการบริหาร (๑๕ %) และความเป็นผู้นำ นวัตกรรม และชื่อเสียง (๑๐ %) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์การพิจารณาสำหรับทุกบริษัทที่เข้าร่วมกระบวนการ

เครื่องมือที่ ๗

กรณีศึกษาเรื่อง ผู้ว่าฯ ขวัญใจคนไทยทั่วประเทศ

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เห็นถึงข้าราชการที่เป็น Role Model ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคน โดยเฉพาะท่านผู้ที่มีตำแหน่งเป็นถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ด้วยความประพฤติปฏิบัติตนของท่านทั้งในและนอกเวลาราชการ ได้แสดงให้เห็นถึงความพอเพียง การมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย การมีจิตสาธารณะ การแก้ปัญหา ความเดือดร้อน ทุกข์ยากของประชาชนท่านเป็นข้าราชการที่ทำงาน “เพื่อให้ประชาชน ชื่นใจ” อย่างแท้จริง

ระยะเวลา

๓๐ - ๔๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- เอกสารกรณีศึกษานายชัยวัฒน์ ชื่นกฤษณ์ ผู้ว่าราชการขวัญใจคนไทยทั่วประเทศ
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ (หากผู้จัดการอบรมสามารถจัดพิมพ์มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ลงในกระดาษอาร์ตติดไว้ประจำขณะมีการอบรมจะดีมาก เพราะทุกคนที่เข้ามาจะได้เห็นอยู่โดยตลอดทำให้ติดตา จำได้ง่าย เวลาอบรมไม่ต้องทำเป็นเอกสารแจก หรือหากจะทำไว้ในปกด้านในแฟ้มที่แจกแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ด้วยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง)

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

ปัจจุบันนี้ตลอดจนช่วง ๔ - ๕ ปีที่ผ่านมาภาพลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐตกต่ำมาก ทั้งผู้ทำงานอยู่ในส่วนกลางจนถึงภูมิภาคจนถึงระดับท้องถิ่น มีแต่ปัญหาคอร์รัปชัน การไม่รับฟังเสียงเรียกร้องทุกข์ยากของประชาชน ดูแลเฉพาะบางกลุ่มที่เอื้อผลประโยชน์ให้ แต่แล้วในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ก็มีการเปิดเผยเรื่องราวของผู้ว่าราชการท่านหนึ่งที่จุดประกายความเป็นข้าราชการต้นแบบ ข้าราชการที่นั่งในหัวใจของประชาชนให้สาธารณชนได้รับรู้ เมื่อได้อ่านกรณีศึกษาแล้ว ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนจะได้ร่วมกันคิดจากคำถามที่ตั้งไว้ และร่วมแบ่งปันประสบการณ์ที่ดีในการขยายผลความดีงามให้เกิดกับการปฏิบัติงานของทุกคนต่อไป

วิธีการทำกิจกรรม

- วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น ๕ กลุ่ม ๆ ละ ๖ - ๘ คน
- แจกกรณีศึกษาให้ทุกคนได้อ่าน
- ให้เข้ากลุ่มร่วมกันตอบคำถามท้ายกรณีศึกษา ให้เวลา ๑๕ นาที
- ส่งตัวแทนออกมานำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ เวลาในการนำเสนอกลุ่มละ ๓ นาที โดยวิทยากรให้แต่ละกลุ่มเสนอหลักเฉพาะบางข้อก็ได้เพื่อมิให้เกิดคำตอบที่ซ้ำ ๆ กัน คำถามข้อที่ ๑ อาจให้ ๓ กลุ่มเสนอมาตรฐานทางจริยธรรมกลุ่มละ ๑ ข้อ และอีก ๒ กลุ่มที่เหลือตอบคำถามข้อที่ ๒ และข้อที่ ๓

วิธีการเพิ่มเติม

๕. ระหว่างแต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จให้กลุ่มอื่น ๆ เสริมเพิ่มเติมในสิ่งที่ขาดหรือแตกต่างกันไป

๖. วิทยากรสรุปการอภิปรายในภาพรวมทั้งหมด

สามารถเปิดคลิปต่อไปนี่ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ดูประกอบโดยพิจารณาการปรับเวลาให้ยืดหยุ่น โดยเลือกใช้จากลิงค์ในยูทูปดังต่อไปนี้คือ

<https://www.youtube.com/watch?v=ClhQiL2eruc> นำหน้าอย่างติดดิน :

คุณชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม เกียรติภูมิจุฬา ๑๕ นาที

<https://www.youtube.com/watch?v=SfymHlpCGz0&t=2105s> คนคั่นคน :

ก่อนผู้ว่าจะลาเลย ๔ ตุลาคม ๒๕๖๓ ๔๒ นาที

<https://www.youtube.com/watch?v=JT2aBhKijgA> คุยให้จบข่าว ผู้ว่าติดดิน

จากเมืองเลยสู่ปทุมธานี ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๓ ๒๓ นาที

<https://www.youtube.com/watch?v=OVUJHt4pre0> “ผู้ว่าปทุมธานี” ต้นแบบ

พ่อเมืองติดดิน (ตอนที่ ๒) : กาแฟดำ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

บทเรียนจากกิจกรรม

๑. การประพฤติปฏิบัติของนายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ขณะดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเลย รวมถึงขณะที่ย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมรวม ๓ ข้อ คือ

ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

การที่ท่านปั่นจักรยานบนท้องถนนจากที่พักจนผู้ว่าฯ ผ่านย่านชุมชนเพื่อไปทำงานที่ศาลากลางจังหวัดนั้น แสดงถึงจิตสำนึกที่จะช่วยลดมลภาวะ ลดค่าใช้จ่ายและเป็นตัวอย่างในการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีสุขภาพที่ดีงานในหน้าที่นั้น ท่านเห็นปัญหาและได้แสดงความรับผิดชอบต่อในการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างดี จากการทำลงพื้นที่เร่งแก้ปัญหาคารการจราจรหนาแน่นมากติดขัดบนถนนรังสิต-นครนายก โดยเฉพาะช่วงเวลาเร่งด่วน ตั้งแต่เวลา ๖.๓๐-๘.๓๐ น. ตรงปากทางเข้าคลอง ๓ อ.ธัญบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพการจราจรช่วงเช้าและช่วงเย็นจะมีปริมาณรถสะสมจำนวนมาก เนื่องจากเป็นชุมชนใหญ่ที่มีหมู่บ้านและประชาชนอาศัยอยู่มากจากปัญหาที่เกิดขึ้น จะประสานงานการย้ายป้ายรถเมล์ที่อยู่ปากทางคลอง ๓ ออกไป เพื่อให้รถวิ่งคล่องตัวระบายการสะสมของรถที่ออกจากในคลอง ๓ และให้บังคับใช้กฎหมายจราจรอย่างเข้มงวด

ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ

ในวันแรกที่เข้ารับตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานีนั้นปกติจะมีคนเข้ามาแสดงความยินดีและนำสิ่งของดอกไม้มาให้กันเป็นจำนวนมาก ท่านเห็นว่าเป็นการสิ้นเปลือง จึงได้เชิญชวนทุกภาคส่วนให้ร่วมกันทำบุญทอดผ้าป่าตั้งเป็นกองทุนเพื่อเด็กยากจนและผู้ยากไร้ อันเป็นโอกาสที่จะได้ไปช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก

หรือไปใช้ช่วยเหลือเรื่องการศึกษาของเด็กยากจนหรือเด็กด้อยโอกาสถือว่าเป็นการ
ทำบุญร่วมกัน และเมื่อคราวที่ท่านไปช่วยชาวบ้านไถ่เครื่องมือประกอบอาชีพ
จากโรงรับจำนำ ท่านก็แสดงถึงแบบอย่างของการมีจิตสาธารณะโดยให้บอก
ชาวบ้านว่า หากจะตอบแทนคนไถ่ของให้ ก็ให้ไปทำประโยชน์ให้กับสังคมแบบไหน
ก็ได้ที่ถนัด หรือถ้าวันหนึ่งลืมตาอ้าปากได้แล้ว ก็คืนค่าไถ่ของได้โดยโอนเงินเข้าบัญชี
โรงพยาบาลเลย สมทบทุนสร้างตึก ๑๐ ชั้นแทนเป็นการนะให้มีส่วนร่วมในการ
ช่วยเหลือสังคมนอกจากนี้ยังช่วยตัดไม้จากยายที่หาเงินเลี้ยงลูกพิการ ได้นำมาฝาก
ขายแถวข้างคลองเปรมประชากรช่วงท่านไปติดตามงานเรื่องการแก้ไขปัญหาราจร
ต้นทุน ๗ บาท คนขาย ขาย ๑๐ บาท ท่านไปเยี่ยมยายถึงบ้านและขอรับข้าวต้มมัด
มาขายวันละ ๕๐ มัด โดยจ่ายให้ยายมัดละ ๑๐ บาทแล้วนำมาวางขายที่หน้าห้อง
ผู้ว่าฯ มัดละ ๗ บาท ท่านถือว่าเป็นกำไรมหาศาลคือข้อแรก ยายขายหมดแน่นอน
มีเวลาดูแลลูกที่พิการมากขึ้น ข้อสอง คนซื้อได้กินข้าวต้มมัดอร่อย ราคา ๗ บาท
คุณภาพ ๑๐ บาท แสดงให้เห็นว่าท่านมีเมตตากรุณา มีความสุขที่ได้เห็นว่าผู้อื่นมี
ความสุข

**ข้อที่ ๕ ดำรงตนเป็นแบบอย่างด้วยการเป็นข้าราชการที่ดีและรักษาภาพลักษณ์
ของทางราชการ** ท่านมีวิถีชีวิตธรรมดาเรียบง่าย ไม่ถือตัว เข้ากับชาวบ้านได้ดี
ใช้ชีวิตพอเพียง เก็บขยะทั้ง ๆ ที่ท่านสามารถจะสั่งให้ผู้อื่นทำได้ ท่านเป็นตัวอย่าง
ที่ดีให้ข้าราชการในแง่ของความประหยัดเช่นกินข้าวร้านแผงลอยเช่นเดียวกับ
ประชาชนทั่วไป ในวันทำงานท่านจะสวมชุดข้าราชการปั่นจักรยานบนท้องถนนจาก
ที่พักจนผู้ว่าฯ ผ่านย่านชุมชนเพื่อไปทำงานที่ศาลากลางจังหวัดเป็นประจำทุกเช้า
โดยท่านเห็นว่าเลยเป็นเมืองเล็ก ๆ ที่มีทางจักรยานเป็นการเป็นแบบอย่างให้ทุกคน
หันมาใช้จักรยานกัน นอกจากนี้ในฐานะนักบริหารท่านได้ให้นโยบายที่ชัดเจน
เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม ท่านตั้งใจมาทำงานให้กับพี่น้องประชาชน
ชาวจังหวัดปทุมธานีอย่างเต็มความสามารถยินดีรับฟังความคิดเห็นในทุกเรื่อง
ที่จะช่วยแก้ไขปัญหาของประชาชนและขอให้ทุกภาคส่วนร่วมกันคิด ร่วมกัน
แก้ปัญหาและร่วมกันพัฒนาจังหวัดปทุมธานีไปด้วยกัน

๒. ข้าราชการจะเข้าไปนั่งในหัวใจประชาชนได้ จะต้องเข้าใจ เข้าถึงแล้วจึงจะพัฒนา
เช่นที่ผู้ว่าฯ ชัยวัฒน์จะขยันลงพื้นที่เพื่อเห็นถึงความทุกข์ร้อน ปัญหาที่ประชาชนกำลัง
ประสบ ท่านจะชอบเดินซื้อของกินอาหารในตลาด ถ่ายภาพกับชาวบ้านพ่อค้าแม่ค้า
อย่างเป็นกันเอง และท่านให้ความสำคัญแก่ข้าราชการทุกคน โดยท่านเปิดจวนผู้ว่าฯ
เพื่อจัดเลี้ยงปีใหม่ให้พนักงานที่ดูแลความสะอาดเทศบาลเมืองเลย เจ้าหน้าที่แขวงการ
ทางเลย และเจ้าหน้าที่ อส. อาทิต คนเก็บขยะ คนขับรถดับเพลิง คนงานลอกท่อ
ระบายน้ำ และคนกวาดถนนเพื่อตอบแทนความเสียสละของบุคคลเหล่านี้ ที่ต้อง

ทำงานอย่างเหน็ดเหนื่อย ซึ่งมั่นใจว่าจะเป็นที่ประทับใจของข้าราชการและเจ้าหน้าที่
ชั้นผู้น้อยทุกคนที่ได้รับเกียรติเช่นนี้ที่ไม่เคยมีปรากฏมาก่อนทำให้เขาเหล่านั้น
เห็นในคุณค่าและศักดิ์ศรีในงานของตนเองในช่วงวิกฤตโควิด-๑๙ ที่ผ่านมา
ที่เศรษฐกิจทรุดตัวทั่วประเทศ ประชาชนเดือดร้อนครัวเรือนต้องเอาข้าวของไป
จำนำ ท่านได้ให้ความช่วยเหลือชาวบ้านไถ่ของจำนำที่เป็นของจำเป็นของประชาชน
ทั่วไป โดยเลือกไถ่ของรับจำนำที่เป็นอุปกรณ์ประกอบอาชีพ เช่น สว่านไฟฟ้า
หินเจีย และอุปกรณ์ดำรงชีพ เช่น หม้อหุงข้าว เพื่อให้เจ้าของอุปกรณ์เหล่านี้ได้
นำไปทำมาหากินได้เลี้ยงชีพต่อไป และให้มารับโดยเอาถุงใหญ่ ๆ มาใส่ข้าวสาร ไข่ไก่
และบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปกลับไปด้วย ผู้ว่าฯ ท่านทำดีโดยไม่ต้องการให้มีการข่าว
ประกาศให้พี่น้องประชาชนรู้ว่าใครเป็นคนไถ่ของให้แต่ให้บอกว่า หากจะตอบแทน
คนไถ่ของให้ ก็ให้ไปทำประโยชน์ให้กับสังคมแบบไหนก็ได้ที่ถนัดหรือถ้าวินหนึ่งลิ้ม
ตาอ้าปากได้แล้ว ก็คืนค่าไถ่ของได้โดยโอนเงินเข้าบัญชีโรงพยาบาลเลย สมทบทุน
สร้างตึก ๑๐ ชั้นแทน

กรณีศึกษานายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุมผู้ว่าราชการขวัญใจคนทั้งประเทศ

นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม เกิดที่บ้านบุงคล้า หมู่ ๕ ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๑๐ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านวังสะพุงชั้นประถมศึกษา
ปีที่ ๖ โรงเรียนชุมชนวังสะพุงแต่ไม่ได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาเนื่องจากฐานะทางบ้านค่อนข้างยากจึงต้องดิ้น
รนชวนขวายเป็นสมัครสอบเทียบชั้น ม.๓ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเลยขณะเดียวกันกับไปเรียนการศึกษา
ผู้ใหญ่ภาคค่ำ ได้วุฒิ ม.๓ มาพร้อมกัน ๒ ใบ ในที่สุดก็จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
เลย และการศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ การศึกษาผู้ใหญ่ที่โรงเรียนเลยพิทยาคม ภาคค่ำ
จากนั้นก็จบการศึกษาระดับปริญญาตรีรัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๒) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอบรม/ศึกษาดูงาน

- หลักสูตรนายอำเภอ รุ่นที่ ๔๙
- หลักสูตรนักปกครองระดับสูง รุ่นที่ ๕๑ (นักศึกษาดีเด่น)
- การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง สถาบัน
พระปกเกล้า รุ่นที่ ๑๗
- หลักสูตรผู้บริหารระดับสูงด้านการค้าและการพาณิชย์ (Top Executive Program
in Commerce and Trade :TEPCoT) รุ่นที่ ๙

ประวัติการดำรงตำแหน่ง

- ปี ๒๕๓๕-๒๕๔๖ ปลัดอำเภอ จังหวัดหนองคาย อุดรธานี เลย ขอนแก่น นครราชสีมา
- ปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑ ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น/หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์
- ปี ๒๕๕๑-๒๕๕๕ ท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ สุราษฎร์ธานี นครราชสีมา
- ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘ หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย
- ปี ๒๕๕๘ รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา
- ปี ๒๕๕๘-๒๕๕๙ รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๐ ที่ปรึกษาด้านการปกครองสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ปี ๒๕๖๐ ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี
- วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเลยเป็นคนที่ ๔๙
- วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓ คณะรัฐมนตรีมีมติปรับโยกย้ายผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งถือว่ามีการโยกย้ายเร็วกว่ากำหนดโดย ผู้ว่าฯ นายชัยวัฒน์ อยู่ในรายชื่อโยกย้ายจากผู้ว่าฯ จังหวัดเลย ไปเป็นผู้ว่าฯ จังหวัดปทุมธานี
- วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

ขณะดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเลย

ได้มีเสียงของคนในจังหวัด ต่างกล่าวขานถึงผู้ว่าชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ประมวลได้ว่า

ท่านมีวิถีชีวิตธรรมดาเรียบง่าย ดิฉัน ไม่ถือตัว เข้ากับชาวบ้านได้ดี กินข้าวร้านแผงลอยปลูกผัก เก็บขยะ ทั้ง ๆ ที่ขึ้นรถได้ ใช้ชีวิตพอเพียง และเป็นตัวอย่างที่ดีให้ข้าราชการ ในวันทำงาน ท่านจะสวมชุดข้าราชการปั่นจักรยานบนท้องถนนจากที่พักจนผู้ว่าฯ ผ่านย่านชุมชน เพื่อไปทำงานที่ศาลากลางจังหวัดเป็นประจำทุกเช้า เพราะระยะทางห่างกันเพียง ๒ - ๓ กิโลเมตร ทั้งนี้ท่านเห็นว่าเมืองเลยเป็นเมืองเล็ก ๆ ที่มีทางจักรยาน ท่านก็อยากให้ทุกคนหันมาใช้จักรยานกัน หลายคนคิดว่าท่านเป็นครู หลายคนก็แปลกใจที่ผู้ว่าราชการจังหวัดขี่จักรยานไปทำงาน ซึ่งท่านก็ได้มีมิตรภาพที่ดีจากผู้ขับขี่ด้วยกัน ท่านมีความเห็นว่าการขี่จักรยานนั้นนอกจากลดมลภาวะแล้ว ยังลดค่าใช้จ่าย และส่งผลดีต่อสุขภาพด้วย

ช่วงวันขึ้นปีใหม่ ท่านเปิดจวนผู้ว่าฯ เพื่อจัดเลี้ยงปีใหม่ให้พนักงานที่ดูแลความสะอาดเทศบาลเมืองเลย เจ้าหน้าที่แขวงการทางเลย และเจ้าหน้าที่ อส.อาทิตย คนเก็บขยะ คนขับรถดับเพลิง คนงานลอกท่อระบายน้ำ และคนกวาดถนนเพื่อตอบแทนความเสียสละ

เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๖๓ ในช่วงวิกฤตโควิด-๑๙ ที่ผ่านมา ทำเอาเศรษฐกิจทรุดตัวทั่วประเทศ ประชาชนเดือดร้อนหลายครัวเรือน ต้องเอาข้าวของไปจำนำ เมื่อท่านผู้ว่าฯ รู้ก็แอบย่องเข้ามารับ

จำนำ แต่ไม่ได้เอาของไปจำนำหาดังคืใช้เอง ผู้ว่าฯ ไปไถ่ของจำนำให้ชาวบ้านต่างหาก เรื่องนี้ถูกแชร์สนั่นไป
ทั้งโลกโซเชียล

ที่มาของเรื่องนี้มาจากโพสต์ในเพจเฟซบุ๊ก รัชนาท วานิชสมบัติ โปสท์เมื่อ ๒๗ เมษายน
เวลา ๑๕.๑๓ น. มีเนื้อหาว่า....

“สาย ๆ วันนี้พี่จะไปโรงรับจำนำแป็บนึงนะ” ลึนประโยคของผู้ว่าราชการจังหวัดเลย
(นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม) ทำให้ผมอดคิดไม่ได้ว่า คนเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดจะไปโรงรับจำนำทำไม ? หรือว่า
จะเอาของไปจำนำ ฉะนั้นเพื่อให้คลี่คลายความสงสัย จึงขออนุญาตท่านไปด้วย พอไปถึง ผู้ว่าฯ ก็ขออนุญาตพบ
ผู้จัดการโรงรับจำนำเทศบาลเมืองเลย ผมนั่งฟังอยู่ห่าง ๆ จับใจความได้ว่า ผู้ว่าฯ จะมาไถ่ของที่จำนำไว้ (ไอ้ว
คนระดับผู้ว่าฯมาใช้บริการโรงรับจำนำด้วย) นั่งฟังต่อจึงรู้ว่า ผู้ว่าฯ มาขอไถ่ของจำนำที่เป็นของประชาชนทั่วไป
แต่ไม่ได้ไถ่หมดทั้งโรงรับจำนำนะครับ ผู้ว่าฯ เลือกลงไถ่ของรับจำนำที่เป็นอุปกรณ์ประกอบอาชีพ เช่น สว่านไฟฟ้า
หินเจีย และอุปกรณ์ดำรงชีพ เช่น หม้อหุงข้าว ผู้ว่าฯ ให้เหตุผลว่า มาไถ่คืนให้เจ้าของนั้นแหละ ให้เจ้าของ
อุปกรณ์เหล่านี้ได้นำไปทำมาหากินได้เลี้ยงชีพต่อไป โดยให้ผู้จัดการโรงรับจำนำช่วยเป็นธุระติดต่อผู้ที่ผู้ว่าฯ
ไถ่ทรัพย์สินนั้น ให้มารับโดยให้เอาถุงใหญ่ ๆ มาด้วย เพราะผู้ว่าฯ ผากข้าวสาร ไข่ไก่ และบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป
ให้ด้วย ผู้ว่าฯ ทิ้งท้ายด้วยว่า “ไม่ต้องบอกพี่น้องประชาชนนะว่าใครเป็นคนไถ่ของให้ แต่ให้บอกว่า หากจะตอบ
แทนคนไถ่ของให้ ก็ให้ไปทำประโยชน์ให้กับสังคมแบบไหนก็ได้ที่ถนัด หรือถ้าวันหนึ่งลืมตาอ้าปากได้แล้ว
ก็คืนค่าไถ่ของได้โดยโอนเงินเข้าบัญชีโรงพยาบาลเลย สมทบทุนสร้างตึก ๑๐ ชั้นแทน”....

เมื่อ ครม. มีมติที่ประชุม ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ปรับโยกย้ายผู้ว่าราชการ ซึ่งถือว่ามีกา
โยกย้ายเร็วกว่ากำหนด โดย ผู้ว่าฯ นายชัยวัฒน์ อยู่ในรายชื่อโยกย้ายจากผู้ว่าฯ จ.เลย ไปเป็นผู้ว่าฯ
จ. ปทุมธานี หลังมีหนังสือการโยกย้าย ขวเลยส่วนใหญ่ทราบข่าวพากันเศร้าใจ และเสียดาย บางรายถึงกับ
ร้องไห้ที่พ่อแม่เมืองคนดี และเป็นต้นแบบการใช้ชีวิตดีติดดิน พอเพียง ต้องย้ายไปเป็นผู้ว่าฯ ที่ปทุมธานี

ผู้ว่าฯ ชัยวัฒน์ พ่อเมืองคนใหม่ลุยตลาดปทุมฯ ก่อนรับตำแหน่ง ต.ค.

ประชาชนชาวจังหวัดปทุมธานี ปลื้ม ผู้ว่าฯ ชัยวัฒน์ พ่อเมืองคนใหม่ลงพื้นที่ลุยตลาดปทุมฯ
อย่างไม่เป็นทางการ เดินซื้อของ-กินอาหารในตลาด ถ่ายภาพกับชาวบ้านพ่อค้าแม่ค้าอย่างเป็นกันเอง ก่อนเข้า
รับตำแหน่งผู้ว่าฯ ปทุมธานีในเดือนตุลาคมนี้

เพจตลาดอิงน้ำสามโคก ชุมชนตลาดเก่าบางเตย ได้โพสต์ภาพพร้อมข้อความระบุว่า ได้พบ
ท่าน ผจว.ปทุมธานีท่านใหม่ของปทุม ท่านชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม มาอย่างไม่เป็นทางการ มาพบปะพี่น้องประชาชน
และพ่อค้าแม่ค้าของชุมชนเรา ก่อนเข้ามารับตำแหน่งเดือน ต.ค. รู้สึกเป็นเกียรติมากครับ ขอขอบคุณจากใจ
ชาวชุมชนของเรา

หลังจากที่ภาพผู้ว่าฯ ชัยวัฒน์ มาเยี่ยมตลาดถูกเผยแพร่ออกไปก็มีชาวเน็ตเข้ามาแสดง
ความคิดเห็นมากมาย โดยมีคอมเมนต์ว่า ยินดีต้อนรับท่านผู้ว่าฯครับ, คนปทุมโชคดีมาก, ท่านคงจะแวะมาเที่ยว,
ประชาชนคงไปรอต้อนรับท่านที่จวนผู้ว่าฯเยอะแน่นอน, คนปทุมยินดีต้อนรับครับ, ผู้ว่าฯน่ารักเชียว, น่ารักมากค่ะท่าน,

ผู้ว่าฯ ท่านน่ารักค่ะ เข้าถึงได้ง่ายไม่ถือตัว ท่านอยู่จังหวัดเลยชาวบ้านรักท่านทุกคนค่ะ มติชนออนไลน์ภูมิภาค
๑ ตุลาคม ๒๕๖๓

ชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม รับตำแหน่งผู้ว่าฯ จ. ปทุมธานี คนใหม่

พ่อเมืองปทุมธานีคนใหม่ ขวนทอผ้าป่า ตั้งกองทุนเพื่อเด็กยากจน

เมื่อวันที่ ๑ ต.ค. ๒๕๖๓ บรรยากาศที่ศาลากลางจังหวัดปทุมธานี นายชาติป รุจนเสรี รองผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี นายจรูญศักดิ์ สิงหเดช รองผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี พล.ต.ต.ชยุต มารยาทตร์ ผบก.ภ.จว.ปทุมธานี นายสิทธิชัย สวัสดิ์แสน ปลัดจังหวัดปทุมธานี นายอาวุธ วิเชียรฉาย นายอำเภอเมืองปทุมธานี นายนิติชัย วิริยานนท์ นายอำเภอคลองหลวง นายพิชญ์ ประภาณานันท์ นายอำเภอธัญบุรี นางสาวกัญตรัตน์ เริ่มสูงเนิน นายอำเภอสามโคก นายสมชาย ตรีณาวงษ์ นายอำเภอหนองเสือ นางสาวธนิยา นัยพินิจหัวหน้าสำนักงานจังหวัดปทุมธานี นางสาวฐิติณัฐ สมบัติศิริวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี พ.ต.อ. เอนก สระทองอยู่ ผกก.สภ.เมืองปทุมธานี ข้าราชการ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ผู้นำชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งประชาชนต่างเดินทางมารอให้การต้อนรับ นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี และนางกุลทรัพย์ ชื่นโกสุม นายกเหล่ากาชาดจังหวัดปทุมธานี ที่เดินทางมาดำรงตำแหน่งใหม่ สำหรับการต้อนรับครั้งนี้ถือว่าเป็นไปด้วยความศึกคักและอบอุ่นสร้างความตื่นต้นใจแก่ชาวจังหวัดปทุมธานี

จากนั้นเวลา ๙.๐๐ น. นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ได้เข้าสักการะพระปฐมบรมราชูปถัมภ์ประจำจังหวัดปทุมธานีและสักการะศาลหลักเมืองปทุมธานี บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดปทุมธานีและถวายสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ หน้าศาลากลางจังหวัดปทุมธานี และเข้าศาลากลางจังหวัดปทุมธานีเดินทักทายข้าราชการตามหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่อยู่ในศาลากลางจังหวัดปทุมธานี และเวลา ๑๐.๓๐ น. เดินทางต่อไปที่จวนผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี เพื่อทอผ้าป่าตั้งเป็นกองทุนเพื่อเด็กยากจนและผู้ยากไร้

นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี เปิดเผยว่า วันนี้เดินทางเข้ามารับตำแหน่งวันแรกรู้สึกมีความยินดีที่เข้ามารับตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานีตนเองจึงอยากชวนทุกภาคส่วนร่วมกันทำบุญทอผ้าป่า ตั้งเป็นกองทุนเพื่อเด็กยากจนและผู้ยากไร้ โดยทั่วไปผู้ว่าราชการจังหวัดเข้ามารับตำแหน่งใหม่จะมีคนเข้ามาแสดงความยินดีและนำสิ่งของดอกไม้มาให้ กันเป็นจำนวนมาก ตนเห็นว่าเป็นการสิ้นเปลืองเลยเกิดแนวคิดถ้าเรามาทำบุญร่วมกันก็จะได้ไปช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก หรือไปใช้ช่วยเหลือเรื่องการศึกษา กับเด็กยากจน หรือเด็กด้อยโอกาสถือว่าการทำบุญร่วมกัน นี่คือการทอผ้าป่าในครั้งนี้ โดยวันนี้ได้ยอดเงินจากการทอผ้าป่า จำนวน ๓๖๑,๔๐๑ บาท โดยมีพระมหาถาวร ธีรจิตโต เจ้าคณะอำเภอเมืองปทุมธานี และเจ้าอาวาสวัดบางหลวง อ.เมืองปทุมธานี เป็นผู้รับมอบกองผ้าป่าในครั้งนี้เมื่อรับมอบเสร็จก็มอบเงินจากการทอผ้าป่านี้ คั้นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์คือตั้งกองทุนเพื่อเด็กยากจนและผู้ยากไร้ต่อไป

โอกาสนี้ นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานีได้กล่าวขอบคุณทุกภาคส่วน ที่ให้การต้อนรับและมาร่วมแสดงความยินดีนับเป็นความโชคดีที่ได้มีโอกาสย้ายมาดำรงตำแหน่งที่จังหวัดปทุมธานีซึ่งตนตั้งใจมาทำงานให้กับพี่น้องประชาชนชาวจังหวัดปทุมธานีอย่างเต็มความสามารถยินดีรับฟังความคิดเห็นในทุกเรื่องที่จะช่วยแก้ไข้ปัญหาของประชาชนและขอให้ทุกภาคส่วนร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา และร่วมกันพัฒนาจังหวัดปทุมธานีไปด้วยกัน

สำหรับการเลือกตั้งท้องถิ่นที่จะเกิดขึ้นในอนาคตก็คืออะไรที่เป็นเรื่องการปกครองท้องถิ่นเราก็ต้องสนับสนุน อะไรที่เป็นหน้าที่ของ กกต.และร้องขอมาทางจังหวัดเราก็ต้องทำงานร่วมกันแต่อย่างน้อยที่สุด เราจะต้องเตรียมทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้พร้อม

ผู้ว่าฯ ปทุมคนใหม่พีตเร่งแก้จราจรติดขัดบนถนนรังสิต-นครนายก ชาวภูมิภาค หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ วันที่ ๕ ต.ค. ๒๕๖๓ เวลา ๒๐.๐๓ น.

ปทุมธานี-พ่อเมืองปทุมลงพื้นที่เร่งแก้การจราจรติดขัดบนถนนรังสิต-นครนายก สั่งย้ายป้ายรถเมล์ออกจากหน้าหมู่บ้านเพื่อให้รถวิ่งคล่องตัว พร้อมกินข้าวแกงริมทางรับฟังปัญหา

เมื่อวันที่ ๕ ต.ค. ๒๕๖๓ นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ลงพื้นที่รับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเกี่ยวกับการจราจรติดขัดช่วงชั่วโมงเร่งด่วน บริเวณปากทางเข้าคลองสาม อำเภอดุสิต โดยมีนายนิติชัย วิริยานนท์ นายอำเภอคลองหลวง นายพิษณุ ประภาธนานันท์ นายอำเภอดุสิต พ.ต.อ.เศรษฐฉัตรณัฏ์ ทิมวัฒน์ ผกก.สภ.คลองหลวง พ.ต.อ.ณัฐ พรหมเทพ ผกก.สภ.ประตู่ น้ำจุกาลงกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมลงพื้นที่ พร้อมทั้งให้ตั้งคณะทำงานแก้ปัญหาให้กับประชาชนอย่างเร่งด่วน

นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี เปิดเผยว่า ช่วงบริเวณถนนรังสิต-นครนายก นั้นเกิดปัญหาการจราจรหนาแน่นมากโดยเฉพาะช่วงเวลาเร่งด่วน ตั้งแต่เวลา ๐๖.๓๐-๐๘.๓๐ น. ตรงปากทางเข้าคลอง ๓ อ.ธัญบุรี ยิ่งสภาพการจราจรช่วงเช้าและช่วงเย็นจะมีปริมาณรถสะสมจำนวนมาก เนื่องจากเป็นชุมชนใหญ่ที่มีหมู่บ้านและประชาชนอาศัยอยู่มาก จากปัญหาที่เกิดขึ้น จะประสานงานการย้ายป้ายรถเมล์ที่อยู่ปากทางคลอง ๓ ออกไป เพื่อระบายการสะสมของรถที่ออกจากในคลอง ๓ ให้รถเคลื่อนตัวได้สะดวกขึ้น และให้บังคับใช้กฎหมายจราจรอย่างเข้มงวด

อีกหนึ่งเรื่องราวที่น่าประทับใจของนายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม

นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ หลังต้องขายข้าวต้มมัดเลี้ยงดูลูกพิการ สุดท้ายผู้ว่าฯ เหมาวันละ ๕๐ มัด ในราคามัดละ ๑๐ บาท ไปวางขายหน้าห้องในราคา ๗ บาท ถึงจะขาดทุนแต่กลับได้กำไรใจกลับไปมหาศาล

เมื่อวันที่ ๒ พ.ย. ผู้ใช้เฟซบุ๊ก “Tiwaporn Toon” ได้โพสต์ข้อความเล่าเรื่องราวที่น่าประทับใจของนายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ที่ได้เข้ามาดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งในครั้งนี้นายชัยวัฒน์ได้ยื่นมือเข้าช่วยเหลือหญิงสูงวัยรายหนึ่งที่มีอาชีพทำข้าวต้มมัดขายเพื่อเลี้ยงชีพและลูกพิการ โดยผู้โพสต์ได้ระบุข้อความเล่าว่า

“หลังจากไปติดตามงานเรื่องการแก้ไขปัญหาราจรบริเวณคลอง ๕ ถนนสายรังสิต นครนายก ผู้ว่าฯ พาไปกินก๋วยเตี๋ยวเปิดข้างคลองเปรมประชากร เสร็จแล้วข้ามไปซื้อขนมกินกัน หนูเลือกมันฝรั่งนึ่ง ผู้ว่าฯ เลือกก๋วยเตี๋ยวแวกกับข้าวต้มมัด แม่ค้าบอกว่ามัดละ ๑๐ บาท มีทั้งหมด ๕ มัด ผู้ว่าฯ ถามว่า “๕ มัด ๖๐ บาท ได้ไหม” แม่ค้าจึงไปสั๊กพักแล้วบอกว่า ถ้าอยากได้ก็ขอให้ จ่ายเงินเสร็จ แม่ค้าบอกว่ายายมาฝากขายหาเงินเลี้ยง ลูกพิการพวกเราไปเยี่ยมยายถึงบ้าน ยายบอกว่าทำข้าวต้มมัดขายอย่างไร ยายตอบว่าส่ง ๗ บาท แม่ค้าเอาไป ขายต่อ ๑๐ บาท ขายไม่หมด ยายก็รับคืน ผู้ว่าฯ ถาม ยี่นขายส่ง ๑๐ บาทได้ไหม ยายยิ้มแถมปริ บอกว่าได้ ผู้ว่าฯ ถามว่า “ซื้อยายมัดละ ๑๐บาท ควรขายต่อเท่าไร” ยายตอบขาย ๗ บาทสิ “กำโรมหาศาล” ผู้ว่าฯ บอกตกลงตามนั้น สั่งข้าวต้มมัดวันละ ๕๐ มัด ไปวางขายที่หน้าห้องผู้ว่าฯ หนูคิดตามว่ากำโรมหาศาลคืออะไร ? คิดได้ว่า ข้อแรก คือ ยายขายหมดแน่นอน มีเวลาดูแลลูกที่พิการมากขึ้น ข้อสอง คนซื้อได้กินข้าวต้มมัดอร่อย ราคา ๗ บาท คุณภาพ ๑๐ บาท หรือผู้ว่าฯ กำลังสอนเราเรื่อง ขาดทุนคือกำไร”

นอกจากนี้ยังมีเรื่องที่น่าชื่นชมของผู้ว่าฯ ชัยวัฒน์อีกหลายต่อหลายเหตุการณ์ เช่น

- วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔ สละเงินเดือน ๓ เดือน (ประมาณ ๒ แสนกว่าบาท) เพื่อนำมาซื้อประกันวัคซีนโควิดช่วยประชาชน

- สละเงินค่าวิทยากร ค่าเบี้ยประชุม ซื้อผ้าอนามัยให้โรงพยาบาลสนามและวันต่อมาเมื่อทราบว่าเงินที่ให้ไปไม่พอ ท่านก็ให้เงินเพิ่มไปอีกพร้อมทั้งบอกให้ไปซื้อผ้าอ้อมผู้ใหญ่ให้แกโรงพยาบาลสนามด้วย

คำถามเพื่อการอภิปราย

๑. ท่านคิดว่าการดำรงตนของนายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ขณะดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเลยรวมถึงขณะที่ย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานีได้สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมในข้อใด เพราะเหตุใด
๒. จากกรณีศึกษานี้ ท่านคิดว่าการที่ข้าราชการจะเข้าไปนั่งในหัวใจประชาชนได้ จะต้องมีแนวทางประพฤติปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง
๓. ท่านเองจะสามารถนำแนวทางประพฤติปฏิบัติที่ท่านได้เรียนรู้จากผู้ว่าฯ ชัยวัฒน์ มาใช้เป็นแนวทางหรือสร้างแรงบันดาลใจในการแสดงออกตามประมวลจริยธรรมที่ได้อภิปรายตามข้อ ๑ ดังกล่าวข้างต้นในตำแหน่งที่ท่านดำรงอยู่ และในภารกิจที่ท่านรับผิดชอบ ได้อย่างไร ด้วยวิธีการใด

เครื่องมือที่ ๘

กรณีศึกษา คดีเสือด่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หุ้งใหญ่เนรศวร

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ตรงไปตรงมา รักในศักดิ์ศรี ไม่เกรงกลัวต่ออิทธิพลใดใด และไม่สนใจว่าผู้ที่ถูกจับได้จะมีตำแหน่งสูงขนาดไหน ซึ่งหาได้ยากในสังคมปัจจุบัน เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี รับผิดชอบต่อหน้าที่ ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ข้อที่ ๖ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ และข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ระยะเวลา

๓๐ - ๔๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

๑. เอกสารกรณีศึกษา คดีเสือด่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หุ้งใหญ่เนรศวร
๒. เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ (หากผู้จัดการอบรมสามารถจัดพิมพ์มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ลงในกระดาษอาร์ตติดไว้ประจำขณะมีการอบรมจะดีมากเพราะทุกคนที่เข้ามาจะได้ดูโดยตลอดทำให้ติดตา จำได้ง่าย เวลาอบรมไม่ต้องทำเป็นเอกสารแจก หรือหากจะทำไว้ในปกด้านในแฟ้มที่แจกแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ด้วยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง)

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

ในงานป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ประเด็นซึ่งเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ของประชาชนมากที่สุดก็คือการเลือกปฏิบัติการใช้เส้นสายช่วยเหลือผู้กระทำความผิด การติดสินบนเพื่อให้ละเว้นดำเนินการทางกฎหมายต่าง ๆ กรณีศึกษาคดีเสือด่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หุ้งใหญ่เนรศวรนี้ เป็นตัวอย่างที่ดีที่ข้าราชการทุกฝ่าย ทุกหน่วย ควรนำมาเป็นแบบอย่างที่ทำให้เป็นที่ชื่นชมของสังคมและเป็นที่ประทับใจแก่ประชาชนทั่วไป

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น ๕ กลุ่ม ๆ ละ ๖ - ๘ คน
๒. แจกกรณีศึกษาให้ทุกคนได้อ่าน
๓. ให้เข้ากลุ่มร่วมกันตอบคำถามท้ายกรณีศึกษา ให้เวลา ๑๕ นาที
๔. ส่งตัวแทนออกมานำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ เวลาในการนำเสนอกลุ่มละ ๓ นาที
๕. ระหว่างแต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จให้กลุ่มอื่น ๆ เสริมเพิ่มเติมในสิ่งที่ขาดหรือแตกต่างไป
๖. วิทยากรสรุปการอภิปรายในภาพรวมทั้งหมด

กรณีศึกษา คดีเสือด่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หุ้งใหญ่เนเรศวร

นายวิเชียร ชินวงษ์ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหุ้งใหญ่เนเรศวร เล่าเหตุการณ์

การจับกุม “เปรมชัย กรรณสูต” หลังพบมีซากสัตว์ป่าคุ้มครองไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต

นายวิเชียรเป็นผู้นำทีมเจ้าหน้าที่ป่าไม้เข้าจับกุมนักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งที่ลักลอบตั้งแคมป์พักแรมในบริเวณห้วยปะชิ เมื่อวันที่ ๖ ก.พ. ๒๕๖๑ ซึ่งพบว่าหนึ่งในนั้นคือนายเปรมชัย กรรณสูต ประธานกรรมการ บมจ. อิตาเลียนไทย ดีเวลล็อปเมนต์ และพวก ๓ คน ของกลางที่พบ คือ ซากเสือด่า ไก่ฟ้าหลังเทา เก้ง และเครื่องกระสุนปืนการจับกุมในครั้งนั้นนำไปสู่การฟ้องร้องดำเนินคดีกับ "เจ้าสัวเปรมชัย" และพวกในหลายข้อหา เช่น ร่วมกันพกพาอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นผู้สนับสนุนให้ผู้อื่นล่าสัตว์ป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และข้อหาร่วมกันมีซากสัตว์ป่าคุ้มครองไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต

นายวิเชียร ชินวงษ์ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหุ้งใหญ่เนเรศวรด้านตะวันตก กล่าวกับผู้สื่อข่าวไทยพีบีเอส หลังเกิดเหตุการณ์ว่า ผู้ช่วยของเขาคนหนึ่งไปแจ้งให้ย้ายไปในสถานที่ที่จัดให้แต่กลุ่มตั้ง กล่าวก็ไม่ยอมย้าย เจ้าหน้าที่เห็นผิดปกติจึงกระจายกำลังตรวจค้น เจอบุคคลที่มีอาวุธในป่า รวมทั้งเมื่อตรวจค้นในแคมป์ได้พบเนื้อสัตว์ป่าชำแหละ อยู่ในตู้แช่

เมื่อตรวจค้นบริเวณรอบ ๆ อีกก็พบอาวุธปืนสองกระบอกซึ่งถูกซุกซ่อนไว้ห่างจากตัวแคมป์ไม่เกิน ๑๐ เมตร เอาเศษหญ้าต่าง ๆ ปกปิดไว้ส่วนซากเสือด่านั้นเจอเมื่อขึ้นไปตรวจค้นโดยละเอียดหลังจากที่เชิญกลุ่มนายเปรมชัยมาที่ทำการเขตฯ เพื่อสอบปากคำรวบรวมวัตถุพยานในการดำเนินคดี

หัวหน้าวิเชียรระบุอีกว่า การเจอซากเสือด่า "สันสะเทือนคนหุ้งใหญ่มาก ที่สัตว์ผู้ล่าอย่างเสือด่าขนาดใหญ่ถูกฆ่าอย่างทารุณและถลกหนังออกมา ไม่ได้ล่าเพื่อดำรงชีพแต่เป็นการล่าเพื่อวัตถุประสงค์อื่น" นายเปรมชัยถูกควบคุมโดยพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรทองผาภูมิ เป็นเวลา ๔๘ ชั่วโมง ก่อนได้รับประกันตัว

วิเชียร ชินวงษ์ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหุ้งใหญ่เนเรศวร เปิดใจเล่าถึงวินาทีที่ตัดสินใจจับกุม 'เปรมชัย กรรณสูต' ประธานบริหาร บริษัท อิตาเลียนไทยดีเวลล็อปเมนต์ จำกัด (มหาชน) และพวก โดยขณะนั้นนายวิเชียรทำหน้าที่หัวหน้าชุดจับกุม เขาได้ทำหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา โดยไม่สนใจว่าคนที่ถูกจับได้จะมีตำแหน่งสูงขนาดไหน ทั้งนี้ผู้ถูกจับกุมทั้งหมดถูกจับคาป่า พร้อมอาวุธปืน และซากสัตว์อย่างเสือด่า เก้ง ไก่ฟ้าหลังเทาหน้าที่ที่เขาถูกจับได้ เขาก็เริ่มมีการเจรจากับเรา เพียงแต่ไม่ได้เสนอเป็นจำนวนเงินที่ชัดเจนว่าทำอะไร แต่พยายามพูดหยั่งเชิงหวานล่อมเราว่าจะเอาเงินไปทางไหน ยอมเขาได้หรือไม่ โดยในตอนที่เราเข้าไปควบคุมตัว เราได้สอบถามเขาว่าชื่ออะไร มาจากไหน แต่ทางผู้ติดตามของเขาก็ได้บอกเราว่า คน ๆ นี้ คือนาย หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหุ้งใหญ่เนเรศวร เริ่มแล้วว่า ตอนแรกที่เจอนายเปรมชัย เราได้เข้ามาตักเตือน เนื่องจากคณะของนายเปรมชัย ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งไม่อนุญาตให้ตั้งแคมป์ โดยเราก็ให้คำแนะนำ เพื่อให้นักท่องเที่ยวประพฤติตัวได้ถูกต้องและเพื่อความปลอดภัย แต่ด้วยท่าทีเพิกเฉย และตั้งมั่น เขาขอตั้งแคมป์อยู่ที่เดิม ไม่ย้ายสถานที่ โดยอ้างว่ากลัวจะไม่ปลอดภัยถ้าเดินทางในเวลากลางคืน

“ด้วยเหตุนี้จึงนำไปสู่การพบพิรุณที่น่าสงสัย ว่ากำลังซ่อนอะไรหรือไม่ เราจึงตรวจสอบบริเวณรอบ ๆ ได้พบกับ
ปืนและซากสัตว์ ขึ้นที่ละจุด”

เปรมชัย เป็นเจ้านายใหญ่ของบริษัทนี้ พร้อมกับแนะนำข้อมูลอีกว่า เป็นใครทำงานอะไร เท่านั้นไม่ได้อ้างชื่อใครคนอื่น

“สำหรับเราแล้วจะเป็นใครก็ช่าง ถ้าทำความผิดแล้ว เราก็ไม่สนใจอย่างอื่น เขาก็ต้องถูกดำเนินการ
ตามกฎหมายเด็ดขาด”

"เรื่องนี้ผมมั่นใจว่าจะไม่เกินฝีมือตำรวจไทย ในการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมแน่นอน ขอเรียนว่า
คนทุ่งใหญ่ เรามีศักดิ์ศรี แม้เราจะไม่ร่ำรวย แต่เราไม่ต้องการเงินจากคุณเปรมชัยแม้แต่บาทเดียว”

“วิเชียร” ยันยังไม่โดนขู่ฆ่า - ฟ้องกลับ

ในส่วนกระแสสังคมที่เป็นห่วงต่อความปลอดภัยของเขานั้น เขาเล่าว่า ขณะนี้ยังไม่มีใครมา
ข่มขู่ เราทำตามหน้าที่ไม่มีใครขู่ฆ่าเราอยู่แล้ว ทุกคนมีสิทธิใช้กฎหมายอยู่แล้วเป็นเรื่องธรรมดา แต่ว่าทาง
อุทยานมีนักกฎหมายเป็นที่ปรึกษาการต่อสู้คดีอยู่แล้ว ถ้าจะฟ้องกลับก็เป็นเรื่องธรรมดา วิเชียร เล่าอีกว่า
นอกจากนี้รัฐมนตรีให้กำลังใจตลอด เราไม่คาดฝันไม่อยากจะให้เกิด ต่อไปต้องเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจค้น
ผู้คนที่เข้าออกในพื้นที่ให้มากขึ้น อาจโดนต่อว่าก็ต้องยอม บางครั้งรถมาเยอะ แล้วจะให้ละเอียดเหมือน
สนามบินก็คงยาก ถ้าจะให้เร็วขึ้นก็ควรมีเครื่องมือตรวจแบบอิเล็กทรอนิกส์มาช่วยด้วย แต่ในส่วนที่จะได้รับ
การประสานงานให้อำนวยความสะดวกกับผู้ที่มาในพื้นที่อุทยานนั้น เราไม่อยากจะใช้คำว่ามี VIP ต้องเรียนว่า
ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ซึ่งที่ผ่านมาเพิ่งจะเห็นนายเปรมชัยเป็นครั้งแรก

เปิดบันทึกจับกุม

ระหว่างวันที่ ๔-๖ ก.พ. ๒๕๖๑ เจ้าหน้าที่ได้ออกตรวจปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย
แต่เมื่อเดินทางมาถึงบริเวณลำห้วยปะชิ ในเวลา ๑๓.๐๐ น. ของวันที่ ๔ ก.พ. ก็พบกลุ่มคนเป็นชาย ๓ คน
หญิง ๑ คน ตั้งแคมป์กางเต็นท์อยู่ติดถนนลำลองริมลำห้วยปะชิ โดยกลุ่มคนดังกล่าวมีท่าทางพิรุณ และจุดที่ตั้ง
เต็นท์นั้นเป็นบริเวณที่ไม่อนุญาตให้พักค้างแรมและมีสัตว์ป่าชุมชุมมีความเปราะบางทางระบบนิเวศสูง
“ประกอบด้วยมีคนในกลุ่มดังกล่าวอยู่ในอาการลักษณะมีนเมา” ตามรายงานการจับกุมระบุ เจ้าหน้าที่
จึงตักเตือนและขับจักรยานยนต์เลี้ยวออกมา และดักซุ่มเพื่อขยายผลและแจ้งให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทราบ

ต่อมาเวลา ๑๔.๐๐ น. เจ้าหน้าที่ที่ซุ่มอยู่ได้ยินเสียงปืนดังขึ้นทิศทางจากแคมป์พักแรม
ดังกล่าว หัวหน้าเขตฯ จึงสั่งให้ชุดสายตรวจเข้าไปตรวจสอบ และชุดตรวจสอบเข้าไปถึงจุดตั้งแคมป์ในเวลา
๑๖.๐๐ น. โดยพบชายสองคน คือนายเปรมชัย กรรณสูตและนายยงค์ โตดเครือพร้อมหญิงอีกหนึ่งคน คือ
นางนที เรียมแสน เมื่อเข้าตรวจสอบก็พบอุปกรณ์จับสัตว์น้ำ โดยใช้ผ้าใบปิดคลุมอำพรางเบ็ดตกปลาถูกซ่อนไว้
ในท่อพีวีซี สีฟ้า เจ้าหน้าที่จึงให้คนกลุ่มดังกล่าวออกจากพื้นที่ทันที

“แต่นายเปรมชัย วรรณสุต ซึ่งเป็นหัวหน้าของคนกลุ่มนี้กลับต่อรองขอพักค้างแรมในจุดเดิม โดยอ้างว่าใกล้ค้ำ เกรงว่าจะเกิดอันตรายกับพวกตน”

ซึ่งชุดสายตรวจพบว่า มีชายอีกคนหายไปจากกลุ่มเจ้าหน้าที่จึงปิดล้อมตรวจ และได้ยินเสียงปืนดังขึ้น ๑ นัด จากนั้นอีก ๑๐ นาที นายเปรมชัยจึงขับรถออกจากแคมป์เพื่อจะไปพบนายวิเชียร ชินวงษ์

ในเวลา ๑๖.๓๐ น. เจ้าหน้าที่ได้ติดตามตรวจสอบไปตามทิศทางที่ได้ยินเสียงปืน พบชายคนหนึ่งถืออาวุธปืน ยาวติดลำกล้องอยู่ในมือลักษณะพร้อมยิงและเล็งไปยังยอดไม้ที่มีกระรอกเกาะอยู่เจ้าหน้าที่จึงควบคุมตัว และทราบชื่อนายธานี ทุมมาศ จากนั้นชุดสายตรวจจึงออกตรวจสอบเส้นทางที่นายธานีกำลังพยายามล่า สัตว์ป่าห่างจากแคมป์ประมาณ ๔๐๐ เมตร พบปลอกกระสุนลูกซองเบอร์ ๒๐ จำนวน ๑ นัดที่ถูกใช้ยิงใน ลักษณะใหม่หล่นอยู่ที่ถนน “ห่างจากจุดที่ปลอกกระสุนหล่นออกไปประมาณ ๑๕ เมตร ซึ่งอยู่ในห้วยปะชิ และเป็นช่วงที่ไม่มีน้ำในลำธาร พบซากเครื่องในสัตว์ป่าสภาพถูกชำแหละออกจากตัวสภาพใหม่สด โดยถูก ซุกซ่อนอยู่ในร่องหินภายในลำห้วยปะชิ”

นอกจากนี้ยังพบถุงเกลือแกงสองถุงซ่อนอยู่แต่เกลือถูกนำไปใช้หมดแล้ว และเมื่อไปตรวจสอบแคมป์ก็พบอาวุธ ปืนแลกระสุน มีดปลายแหลม อุปกรณ์ทำครัว ส่วนซากสัตว์พบไก่ฟ้าหลังเทา เนื้อแก้งถูกแช่ในถังน้ำแข็งและ พบซากสัตว์นำมาปรุงเป็นอาหาร

ต่อมาวันที่ ๕ ก.พ. จึงเข้าไปตรวจซ้ำและพบหลักฐานอีกเป็นจำนวนมากรวมถึงซากเสือด้าด้วย

วิเชียร เล่าอีกว่า นอกจากนี้รัฐมนตรีให้กำลังใจตลอด เราไม่คาดฝันไม่อยากจะเกิด ต่อไปต้องเพิ่มความเข้มงวด ในการตรวจชันผู้คนที่เข้าออกในพื้นที่ให้มากขึ้นอาจโดนต่อว่าก็ต้องยอม บางครั้งรถมาเยอะ แล้วจะให้ละเอียด เหมือนสนามบินก็คงยาก ถ้าจะให้เร็วขึ้นก็ควรมีเครื่องมือตรวจแบบอิเล็กทรอนิกส์มากมาช่วยด้วย แต่ในส่วนที่ จะได้รับการประสานงานให้อำนวยความสะดวกกับผู้ที่มาในพื้นที่อุทยานนั้น เราไม่อยากจะอ้างว่ามี VIP ต้อง เรียนว่าทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ซึ่งที่ผ่านมาเพิ่งจะเห็นนายเปรมชัยเป็นครั้งแรก

“วิเชียร” ยอมรับเมื่อถามถึงกรณีการล่าสัตว์ป่าอื่น ๆ “วิเชียร” เล่าว่า ที่ผ่านมากการล่าสัตว์ที่ตนพบเห็นจะเป็น ในลักษณะการแอบเข้าซ่อนพรางตัวไม่ให้เจ้าหน้าที่เห็น แต่นายเปรมชัย มาแบบเปิดเผย แสดงตัว ตั้งแคมป์เป็น หลักแหล่งพร้อมด้วยอาวุธครบ เป็นการกระทำไม่เหมือนชาวบ้านทั่ว ๆ ไป แต่มีลักษณะไม่กลัวกฎหมาย บ้านเมืองมากกว่า ซึ่งที่ผ่านมากการล่าสัตว์มีอยู่บ้าง กรณีนี้ไม่ใช่ครั้งแรก แต่จะเป็นในลักษณะการล่าเพื่อการยังชีพ ไม่ได้ล่าเพื่อสนุก เอาเท่ หรือสนองกิเลสของตนเอง ส่วนความยากง่ายในการเจอเสือด้า นั้น “วิเชียร” ยอมรับเมื่อถามถึงกรณีการล่าสัตว์ป่าอื่น ๆ “วิเชียร” เล่าว่า ที่ผ่านมากการล่าสัตว์ที่ตนพบเห็นจะเป็น ในลักษณะการแอบเข้าซ่อนพรางตัวไม่ให้เจ้าหน้าที่เห็น แต่นายเปรมชัย มาแบบเปิดเผย แสดงตัว ตั้งแคมป์เป็นหลักแหล่ง พร้อมด้วยอาวุธครบ เป็นการกระทำไม่เหมือนชาวบ้านทั่ว ๆ ไป แต่มีลักษณะไม่กลัว กฎหมายบ้านเมืองมากกว่า ซึ่งที่ผ่านมากการล่าสัตว์มีอยู่บ้าง กรณีนี้ไม่ใช่ครั้งแรก แต่จะเป็นในลักษณะการล่า

เพื่อการยังชีพ ไม่ได้ล่าเพื่อสนุก เอาเทห์ หรือสนองกิเลสของตนเองส่วนการจะเจอเสือดำนั้นเป็นเรื่องพูดได้ยากว่า ไปจุดไหน เวลาไหนถึงจะเจอ บางทีผมเข้าพื้นที่ก็ไม่เจอเสือดำ บางครั้ง

นักท่องเที่ยวมาวันเดียวก็เจอเลย อยู่ที่จังหวัดมากกว่า ซึ่งต้องยอมรับว่าความชำนาญของนายพรานมีผลทำให้เจอเสือดำมากขึ้น เวลาเข้าป่าแล้ว เสืออยู่ไม่ไกลจากตัวเรามากนัก แต่อยู่ที่ว่าเราจะทำอย่างไรให้เขาไว้ใจ และออกมาหาเราก็อันนั้น

“ต้องเรียนว่าที่ทุ่งใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ มีเหยื่อของเสือหลายชนิด ซึ่งเสือดำเป็นสัตว์ที่มีจำนวนพอสมควรในป่าแห่งนี้ ถ้าอยากเจอเสือดำก็ขอให้ใช้เวลาสักหน่อยก็เจอได้แล้ว แต่ทว่าการล่าสัตว์แต่ละครั้ง ย่อมส่งผลต่อสัตว์ป่าอย่างแน่นอน ในเรื่องของการถูกรบกวนโดยมนุษย์ เมื่อพวกเขาได้ยินเสียงปืน เขาก็จะตระหนกตกใจ และย้ายถิ่นฐานเข้าไปในป่าลึกยิ่งขึ้นเพื่อความปลอดภัย”

ประวัติและผลงานของวิเชียร ชินวงษ์

นายวิเชียร ชินวงษ์ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ด้านตะวันตกจังหวัดกาญจนบุรี จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวนศาสตร์ รุ่น KU ๕๙

รับราชการในตำแหน่งนักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐาน จังหวัดอุบลราชธานี

- ๙ เม.ย. ๕๒ หนึ่งในทีมเฉพาะกิจยุทธการทวงคืนผืนป่าที่ถูกผู้มิจฉาชีพในท้องถิ่นรุกล้ำปลุกยงพารา จ.กาญจนบุรี ถูกขัดขวาง-ขู่ฆ่า-ยิงปืนขู่
- ๑๐ พ.ค. ๕๕ ยิงปะทะเดือดกับกลุ่มชายฉกรรจ์ประมาณ ๑๐ คนที่กำลังเลื่อยไม้หวงห้ามในป่า มีผู้เสียชีวิต ๒ คน
- ๒๓ ธ.ค. ๕๕ รวบดาบตำรวจขณะส่งไม้พะยุงให้นายหน้าที่ชายแดน จ.มุกดาหาร
- ๒๕ ต.ค. ๕๖ นายวิเชียร ชินวงษ์ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ ภูสีฐานบุกจับขบวนการค้าไม้พะยุงส่งนายทุนข้ามชาติ ซึ่งหนึ่งในขบวนการพยายามติดสินบนเจ้าหน้าที่ จึงซ่อนแผนรวบตัวสุดท้ายสามารถจับกุมได้ยกแก๊งค์ ๕ ราย ของกลางไม้พะยุง ๒๘ ท่อน
- ๒๗ มิ.ย. ๕๗ บุกค้นบ้านของ ผอ.ส่วนโครงการพระราชดำริ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช พบซุกไม้หวงห้าม ส่อพัวพันอดีตพนักงานราชการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐาน
- ๒๙ มิ.ย. ๕๗ ยึดไม้หวงห้ามในโกดัง จ.มุกดาหาร มูลค่า ๑๔ ล้านบาท นำไปสู่การจับกุม “ครูอ่อง” ที่ประชาชนรู้จักในคดีปั้นแพะช่วยครูจอมทรัพย์
- ๑๔ ก.ย. ๕๗ นายวิเชียร ชินวงษ์ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ ภูสีฐานจับกุมนักการเมืองท้องถิ่น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร พร้อมอาสาสมัคร อพปร. พาพวกลักลอบล่า

สัตว์ในพื้นที่ ขณะกำลังเลี้ยงยิ่งกระรอก อ่างไปทำอาหาร ส่วนอีก ๕ คนหนีไปได้และยิงปืนสู้อยู่ปีน ๓ กระบอ

๒๐ พ.ย. ๕๗

ตรวจยึดไม้หวงห้ามในขบวนการค้าไม้มูลค่า ๘ ล้านบาทที่บ้านลูกชายของเกษตรตำบล จ.มุกดาหาร

ก.พ. ๖๐

ย้ายปรับตำแหน่งนักวิชาการป่าไม้ ตำแหน่งหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ด้านตะวันตก จังหวัดกาญจนบุรี

ก.ย. ๖๐

ย้ายมาดูแลพื้นที่ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร หนึ่งในทีมตรวจค้นพื้นที่ ๑๖๐ ไร่ ทุ่งใหญ่นเรศวร

๘ ก.ย. ๖๐

นายวิเชียร ชินวงษ์ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตกร่วมกับชุดพญาเสือ บุกยึดพื้นที่ผ่ามรดกโลกทุ่งใหญ่นเรศวร ที่ถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จ.กาญจนบุรี บุกรุกก่อสร้างและทำสวนผลไม้

๔ ก.พ. ๖๑

นายวิเชียร ชินวงษ์ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตกนำทีมจับกุม นายเปรมชัย วรรณสุข ประธานบริหาร บ. อิตาเลียนไทย และพรรคพวก ลักลอบล่าสัตว์ พบซากสัตว์ป่าคุ้มครองคือไก่ฟ้าหลังเทา ซากเนื้อแก้ง ซากเสือด่า ขยายพื้นที่ตรวจสอบพบอาวุธปืนลูกกระดาดดัดล่ากล้อง ๑ กระบอ ปืนไรเฟิลดัดล่ากล้อง ๑ กระบอ และปืนลูกซองแฝด ๑ กระบอพร้อมเครื่องกระสุนอีกมาก

๑๙ ต.ค. ๖๑

จับกุมชาย ๓ คน นำเรือลอบวางเบ็ดราว ปลายักษ์ห้วยน้ำโจน ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาปลาร้า ปลาน้ำเค็ม ปลาแซ่ เต็มลำ ซึ่งถือว่าเป็นปลาหายาก

รางวัลที่ได้รับ

๒๒ พ.ย. ๖๑

นายวิเชียรได้รับรางวัลยกย่องพิเศษ (Special Commendation) เพื่อเชิดชูเกียรติความกล้าหาญการสร้างสรรค่นวัตกรรม และความมีจริยธรรมที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงตรงไม่เกรงกลัวอิทธิพลในคดีล่าเสือด่า จากโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID) ซึ่งเป็นรางวัลที่มอบให้องค์กรและบุคคลจากประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ทั้ง จีน อินเดีย เกาหลีใต้ มาเลเซีย เนปาล เวียดนาม และไทย โดยให้เหตุผลว่า แม้จะเห็นได้ชัดว่าหนึ่งในสมาชิกของกลุ่มนี้เป็นนักธุรกิจที่มีชื่อเสียง ร่ำรวยและมีอิทธิพลในประเทศไทย แต่ทีมหน่วยรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฯ ไม่ได้ทำการข่มขู่และดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด หัวหน้าวิเชียรจับกุมผู้ต้องสงสัยลอบล่าสัตว์ทั้งหมด และไม่มีการรับสินบนใด ๆ แม้ผู้ต้องสงสัยจะพยายามเสนอให้ ขณะที่ดำเนินการสอบสวนก็ได้ทำหน้าที่อย่างเที่ยงตรง ความมุ่งมั่นและความซื่อสัตย์ของนายวิเชียรและทีมหน่วยรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่อาจปฏิเสธได้ จากการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เกรงกลัวอิทธิพลจากการนำกำลังบุกจับกุมนายเปรมชัยกับพวกที่เข้าไปล่าเสือด่าทางโครงการระบุว่า

ในกรณีนายวิเชียรนั้น แม้จะไม่ใช่การทำงานป้องกันอาชญากรรมทางสิ่งแวดล้อมข้ามชาติ แต่ก็ถือเป็นความสำเร็จอันโดดเด่นอีกด้วย

๑ เม.ย. ๖๒

นายวิเชียร ชินวงษ์ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตกได้รับเกียรติบัตรและเข็มเชิดชูเกียรติข้าราชการดีเด่น เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ผลงานดีเด่นคือ การจับกุม ผู้ที่ลักลอบเข้าไปตั้งแคมป์ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์ ในบริเวณจุดที่ไม่ได้รับการอนุญาต และกระทำผิดกฎหมายสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

โลกออนไลน์ชื่นชมยกย่องการทำงานของวิเชียร ชินวงษ์ ผู้ปิดทองหลังพระผืนป่าไทย

- นายวิกรม กรมดิษฐ์ โพสต์ข้อความผ่านเฟซบุ๊กพร้อมแนบลิงค์การจับกุมโดยระบุว่า “ต้องขอยกย่องข้าราชการที่ทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์เที่ยงตรงที่ข้าราชการคนอื่น ๆ ควรเอาเป็นตัวอย่างเชื่อว่าสังคมและประเทศไทยจะไม่ล้าหลังหากมีข้าราชการแบบคุณวิเชียร ชินวงษ์ ขอนับถือด้วยความจริงใจ
- นายสัตวแพทย์ภัทรพล มณีอ่อนหรือหมอล็อต นายสัตวแพทย์ประจำกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส) โพสต์เฟซบุ๊ก “ภัทรพล ล็อต มณีอ่อน” พร้อมภาพของนายวิเชียร ชินวงษ์ขณะยืนหลังพิงรถยนต์อยู่ ระบุว่า “Lotter” สภาพนี้ไม่สุด ๆ จริง ๆ กลับไม่ได้หลังจากอดหลับอดนอนมาสองวันสองคืน ดูแลสุขภาพนะเชียร เชื่อมั่นในการทำงานของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช พวกเรามาช่วยกันให้กำลังใจหัวหน้าวิเชียรและเจ้าหน้าที่ทุกคนในช่องทางนี้ได้นะครับ #Survival Together
- ดร.ธรณ์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ รองคณบดีคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โพสต์เฟซบุ๊ก “Thon Thamrongnawasawat” ระบุว่าน้องวิเชียร เป็นความภาคภูมิใจของพวกเรา เพราะฉะนั้นชาวเกษตรศาสตร์และคนไทยจะไม่ปล่อยให้น้องเดียวดายแน่นอนครับ

ขณะที่เด็กนักเรียนที่อยู่ติดกับเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน จังหวัดนครราชสีมา วาดภาพให้กำลังใจ บอกให้ชื่อภาพว่า “สู้สู้ลุงวิเชียร” นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ โรงเรียนบ้านโคกใบบัว ตำบลโคกกระชาย อำเภอดงเจริญ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีพื้นที่อยู่ติดกับเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน กำลังทำกิจกรรมรณรงค์ปลูกจิตสำนึกในการดูแลอนุรักษ์ป่าและธรรมชาติ ซึ่งหนึ่งในกิจกรรมการวาดภาพ เด็กนักเรียนได้วาดรูปเกี่ยวกับป่า พร้อมกับเขียนข้อความให้กำลังใจ นายวิเชียร ชินวงษ์ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรที่ปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ชื่อภาพว่า “สู้สู้ลุงวิเชียร” ทั้งนี้รูปวาดทั้งหมดจะถูกนำไปแสดงนิทรรศการอนุรักษ์ธรรมชาติในพื้นที่ต่อไป โดยนายวิเชียรได้ขอบคุณน้อง ๆ ในจังหวัดนครราชสีมาที่วาดภาพให้กำลังใจ โดยบอกว่าเป็นภาพวาดที่น่ารักมาก เห็นแล้วมีกำลังใจเพิ่มขึ้นอีกเยอะ

“ผมดีใจภูมิใจที่ทุกท่านเป็นห่วง คนที่ทำงานไม่ได้มีผมคนเดียว แต่มี ๒๐๐ คน ที่ได้ร่วมด้วย ออย่าลืมพวกเขาด้วยครับ” เขากล่าวทิ้งท้าย

วิเชียร ชิดวงษ์ : หัวหน้าเขตฯ ทุ่งใหญ่ ขอย้ายไปอีสาน

"ถ้าสุขภาพแย่มากดูแลไม่ได้"

นายวิเชียร ชิดวงษ์ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก จ.กาญจนบุรี แผลงที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช วันนี้ (๑๘ ธ.ค. ๒๕๖๒) ว่าได้ทำหนังสือขอย้ายออกจากพื้นที่ไปประจำในจังหวัดภาคอีสาน โดยยืนยันว่าไม่เกี่ยวข้องกับคดีล่าเสือดำที่เขาเป็นผู้นำการจับกุมนายเปรมชัย กรรณสูตและพวก ซึ่งล่าสุดศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาแล้วนายวิเชียรยืนยันว่าเขาไม่ได้รับแรงกดดันอะไรทั้งสิ้นในการทำคดีนี้ แต่ถึงแม้ว่าจะมีแรงกดดันจากทางใด กรมอุทยานฯ ก็ไม่เคยเกรงกลัว

"ไม่มีแรงกดดันอะไรทั้งสิ้น ส่วนหนึ่งคือสุขภาพไม่ค่อยดี ที่ทุ่งใหญ่ฯ การเดินทางค่อนข้างลำบาก และการรักษาตัวต้องออกจากพื้นที่ ในอนาคตอาจต้องมีการผ่าตัด จึงคิดเรื่องสุขภาพเป็นหลัก ถ้าสุขภาพแย่มากดูแลไม่ได้" นายวิเชียรกล่าวเขาเปิดเผยว่าปัญหาสุขภาพที่กล่าวถึงนั้น คือ โรคริดสีดวงทวารที่มีอาการกำเริบหนักกว่าหนึ่งปีแล้ว คาดว่ามีส่วนจากปัจจัยเรื่องการเดินทางเข้า-ออกพื้นที่รับผิดชอบนายวิเชียรยืนยันว่าการย้ายออกนอกพื้นที่ไม่เกี่ยวกับคดีจับกุมนายเปรมชัยนอกจากนี้ นายวิเชียรระบุว่ายังมีปัจจัยเรื่องครอบครัว เนื่องจากเขตรักษาพันธุ์ฯ ทุ่งใหญ่ฯ ห่างจากบ้านที่ครอบครัวอยู่ใน จ.อุบลราชธานี เกือบพันกิโลเมตร สามเดือนถึงจะได้กลับบ้านไปพบหน้าลูกชายครั้งหนึ่ง

"จะอยู่ในเมืองหรือในป่าก็ทำงานได้"

นายสมโภชน์ มณีรัตน์ โฆษกกรมอุทยานฯ ยืนยันเช่นกันว่ากรมอุทยานฯ ไม่ได้ถูกกดดันในการทำคดีล่าเสือดำ และเห็นว่าการย้ายครั้งนี้จะเป็นผลดีต่อนายวิเชียรที่จะสามารถดูแลเรื่องสุขภาพได้ ใกล้โรงพยาบาลและใกล้ครอบครัวที่ จ.อุบลราชธานี ทั้งนี้ นายสมโภชน์ปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลว่านายวิเชียรจะย้ายไปที่พื้นที่ใดหรือหน่วยงานใดของกรมอุทยานฯ" เชื่อได้ครับว่ายังไงเสียก็ต้องเข้าป่า...จะอยู่ในเมืองหรือในป่าก็ทำงานได้ทั้งหมด" โฆษกกรมอุทยานฯ กล่าว

ศาลอุทธรณ์ เห็นฟ้องศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกนายเปรมชัย ๑ ปี ไม่รอลงอาญา

- วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ที่ศาลอาญาคดี คดี Mesothelioma ทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๗ ศาลนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ คดีหมายเลขดำที่ ๑๐/๒๕๖๑ (คดีหมายเลขแดง อท. ที่๑๓/๒๕๖๒) ที่พนักงานอัยการสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค ๗ เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายเปรมชัย กรรณสูต เป็นจำเลยที่ ๑ และนายยงค์ โตดเครือ (คนขับรถ) จำเลยที่ ๒ ในความผิดฐานร่วมกันให้ ขอให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงาน เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๔๔ ประกอบมาตรา ๘๓ โดยก่อนหน้านี้นี้เมื่อวันที่ ๑๑ มิ.ย. ๒๕๖๒ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๗ ซึ่งเป็นศาลชั้นต้น มีคำพิพากษาให้จำคุกนายเปรมชัย จำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑ ปีโดยไม่รอลงการลงโทษ (ไม่รอลงอาญา) ส่วนนายยงค์ จำเลยที่ ๒ พิพากษายกฟ้องนายเปรมชัย จำเลยที่ ๑ ยื่นอุทธรณ์ ซึ่งได้รับการปล่อยชั่วคราวระหว่างอุทธรณ์ ด้วยหลักทรัพย์ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

สำหรับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบนั้น ศาลพิจารณาแล้วเห็นพ้องด้วยกับคำพิพากษาของศาลชั้นต้น อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑ ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืนภายหลังอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตฯ แล้ว นายเปรมชัยจำเลยที่ ๑ ยื่นคำร้องพร้อมหลักทรัพย์ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ขอลปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างฎีกา

**ถ้าเราได้ทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบ
โดยตรงไปตรงมา ชอบธรรมแล้ว
ผมมองว่าไม่มีสิ่งใดที่เราต้องกังวล หนักใจ
วันข้างหน้าจะมีอะไรใหม่ คงไม่มีใครตอบได้
...การดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้
เป็นเรื่องที่ไปกระทบกับผลประโยชน์ของบางคน
ถ้าเจ้าหน้าที่ที่ทอดทิ้ง ทอดใจ
ทรัพยากรป่าไม้
ก็คงจะเหลืออยู่ไม่เท่าไร...
พวกผมพร้อมเสมอที่จะทำหน้าที่ตรงนี้
อย่างเต็มความสามารถ**

- วิเชียร ชินวงษ์
หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก
เปิดใจถึงกรณีจับกุม "นายเปรมชัย ประธานบริหารอคาเดียนไทย"
ผู้ต้องหาคดีล่าสัตว์ในพื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวร | วันที่ 6 ก.พ. 61
WWW.KAPOOK.COM
ข้อมูลและภาพจาก ทีมงานดาวส่องประต. ช่าง ภูมิภาค ชิวไทย ภาพยนตร์

บทเรียนจากกิจกรรม

- คำถามหลังกิจกรรม**
๑. ท่านคิดว่าการทำงานของนายวิเชียร ชินวงษ์ สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมในข้อใด เพราะเหตุใด
  ๒. จากกรณีศึกษาที่ท่านคิดว่าทุกภาคส่วนจะมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่เช่นนายวิเชียร ชินวงษ์ให้ยืนหยัดในอุดมการณ์เช่นนี้ได้ด้วยวิธีใดบ้าง

- บทสรุปหลังได้คำตอบ**
๑. จากกิจกรรมนี้จะเห็นได้ว่านายวิเชียรเป็นแบบอย่างของข้าราชการที่ซื่อสัตย์ สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี รับผิดชอบต่อหน้าที่ เช่นที่ นายวิกรม กรมดิษฐ์ได้กล่าวชื่นชมว่า “ต้องขอยกย่องข้าราชการที่ทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์เที่ยงตรงที่ข้าราชการคนอื่น ๆ ควรเอาเป็นตัวอย่างเชื่อว่าสังคมและประเทศไทยจะไม่ล้มล้างหากมีข้าราชการแบบคุณวิเชียร ชินวงษ์” เขาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงและมีผลงานอย่างต่อเนื่องในการพิทักษ์รักษาป่าในหน้าที่รับผิดชอบมิว่าจะปฏิบัติราชการ ณ ที่แห่งใดที่โยกย้ายไป และอีกตัวอย่างหนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๖ ขณะปฏิบัติงานหัวหน้าเขต

รักษาพันธุ์สัตว์ ภูสีฐานได้บุกจับขบวนการค้าไม้พะยุงส่งนายทุนข้ามชาติ ซึ่งหนึ่งใน ขบวนการพยายามติดสินบนเจ้าหน้าที่ จึงซ่อนแผนรวบตัวสุดท้ายสามารถจับกุมได้ ยกแก๊งค์ ๕ ราย ของกลางไม้พะยุง ๒๘ ท่อนพฤติกรรมเช่นนี้แสดงถึง มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒ ชื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

๒. ในส่วนของมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๓ กล่าวตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ชอบธรรมนั้น จากรางวัลที่ได้รับนายวิเชียรได้รับรางวัลยกย่องพิเศษ (Special Commendation) เพื่อเชิดชูเกียรติความกล้าหาญการสร้างสรรค์นวัตกรรม และ ความมีจริยธรรมที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงตรงไม่เกรงกลัวอิทธิพลในคดีล่าเสือดำ จากโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติเป็นเครื่องพิสูจน์ถึงความกล้าในการ ตัดสินใจในการจะกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ความกล้านี้คือความกล้าในการปฏิบัติ หน้าที่ที่เสี่ยงภัยถึงชีวิตไม่ว่าจะเป็นการยิงปะทะเดือดกับกลุ่มชายฉกรรจ์ประมาณ ๑๐ คนที่กำลังเลื่อยไม้หวงห้ามในป่า การจับดาบตำรวจขณะส่งไม้พะยุงให้นาย หน้าที่ชายแดน จังหวัดมุกดาหารหนึ่งในทีมเฉพาะกิจยุทธการทวงคืนผืนป่าที่ถูกผู้มี อิทธิพลในท้องถิ่นรุกล้ำปลุกยงพารา จังหวัดกาญจนบุรี ถูกขัดขวาง-ขู่ฆ่า-ยิงปืนขู่ วิเชียรเชื่อมั่นในการทำงานที่ตรงไปตรงมา จะไม่มีการรับสินบนใด ๆ แม้ผู้ต้องสงสัยจะพยายามเสนอให้ ขณะที่ดำเนินการสอบสวนไม่ว่าคดีใดก็ตามทำหน้าที่ ได้อย่างเที่ยงตรง

๓. หน้าที่ของวิเชียรในส่วนที่จะได้รับการประสานงานให้อำนวยความสะดวกกับผู้ที่มา ในพื้นที่อุทยานนั้นวิเชียรไม่ยากใช้คำว่ามี VIP เขาเชื่อว่าทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน และแม้จะเห็นได้ชัดว่าหนึ่งในสมาชิกของกลุ่มนี้เป็นนักธุรกิจที่มีชื่อเสียง ร่ำรวย และมีอิทธิพลในประเทศไทย แต่ทีมหน่วยรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฯ ไม่ได้ทำการข่มขู่ และดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ข้อนี้ถือได้ว่าเขาได้ปฏิบัติตาม มาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๖ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

๔. การประพฤติปฏิบัติตนของนายวิเชียรตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๗ ดำรงตน เป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการนั้น จะพบได้ว่าเขาเป็นคน ที่ขยัน อดทน พุ่มเทชีวิตจิตใจให้กับการทำงานโดยมีรางวัลที่เขาได้รับเป็นเครื่อง ยืนยันถึงภาพลักษณ์ของการเป็นข้าราชการที่ดี มีภาพที่เขาขึ้นรถบัสฟรีรถยนต์อยู่ ซึ่งสภาพนี้หลายคนบอกว่าหากไม่สุด ๆ จริง ๆ หลับไม่ได้ หลังจากทีวิเชียร อดหลับ อดนอนมาสองวันสองคืนในการทำหน้าที่เฝ้าระวังรักษาป่า ภาพนี้ทำให้ผู้ที่ได้อ่านพบ เรื่องราวรู้สึกประทับใจในการเป็นข้าราชการที่เสียสละความสุขส่วนตัว อุทิศตนให้กับ งาน นอกจากนี้เขายังให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน เราจะเห็นภาพที่เขาแสดงให้เห็นถึง ความสำคัญของผู้ร่วมปฏิบัติงานทุกคนจากคำพูดที่ว่า “ผมดีใจภูมิใจที่ทุกท่าน

เป็นห่วง คนที่ทำงานไม่ได้มีผมคนเดียว แต่มี ๒๐๐ คน ที่ได้ร่วมด้วย อย่าลืมพวกเขาด้วยครับ”

๕. ทุกภาคส่วนจะมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ เช่น นายวิเชียร ชิดวงษ์ ให้ยืนหยัดในอุดมการณ์เช่นนี้ได้ด้วยวิธีการส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เขาไม่รู้สึกท้อถอยและโดดเดี่ยว ซึ่งคำว่าทุกภาคส่วนน่าจะครอบคลุมถึงทั้งระดับหน่วยงานและบุคคล นับตั้งแต่

- รัฐมนตรี
- ส่วนราชการต้นสังกัด
- องค์กรกลางบริหารงานบุคคล ก.พ.
- องค์กร มูลนิธิหรือสมาคมที่เกี่ยวข้อง
- สื่อมวลชน
- สังคม
- ผู้บังคับบัญชา
- เพื่อนข้าราชการ
- ครอบครัว

จากกิจกรรมนี้ จะเป็นกรณีตัวอย่างให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนที่ได้ให้กำลังใจนายวิเชียรนับตั้งแต่รัฐมนตรี กรมอุทยานฯ นักธุรกิจ โรงเรียน นักเรียน เพื่อนข้าราชการ สื่อมวลชน องค์กรต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไล่ลงมาถึง โรงเรียนที่ทำกิจกรรมรณรงค์ปลูกจิตสำนึกในการดูแลอนุรักษ์ป่าและธรรมชาติ ซึ่งได้จัดกิจกรรมการวาดภาพเกี่ยวกับป่าพร้อมกับให้นักเรียนเขียนข้อความให้กำลังใจ นายวิเชียร การร่วมมือกัน แสดงความชื่นชมยกย่องในพฤติกรรมที่สมควรเป็นแบบอย่างเช่นนี้เป็น การเสริมแรง ให้กำลังใจ และทำให้นายวิเชียรเป็น role model แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนอีกด้วย

เครื่องมือที่ ๙

เกมใบ้คำ : หลักยึดเดียวกัน

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้เน้นให้เห็นว่าทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี มีคุณธรรม และมีจริยธรรม ซึ่งผู้ที่นับถือศาสนาต่างก็ก็สามารถอยู่ร่วมกันและเกื้อกูลกันได้ กิจกรรมนี้สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๑ ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ระยะเวลา

๓๐ - ๕๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

บัตรคำ

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม ๑. นับว่าประเทศไทยของเราเปิดโอกาสให้มีการนับถือศาสนาตามความเชื่อและขนบธรรมเนียม ประเพณีดั้งเดิมของแต่ละชุมชนโดยไม่มีภารกิจที่ความเชื่อดังกล่าว ส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นคนดี ศาสนาหลักต่าง ๆ จะมีเรื่องของจริยธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งอาจมีฐานมาจากปรากฏการณ์เหนือความเป็นจริง (Supernatural Revelation) หรือการชี้นำ หรือการนำทางของศาสนา

๒. เราจะมีเกมการแข่งขัน “เกมใบ้คำ” เพื่อให้สมาชิกได้หาคำตอบร่วมกันว่าคำที่ให้เป็นคำสอนของศาสนาใด ในเรื่องอะไร

วิธีการทำกิจกรรม

๑. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็นกลุ่มละ ๑๐ ถึง ๑๒ คน แล้วอธิบายภารกิจของกลุ่มว่าจะต้องมีตัวแทนกลุ่มละ ๓ คน ไปใบ้คำที่กลุ่มได้รับมอบหมาย (จำนวนรวมทั้งหมด ๕ คำ) ให้สมาชิกคนอื่นในห้องทายให้ถูกมากที่สุด ในเวลาที่กำหนดให้หรือในเวลาที่น้อยที่สุด
๒. ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนกลุ่ม ๓ คน สามารถแสดงท่าทางอย่างไรก็ได้ แต่ในการใบ้คำให้เรียงลำดับ โดยคนที่ ๑ จะพูด/ใบ้คำเพื่อให้ผู้ฟังเดาความได้ ๑ พยางค์ โดยคำที่ใบ้ต้องไม่ใช่คำที่ได้รับมอบหมายให้สื่อสาร ตัวอย่าง เช่น คำที่ได้รับมอบหมายคือคำว่า “ไม่ประมาท” ผู้ใบ้คำคนที่ ๑ อาจพูดว่า รอบคอบ และผู้ใบ้คำคนที่ ๒ พูดคำว่า “ตาย” คนที่ ๓ อาจพูดคำว่า “ไม่มี” ทั้ง ๓ พยางค์นี้จะช่วยให้ผู้ทายเดาได้ว่า ไม่มีความรอบคอบ ทำให้ตาย และเดาความหมายของคำว่าคือ “ไม่ประมาท”
๓. วิทยากรผู้อำนวยกลุ่มจะแจกคำให้กลุ่มจับสลากคำ ๒ คำ เพื่อชักซ้อมและโค้ชผู้ที่ได้รับเลือกให้ไปทำการใบ้ ๒ คำ และเมื่อถึงเวลาไปใบ้คำต่อหน้ากลุ่มใหญ่ จะมีคำเพิ่มให้อีก ๓ คำที่ไม่ได้ซ้อมมาก่อน

๔. ให้แต่ละกลุ่มจับสลากว่ากลุ่มใดจะเป็นผู้ไ้เป็นกลุ่มแรกและกลุ่มต่อ ๆ ไป เมื่อถึงเวลาไ้คำ ให้สมาชิกกลุ่มทุกคนมายืนอยู่หน้าห้อง และให้ผู้ทำหน้าที่ไ้คำยืนอยู่ด้านหน้า สมาชิกทั้งหมดหันหน้าไปยังผู้เข้าอบรมคนอื่น ๆ (เป็นกำลังใจแต่ไม่ไ้ช่วย)
๕. กำหนดให้มีคนกลางทำหน้าที่จับเวลา และบันทึกผล ๑ คนโดยแต่ละกลุ่มมีเวลาไ้คำทั้ง ๕ คำ กลุ่มละ ๓ นาทีเท่า ๆ กัน
๖. ทำการแข่งขันจนครบทุกทีมกลุ่ม และมีการตัดสินผู้ชนะลำดับที่ ๑, ๒ และ ๓ โดยผู้ชนะไ้คำได้จำนวนมากที่สุด ในเวลานี้น้อยที่สุด

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. คำไ้ที่ได้รับ คือว่าง่ายหรือยาก
๒. คำของกลุ่มเรากับคำที่กลุ่มอื่น ๆ ไ้ มีความเหมือน คล้ายคลึงกันบ้างไหม เช่น คำว่าอะไร
๓. การสื่อสารเรื่องที่เป็นนามธรรมยากหรือง่าย
๔. ถ้าเราสามารถสื่อสารแนวคิดต่าง ๆ ที่เป็นหลักยึดหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมที่เรายึดถือให้คนอื่นเข้าใจได้ เราารู้สึกอย่างไรดีไหม คืออย่างไร
๕. คำที่เป็นหลักยึดทางคุณธรรม จริยธรรมที่มาไ้คำตรงกับคำสอนของศาสนาไหนบ้างไหม อย่างไร
๖. เราเห็นไหมว่าสิ่งที่เรายึดถือว่าเป็นคุณความดี คุณธรรม จริยธรรม เช่น เบญจศีล และเบญจธรรมนั้น ในศาสนาอื่น ก็มีคำสอนในลักษณะใกล้เคียงกัน

บทสรุปหลังคำตอบ

แม้ว่าเราจะนับถือศาสนาที่แตกต่างกันไป แต่คำสอนและความเชื่อของแต่ละศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรมจะมีความคล้ายคลึงกัน เช่น

- ศาสนาพุทธ มีเบญจศีล ข้อที่ ๑ ห้ามไม่ให้ฆ่าสัตว์
- ศาสนาคริสต์ ก็มีบทบัญญัติในบัญญัติ ๑๐ ประการ ห้ามการฆ่าคน
- ส่วนศาสนาอิสลาม ก็สอนให้มนุษย์มีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ต่อสรรพสัตว์ และต่อทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมด

นอกจากนี้ ศาสนาพุทธยังมีหลักเบญจธรรมประการหนึ่งที่สอนให้มีเมตตา กรุณา มีจาคะหรือการเกื้อหนุน การให้ทานโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ในขณะที่ศาสนาอิสลามก็มีจุดเน้นเรื่องการบริจาค ซะกาตเป็นการบริจาคทรัพย์หรือให้ทานแก่คนที่เหมาะสม ตามที่ศาสนากำหนด เช่น เด็กกำพร้า หรือคนที่ขัดสน เพื่อเป็นการขัดเกลาจิตใจให้สะอาด ลดความเห็นแก่ตัว และลดช่องว่างในสังคม ส่วนศาสนาคริสต์สอนให้มีความรัก หรือการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ให้มีความเมตตา กรุณา ให้อภัยซึ่งกันและกัน

และยินดีเมื่อผู้อื่นเป็นคนดี ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ทุกศาสนาสอนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมในใจ

(ข้อมูลจาก เรื่องหลักธรรมของศาสนาต่าง ๆ <https://112cb64232430.wordpress.com/2012/01/01หลักธรรมของศาสนาต่างๆ>)

สรุปว่าทั้ง ๓ ศาสนาหลัก มีความสอดคล้องกันคือ

๑. เน้นให้ทำความดีละเว้นความชั่ว
๒. แสดงความรัก ความเมตตาและเสียสละ
๓. เสียสละเพื่อเพื่อนมนุษย์
๔. พัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ขยันหมั่นเพียร
๕. อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน
๖. ถ้าเราเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีธรรมและหลักการของศาสนาต่าง ๆ หาดตัวร่วมที่เป็นความคล้ายคลึง รวมทั้ง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันก็จะช่วยให้เกิดพัฒนาการด้านจิตใจและคุณความดีมากยิ่งขึ้น
๗. สิ่งสำคัญคือการสื่อสาร สร้างความเข้าใจ และเรียนรู้จะอยู่ด้วยกัน และเกื้อกูลกัน

กลุ่มคำที่จะใช้ใบ้คำ ได้แก่

๑. ไม่ฆ่าสัตว์
๒. ไม่ลักทรัพย์
๓. ไม่พูดปด
๔. ไม่ประพฤติผิดในกาม
๕. ไม่ดื่มสุรา
๖. เมตตา กรุณา
๗. มีสัจจะ ซื่อสัตย์
๘. สัมมาอาชีวะ / ประกอบอาชีพสุจริต
๙. มีสติสัมปชัญญะ
๑๐. เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่
๑๑. แบ่งปัน
๑๒. รักสันติ ใฝ่สงบ
๑๓. รักเพื่อนมนุษย์
๑๔. พูดความจริง
๑๕. เคารพบิดา มารดา
๑๖. ไม่โลภของผู้อื่น
๑๗. ไม่นินทา ว่าร้ายผู้อื่น

๑๘. ไม่ฆ่าคน
๑๙. อดทนต่อกิเลส
๒๐. นินทา ว่าร้าย
๒๑. ไม่พูดเท็จ
๒๒. ไม่ทำชั่ว
๒๓. เสียสละเพื่อผู้อื่น
๒๔. ขยัน
๒๕. ไม่แย่งของผู้อื่น
๒๖. มีความอดทน ขันติ
(หรือคำอื่น ๆ ที่วิทยากรเห็นสมควร)

เครื่องมือที่ ๑๐

ภาพเหตุการณ์ (Scenario Based) เรื่อง ลูกน้องหายหมดฝ่าย

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้เน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาแนวคิดและเกิดทักษะเรื่องการสะท้อนสถานการณ์ หรือการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๕ และสนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒ ด้วยความตั้งใจทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

ระยะเวลาที่ใช้

๒๐ - ๔๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

เอกสารภาพเหตุการณ์ (Scenario Based) เรื่องลูกน้องหายหมดฝ่ายและกิจกรรมเรื่องนี้บนฐานข้อมูลทางดิจิทัลที่จัดเตรียมไว้ให้

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการหรือเทียบเท่าและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน

การเรีนนำก่อนทำกิจกรรม

หัวหน้างานหรือผู้บริหาร ส่วนหนึ่งจะไม่คุ้นเคยกับการสะท้อนสถานการณ์ หรือการให้ข้อมูลย้อนกลับ หรือการให้คำติชม (Feedback) ประกอบกับในการรับคำติชมหลาย ๆ ครั้งผู้รับข้อมูลก็จะเกิดกลไกป้องกันตัวเองด้วยการปฏิเสธ ไม่ยอมรับ หรือกล่าวโทษผู้อื่น หรือหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง หรือการถอยหนี ด้วยการหลีกเลี่ยงออกจากสถานการณ์ หรือจากตัวบุคคล ซึ่งเป็นกระบวนการทางจิตที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติและไม่เป็นผลดีต่อการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงาน

วิทยากรอาจจะถามถึงประสบการณ์ในการบริหารงานว่า “ท่านเคยคิดจะเลิกคบเพื่อนบางคนเพราะเขาเป็นคนพูดไม่เข้าหูคนใหม่” “ท่านเคยรู้สึกไม่สบายใจที่พูดอะไรไปแล้ว รู้สึกว่าอาจจะไปกระทบกับอารมณ์และความรู้สึกของผู้ฟังบ้างไหม”

ในช่วงนี้เราจะลองมาศึกษารูปแบบวิธีการสะท้อนสถานการณ์หรือการให้ข้อมูลย้อนกลับหรือให้ Feedback บนฐานซึ่งสะท้อนถึงความตั้งใจดีของผู้พูดและความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ที่เป็นปัญหาด้วยความมีคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงานของท่านเป็นหลัก

วิธีทำกิจกรรม

๑. เปิดข้อมูล Scenario Based เรื่อง ลูกน้องหายหมดฝ่าย ที่ท่านได้ประสานกับศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. เพื่อเตรียมไว้ให้ใช้ผ่านฐานข้อมูลทางดิจิทัล หรือ
๒. แจกเอกสารภาพเหตุการณ์ (Scenario Based) เรื่องลูกน้องหายหมดฝ่าย

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. ท่านคิดอย่างไรเกี่ยวกับคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง ๓ ตัวเลือก
๒. ท่านคิดว่าการเลือกตัวเลือกที่ ๓ จะช่วยให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวกได้ดีกว่าไหม

บทสรุปหลังได้คำตอบ ในการสะท้อนสถานการณ์ หรือการให้ Feedback หากผู้ให้ข้อมูลมีความตั้งใจจริงที่จะแก้ไขสถานการณ์ หรือต้องการให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพ มุ่งผลสัมฤทธิ์ แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีความเข้าใจและเห็นใจผู้ที่ประสบปัญหา หรือมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งใช้วิธีการสื่อสารที่ไม่ใช่การกล่าวโทษ หรือกล่าวหา แต่ใช้รูปแบบของการให้คำปรึกษาหารือ (Counseling) ด้วยการใช้ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษามีการใช้ทักษะด้านต่าง ๆ เป็นการพูดคุยอย่างมีเป้าหมาย มีขั้นตอนแก้ปัญหาในปัจจุบันผู้ให้คำปรึกษาไม่ได้มีคำตอบมาล่วงหน้า แต่มีการปรับรูปแบบวิธีการให้เข้ากับกรณีเรื่องราวที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับสถานการณ์ของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหาแทนเจ้าตัวแต่ช่วยให้เขาได้เกิดแนวคิด เลือกรูปแบบแก้ปัญหาด้วยตัวเอง หรือใช้ทักษะของการเป็นโค้ช (Coach) ที่เป็นการทำงานร่วมกัน โดยโค้ช (Coach) เป็นเพื่อนร่วมคิด ช่วยให้ผู้รับการโค้ช (Coachee) ตระหนักในตัวเอง ในปัญหาที่เกิดขึ้นและคิดถึงการเปลี่ยนแปลง ด้วยการนำสิ่งที่พูดคุยไปปฏิบัติต่อไป

เอกสารประกอบกิจกรรมภาพเหตุการณ์ (Scenario Based) เรื่อง ลูกน้องหายหมดฝ่าย

ภาพเหตุการณ์ (Scenario Based) เรื่อง ลูกน้องหายหมดฝ่าย

ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ (ผชช.) ในสำนักงานปลัดกระทรวงแห่งหนึ่งที่ลูกน้องรักใคร่และไว้วางใจ เนื่องจากท่านเป็นคนไม่ถือตัวเป็นกันเอง พูดคุยกับผู้ปฏิบัติงานทั่วไป เข้าถึงได้ง่าย ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ ช่วยให้ผู้ที่มาพูดคุยเกิดแนวคิดในการแก้ปัญหาที่ตนประสบอยู่ได้เป็นอย่างดี

เย็นวันหนึ่งเมื่อใกล้เวลาเลิกงาน มีเจ้าหน้าที่จากกลุ่มงานบริหารงานภูมิภาคจำนวนถึง ๔ คน เข้ามาคุยกับท่านว่าอยากขอย้ายออกจากกลุ่มงาน เมื่อถามถึงเหตุผลเจ้าหน้าที่ก็ตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า ผู้อำนวยการ (ผอ.) กลุ่มงานใช้อารมณ์และแสดงความเกรี้ยวกราดทุกครั้งทีลูกน้องทำงานไม่ได้ตั้งใจ โดยไม่สนใจว่าจะอยู่ที่ไหนหรืออยู่กับใคร ทำให้พวกตนรู้สึกท้อแท้และเบื่องาน ลูกน้องคนหนึ่งถูกตำหนิในที่ประชุมที่มีคนภายนอกมาร่วมประชุมด้วย ทำให้รู้สึกเสียหน้า และขาดความมั่นใจในตัวเอง นอกจากนี้ลูกน้องอีกคนก็บ่นว่า ผอ. ดุด่าโดยเขาไม่เข้าใจว่าทำอะไรผิด หรือ ผอ. ต้องการให้แก้ไขอย่างไร เช่น พูดว่า “คุณทำงานแย่มาก อย่างนี้นั้นจะเอาไปเสนอท่านปลัดได้ยังไง อยู่มาตั้งนานยังทำงานไม่เป็น ไปแก้มาใหม่ เบื่อจริง ๆ พวกคุณนี่” ระหว่างนั้นลูกน้องที่เข้ามาคุยเพื่อขอย้ายงานด้วยก็พูดต่อว่า “ผมก็โดนครับ ผอ. โยนแฟ้มใส่ผม แล้วบอกให้ทำงานให้ดีกว่านี้ ผมก็ไม่เข้าใจเลยว่า ที่ว่าไม่ดีนะ ไม่ดียังไง”

ท่านได้ยินยิตศัพทของ ผอ. กลุ่มงานบริหารงานภูมิภาคคนนี้นั้นมานานแล้ว และเห็นว่าคนทำงานในกลุ่มงานนี้มีการโยกย้ายบ่อยมาก ทำให้มีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนคนใหม่ ๆ เข้ามาอยู่ตลอดเวลา ท่านจึงคิดว่าจะพูดคุยกับ ผอ. คนนี้ เพื่อไม่ให้เรื่องลูกหลานใหญ่โตต่อไป ท่านเข้าใจดีว่างานของกลุ่มงานบริหารงานภูมิภาคเป็นงานหนักที่ต้องการความรวดเร็วและถูกต้อง ประกอบกับ ผอ. คนนี้อยู่ในตำแหน่งเดิมมาเกือบ ๑๐ ปี ยังไม่ได้เลื่อนตำแหน่ง หรือไม่ได้โยกย้ายไปทำงานที่อื่น เนื่องจาก ผอ. คนนี้ถูกมองว่าเป็นคน “ขวานผ่าซาก”

พูดจาไม่เกรงใจใคร จนหลาย ๆ ครั้งถูกมองว่า “พูดไม่เข้าหู” และใช้อารมณ์ในการพูด แม้เมื่ออยู่ในที่ประชุมที่มีผู้ใหญ่หรือมีบุคคลภายนอกเข้าร่วมประชุมด้วย

ท่านรู้ดีว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องยากแต่ไม่อยากให้ลูกถามใหญ่โตต่อไป จึงรับปากกับเจ้าหน้าที่ทั้ง ๔ คนที่เข้ามาคุยว่าจะหาทางแก้ปัญหาและเบื้องต้นท่านคิดว่าจะพูดคุยกับ ผอ. คนดังกล่าวก่อน

วันรุ่งขึ้นท่านเรียก ผอ. กลุ่มงานบริหารงานภูมิภาคมาพูดคุย ท่านจะพูดคุยอย่างไรจากตัวเลือกเหล่านี้

ก. บอกว่ามีลูกน้องในฝ่ายมาขอย้ายอีกแล้ว คุณบริหารอย่างไร ไม่ได้ใจคนเลย เอาแต่ดูค่าใช้อารมณ์ตลอด หว่าเขาทำงานไม่ได้เรื่อง พูดไม่รู้เรื่อง ผิดซ้ำซากอีกต่างหาก ผมก็รู้ว่าฝ่ายคุณ งานหนักงานเร่งตลอดแต่ถ้าคุณไม่ได้ใจลูกน้องอย่างนี้ใครจะอยากทำงานด้วย ผาคุณพิจารณาด้วยนะ ว่าทำยังไงถึงจะมัดใจให้ลูกน้องทำงานด้วยได้

ข. ชวนมาคุยกันวันนี้ก็อยากพูดเรื่องที่ผมได้ยินมาหน่อยนะ มีเสียงบ่นจากพวกลูกน้องคุณว่าคุณชอบด่าเขาต่อหน้าคนอื่น เขาเสียกำลังใจมากก็เลยอยากจะขอย้ายงาน คุณก็เบา ๆ ลงหน่อยแล้วกัน ตอนนี้งานเราก็กี่หลายด้าน กลุ่มงานอื่นเขาก็เร่งกันทำงานไม่ให้ตัวชีวิตมีปัญหา เราก็ต้องเข้าใจว่า ถ้าลูกน้องไม่มีขวัญกำลังใจ ไม่ทำงานหรือทำงานไม่เต็มที่ผลงานเขาก็ไม่ออก

ค. ชวนมาคุยกันวันนี้ก็อยากปรึกษาช่วยกันหาทางออกเรื่องที่ผมก็เป็นห่วงอยู่เรื่องหนึ่ง ไม่อยากให้ลูกถามเป็นความเข้าใจผิด แล้วอาจจะกระทบผลงานของเราไปนะ พอตีเมื่อวานน้อง ๆ เขามาคุยด้วย เพราะเขาไม่สบายใจและที่พอสรุปได้คือ เขาไม่สบายใจที่เวลาพูดคุยเรื่องงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือตามที่คุณอยากเห็น พอคุยกันแล้วก็จะเสียงดัง ฟังดูเหมือนดุด่า แล้วเขาก็ยังมองไม่เห็นจุดที่เขาจะปรับหรือทำให้ดีขึ้นได้ พวกเขาก็เลยเสียกำลังใจ อยากย้ายงาน เดี่ยวเราลองมานั่งคุยกันเพื่อหาวิธีแก้ไขกันดีไหม

เฉลย

๑. ถ้าเลือกตัวเลือก ก. ผอ. กลุ่มงานบริหารงานภูมิภาคคนนี้ก็จะมีรู้สึกเหมือนถูกกล่าวหาและคิดกลไกปกป้องตัวเอง (Defense Mechanism) ตามกระบวนการทางจิตที่เกิดขึ้นกับคนเราโดยอัตโนมัติ เช่น เมื่อเริ่มได้ยินคำกล่าวหา ก็จะเกิดการปฏิเสธว่าไม่จริง ไม่เคยทำอย่างนั้น หรือไม่ได้เป็นอย่างนั้น หรืออาจกล่าวโทษคนอื่น ซึ่งในกรณีนี้ก็จะเป็นการกล่าวโทษลูกน้องว่า “ก็ทำงานไม่ได้เรื่อง” “ไม่ละเอียด ไม่รอบคอบ” “ทำงานช้ามาก เอาแต่นั่งคุยกัน กลางวันก็ต้องออกไปกินข้าวข้างนอก กลับมาก็ไม่ตั้งใจทำงาน” เป็นต้น เมื่อผู้รับฟังการให้ Feedback หรือการสะท้อนสถานการณ์ในลักษณะนี้ก็จะเกิดกลไกป้องกันตัวเอง ไม่ฟังข้อมูลที่แท้จริงที่จะบอกเพื่อให้เจ้าตัวศึกษาทางแก้ไขต่อไป อาจเป็นการผลักให้ผู้รับข้อมูลตั้งการ์ดและไม่คิดต่อถึงแนวทางแก้ไขให้สถานการณ์ดีขึ้น

๒. ถ้าเลือกตัวเลือก ข. และท่านเริ่มต้นการสนทนาด้วยการอ้างถึงสิ่งที่คนอื่นพูดให้ได้ยิน ผู้รับฟังข้อมูลก็จะรู้สึกว่าเรื่องนี้อาจจะอยู่ในลักษณะของกรณีเรื่อง “น้ำผึ้งหยดเดียว” หรือ “เสียงกระซิบ” ซึ่งเริ่มจากเรื่องเล็ก ๆ เพียงเรื่องเดียว แต่เมื่อถูกขยายความต่อ ๆ กันไปก็จะกลายเป็นเรื่องที่มีมากกว่าความเป็นจริง และในการพูดคุยกับท่าน ผู้รับข้อมูลก็จะพยายามแก้ความเข้าใจผิดที่ตนเองคิดว่าได้ถูกขยายความให้ใหญ่โตเกินไป และไม่คิดถึงการแก้ไขปัญหาที่ควรเกิดขึ้น นอกจากนี้ ก็อาจทำให้ ผอ. คนดังกล่าว มองว่าลูกน้อง

ช่างฟ้อง ไม่ควรเอาเรื่องนี้มาพูดกับผู้อื่น ทำไม่ไม่มาคุยกับตนก่อน ซึ่งจะเป็นการผลักให้เกิดการกล่าวหาซึ่งกันและกัน และกลายเป็นอยู่คนละฝ่ายมากกว่าจะเป็นการร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา นอกจากนี้แล้ว การสนทนา นี้ยังเป็นการพูดฝ่ายเดียว และไม่ได้มีการรับฟังข้อมูลอีกด้านหนึ่ง รวมทั้งไม่มีการพูดคุยที่จะช่วยให้เจ้าของปัญหาเกิดแนวคิดในการแก้ปัญหาได้เลย

๓. ถ้าเลือกตัวเลือก ค. ท่านจะเริ่มต้นด้วยการบอกจุดประสงค์ของการพูดคุย ในลักษณะการชวนกันมาปรึกษาหารือ เพื่อให้เกิดแนวคิด หรือการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพที่ตึงระหว่างหัวหน้าและลูกน้อง ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานร่วมกันเป็นไปอย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างร่วมมือร่วมใจและหันหน้าเข้าหากันเมื่อมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้น เมื่อเริ่มสนทนาดังนี้แล้ว ท่านอาจต่อเนื่องการสนทนาด้วยการช่วยให้ ผอ.กลุ่มงานบริหารงานภูมิภาคคนนี้เปิดใจ รับฟัง และมีโอกาสพูดถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในแง่มุมมองของตนซึ่งเป็นการสนทนา พูดคุยสองทาง มีการให้และรับฟังข้อมูล และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สร้างความไว้วางใจภายใต้บรรยากาศของความเป็นกันเอง ช่วยให้มีความเปิดเผยได้มากขึ้น โดยท่านอาจพูดว่า

ผช. : “ผมก็ได้คุยให้ฟังว่าลูกน้องคุณคิดยังไง ที่นี่ยากให้คุณลองเล่าหน่อยว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร”

ซึ่ง ผอ. กลุ่มงานบริหารงานภูมิภาคคนดังกล่าวอาจพูดว่า “ดิฉันก็อาจจะเข้มไปหน่อย แต่พวกเขาก็ควรจะเข้าใจนะคะ ว่างานเราเยอะ ต้องประสานกับหลายคน หลายฝ่าย ต้องเร็ว และผิดพลาดไม่ได้”

ผช. : “ก็ถูกนะ งานประสานกับภูมิภาคเป็นงานใหญ่เร่งและต้องถูกต้อง ทำให้ครบตามตัวชี้วัด แต่ในทางปฏิบัติผมคิดว่า เราก็คงต้องคำนึงถึงอารมณ์ ความรู้สึกของคนทำงานด้วยละมั้ง ถ้าเขาต้องทำงานด้วยความไม่เข้าใจ มีความกังวลไม่สบายใจและกลัวผลงานไม่ดี ก็อาจไม่ได้ตามที่เราคาดหวังนะและบางทีลูกน้องก็จะกลัวไปเลย มีอะไรจะยังไม่กล้าเข้ามาคุย มาถาม พอทำงานก็อาจจะผิดอีก แล้วคุณก็จะต้องเจอปัญหานี้ต่อไปอีกด้วย ผมว่าถ้าเราลองมาช่วยกันดูว่าจะทำอย่างไรกับเรื่องนี้ได้บ้าง หรือใครต้องทำอะไรบ้าง จะดีกว่าไหม”

ผอ. : “ที่ท่านผู้เชี่ยวชาญพูดก็ถูกนะคะ ดิฉันเองก็อาจจะมุ่งงานอยากให้อำนาจลุล่วงไปได้ด้วยดี จนไม่ได้นึกถึงเรื่องนี้”

ผช. : “ผมตั้งใจที่ได้ยินอย่างนี้นะ เรื่องผลงานเป็นเรื่องสำคัญ แต่การครองใจคนและพยายามพูดคุยปรึกษาหารือกันเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาร่วมกันก็เป็นเรื่องสำคัญเหมือนกัน ผมไม่แน่ใจว่าถ้าคุณได้เปิดโอกาสหาเวลาพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ ไม่พูดต่อหน้าคนหมู่มาก แต่ใช้วิธีประชุมพูดคุยเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เฉพาะคนที่เกี่ยวข้องก็อาจจะดีกว่าไหม

อีกเรื่องหนึ่งคือถ้าคุณมีโอกาสนอเชิญให้เขาเข้าใจตั้งแต่ต้นตอนมอบงานว่า งานที่มอบให้ทำเกี่ยวกับอะไร คุณคาดหวังผลสำเร็จอะไรไว้ มีข้อมูลอะไรเกี่ยวข้องบ้าง แล้วท้ายที่สุดคุณอยากเห็นอะไร รวมทั้งถ้าคุณเปิดโอกาสให้เขาได้ซักถามในแต่ละข้อ แต่ละประเด็นที่เขาไม่เข้าใจก็อาจจะช่วยได้นะ หรือคุณคิดว่ายังไงดี”

ผอ. : “คะ ก็น่าจะดี ดิฉันคิดว่าจะต้องจดประเด็นที่จะพูดคุยให้ชัดเจนเป็นข้อ ๆ และพออธิบายแล้วก็ถามเขาว่าเขาเข้าใจไหม เข้าใจว่าอย่างไร มีอะไรไม่ชัดเจนไหมจะได้อธิบายตั้งแต่ต้น”

ผชช. : “ดีมากเลยครับ แล้วให้เขาจดประเด็นระหว่างฟังด้วยจะได้ไม่พลาด อีกอย่างเวลาที่เขาทำงานเราก็อาจจะเข้าไปถาม ไปคุยถึงความคืบหน้า ช่วยให้เขาทำงานได้ดีขึ้น ตรงตามทิศทางที่ต้องการมากขึ้น เหมือนคุณช่วยเป็นโค้ช (Coach) ให้เขาเดินให้ถูกทางเป็นระยะ อย่างนี้จะดีไหมครับ”

ผอ. : “ดีค่ะ เดี่ยวดิฉันจะลองดู ขอขอบคุณสำหรับคำแนะนำนะคะ”

ผชช. : “ผมดีใจที่คุณรับฟังและเปิดใจ พวกเราทุกคนรู้ว่าคุณและลูกน้องของคุณตั้งใจและเต็มที่กับการทำงาน บางทีการอธิบายสร้างความเข้าใจอย่างเบ็ดเสร็จบนพื้นฐานของความตั้งใจดีของเราที่จะช่วยให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพ ทักษะด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี หรือ Soft skills ก็จะช่วยได้อีกแรงหนึ่งนะ

ผมเชื่อว่าสิ่งที่คุณทำอยู่นี้มีฐานบนความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมุ่งอยากเห็นผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน สะท้อนถึงการมีจิตสำนึกที่ดีและรับผิดชอบต่อหน้าที่และผมก็สังเกตเห็นว่าคุณเป็นคนไม่เลือกปฏิบัติมีความเป็นธรรมเวลาทำอะไรคุณนึกถึงประโยชน์ของสาธารณะและส่วนรวมเป็นหลัก ไม่ใช่ประโยชน์ส่วนตัว ก็เหมือนกับที่เราระบุไว้ในมาตรฐานทางจริยธรรม ๗ ประการนั้นแหละ ถ้าคุณได้มีการสื่อสารที่เน้นความตั้งใจจริงพวกนี้ และแสดงให้เห็นว่าคุณมีความปรารถนาดีและตั้งใจที่จะให้ลูกน้องของคุณเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของงาน ไม่ใช่จะดูดำหรือใช้อารมณ์โดยไม่มีเหตุผลก็จะช่วยให้พวกเขามีความสบายใจไม่ตั้งการ์ดป้องกันตัวเองก็ได้ค่ะ”

ผอ. : “ขอบคุณท่าน ผชช. มากเลยนะคะ เดี่ยวดิฉันจะลองดู”

ผชช. : “ขอบคุณคุณที่รับฟังและช่วยกันหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นครับ”

จริยธรรมของผู้สะท้อนสถานการณ์ (Feedback)

ทักษะสำคัญจำเป็นประการหนึ่งของผู้บริหารคือการสะท้อนสถานการณ์หรือการให้ Feedback กับผู้ปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้สามารถสร้างผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดีและไม่เลือกปฏิบัติ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน กล้าตัดสินใจและทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ รวมทั้งมีการแสดงออกถึงการยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ประการ

ในทางปฏิบัติการสะท้อนสถานการณ์หรือการให้ Feedback มักเป็นเรื่องที่ดูน่ากลัว และถูกหลีกเลี่ยง ผู้สะท้อนสถานการณ์หรือคนให้ Feedback ส่วนใหญ่จะขาดทักษะ หรือใช้คำพูดที่เป็นการกล่าวหา หรือกล่าวโทษ หรือเป็นการพูดลอย ๆ โดยไม่มีข้อมูล ทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจ ปกป้องตัวเอง หรือรู้สึกต่อต้านแทนที่จะรับข้อมูลเพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุง เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ในเชิงบวก หรือเพื่อให้สัมพันธ์ภาพระหว่างกันดีขึ้น ดังนั้น ในการสะท้อนสถานการณ์หรือให้ Feedback หากผู้สะท้อนเริ่มต้นด้วยความตั้งใจดี และตั้งใจจริงที่จะช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้น โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ฟังให้มากที่สุด ไม่ใช่ใช้อารมณ์ส่วนตัวเข้า

มาปะปน เน้นในสิ่งที่ผู้รับข้อมูลสามารถนำไปปรับปรุงได้ ที่สำคัญที่สุดผู้สะท้อนสถานการณ์หรือผู้ให้ Feedback ต้องแสดงถึงความมีคุณธรรมและจริยธรรมของตนด้วยการ

๑. ไม่ใช่ภาษาที่ฟังดูเหมือนดุด่า หรือตำหนิ หรือพูดยกยอ โดยไม่มีข้อมูล หรือหลักฐาน เช่น

๑.๑ แทนที่จะพูดเพียงว่า “ดีมาก ๆ” ก็พูดด้วยข้อมูลรายละเอียดว่า “รายงานเรื่องผลผลิตของการฝึกอบรมครั้งนี้ชัดเจนว่ามีผู้ผ่านการทดสอบหลังการฝึกอบรมกี่คน มีการเปรียบเทียบคะแนนประกอบ และมีการระบุถึงแผนการปรับปรุงงานที่ผู้เข้ารับการอบรมจะนำไปทดลองปฏิบัติชัดเจนทำให้ติดตามได้”

๑.๒ แทนที่จะพูดว่า “คุณส่งรายงานช่วย ๆ อย่างนี้มาได้ยังไง” ก็ปรับให้เป็นการพูดอย่างมีอาชีพ เช่น “รายงานที่คุณส่งมา ไม่มีข้อมูลตัวเลขที่ได้จากการประเมินผลเลย และยังไม่ได้ระบุด้วยว่าตอนท้ายของการฝึกอบรม มีใครทำแผนการปรับปรุงงานในเรื่องอะไรบ้าง จะมีการติดตามเมื่อไร อย่างไร”

๒. ก่อนการสะท้อนสถานการณ์หรือให้ Feedback ควรมีการทบทวนตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ถูกต้อง ชัดเจนรวมทั้งพิจารณาถึงเหตุและผล และทางเลือกอื่น ๆ ให้มั่นใจเพื่อไม่ให้เป็นการกล่าวโทษหรือเป็นการเข้าข้างอย่างใดอย่างหนึ่ง

๓. ระมัดระวังไม่ให้เป็นเรื่องส่วนตัวหรือเป็นการกล่าวโทษตัวบุคคลตามข้อมูลเดิมที่เคยมี เช่น “นี่ก็แล้วว่าคุณต้องทำผิดซ้ำซากแบบเดิมอีกแล้ว”

๔. ไม่เป็นการพูดที่เกินความจริง หรือโจมตีบุคลิกที่เราไม่ชอบ เช่น “มาอีกแล้ว พูดอะไรใหม่ ๆ มั่งสิ พูดแต่ของเดิมซ้ำซาก ฟังไม่รู้เรื่อง”

๕. หากจังหวะในการพูดที่ไม่ทำให้ผู้รับ Feedback รู้สึกเสียหน้า ในกรณีที่เป็นการสะท้อนสถานการณ์ในมุขลับ เช่น ไม่ดุด่า ตำหนิหัวหน้าทีมต่อหน้าลูกน้อง หรือในที่ประชุม แต่ให้เป็นการคุยส่วนตัวภายใต้การสร้างบรรยากาศของความปรารถนาดี เป็นกันเองและร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา

๕. ตารางเครื่องมือหลักสูตรเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ตามมาตรฐานทางจริยธรรม : เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงาน
ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

เครื่องมือ	หน้า
๑. กรณีศึกษา เรื่อง ครบเครื่องเรื่องมุ่งผลสัมฤทธิ์	๑๘๕
๒. กรณีศึกษา เรื่อง ล้อกลปก	๑๘๑
๓. กิจกรรมจดหมายถึงนาย	๑๙๕
๔. ภาพเหตุการณ์ (Scenario) จะถูกว่าเลือกปฏิบัติไหม	๑๙๗
๕. กรณีศึกษา เรื่อง เงินทอนวัด	๒๐๑
๖. กิจกรรมเรียงร้อยถ้อยคำก่อร่างสร้างจริยธรรม	๒๑๑
๗. ภาพเหตุการณ์ (Scenario) หวังดีประสงค์ร้าย	๒๑๕
๘. กรณีศึกษา เรื่อง เหตุจากโจรปล้น	๒๑๙
๙. กรณีศึกษา เรื่อง ดาวเทียมเป็นเหตุ	๒๒๓
๑๐. กิจกรรมของชุมชนทรัพย์จริยธรรม	๒๒๗

เครื่องมือที่ ๑

กรณีศึกษา เรื่อง ครบเครื่องเรื่องมุ่งผลสัมฤทธิ์

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้เพื่อให้ข้าราชการมีความตระหนักในเรื่องความมุ่งมั่นที่จะอุทิศตนให้ปฏิบัติหน้าที่จนประสบผลสำเร็จในงานที่ได้รับมอบหมาย หรือบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพสูงโดยคำนึงถึงประโยชน์ ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรของรัฐ สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

๑. แจกกระดาษ ขนาด A๔ พับครึ่ง
๒. เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรม ๗ ข้อ และวินัยมาตราต่าง ๆ
๓. Flipchart

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

การเรีร่นำก่อนทำกิจกรรม

วิทยากรพูดคุยผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า กิจกรรมต่อไปนี้จะให้ท่านช่วยกันวิเคราะห์พฤติกรรมต่าง ๆ ของกรณีศึกษารวม ๕ กรณี โดยจะแบ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น ๕ กลุ่ม และประจำ ๕ สถานี แต่จะมีเวลาให้สถานีละ ๒ - ๓ นาทีเท่านั้น ต้องเปลี่ยนไปทำสถานีอื่นด้วยจนครบทุกสถานี เพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัว (Alert) สนุกสนานและสามารถรักษาเวลาได้ดี กรณีศึกษาต่าง ๆ ประมวลมาจากเรื่องจริงที่เคยเกิดขึ้นหลายเรื่อง ขอให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมวิเคราะห์ออกมาว่าแต่ละกรณีผิดมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ ข้อใด หรือเป็นพฤติกรรมที่ผิดวินัยด้วยหรือไม่ มาตราใด

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรเตรียมนำกรณีศึกษา ทั้ง ๕ กรณี ติด Flipchart ที่วางไว้ต่าง ๆ กันรอบห้อง *กรณีศึกษา ๕ กรณี* ให้วิทยากรพรีนท้อออกมาให้อยู่ภายในกระดาษ A๔
- กรณีที่ ๑** นายเคน คมสัน หม่อมหล่อมาดเข้ม เจ้าหน้าที่ธุรการ ทำหน้าที่อยู่ที่เคาเตอร์ประชาสัมพันธ์ มักมาทำงานสายเป็นประจำ ทำให้ประชาชนที่มารอรับบริการต้องรอนาน โดยก่อนหน้านี้ผู้อำนวยการ (ผอ.) ได้เรียกประชุมผู้ใต้บังคับบัญชาทำความเข้าใจ เน้นย้ำ เข้มงวดในเรื่องนี้มาแล้ว และนายเคนก็เคยถูกเรียกมากำชับหลายครั้ง จนกระทั่งวันหนึ่งนายเคนถูกประชาชนร้องเรียน

คำถาม การกระทำของนายเคน ผิดมาตรฐานจริยธรรมในเรื่องใด หรือผิดวินัยหรือไม่ อย่างไร

กรณีที่ ๒ นายลอย ได้ขอร้องนายห้อยเพื่อนร่วมงาน ให้อยู่เวรดูแลสำนักงานแทนตน เพราะลูกป่วยหนักต้องไปเฝ้าดูอาการลูกที่โรงพยาบาล ซึ่งนายห้อยก็รับปากและได้ไปอยู่เวรแทน แต่นายห้อยติดเกมส์มาก เล่นเกมส์จนไม่ได้ออกไป

เดินตรวจเวรยาม และเล่นจندقีตื้น โดยไม่รู้ว่าในห้องที่ใช้สำหรับฝึกอบรม คอมพิวเตอร์มีโจรมารัดแงะ และขโมยคอมพิวเตอร์ไปทั้งห้อง จำนวน ๑๗ เครื่อง

คำถาม พฤติการณ์ของนายห้อย มีความผิดมาตรฐานทางจริยธรรม หรือผิดวินัย หรือไม่ อย่างไร

กรณี ๓ นายโก้เก๋ หนุ่มหล่อ เพิ่งสอบบรรจุเข้ารับราชการได้ในตำแหน่งวิศวกรโยธา ระดับปฏิบัติการ เมื่อเข้ามาทำงานก็เป็นขวัญใจของสาว ๆ ทั้งกรม นายโก้เก๋ เพิ่งเข้ารับราชการเงินเดือนน้อยแต่อยากมีรถ มีบ้าน จึงทำอาชีพเสริมเป็นตัวแทนขายประกันชีวิตของบริษัทแห่งหนึ่ง โดยอาศัยความหล่อของตัวเองขายประกันให้กับสาว ๆ ในช่วงเวลาพักกลางวันและหลังเลิกงาน

คำถาม ท่านคิดว่า...การกระทำของนายโก้เก๋ ผิดมาตรฐานทางจริยธรรม หรือผิดวินัย หรือไม่อย่างไร เพราะเหตุใด

กรณี ๔ น.ส.นิทรา สุขสบาย เป็นผู้ช่วยพยาบาลที่โรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง เธอมาจากต่างจังหวัดและอยู่บ้านคนเดียว วันหนึ่งขณะกำลังเดินทางไปทำงานโดยนั่งรถประจำทาง เธอถูกวัยรุ่นที่ทะเลาะชกต่อยกันบนรถกระแทกจนตกลงจากรถ ทำให้ได้รับบาดเจ็บสาหัส และสลบอยู่หลายวันที่โรงพยาบาลอีกแห่งหนึ่ง ทำให้ไม่สามารถแจ้งเหตุไปยังที่ทำงานได้ หัวหน้างานพยายามติดตามตัว แต่ก็ไม่พบที่ทำงานก็ต้องหาคนอยู่เวรแทนกันจำละหวั่น ต่อมาเพื่อนสนิทของ น.ส. นิทรา พยายามสอบถามไปที่สถานีตำรวจบ้าง ทางโรงพยาบาลต่าง ๆ บ้าง จนกระทั่งพบว่า น.ส. นิทรา นอนไม่ได้สติอยู่ในห้องไอซียูที่โรงพยาบาลอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุให้ขาดงานไปเดือนเศษ

คำถาม ท่านคิดว่า การที่ น.ส. นิทรา ไม่ได้มาทำงานนานนับเดือน มีความผิดมาตรฐานทางจริยธรรม หรือผิดวินัย หรือไม่ อย่างไร

กรณี ๕ นายเมฆ ได้รับคำสั่งจากอธิบดีให้มาอยู่เวรเพื่อรักษาความปลอดภัย และดูแลความเรียบร้อยของสำนักงานในวันเสาร์ถึงวันอาทิตย์ ในคืนวันเสาร์เวลาประมาณเที่ยงคืน นายเมฆรู้สึกหิว จึงขับขีรถจักรยานยนต์เข้าไปทานข้าวต้มที่ตลาดโต้รุ่งในเมือง บังเอิญเจอเพื่อนเก่าที่ไม่ได้เจอกันนาน จึงนั่งคุยอย่างสนุกสนานเกี่ยวกับเรื่องราวเมื่อครั้งยังเด็ก ๆ นายเมฆใช้เวลาอยู่ที่ตลาดโต้รุ่งประมาณ ๒ ชั่วโมงจึงกลับไปทำงาน เมื่อกลับไปถึงปรากฏว่าไฟกำลังไหม้สำนักงานที่นายเมฆมาอยู่เวรรักษาความปลอดภัย ทำให้ได้รับความเสียหายไปครึ่งหลัง

คำถาม ท่านคิดว่า การที่นายเมฆละทิ้งสำนักงานไป ๒ ชั่วโมง แล้วเกิดไฟไหม้ สำนักงานนั้น นายเมฆ มีความผิดมาตรฐานทางจริยธรรม หรือผิดวินัย หรือไม่ อย่างไร

๒. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น ๕ กลุ่ม โดยนับ ๑ - ๕ ทั้งห้อง แล้วให้คนที่นับ หมายเลข ๑ อยู่กลุ่มที่ ๑ คนที่นับ หมายเลข ๒ อยู่กลุ่มที่ ๒ นับหมายเลข ๓ อยู่กลุ่มที่ ๓ นับหมายเลข ๔ อยู่กลุ่มที่ ๔ นับหมายเลข ๕ อยู่กลุ่มที่ ๕

๓. วิทยากรอธิบายงานกลุ่มว่า

- ให้แต่ละกลุ่มเข้าประจำสถานีตามหมายเลขกลุ่ม จะให้เวลาอ่าน พิจารณา และเขียนตอบคำถามให้เสร็จในกระดาษ A๔ พับครึ่ง ที่แจกให้ภายในเวลา ๓ นาที
- เมื่อครบ ๓ นาที วิทยากรจะกดกริ่งให้สัญญาณหมดเวลา และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ย้ายไปยังสถานีที่อยู่ถัดไป จนครบทุกสถานี เช่น กลุ่ม ๑ ย้ายจากสถานีที่ ๑ ไป สถานีที่ ๒.....กลุ่ม ๕ ย้ายไปสถานีที่ ๑ จะครบรอบวงเหมือนเดิม โดยที่ ทุก ๆ กลุ่ม จะพิจารณากรณีศึกษาต่าง ๆ ได้ทุกกรณี
- เมื่อครบทุกสถานีแล้ว ให้แต่ละกลุ่มเลือกผู้แทนที่จะนำเสนอคำตอบของกลุ่มแล้ว ทุกกลุ่มกลับมาที่นั่งเดิม

๔. วิทยากรจะจับสลากเลือกกลุ่มที่จะตอบคำถามข้อ ๑ เมื่อผู้แทนกลุ่มที่ถูกจับสลาก ขึ้นมาตอบคำถามแล้ว ให้กลุ่มอื่นแสดงความคิดเห็นว่า เห็นด้วย หรือเห็น ต่างอย่างไร หลังจากนั้นวิทยากรเฉลยและอธิบายเพิ่มเติม ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จน ครบ ๕ กลุ่ม

เฉลยกรณีศึกษา

กรณีที่ ๑ การกระทำของนายเคน ผิดมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๕ ไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ของงาน เพราะการที่มาทำงานสายทำให้งานบริการประชาชน ซึ่งเป็นงานหลักของตน เกิดความบกพร่อง จนถูกประชาชนร้องเรียน ทั้ง ๆ ที่ ผอ. ก็เคยกำชับแล้ว จึงเป็น การไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน นอกจากนั้น พฤติกรรมยังเป็นการไม่อุทิศเวลาให้กับงาน เป็นการกระทำผิดวินัยมาตรา ๘๒ (๕) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ที่บัญญัติว่า “ข้าราชการต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้ง หน้าที่ราชการมิได้” ด้วย

กรณีที่ ๒ พฤติการณ์ของนายห้อย เป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๕ เพราะไม่ใส่ใจในงานที่ได้รับปากเพื่อนมา ถือเป็น การไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และยังผิดวินัย ในเรื่องทอดทิ้งหน้าที่ราชการ คือ แม้นายห้อยไม่ได้ไปเที่ยวที่ไหน ยังนั่งอยู่ในที่ทำงาน แต่ไม่ทำงาน ไม่เดินตรวจสถานที่ กลับนั่งเล่นเกมสจอนคอมพิวเตอร์ ลูกขโมย เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานอย่างร้ายแรง จึงผิดวินัยร้ายแรงตามมาตรา

๘๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่บัญญัติว่า “ข้าราชการต้องไม่ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง”

กรณีที่ ๓ การกระทำของนายโก้ ไม่ผิดมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๕ และไม่ผิดวินัยแต่อย่างใด เพราะการเป็นตัวแทนขายประกันชีวิตของนายโก้ ซึ่งขายประกันให้กับสาว ๆ จะกระทำในช่วงเวลาพักกลางวันและหลังเลิกงาน ไม่ได้ใช้เวลาราชการไปขายประกัน ทั้งไม่ปรากฏว่างานที่นายโก้ รับผิดชอบอยู่เกิดความเสียหายจากการขายประกันนี้ เช่นเมื่อนายโก้ ได้รับมอบหมายงานใดมา ก็ทำเสร็จตามเวลา และผลงานไม่ค่อยผิดพลาดเมื่อหัวหน้าสั่งให้ไปประสานงานกับกลุ่มงานอื่น ก็สามารถติดต่อประสานได้ดี พฤติการณ์ของนายโก้ จึงไม่เข้าข่ายไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

กรณีที่ ๔ การที่ น.ส.นิทรา ไม่ไปปฏิบัติงานโดยทางโรงพยาบาลรัฐซึ่งเป็นต้นสังกัด ไม่ทราบสาเหตุ ถือเป็นกรณีไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานได้ และเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการ ซึ่งกรณีนี้เกินกว่า ๑๕ วัน อันอาจถูกไล่ออกจากราชการได้หากไม่มีเหตุผลอันสมควร แต่สำหรับกรณีของ น.ส.นิทรา ถือว่ามีเหตุอันสมควร เพราะประสบอุบัติเหตุร้ายแรงนอนไม่รู้สีกตัวอยู่ที่โรงพยาบาล ไม่สามารถติดต่อใครได้ จนกระทั่งเพื่อนสนิทไปพบว่านอนไม่ได้สติอยู่ในห้องไอซียู ดังนั้น กรณีนี้จึงไม่ผิดมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๕ เพราะเป็นเหตุสุดวิสัย ไม่มีเจตนาที่จะไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และไม่ผิดวินัยเนื่องจากถือว่ามีเหตุผลอันสมควร ตามมาตรา ๘๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่บัญญัติว่า ข้าราชการต้องไม่ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

กรณีที่ ๕ การที่นายเมฆ ทิ้งการอยู่เวรเพื่อรักษาความปลอดภัยและดูแลความเรียบร้อยของสำนักงานไปทานข้าวต้มที่ตลาดโต้รุ่งในเมือง และเกิดเหตุไฟไหม้สำนักงาน ถือเป็นกรณีไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน เพราะนายเมฆควรต้องเตรียมตัวให้พร้อมในเรื่องเสบียงอาหารที่ต้องนำติดตัวมาที่ทำงาน ไม่ควรออกจากสำนักงานที่ตนเองต้องดูแลรักษาความปลอดภัย และยิ่งผิดวินัยอย่างร้ายแรงในเรื่องละทิ้งหน้าที่รักษาความปลอดภัยของสำนักงาน จนเกิดไฟไหม้สำนักงาน ถือเป็นความเสียหายอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่บัญญัติว่า “ข้าราชการต้องไม่ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง”

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

1. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้
2. ท่านเคยประสบกับเพื่อนร่วมงานในลักษณะเช่นนี้ บ้างหรือไม่ ข้อใดบ้าง
3. ท่านจะมีวิธีแก้ไข หรือพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานของท่านที่มีพฤติกรรมตามข้อต่าง ๆ อย่างไม่

บทสรุปหลังได้คำตอบ

จากกิจกรรมนี้ ทำให้เราได้ทราบว่า การกระทำในลักษณะใดบ้างที่จะเป็น หรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และการกระทำเหล่านั้น อาจมีความผิดทางวินัยได้ด้วย ซึ่งอาจเป็นวินัยไม่ร้ายแรง หรือเป็นวินัยร้ายแรงได้ ดังเช่น

- กรณีที่ ๑ การมาทำงานสายเป็นประจำ ถือเป็นการไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และผิดวินัยไม่ร้ายแรงฐานไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ
- กรณีที่ 2 ไม่ใส่ใจงาน นั่งเล่นเกมส์ จนมีคนขโมยคอมพิวเตอร์ไปหมดสำนักงาน ถือเป็นการไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทอดทิ้งหน้าที่ราชการ จนเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง
- กรณีที่ 3 ขาดประจักษ์ชีวิตนอกเวลางาน และไม่กระทบกับผลงาน เพราะทำงานแล้วเสร็จ การกระทำลักษณะนี้ ไม่เข้าข่ายไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานและไม่ผิดวินัยแต่อย่างใด
- กรณีที่ 4 การที่ประสบอุบัติเหตุร้ายแรงนอนไม่รู้สีกตัวอยู่ที่โรงพยาบาล ไม่สามารถติดต่อใครได้ ทำให้ขาดราชการนานนับเดือนเช่นนี้ เป็นเหตุสุดวิสัย ไม่มีเจตนาที่จะไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และไม่ผิดวินัยเนื่องจากถือว่ามิเหตุผลอันสมควร
- กรณีที่ 5 การที่ละทิ้งหน้าที่รักษาความปลอดภัยของสำนักงาน จนเกิดไฟไหม้สำนักงาน ถือเป็นการไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง

หากข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความตระหนัก และมีความมุ่งมั่นปฏิบัติ ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ได้แล้วไซ้ พฤติการณ์ ก็จะไม่รุนแรงถึงขั้นกระทำผิดวินัยอย่างแน่นอน

เครื่องมือที่ ๒

ประเด็นสำคัญ

กรณีศึกษา เรื่อง ล็อกสเปก

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหลักวิชา ตามหลักการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย กติกา ซึ่งหากพบสิ่งผิดปกติ ความไม่ถูกต้องที่ไม่เป็นไปหลักวิชา ตามหลักการ ตามกฎหมาย กติกา ก็พึงกล้าแย้ง กล้าคัดค้าน กล้าแจ้ง กล้าร้องเรียน แม้ผู้กระทำผิดจะเป็นเพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานตน โดยไม่หวั่นเกรงกับอิทธิพลใด ๆ อันสอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- เอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “ล็อกสเปก” (* หมายเหตุ)
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำเป็น PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษา แทนการจัดทำเป็นเอกสารแจก
- เอกสารวินัยมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

วิทยากรพูดคุยผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า กิจกรรมต่อไปนี้มีเค้าโครงมาจากเรื่องจริงที่เคยเกิดขึ้นเป็นประจำ จึงขอให้ท่านช่วยกันวิเคราะห์ โดยแยกแยะพฤติกรรมออกมา พร้อมทั้งสังเคราะห์และประเมินว่า พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏนั้น ผิดมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ ข้อใด หรือเป็น พฤติกรรมที่ผิดวินัยด้วยหรือไม่ มาตราใด

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็น ๕ กลุ่ม ๆ ละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. วิทยากรแจกกรณีศึกษา เรื่อง “ล็อกสเปก”
๓. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่าพฤติกรรมใดของนายไพบูลย์ และนายวิรัช จะเป็นหรือไม่ เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไรและจะมีความผิดถึงวินัยด้วยหรือไม่ ถ้าผิด จะผิดมาตราใด
๔. หากท่านเป็นรองอธิบดี ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของ นายวิรัช จะดำเนินการอย่างไร
๕. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที
๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

* หมายเหตุ

(๑) วิทยากรจัดเตรียมเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “ล๊อคสเปก” เพื่อแจกผู้เข้าร่วมกิจกรรม

นายวิรัช ประธานคณะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง เป็นเพื่อนรักกับเสี้ยมั่ง และได้เป็นหุ้นส่วนอย่างลับ ๆ ในบริษัทขายแอร์ของเสี้ยมั่งวันหนึ่งเสี้ยมั่งได้มาหานายวิรัชถึงที่ทำงาน เพราะทราบว่าที่ทำงานนายวิรัชกำลังจะจัดซื้อแอร์ ๓๐๐ เครื่อง เสี้ยมั่งขอให้นายวิรัชหาทางให้หน่วยงานของนายวิรัชซื้อแอร์จากบริษัทของเสี้ยมั่งให้ได้ นายวิรัชจึงได้วางแผนและออกกฎเกณฑ์รายละเอียด ในการจัดซื้อครุภัณฑ์เป็นการเฉพาะเจาะจงที่เอื้อต่อบริษัทที่เขาและเสี้ยมั่งเป็นหุ้นส่วนกันอยู่ นายไพบุลย์ ผู้ได้บังคับบัญชาของนายวิรัช และเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างอยู่ด้วยได้ตรวจพบความผิดปกตินี้เข้า จึงต้องการที่จะรักษาผลประโยชน์ของทางราชการไว้ ดังนั้น เมื่อถึงวันนัดประชุม ในที่ประชุมซึ่งรองอธิบดีเป็นประธานการประชุม นายไพบุลย์จึงตัดสินใจแย้งเรื่องนี้ในที่ประชุมว่า ดูรายละเอียดแล้วเหมือนกับจะล๊อคสเปกให้กับบริษัทใดบริษัทหนึ่ง ซึ่งก็คือบริษัทของเสี้ยมั่ง ทำให้ทุกคนในที่ประชุมได้ทบทวนรายละเอียดกันอีกครั้ง และเห็นพ้องต้องกันกับที่นายไพบุลย์แย้งในที่ประชุม รองอธิบดีจึงให้นายวิรัช ไปแก้ไขและนำมาเสนอใหม่

(๒) วิทยากรอาจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำไปประยุกต์ทำเป็นบทบาทสมมติ หรือบทบาทสมมุติ (Role Play) ได้ หากมีเวลาซักซ้อม

(๓) วิทยากรสามารถประสานกับศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมขอใช้วิดีโอเรื่อง “กล้าแย้งในเรื่องที่ไม่ถูกต้อง” เป็นทางเลือกประกอบการบรรยายได้

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้
๒. ท่านเคยประสบกับเพื่อนร่วมงานในลักษณะเช่นนี้ บ้างหรือไม่ อย่างไร
๓. ท่านจะสนับสนุนเพื่อนร่วมงานของท่านที่มีพฤติกรรมตามข้อ ๓ นี้ อย่างไร

บทสรุปหลังได้คำตอบ

กรณีของนายไพบุลย์ ที่มีความคิดเห็นคัดค้านผู้บังคับบัญชาในที่ประชุมโดยยึดมั่นในหลักการและความถูกต้องเป็นสำคัญ ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ซึ่งนายไพบุลย์ นอกจากกล้าแย้งแล้ว ในทางปฏิบัติควรจัดทำบันทึกคำคัดค้านของตนไว้ในรายงานการประชุม หรือในเรื่องนั้นแล้วแต่กรณี เพื่อให้สามารถเป็นหลักฐานป้องกันการมีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำดังกล่าว นอกจากนั้น นายไพบุลย์ยังได้ตรวจพบว่าหลักเกณฑ์การจัดซื้อครุภัณฑ์ที่กำหนดนั้นอาจมีการ “ล๊อคสเปก” โดยไม่ทราบมาก่อนว่าบริษัทที่มายื่นเป็นบริษัทที่นายวิรัช ผู้บังคับบัญชามีส่วนได้เสีย แสดงถึงการเป็นผู้มีความละเอียด รอบคอบมีความรับผิดชอบและใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจอย่างตรงไปตรงมาตามข้อมูลหลักฐานที่ปรากฏ

ส่วนนายวิรัช นอกจากเป็นผู้ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด ๆ แล้ว พฤติการณ์ยังเป็นการกระทำผิดวินัยอีกด้วย เนื่องจากตนเองมีหน้าที่โดยเป็นประธาน

คณะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ในหน่วยงานราชการ และปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์ที่มีควรได้ โดยเจตนาทุจริต กล่าวคือวางแผนและออกกฎเกณฑ์การจัดซื้อครุภัณฑ์เพื่อผลประโยชน์ของบริษัทที่เขาเป็นหุ้นส่วนอย่างลับ ๆ จึงเป็นการกระทำผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๘๕ (๑) ความว่า ข้าราชการผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

จากกิจกรรมนี้ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพึงตระหนักว่า ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องชอบธรรม ไม่ทำผิดระเบียบหรือกฎหมาย แม้ผู้บังคับบัญชาจะให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ก็กล้าที่จะแย้งหรือคัดค้านตามกระบวนการ ไม่ประนีประนอมกับความเลว ไม่หวั่นเกรงต่อการข่มขู่หรืออิทธิพลใด ๆ มีความอดทนหรือยับยั้งชั่งใจต่อผลประโยชน์ที่เข้ายวนโดยคำนึงถึงเกียรติและศักดิ์ศรีของข้าราชการ จึงจะเป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๓ คือ “กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม”

เครื่องมือที่ ๓

กิจกรรม จดหมายถึงนาย

ประเด็นสำคัญ

เพื่อเน้นถึงความสำคัญของผู้บริหารหน่วยงานในฐานะที่เป็นแบบอย่างที่ดีที่ต้องรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ และต้องมีการแสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี รับผิดชอบต่อหน้าที่ และกล้าตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งเป็นภาพลักษณ์ของทางราชการ สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม และข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ระยะเวลา

๑๕ - ๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

เอกสารจดหมายถึงนาย

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

การเตรียมนำก่อนเข้าสู่กิจกรรม ในช่วงนี้จะมีจดหมายน้อยที่ไม่ได้ลงนามมาให้ท่านผู้บริหรได้ลองพิจารณา สมมุติเหตุการณ์ว่า เข้าวันหนึ่งเลขาฯ ของท่านนำจดหมายฉบับนี้มาส่งให้และบอกว่า ไม่รู้ใครเอามาวางไว้บนโต๊ะก็เลยอยากให้ท่านลองอ่านดู

วิธีการทำกิจกรรม

1. ปล่อยให้เวลาผู้บริหารอ่านจดหมายประมาณ ๕ นาที
2. ขอให้ผู้บริหารพูดคุยในลักษณะ Buzz Group ๒ - ๓ คน ตามประเด็นการอภิปรายที่กำหนดให้
3. วิทยากรขอให้ผู้บริหารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในที่ประชุมใหญ่

บทสรุปในภาพรวม

คำถามหลังกิจกรรม

1. ท่านคิดว่าเหตุการณ์ตามจดหมายนี้มีโอกาสเกิดขึ้นในการทำงานมากน้อยเพียงใด และท่านได้แก้หรือป้องกันปัญหาอย่างไร
2. มีวิธีการที่นุ่มนวล หรือมีทางเลือกในเรื่องนี้อย่างไรบ้าง

บทสรุปหลังได้คำตอบ

ผู้บริหารของหน่วยงานจะต้องเผชิญกับการตัดสินใจที่ยากลำบาก และในบางครั้งเป็นเรื่องของความเสียหายที่อาจถูกกล่าวหาได้ อย่างไรก็ตามผู้บริหารหน่วยงานจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นตัวแทนภาพลักษณ์ของหน่วยงาน (ตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๗) ซึ่งทั้งคนภายนอกและผู้ใต้บังคับบัญชาจะมองท่านเป็นต้นแบบในการบริหารงาน ท่านต้องแสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ (ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒) รวมทั้งต้องแสดงให้เห็นถึงความกล้าตัดสินใจ กระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม (ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๓) แสดงออกถึงปฏิบัติงานตามหลักวิชาหลักการและจรรยาบรรณ โดยไม่ประนีประนอมกับคนเลว ไม่หวั่นเกรงต่อการข่มขู่หรืออิทธิพลใด ๆ ใช้ดุลพินิจอย่างมี

เหตุมีผลในการตัดสินใจ กระทำหรือไม่กระทำด้วยความสุจริตเพื่อประโยชน์
ของส่วนรวมหรือประชาชนเป็นสำคัญ

จดหมายถึงนาย

นายครับ ผมคิดอยู่หลายตลบว่า จะเขียนจดหมายถึงนายแบบลงชื่อด้วยดีไหม แต่ผม
ก็ไม่มั่นใจครับ เพราะผมยังมีพ่อแม่ต้องสงเสียด และมีลูกเมียต้องเลี้ยง ถ้าผมตงานหรือถูกย้ายไปอยู่ต่างจังหวัด
ไกล ๆ ครอบครัวก็จะลำบากแต่ผมก็อยากสะท้อนความรู้สึกถึงสิ่งที่ผมสังเกตเห็นให้นายได้รับรู้ ซึ่งน่าจะดีกว่า
ที่จะไปซุบซิบนินทา แล้วยายไม่รู้เรื่อง

เมื่อเร็ว ๆ นี้ ผมสังเกตเห็นว่า คุณทรงยศที่เป็นที่ปรึกษาของท่านรัฐมนตรีมาหา
นายที่ห้องบ่อยครั้งและล่าสุดก็พาคุณวีระ ซึ่งเป็นเจ้าของบริษัทรับเหมาก่อสร้างรายใหญ่มาด้วย ในขณะที่
ตอนนี้เรากำลังจะมีโครงการก่อสร้างตึกที่ทำการใหม่ ที่มิงบ่อก่อสร้างถึง ๕๐ ล้าน ผมเห็นนายเรียก ผอ. กลุ่มงาน
พัสดุเข้าไปคุยด้วยอยู่พักหนึ่งก่อนที่คุณทรงยศกับคุณวีระจะกลับไป ซึ่งหลังจากนั้นอีกไม่นานเราก็มีการก่อสร้าง
ตึกที่ทำการใหม่ โดยคุณวีระได้งานไป อีกไม่นานจากนั้นผมก็เห็นพวกตัวแทนบริษัทขายเฟอร์นิเจอร์สำนักงาน
และติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าซักแฉกกันมาพบนาย แล้วยายก็เรียก ผอ.กลุ่มงานพัสดุเข้าไปคุยด้วย ซึ่งก็เหมือนเดิม
ที่บริษัทพวกนี้ได้งานไป

ผมก็รู้ว่าผมอาจคิดไม่ดีหรือกล่าวหานายโดยไม่มีหลักฐาน แต่ผมก็เห็นเขาซุบซิบนินทากันทั่ว
โดยเฉพาอย่างยิ่ง เมื่อห้องนายได้มีการเปลี่ยนเฟอร์นิเจอร์ใหม่พร้อม ๆ กับการติดตั้งเฟอร์นิเจอร์ของตึกใหม่
ผมว่ามันเสี่ยงต่อการที่จะถูกกล่าวหาในหลาย ๆ เรื่อง แม้ว่าจะยังไม่มีมีการฟ้องร้องหรือร้องเรียน แต่ถ้าหากมี
ใครที่ไม่ประสงค์ดีเอาเรื่องนี้ไปพูดกับพวกสื่อมวลชน ก็จะกลายเป็นเรื่องใหญ่ให้ต้องมาชี้แจงเสียเปล่า ๆ นะครับ

ที่ผมเขียนมาทั้งหมดนี้ผมไม่ได้กล่าวหานายไม่ซื่อสัตย์สุจริตหรือไม่มีจิตสำนึกที่รับผิดชอบ
ต่อหน้าที่หรือแสวงหาประโยชน์ในงานหรือไม่ยับยั้งชั่งใจต่อผลประโยชน์ที่เข้ายวนหรือจนกระทั่ง แต่ผมคิดว่า
นายเป็นเสมือนภาพลักษณ์ของหน่วยงานเรา ถ้ามีอะไรที่เสี่ยงจะถูกกล่าวหาหรือถูกมองในแง่ร้ายก็จะทำให้
พวกเราขาดความภูมิใจในการเป็นหน่วยงานที่ได้ชื่อว่าธำรงไว้ซึ่งความถูกต้องชอบธรรมและเคารพในวิชาชีพ
มีโอกาสที่คนเขาจะกล่าวหานินทานายและหน่วยงานของเราได้ ผมจึงตัดสินใจเขียนจดหมายนี้ถึงนายครับ
ขอบคุณครับ

คำถาม/ประเด็น

การอภิปราย

๑. ท่านคิดอย่างไรกับข้อความในจดหมายฉบับนี้
๒. หากท่านเป็นผู้บริหารคนนี้และได้รับจดหมายนี้ ท่านคิดว่าจะทำอะไต่อไปหรือไม่
อย่างไร และเพื่ออะไร

เครื่องมือที่ ๔

ประเด็นสำคัญ

ภาพเหตุการณ์ (Scenario) เรื่อง จะถูกว่าเลือกปฏิบัติไหม

เพื่อให้ผู้บริหารได้พิจารณาภาพเหตุการณ์ (Scenario) ที่อาจเกิดขึ้นในการบริหาร และอาจเป็นความเสี่ยงที่จะถูกกล่าวหาว่า ไม่คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตัวด้วยการไม่แยกเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงานตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๔ และข้อที่ ๖ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

ระยะเวลา

๒๐ - ๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

ภาพเหตุการณ์ (Scenario) เรื่อง จะถูกว่าเลือกปฏิบัติไหม

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

การเตรียมนำก่อนเข้าสู่กิจกรรม ในการที่ท่านเป็นผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงาน ท่านเปรียบเสมือนตัวแทนขององค์กรที่อยู่ในสายตาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และจะถูกเฝ้ามองว่าท่านได้ทำหน้าที่อย่างเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติหรือไม่ ดังนั้นการตัดสินใจหรือดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะต้องทำด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง สมเหตุสมผลและสามารถสื่อสารอธิบายให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจได้ถึงความโปร่งใส และเป็นธรรม

การทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแจกภาพเหตุการณ์ เรื่อง จะถูกว่าเลือกปฏิบัติไหม ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคนพิจารณา และให้เลือกตามตัวเลือกที่ระบุไว้
๒. ขอให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจับกลุ่มย่อยแบบ BUZZ GROUP ๒ คน หรือ ๓ คน แล้วพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นตามแนวทางคำตอบที่แต่ละคนเลือกพร้อมทั้งเหตุผลและสิ่งที่คาดว่าจะมีความเสี่ยง
๓. วิทยากรซักถาม รวบรวมคำตอบในที่ประชุมใหญ่ เฉลยแต่ละตัวเลือก

บทสรุปในภาพรวม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. ในการทำงานที่ท่านรับผิดชอบจริง ท่านเคยเผชิญกับเรื่องที่เป็นความเสี่ยงที่อาจถูกเพ่งเล็งว่า เลือกปฏิบัติหรือไม่โปร่งใสบ้างไหม เหตุการณ์เป็นอย่างไร และท่านได้ป้องกันความเสี่ยงเหล่านี้ได้อย่างไรบ้าง
๒. ท่านได้มีวิธีสร้างการสื่อสารถึงความโปร่งใสในการตัดสินใจให้สาธารณชนได้รับทราบอย่างไรบ้าง
๓. การสร้างความเข้าใจตั้งแต่ต้นจะมีประโยชน์กว่าการชี้แจงหรือแก้ความเข้าใจผิดหรือไม่ มีวิธีการใดที่จะสร้างความเข้าใจในเรื่องความโปร่งใสเป็นธรรมในสิ่งที่ท่านทำหรือตัดสินใจให้ได้ผลดีตั้งแต่ต้นหรือไม่ อย่างไร

บทสรุปหลังได้คำตอบ

เมื่อผู้บริหารเมื่อได้ตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทความรับผิดชอบของตน ในการที่ต้องตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะส่งผลถึงคนจำนวนมากและหลายกลุ่ม จะต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง ที่สำคัญคือจะต้องสามารถอธิบาย

สื่อสาร สร้างความเข้าใจว่า การตัดสินใจของตนอยู่บนฐานของความรอบคอบ ระมัดระวัง โปร่งใส มิได้เข้าข้างคนใดคนหนึ่ง แต่คำนึงถึงประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ และคำนึงถึงความสำเร็จของงานเป็นสำคัญ

ภาพเหตุการณ์ (Scenario) เรื่อง จะถูกว่าเลือกปฏิบัติไหม

ในฐานะรองอธิบดีท่านได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานกรรมการคัดเลือกตัวบุคคลเข้ารับทุนไปศึกษาต่อระดับปริญญาโท ณ ต่างประเทศ จำนวน ๓ ทุน โดยทุนดังกล่าวนี้เปิดให้สมัครได้ทั้งบุคคลภายนอกและข้าราชการภายในกรม ท่านได้แต่งตั้งกรรมการคัดเลือกรวม ๕ คน โดยมี ผอ.การเจ้าหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งเรื่องนี้คณะกรรมการได้ประชุมกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกไปแล้วโดยกำหนดให้เป็นการสัมภาษณ์ผู้สมัครทั้งหมดที่มีจำนวน ๑๕ คน โดยพิจารณาจากพื้นฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับวิชาที่จะไปศึกษา คะแนนเฉลี่ยระดับปริญญาตรี ประสบการณ์งานที่เกี่ยวข้อง ผลสอบภาษาอังกฤษ บุคลิกภาพของผู้สมัคร และความสามารถในการเรียนรู้แก้ปัญหา

ระหว่างที่ท่านดูใบสมัครของผู้สมัครรับทุนท่านพบว่า แฟนของลูกชายของท่าน ซึ่งคบหากันมานานหลายปีได้สมัครรับทุนนี้ด้วย โดยมีผลการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด พื้นฐานการศึกษาตรงกับหัวข้อวิชาที่จะไปศึกษาต่อ และมีพื้นฐานภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยในต่างประเทศกำหนดไว้ รวมทั้งยังมีประสบการณ์งานที่เกี่ยวข้องจากภาคเอกชนมาเป็นเวลาประมาณ ๒ ปี

ในฐานะที่ท่านเป็นรองอธิบดีที่เป็นประธานกรรมการคัดเลือกท่านคิดว่า จะดำเนินการเรื่องนี้อย่างไรต่อไป

ก. ไม่ต้องทำอะไร เพราะท่านรู้ว่าจะวางตัวเป็นกลางไม่ปล่อยให้ความสัมพันธ์ส่วนตัวมีผลต่อการตัดสินใจคัดเลือกผู้รับทุนนี้แต่อย่างใด เพราะคณะกรรมการก็ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกไว้อย่างชัดเจนก่อนที่ท่านจะรู้ว่าแฟนของลูกชายมาสมัครรับทุนอยู่แล้ว

ข. เรียก ผอ.การเจ้าหน้าที่และ ผอ.กองกฎหมายมาพูดคุยในเรื่องนี้ เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจและสอบถามว่าควรทำอย่างไร

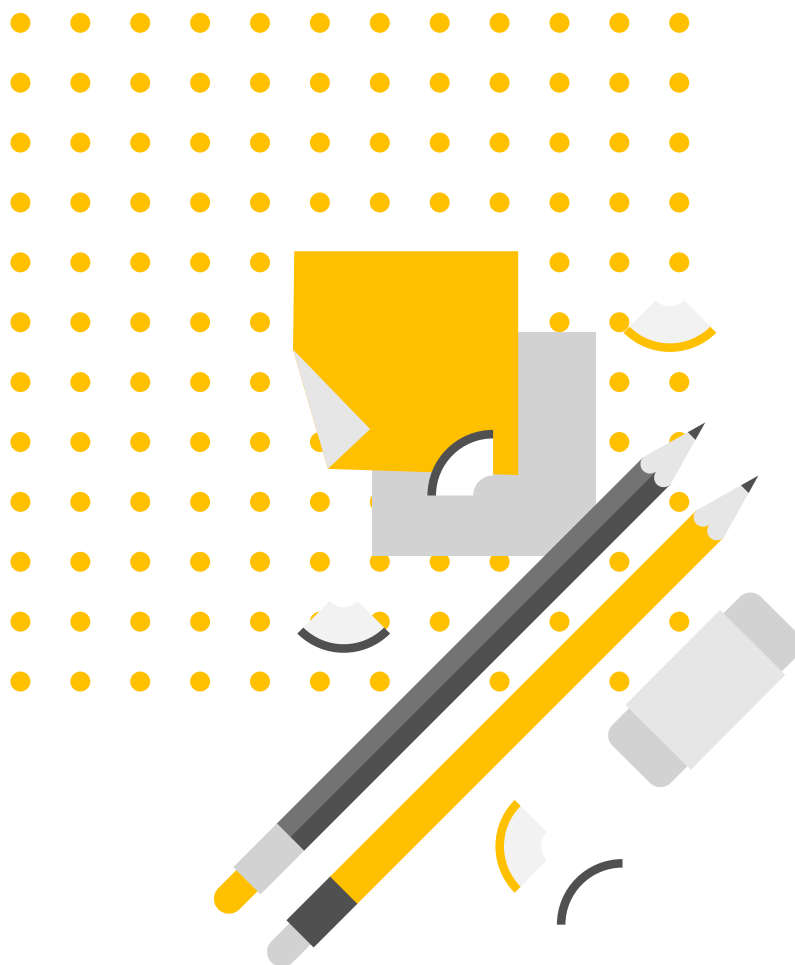
ค. ทำบันทึกถึงอธิบดีขอถอนตัวจากการเป็นประธานคัดเลือกและขอให้แต่งตั้งประธานกรรมการคัดเลือกผู้รับทุนใหม่ โดยให้เหตุผลว่า หากท่านทำหน้าที่ประธานกรรมการคัดเลือกต่อไปและหากแฟนของลูกชายได้รับการคัดเลือก ก็อาจเสี่ยงถูกกล่าวหาว่า ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ปราศจากอคติ หรืออาจอธิบายได้ยากว่าตนไม่ได้เอาประโยชน์ส่วนตนมาทำให้ประโยชน์ส่วนรวมต้องเสียไป

เฉลย

ข้อ ก. แม้ว่าท่านจะรู้บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของท่าน รวมทั้งสามารถตัดสินใจได้อย่างเที่ยงธรรม ตรงไปตรงมา อยู่บนฐานของหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติที่สามารถอธิบายชี้แจงได้ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติก็ยังมีความเสี่ยงสูงที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะไม่เข้าใจและกล่าวหาว่าเป็นเรื่องผลประโยชน์ที่ขัดแย้ง

ข้อ ข. การปรึกษากับ ผอ.การเจ้าหน้าที่ และ ผอ.กองกฎหมาย นับเป็นเรื่องที่ดีที่ท่านจะรับฟัง มุมมองและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ท่านจะต้องตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อไม่ให้เกิด ความเสี่ยงและมีโอกาสถูกกล่าวหา

ข้อ ค. น่าจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดที่ท่านจะแสดงถึงความบริสุทธิ์ใจและยึดมั่นในการปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ปราศจากอคติ ไม่เปิดโอกาสให้มีความเสี่ยง ซึ่งอาจกระทบต่อชื่อเสียงของท่าน และหน่วยงาน

เครื่องมือที่ ๕

กรณีศึกษา เรื่อง เงินทอนวัด

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เห็นถึงพฤติกรรมการคอร์รัปชันในวงราชการ ความร่วมมือกันกับบุคคลภายนอกที่ทำงานเป็นขบวนการ ได้เห็นถึงพฤติกรรมข้าราชการที่ขาดจิตสำนึกที่ดีขาดความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป

ระยะเวลา

๓๐ - ๔๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

๑. เอกสารกรณีศึกษาเงินทอนวัด
๒. เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ (หากผู้จัดการอบรมสามารถจัดพิมพ์มาตรฐานทางจริยธรรม ทั้ง ๗ ข้อ ลงในกระดาษอาร์ตติดไว้ประจำขณะมีการอบรม จะดีมากเพราะทุกคนที่เข้ามาจะได้เห็นอยู่โดยตลอดทำให้ติดตาม จำได้ง่าย เวลาอบรมไม่ต้องทำเป็นเอกสารแจก หรือหากจะทำไว้ในปกด้านในแฟ้มที่แจกแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ด้วยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง)

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการ หรือเทียบเท่า

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

เมื่อได้อ่านกรณีศึกษาแล้วผู้ร่วมกิจกรรมทุกคนจะได้ร่วมกันคิดจากคำถามที่ตั้งไว้และร่วมแบ่งปันประสบการณ์ในการหาทางป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ ในลักษณะที่ใกล้เคียงกันนี้ พร้อมทั้งหาทางกำหนดมาตรฐานทางคุณธรรม จริยธรรมในเรื่องดังกล่าว

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น ๕ กลุ่ม ๆ ละ ๖ - ๘ คน
๒. แจกกรณีศึกษาให้ทุกคนได้อ่าน
๓. ให้เข้ากลุ่มร่วมกันตอบคำถามท้ายกรณีศึกษา ให้เวลา ๑๕ นาที
๔. ส่งตัวแทนออกมานำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ เวลาในการนำเสนอกลุ่มละ ๓ นาที โดยวิทยากรให้แต่ละกลุ่มเสนอหลักเฉพาะบางข้อก็ได้เพื่อมิให้เกิดคำตอบที่ซ้ำ ๆ กัน
คำถามข้อที่ ๑ อาจให้ ๓ กลุ่มเสนอมาตรฐานทางจริยธรรมกลุ่มละ ๑ ข้อ และอีก ๒ กลุ่มที่เหลือตอบคำถามข้อที่ ๒ และข้อที่ ๓
๕. ระหว่างแต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จให้กลุ่มอื่น ๆ เสริมเพิ่มเติมในสิ่งที่ขาดหรือแตกต่างกันไป
๖. วิทยากรสรุปการอภิปรายในภาพรวมทั้งหมด

กรณีศึกษาเงินทอนวัด

พฤติการณ์ ‘บิก พศ.’ ถูก ป.ป.ช. ฟันคดีโอนให้วัด ตปท. ๕ ล.- เงินทอน ๖ วัด ๑๗ ล.

“...นายมกรา ได้พบกับเจ้าอาวาสวัดอาทิตย์ ในงานพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ณ ทำอาภาศยานสุวรรณภูมิ และได้แจ้งกับเจ้าอาวาสวัดอาทิตย์ว่าจะขอนำเงินอุดหนุนการบูรณปฏิสังขรณ์วัดและการพัฒนาวัดโอนผ่านเข้าบัญชีเงินฝากของวัดอาทิตย์ เพื่อโอนต่อไปยังบัญชีเงินฝากของวัดไทยA ที่มีพระหนึ่งเป็นเจ้าอาวาส...”

เมื่อวันที่ ๗ ส.ค. ๖๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีมติชี้มูลความผิดคดีเกี่ยวกับการทุจริตเงินงบประมาณสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) ปี ๒๕๕๖ และปี ๒๕๕๘ จำนวน ๒ ส่วนวน ได้แก่ คดีโอนเงินให้วัดต่างประเทศ ๕.๗ ล้านบาท และคดีเงินทอนวัดใน จ.ลำปาง ๕ แห่ง และ จ.แพร่ ๖ แห่ง โอนเงินไป ๒๔ ล้าน แต่ทอนเข้ากระเป๋าตัวเอง ๑๗.๘ ล้านบาท

การชี้มูลครั้งนี้มีอดีตข้าราชการระดับสูงใน พศ. โดนด้วย ๓ ราย ได้แก่ นายมกรา อดีต ผอ.พศ. และนายกุมภา อดีต ผอ.พศ. และ น.ส.มีนา อดีต รอง ผอ.พศ. นอกจากนี้ยังมีข้าราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และอดีตพระระดับเจ้าอาวาสถูกชี้มูลความผิดด้วย (อ่านประกอบ : ‘มกรา-กุมภา-มีนา’ ไม่รอด ! ป.ป.ช. เชือด ๒ คดีโกงบพศ. โอนวัด ตปท. ๕ ล.-เงินทอน ๑๗ ล.)

ตามรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีรายละเอียดน่าสนใจ
สำนักข่าวอิสรา www.isranews.org สรุปลงให้สาธารณชนรับทราบ ดังนี้

@คดีโอนเงินให้วัดไทยA ๕.๗ ล้านบาท ผิดหลักเกณฑ์ พศ.

จากการไต่สวนข้อเท็จจริงพยานหลักฐาน ฟังได้ว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้รับงบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผนงานงบประมาณ โครงการเงินอุดหนุนการบูรณปฏิสังขรณ์วัด และการพัฒนาวัด ซึ่งในการดำเนินการตามโครงการดังกล่าว ปรากฏข้อเท็จจริงว่าพระหนึ่ง เจ้าอาวาสวัดไทย A ได้ติดต่อกับเจ้าอาวาสวัดอาทิตย์ โดยแจ้งว่าจะขอนำเงินอุดหนุนผ่านบัญชีของทางวัดอาทิตย์ เพื่อโอนต่อไปยังวัดไทย A เนื่องจากไม่สามารถโอนเงินให้วัดที่อยู่ต่างประเทศได้โดยตรง โดยพระหนึ่งแจ้งว่าได้มีการพูดคุยในเรื่องดังกล่าวกับนายมกราไว้แล้ว

ต่อมา นายมกรา ได้พบกับเจ้าอาวาสวัดอาทิตย์ในงานพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และได้แจ้งกับเจ้าอาวาสวัดอาทิตย์ว่าจะขอนำเงินอุดหนุนการบูรณปฏิสังขรณ์วัดและการพัฒนาวัด โอนผ่านเข้าบัญชีเงินฝากของวัดอาทิตย์ เพื่อโอนต่อไปยังบัญชีเงินฝากของวัดไทยA ที่มีพระหนึ่งเป็นเจ้าอาวาส เนื่องจากไม่สามารถโอนเงินให้วัดไทยA ซึ่งเป็นวัดไทยที่อยู่ต่างประเทศได้โดยตรง จากนั้นนายมกราได้สั่งการให้ นายเมษา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนบูรณะพัฒนาวัดและศาสนสงเคราะห์ กองพุทธศาสนสถานดำเนินการจัดทำเอกสารเพื่ออนุมัติเงินอุดหนุนการบูรณปฏิสังขรณ์วัดและการพัฒนาวัด ให้วัดอาทิตย์จำนวน ๒ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ ในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ นายเมษา ได้จัดทำบันทึกกองพุทธศาสนสถาน ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ เพื่อจัดสรรเงินให้วัดอาทิตย์จำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท เสนอนายพลฤษภา ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน พิจารณาและลงนามในเอกสารการขออนุมัติการใช้จ่ายเงินประจำงวดและเสนอเรื่องต่อ นาย กุมภา รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พิจารณาและลงนามเพื่อเสนอเรื่องต่อ นายมกรา พิจารณาอนุมัติ ซึ่งนายมกราอนุมัติให้จัดสรรเงินดังกล่าวให้วัดอาทิตย์

ครั้งที่ ๒ ในวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ นายเมษาจัดทำบันทึกกองพุทธศาสนสถาน ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เพื่อจัดสรรเงินให้วัดอาทิตย์ จำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท เสนอนายพลฤษภา ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน พิจารณาและลงนามในเอกสารการขออนุมัติการใช้จ่ายเงินประจำงวด เพื่อเสนอต่อ นายมกรา พิจารณาอนุมัติ ซึ่งนายมกราอนุมัติให้จัดสรรเงินดังกล่าวให้วัดอาทิตย์

เมื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติโอนเงินให้วัดอาทิตย์ในวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๖ จำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท และวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ จำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท เจ้าอาวาสวัดอาทิตย์ได้โอนเงินดังกล่าวให้พระหนึ่ง เจ้าอาวาสวัดไทย A ตามเลขที่บัญชีเงินฝากที่ได้รับแจ้งจากพระหนึ่ง ในวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๖

จำนวน ๒,๘๙๙,๙๗๐ บาท และวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ จำนวน ๒,๘๙๙,๙๗๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๕,๗๙๙,๙๔๐ บาท

คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นว่า การดำเนินการจัดสรรเงินดังกล่าวทั้ง ๒ ครั้ง ได้มีการพิจารณาจัดสรรไป โดยไม่ชอบด้วยหลักเกณฑ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการขอและการจัดสรรเงินอุดหนุน บุรณปฏิสังขรณ์วัด กล่าวคือไม่มีคำขอรับเงินอุดหนุนการบูรณปฏิสังขรณ์วัดและการพัฒนาวัด ประจำปี ๒๕๕๖ ของวัดอาทิตย์ และไม่ได้มีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการขอและการจัดสรรเงินอุดหนุนการบูรณปฏิสังขรณ์วัดและการพัฒนาวัด และไม่ได้มีการประชุมคณะทำงาน พิจารณาการขอรับเงินอุดหนุนกันจริง

รวมถึงได้มีการจัดทำรายงานการประชุมคณะทำงานเพื่อพิจารณาการขอรับสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน การบูรณปฏิสังขรณ์วัดและพัฒนาวัด ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖ อันเป็นที่จูงใจ เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยการขอและการจัดสรรเงินอุดหนุนการบูรณปฏิสังขรณ์วัด และการพัฒนาวัด ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖ และเพื่อไว้เป็นหลักฐานสำหรับการตรวจสอบ ซึ่งการอนุมัติเงิน ดังกล่าวนอกจากไม่ชอบด้วยหลักเกณฑ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ แล้ว การกระทำดังกล่าว เป็นการเบียดบังเงินทรัพย์สินของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นของตนเองหรือผู้อื่น

คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้ว มีมติชี้มูลความผิด นายมกรา นายกุมภา นายพฤษภา นายเมษา และพระ หนึ่ง ทั้งความผิดทางอาญา และความผิดทางวินัย โดยส่งรายงานให้กับผู้บังคับบัญชา และส่งเรื่องให้อัยการ สูงสุด (อสส.) ฟ้องต่อศาลในเขตรับผิดชอบแล้ว

Isranews เขียนวันอังคาร ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๗.๕๑ น.

‘กุมภา’ อดีต ผอ.สำนักพุทธฯ โดนอีกคดี! ป.ป.ช. เชือดร่ำรายผิดปกติกว่า ๒๑๖ ล้านบาท आयัดเบื้องต้น ๔๔ ล้านเศษ พันคดีทุจริตเงินทอนวัดพญูเชิง มีเงินฝาก ๑๖ บัญชี ๑๖๓ ล้าน ที่ดินอุดรฯ ๗ แปลง ๕.๑ ล้าน รถยนต์ ๙ คัน ๔.๙ ล้าน ชุกทรัพย์สินไว้ในชื่อภรรยาไม่จดทะเบียนด้วย

เมื่อวันที่ ๖ ส.ค. ๖๒ นายวรวิทย์ สุขบุญ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีมติชี้มูลความผิดนายกุมภา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) กรณีร่ำรายผิดปกติกว่า ๒๑๖ ล้านบาท เกี่ยวพันกับคดีทุจริตงบประมาณอุดหนุนบูรณปฏิสังขรณ์ วัดพญูเชิง จ.อยุธยา ว่า ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่า นายกุมภา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การทุจริตในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณอุดหนุนบูรณปฏิสังขรณ์ที่จัดสรรให้วัดพญูเชิงวรวิหาร ประจำปี งบประมาณ ๒๕๕๗ และประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘

นายวรวิทย์ กล่าวอีกว่า จากการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของนายกุมภา ที่ได้ยื่นไว้ต่อ คณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ พบว่าในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑ นายกุมภา และนางมิถุนา คู่สมรส มีการนำฝากเงินและซื้อหุ้น ในสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ครูอุบลราชธานี จำกัด รวมทั้ง มีการซื้อที่ดิน โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง และยานพาหนะเป็นจำนวนมาก คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีเหตุอันควรสงสัยว่า นายกุมภา มีพฤติการณ์ร้ายรอยผิดปกติ จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวน โดยมีนางสาว สุภา ปิยะจิตติ กรรมการ ป.ป.ช. เป็นประธานอนุกรรมการไต่สวน

คณะอนุกรรมการไต่สวนได้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานแล้ว ผลการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่า พบเงิน ฝากและทรัพย์สินต่าง ๆ ของนายกุมภา และบุคคลใกล้ชิด ประกอบด้วย นางมิถุนา (คู่สมรส) นางกรกฎ และนางสิงหา (ภรรยาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส) รวมทั้งบุตรและญาติพี่น้อง ซึ่งบุคคลดังกล่าว ไม่สามารถ พิสูจน์ที่มาของทรัพย์สินดังกล่าวได้ ดังนี้

๑. เงินฝาก จำนวน ๑๖ แห่ง เป็นเงิน ๑๖๓,๐๒๒,๕๙๕.๐๕ บาท
๒. เงินลงทุน จำนวน ๘ แห่ง มูลค่า ๒๒,๔๗๐,๐๐๐ บาท
๓. ที่ดินตั้งอยู่ในท้องที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๗ แปลง มูลค่า ๕,๑๑๙,๔๐๐ บาท
๔. บ้าน พร้อมที่ดิน จำนวน ๒ หลัง ตั้งอยู่ในจังหวัดอุดรธานี และจังหวัดนครปฐม รวมมูลค่า ๘๐๕,๙๐๐ บาท
๕. ห้องชุดตั้งอยู่ในจังหวัดอุดรธานี ๑ ห้อง และจังหวัดปทุมธานี ๒ ห้อง รวม ๓ ห้อง มูลค่า ๓,๙๖๐,๐๐๐ บาท
๖. รถยนต์ จำนวน ๙ คัน รวมมูลค่า ๔,๙๓๑,๒๐๐ บาท
๗. กรมธรรม์ประกันชีวิต จำนวน ๔ กรมธรรม์ รวมมูลค่า ๘๒๘,๔๘๙ บาท
๘. เงินที่นำไปชำระหนี้เงินกู้สถาบันการเงิน จำนวน ๔ แห่ง เป็นเงิน ๑๔,๙๒๕,๒๑๖.๔๙ บาท

รวมมูลค่าทรัพย์สินทั้งสิ้นจำนวน ๒๑๖,๐๖๒,๘๑๙.๕๔ บาท (คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีคำสั่งอายัดทรัพย์สิน ไว้เป็นการชั่วคราว จำนวน ๔๔,๑๐๘,๑๑๓.๒๙ บาท)

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาแล้วมีมติให้ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุด ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาคดีทุจริต และประพฤติมิชอบซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ให้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพื่อขอให้ทรัพย์สินดังกล่าว ตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อไป

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า นายกุมภา อดีต ผอ.สำนักพุทธฯ เป็นผู้ถูกกล่าวหาสำคัญในคดีทุจริตเงินทอนวัดหลายแห่ง ทั่วประเทศ ร่วมกับนายมกรา อดีต ผอ.สำนักพุทธฯ (ปัจจุบันหลบหนี) และน.ส. มีนา อดีตรอง ผอ.สำนักพุทธฯ โดยผู้ถูกกล่าวหารายอื่นมีทั้งเจ้าหน้าที่ พศ. และพระเถระชั้นผู้ใหญ่อีกจำนวนหนึ่ง มีหลายสำนวนอยู่ระหว่างการไต่สวนในชั้น ป.ป.ช. อีกหลายสำนวน ป.ป.ช. ซึ่มีความผิด และส่งเรื่องให้อัยการสูงสุด (อสส.) ดำเนินการฟ้องต่อศาลแล้ว

ข้อมูลจากข่าวอิศรา <https://www.facebook.com/isranewsfanpag>

๑๐ คติงบอดหนุน ๖ วัดลำปาง-แพร่ โอน ๒๔ ล้าน ทอนคืน ๑๗.๘ ล้าน

จากการไต่สวนข้อเท็จจริง ฟังได้ว่า ในช่วงประมาณปลายปี ๒๕๕๗ พระสอง เจ้าอาวาสวัดจันทร์ในขณะนั้น ได้ติดต่อไปยังนางกันยา นักวิชาการศาสนาชำนาญการ กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อขอความช่วยเหลือในการขอเงินงบประมาณอุดหนุนการบูรณปฏิสังขรณ์วัด และการพัฒนาวัดประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ซึ่งต่อมานางกันยา ได้นำเรื่องดังกล่าวไปแจ้งยังนางสาวมีนา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน

โดยนางสาวมีนา ได้แจ้งนางกันยา ว่าให้ไปแจ้งแก่วัดที่ต้องการเงินงบประมาณ ว่าหากวัดต้องการที่จะได้รับเงินงบประมาณจะต้องโอนเงินคืนมาประมาณ ๗๐-๘๐ % จากนั้นนางกันยา จึงได้ติดต่อไปยังพระสองเกี่ยวกับเงื่อนไขดังกล่าว ซึ่งเมื่อพระสองได้ยอมรับเงื่อนไขแล้ว ก็ไปติดต่อวัดต่าง ๆ ที่ตนรู้จักได้แก่ ในจังหวัดลำปาง ประกอบด้วย วัดพัฒนาราม วัดอุมลอง วัดทุ่งคำ วัดหาดปู้ด้าย และจังหวัดแพร่ คือ วัดศรีบุญนำ โดยอ้างว่าตนสามารถช่วยเหลือให้ได้รับงบประมาณได้ และได้แจ้งชื่อวัดทั้ง ๖ วัด ประกอบด้วย วัดจันทร์ ซึ่งเป็นวัดที่พระสอง เป็นเจ้าอาวาสเอง วัดพัฒนาราม วัดอุมลอง วัดทุ่งคำ วัดหาดปู้ด้าย และวัดศรีบุญนำ ให้แก่นางกันยา

ต่อมา นายกุมภา ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และนางสาวมีนา รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้สั่งการให้นายเมษา ผู้อำนวยการส่วนบูรณะพัฒนาวัดและการศาสนสงเคราะห์ กองพุทธศาสนสถาน ดำเนินการจัดทำเอกสารบันทึกขออนุมัติการใช้จ่ายเงินประจำงวด เพื่อเสนอชื่อวัดที่นางสาวมีนา ได้ติดต่อไว้แล้ว เพื่อเสนอต่อ นายกุมภา ให้อนุมัติงบประมาณเงินอุดหนุนการบูรณปฏิสังขรณ์วัด และพัฒนาวัด และนายกุมภา ได้อนุมัติเงินงบประมาณวัดละ ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท

เมื่อได้มีการอนุมัติเงินงบประมาณแล้วนางสาวมีนา จึงให้นางกันยา ไปแจ้งพระสอง ว่าวัดต่าง ๆ จะต้องโอนเงินกลับคืนมาจำนวนเท่าใด และพระสอง เมื่อได้รับเงินโอนกลับคืนมาแล้วจะต้องโอนเงินต่อไปยังบัญชีของบุคคล ดังนี้ ๑. นางกันยา ๒. พระครูสาม และ ๓. นางสาวตุลา ซึ่งในรายชื่อของพระครูสาม และนางสาวตุลานั้น นายเมษา ไปขอใช้บัญชีดังกล่าวตามคำสั่งของนางสาวมีนา

หลังจากนั้นพระสอง ได้ไปแจ้งแก่เจ้าอาวาสวัดดังกล่าวทั้ง ๕ วัด และดำเนินการโอนเงินจากบัญชีของวัดดังกล่าว และวัดจันทร์ ซึ่งตนเป็นเจ้าอาวาสอยู่ด้วย มายังบัญชีส่วนตัวของพระสอง ต่อมาพระสองได้โอนเงินไปยังบุคคลที่นางกันยา ได้แจ้งไว้หลังจากที่ได้รับเงินแล้ว และนางกันยา ได้ถอนเงินให้แก่นางสาวมีนา ตามที่นางสาวมีนาได้สั่งการ ส่วนนางสาวตุลา และพระครูสาม นั้น นายเมษา ได้ดำเนินการพาไปถอนเงิน และเมื่อได้รับเงินแล้วจึงนำเงินไปให้นางสาวมีนา

คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมติชี้มูลความผิด นายกฤษฏา น.ส. มีนา นายเมฆา นางกัญญา และนายสอง (สืบจากการเป็นพระแล้ว) ทั้งความผิดทางอาญา และวินัยร้ายแรง พร้อมกับส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชา และส่งให้ออสส. ดำเนินการฟ้องต่อศาลในเขตรับผิดชอบแล้ว

ปัจจุบันคดีที่เกี่ยวกับการทุจริตเงินงบประมาณ พศ. อยู่ในมือคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวม ๘๐ เรื่อง ทำเสร็จแล้ว ๑๙ เรื่อง อยู่ระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริง ๑๗ เรื่อง และแสวงหาข้อเท็จจริง ๔๔ เรื่อง

ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดอดีตผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกับพวก พบพฤติกรรมเรียกรับเงินทอนเพิ่มอีก ๗ วัด

นายนิวัติ ไชยเกษมมงคล รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะโฆษกสำนักงาน ป.ป.ช. แถลงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนา ทุจริตการเบิกจ่ายเงินงบประมาณอุดหนุนการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือ เงินทอนวัด โดยร่วมกันจัดให้มีการเบิกจ่ายเงินให้แก่ ๗ วัด ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนและพัฒนาวัดโดยเมื่อมีการเบิกจ่ายเงินให้กับวัดไปแล้วมีการติดต่อขอเงินบางส่วนคืน หรือขอคืนทั้งหมดแล้วนำไปเป็นประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่นโดยทุจริต ซึ่งพฤติกรรมที่พบมีคนไปติดต่อมีส่วนเกี่ยวข้องกับการไปรับเงินทอนจากการอุดหนุนแม้บางวัดไม่มีความจำเป็นในการดำเนินการ

สำหรับบุคคลที่ ป.ป.ช. ชี้มูลประกอบด้วยนายกฤษฏา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ น.ส. มีนา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองพุทธศาสนาสถาน นายเมฆา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนบูรณะพัฒนาวัดและศาสนาสงเคราะห์ นายพฤจิ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา นายธัญญา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองพุทธศาสนาสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ นายมกรร เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีมูลความผิดทางอาญาและความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง

นอกจากนี้ยังมีนายระกา นายช่างโยธา มีมูลความผิดอาญาฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด และมีมูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง นางกุน มีมูลความผิดทางอาญาฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด พระครูสีหรือนายสี เจ้าคณะอำเภอชนแดน เจ้าอาวาสวัดอังกศร อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ พระครูห้า เจ้าอาวาสวัดพุทธอำเภอศรี จังหวัดชุมพร มีมูลความผิดทางอาญาฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ส่วน ๗ วัดที่พบเรียกรับเงินทอนคืน ประกอบด้วย วัดช้าง ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ในงบประมาณ ปี ๒๕๕๘ จำนวน ๔,๒๐๐,๐๐๐ บาท วัดดอนสะท้อน วัดท้องตมใหญ่ วัดเล็บกระรอก อำเภอศรี จังหวัดชุมพร วัดละ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท รวม ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท วัดพร้าวโสภณาราม ตำบลนครหลวง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในงบประมาณปี ๒๕๕๗ และ ๒๕๕๘ จำนวน ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท วัดราชสิทธิารามราชวรวิหาร เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ในปีงบประมาณปี ๒๕๕๖ และ ๒๕๕๗ จำนวน

๖,๓๐๐,๐๐๐ บาท และวัดถาวราราม ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ จำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(Voice online last update July ๒๔,๒๐๒๐๗.๐๑)

ดูรายละเอียดข่าวที่ ['ศาลอุทธรณ์' พิพากษา อดีตรอ.สำนักพุทธฯ จำคุก20 ปีทุจริตเงินทอนวัด](http://bangkokbiznews.com)
(bangkokbiznews.com)

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. ท่านคิดว่า อะไรคือสาเหตุของการกระทำผิดในกรณีเงินทอนวัดนี้

๒. จากกรณีศึกษานี้ มีบุคคลที่ถูกชี้มูลความผิด ประกอบด้วย

- นายกุมภา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- น.ส.มีนา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองพุทธศาสนาสถาน
- นายเมษา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนบูรณะพัฒนาวัดและศาสนาสงเคราะห์
- นายพฤศจิกายน เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- นายธัญญา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองพุทธศาสนาสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- นายมกรา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- นายระภา นายช่างโยธา ผู้สนับสนุนการกระทำผิด และมีมูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ความผิดเหล่านี้ เมื่อพิจารณาจากการประพฤติปฏิบัติตนของบุคคลดังกล่าวข้างต้น ในฐานะที่เป็นข้าราชการและมีหลายคนที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้า รองหัวหน้าหน่วยงาน ตำแหน่งผู้อำนวยการซึ่งเป็นตำแหน่งทางการบริหาร ชัดกับมาตรฐานจริยธรรมในมาตราใด

๓. จากกรณีศึกษานี้ ท่านคิดว่าทุกภาคส่วนจะมีแนวทางในการป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ในลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นอีกได้ด้วยวิธีใดบ้าง

บทสรุปหลังได้คำตอบ

๑. การทุจริตกรณีเงินทอนวัดที่เกิดขึ้นนี้สังเกตว่าจุดเริ่มจะอยู่ที่ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานที่มีกิเลส มีความโลภ สบโอกาสเห็นช่องในการทุจริตโดยตนเองเป็นผู้มีอำนาจเซ็นอนุมัติ และยังมีข้าราชการระดับผู้อำนวยการกองพุทธศาสน

สถานให้ความร่วมมือในการทุจริต ซึ่งชื่อสำนักงานก็เป็นสำนักงานพระพุทธศาสนา ผู้ปฏิบัติน่าจะเป็นผู้ที่เลื่อมใสศรัทธาในหลักพระธรรมคำสอนกลับมาทำความชั่วร้ายแรงเสียเองซึ่งผิดทั้งวินัยและเป็นคดีอาญา เดิมทีคงไม่มีใครคิดว่าจะมีใครกล้ากระทำความผิดที่ร้ายแรงและสะท้อนความรู้สึกของสังคมเช่นนี้ ผู้กระทำความผิดมีการทำหลักฐานรายงานการประชุมเป็นเท็จแต่ยังดีที่มีกระบวนการตรวจสอบโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) จึงทำให้สามารถนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้

๒. ความผิดเหล่านี้ เมื่อพิจารณาจากการประพฤติปฏิบัติตนของบุคคลดังกล่าวข้างต้น ในฐานะที่เป็นข้าราชการและมีหลายคนที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้า รองหัวหน้า หน่วยงาน ตำแหน่งผู้อำนวยการซึ่งเป็นตำแหน่งทางการบริหารนั้น นับเป็นการขัดกับมาตรฐานจริยธรรมในข้อที่ ๒ ชื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีปัญหาอย่างเห็นได้ชัดคือ เรื่องของความชื่อสัตย์สุจริตเพราะเป็นการกระทำโดยมีเจตนาที่จะนำเงินที่ขอทอนออกจากงบประมาณที่ได้จัดสรรให้ไปเป็นประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่นโดยทุจริต และโดยฐานะที่เป็นนักบริหารยังกระทำการที่ถือเป็นการเสื่อมเสีย เป็นการทุจริตประพฤติมิชอบ ไม่ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี และทำให้ภาพลักษณ์ของทั้งองค์กรและภาพลักษณ์ของราชการเสื่อมเสียไม่เป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรม ข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

๓. แนวทางในการป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ในลักษณะเช่นนี้ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังและแต่ละฝ่ายต้องตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบของตน

- รัฐมนตรีต้องให้ความสำคัญ เอาจริงเอาจังต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในส่วนราชการที่อยู่ในสังกัดอย่างเคร่งครัด
- ส่วนราชการต้นสังกัด
- ป.ป.ช. ตรวจสอบตามมาตรฐาน ระเบียบที่กำหนดโดยเน้นความรวดเร็ว ให้เพิ่มมากขึ้น
- องค์กรกลางบริหารงานบุคคลต่าง ๆ ต้องดูแล สนับสนุน กระตุ้นให้ส่วนราชการยึดมั่นในการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรม มีการจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ตื่นตัว มีการให้รางวัลหน่วยงานที่มีการรักษามาตรฐานจริยธรรมได้ดีที่สุด
- สื่อมวลชนต้องช่วยดูแล สอดส่องเป็นหูเป็นตาเสนอข่าวเชิงบวกเกี่ยวกับข้าราชการหรือหน่วยงานที่มีการทำความดีเป็นที่น่ายกย่องสรรเสริญ

- **สังคมรัฐบาลต้องรณรงค์** สร้างการตระหนักรู้ให้แก่สังคมให้ชุมชนมี code of ethics ของตนเองคนในชุมชนต้องเป็น whistle blower ช่วยระมัดระวัง สอดส่อง ดูแลมิให้มีการทุจริตเกิดขึ้น โดยพร้อมจะให้ข้อมูลแก่ทางราชการ
- **ผู้บังคับบัญชาต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่าง** ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และหมั่น พุดคุย ให้ทั้งความรู้และทัศนคติที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรม
- **ตัวข้าราชการเองทุกระดับ** ต้องประพฤติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเมื่อเห็น อะไรที่น่าสงสัย ไม่ชอบมาพากลต้องช่วยกันตักเตือนแต่ถ้าไม่เป็นผลก็ให้รายงาน ผู้บังคับบัญชาให้แก้ไข
- **ครอบครัวต้องสร้างครอบครัวที่อบอุ่น** เข้มแข็งพ่อแม่ต้องให้เวลากับลูก ประพฤติตนเป็นแบบอย่างของความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ สอนให้ลูกรู้จักบาปบุญคุณโทษให้มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป รับฟังและให้คำชี้แนะในเรื่องต่าง ๆ

ฯลฯ

เครื่องมือที่ ๖

กิจกรรม เรียงร้อยถ้อยคำก่อร่างสร้างจริยธรรม

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ให้แต่ละกลุ่มแข่งขันกันแต่งเรียงความเพื่อนำไปสู่การทำความเข้าใจความคิดที่แตกต่างและผสมผสานข้อมูล ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อร่วมกันสร้างภาพของวิธีการสร้างจริยธรรมในหน่วยงานที่ทุกคนร่วมแรงร่วมใจกัน สานต่อความคิดเห็นและรู้สึกได้ว่าแต่ละคนได้สิทธิในการเสนอความเห็นอย่างเท่าเทียมกัน

ระยะเวลา

๒๐ - ๔๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

Flipchart และสถานที่จัดวาง Flipchart พร้อมปากกามาร์กเกอร์หน้าชั้นเรียน และนกหวีด

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือรองหัวหน้าหน่วยงาน และสามารถใช้ได้กับทุกกลุ่มเป้าหมายยกเว้นเจ้าหน้าที่ของรัฐกลุ่มแรกบรรจุที่อาจจะยังมีประสบการณ์น้อย

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม นำเข้าสู่ประเด็นที่ต้องการให้เรียนรู้ โดยบอกถึงกิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แบ่งปันข้อมูลความคิดเห็นของตนเองให้แก่กลุ่ม มีการต่อยอดความคิดจากประโยคหรือเรื่องราวที่ยังไม่สมบูรณ์ และทำให้เราได้ร่วมกันสร้างแนวทางการสร้างจริยธรรมให้เกิดขึ้นในหน่วยงานอีกด้วย

การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์

- เตรียม Flipchart ๔ ตัววางไว้หน้าห้องหันหน้ามาหาผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยตั้ง Flipchart เว้นระยะให้ห่างกันประมาณ ๒ เมตร
- เขียนหัวเรื่องไว้บนหัวกระดาษแผ่นที่ ๒ เหมือนกันทั้ง ๔ ตัว แล้วพลิกหน้าหนึ่งลงมา เขียนเลขประจำกลุ่ม ๑ - ๔ ไว้บน Flipchart แต่ละตัว
- หัวเรื่องที่ให้เขียนเตรียมไว้คือ “การทำให้บุคลากรทุกคนในองค์กรแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องยาก”

วิธีการทำกิจกรรม

๑. แจกกลุ่มว่าเราจะมีการแข่งขันประกวดเรียงความแบ่งเป็น ๔ กลุ่ม โดยเนื้อหาของเรียงความต้องระบุถึงแนวทางการสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในองค์กร และเป็นเรียงความที่สามารถผสมผสานความคิดต่างได้อย่างกลมกลืน แต่ก่อนจะแบ่งกลุ่มจะขออาสาสมัคร ๔ คน ทำหน้าที่เป็นกรรมการตัดสินเรียงความที่เขียนได้ดีที่สุด
๒. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น ๔ กลุ่ม จำนวนเท่า ๆ กัน กลุ่มละ ๑๐ ถึง ๑๕ คน หากมีเศษ ๔ หารไม่ลงตัว ให้ผู้ที่เกินทำหน้าที่เป็นกรรมการตัดสินร่วมกับกรรมการอาสาสมัคร
๓. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเข้าแถวตอนเรียงหนึ่ง เว้นระยะการยืนให้ห่างกัน ๑ ช่วงแขน
๔. แจ้งว่าเมื่อเริ่มกรรมการจะยืนประจำที่ Flipchart เมื่อให้สัญญาณเริ่มการแข่งขัน กรรมการจะเปิดหัวข้อที่จะเรียงความให้ทุกคนได้เห็น จากนั้นให้สมาชิกแต่ละกลุ่ม

- ที่ยืนอยู่หัวแถวเริ่มเดินมาที่ Flipchart พร้อมต่อข้อความที่เขียนเริ่มไว้ มีเวลาให้เขียนคนละ ๑ นาที เมื่อได้ยินเสียงนกหวีดต้องหยุดเขียนและเดินกลับไปต่อท้ายคนสุดท้ายในแถวของตน ทำเช่นนี้ไปจนกระทั่งสมาชิกคนสุดท้ายของกลุ่มได้เขียนจบลง
๕. ให้สมาชิกคนแรกของแต่ละกลุ่มอ่านเรียงความของกลุ่มดัง ๆ
  ๖. ถามแต่ละกลุ่มว่าพอใจในผลงานของกลุ่มเพียงใด จดไว้
  ๗. ให้เข้ากลุ่มใหม่อีก ๑ รอบให้ปรึกษาหารือกันเลือกประธาน เลขานุการกลุ่มร่วมกัน ปรับเรียงความแล้วเขียนใหม่ให้เสร็จในเวลา ๑๐ นาที ระหว่างนี้ให้กรรมการเข้ากลุ่มประชุมกันเองเพื่อกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินเรียงความที่ชนะเลิศ
  ๘. แต่ละกลุ่มส่งผู้แทนมาอ่านเรียงความของตน
  ๙. ให้กรรมการร่วมกันตัดสิน ให้คะแนน

บทเรียนจากกิจกรรม

- การจะประสานความคิดที่หลากหลายจำเป็นต้องใช้เวลาในการฟัง การคิดใคร่ครวญจึงจะประสานได้อย่างราบรื่น
- การทำงานในสภาวะปัจจุบันมักจะเจอกับสภาพกดดัน ต้องทำงานด้วยความรวดเร็ว ซึ่งในสถานการณ์เช่นนี้จะเห็นคนที่มีความสามารถโดดเด่นขึ้นมา
- การตัดสินจะเป็นที่ยอมรับต่อเมื่อมีกติกาและเกณฑ์ที่ชัดเจน
- การทำความเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นเขียนและคิดพินิจใคร่ครวญจะทำให้สามารถเชื่อมโยงต่อยอดแนวความคิดที่สอดคล้องกัน
- การมองโลกในแง่ดีจะช่วยให้ยากเป็นง่ายและมองเห็นทางออกของปัญหา

คำถามหลังกิจกรรม

๑. การทำงานโดยไม่มีโอกาสปรึกษาหารือกัน ผลจะเป็นอย่างไร
๒. ในรอบแรกการจะทำให้เรียงความมีการเชื่อมโยงกัน แม้ความคิดที่เขียนจะมีความขัดแย้งกัน ควรจะมีวิธีการอย่างไร
๓. สำหรับผู้ที่ถูกขอให้เป็นการตัดสินท่าน มีความเห็นต่อบทบาทของท่านอย่างไร เกณฑ์ในการตัดสินของท่านกับที่ประชุมในกลุ่มกรรมการเหมือนหรือต่างกันอย่างไร ท่านพอใจในเกณฑ์การตัดสินสุดท้ายหรือไม่
๔. เหตุใดการทำให้บุคลากรทุกคนในองค์กรแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นเรื่องยาก
๕. ควรพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถที่ทัดเทียมกัน มิเช่นนั้นงานที่ออกมาจะไม่ได้มาตรฐาน

บทสรุปหลังได้คำตอบ

๑. ในการทำงานผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนจะมีภูมิหลัง ประสบการณ์ที่แตกต่างกันการเปิดใจรับฟังจะช่วยให้เข้าใจกันมากขึ้น การแข่งขันจะช่วยให้เกิดการสร้างผลงานที่มีคุณภาพ

๒. ควรต้องใช้ศักยภาพและความสามารถของทุกคน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ต้องการร่วมกัน จะทำให้ได้ผลงานที่ดีขึ้นกว่าการที่จะทำตามหน้าที่ (มาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน)
๓. ธรรมชาติโดยทั่วไปของมนุษย์จะเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้พบมา ที่ผ่านมา เส้นแบ่งระหว่างความถูกต้องกับความถูกต้อง อะไรที่ควรทำอะไรที่ไม่ควรทำเป็นเรื่องที่ตัดสินได้ยาก การระบุดังอย่างพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มักจะประสบในการทำงานจริงให้ชัดเจนจะช่วยให้บุคลากรในองค์กรตัดสินได้ว่าสามารถจะทำอะไรได้ ทำอะไรไม่ได้

เครื่องมือที่ ๗

ภาพเหตุการณ์ (Scenario) เรื่อง หวังดีประสงคร้าย

ประเด็นสำคัญ

เพื่อให้ผู้บริหารที่เข้าร่วมกิจกรรมได้เห็นความสำคัญและมีแนวทางในการโค้ชหรือเป็นที่เลี้ยงให้ผู้ปฏิบัติงานได้ตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในงานจัดซื้อจัดจ้าง สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๓ กล่าวตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม

ระยะเวลา

๑๕ - ๒๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

ภาพเหตุการณ์ (Scenario) เรื่อง หวังดีประสงคร้าย

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

การกรีนนำก่อน

ผู้บริหารที่มีทีมงานในลักษณะที่หลากหลายจะตระหนักถึงความแตกต่างในรูปแบบ

เข้าสู่กิจกรรม

และวิธีการทำงานของแต่ละคน และผู้บริหารจะตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างทีมให้มีผลงานบนฐานของความโปร่งใสเป็นธรรมและมีจริยธรรมเป็นอย่างดี ซึ่งในบางครั้ง ผู้บริหารจะเผชิญกับสถานการณ์ที่ต้องโค้ชเพื่อนร่วมทีมให้สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง หรือต้องเป็นที่เลี้ยง (Mentor) ช่วยผลักดันให้เขาแก้ปัญหา หรือกันไม่ให้เกิดปัญหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมขึ้นได้

การทำกิจกรรม

1. วิทยากรแจกภาพเหตุการณ์ (Scenario) เรื่อง หวังดีประสงคร้ายให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคนพิจารณา และให้เลือกตามตัวเลือกที่ระบุไว้
2. ขอให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลและการตัดสินใจในลักษณะ BUZZ GROUP
3. วิทยากรขอให้บางกลุ่มอาสาสมัครพูดคุยถึงคำตอบที่เลือก วิทยากรเสริมสรุปการเลือกตามตัวเลือกต่าง ๆ
4. วิทยากรเฉลยคำตอบตามทางเลือกต่าง ๆ

บทสรุปในภาพรวม

คำถามหลังกิจกรรม

1. หากท่านมีเพื่อนร่วมทีมในลักษณะที่เกิดขึ้นนี้ ท่านคิดว่าจะใช้วิธีพูดคุยอย่างนุ่มนวล ในลักษณะของการโค้ช (Coach) หรือการเป็นที่เลี้ยง (Mentor) ได้หรือไม่
2. หากท่านเรียกประชุมทีมกลุ่มงานพัสดุและว่ากล่าวตักเตือนมารศรีโดยตรงที่กลุ่มงานเพื่อให้ลูกน้องได้รับรู้ด้วยจะดี หรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบกับแนวทางในข้อ ๑ วิธีไหนจะได้ผลดีกว่ากัน

บทสรุปในภาพรวม

ในบางครั้งหากท่านผู้บริหารใช้วิธีการโค้ชแบบเชิงรุกด้วยการสรุปประเด็น สะท้อนกลับ ตั้งคำถามให้เกิดการตระหนักรู้ ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเห็นตัวเลือกที่เป็นแนวทาง

ดำเนินการที่แตกต่างไปหรือมีมุมมองใหม่ ๆ รวมทั้ง ให้คำปรึกษาแนะนำ และหากจำเป็นก็อาจต้องแสดงบทบาทเป็นพี่เลี้ยงช่วยเข้าไปแก้ปัญหาเมื่อถึงเวลาจำเป็นก็จะช่วยให้ได้ผลการปฏิบัติงานบนฐานของการตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม (ตามมาตราฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๓) มีจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น

ภาพเหตุการณ์ (Scenario) เรื่อง หวังดีประสงค์ร้าย

มารศรีเป็นผู้อำนวยการ (ผอ.) กลุ่มงานพัสดุที่ได้รับการยอมรับว่าซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา ไม่แสวงหาประโยชน์ในทางหรืออาชีพของตน มารศรีรับผิดชอบงานด้านจัดซื้อจัดจ้างมาเป็นเวลานาน คอยต่อรองให้ราชการได้ประโยชน์จากงานจัดซื้อจัดจ้าง ให้ได้ราคาต่ำสุด ในขณะเดียวกันก็จะตรวจสอบคุณภาพของสินค้าให้ตรงตามสเปคที่กำหนดไว้ทุกประการ และในบางกรณีก็ได้คุณภาพดีกว่า

ในการจัดซื้อจัดจ้างทุกครั้ง มารศรีจะให้ลูกน้องสำรวจราคาและคุณสมบัติของสินค้าอย่างน้อย ๓ ถึง ๕ บริษัท เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบทั้งคุณภาพและราคา ในอดีตที่ผ่านมางานจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานไม่เคยได้รับการร้องเรียนแต่อย่างใด

ขณะนี้หน่วยงานกำลังมีการจัดซื้อจัดจ้างเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวน ๑๐ เครื่อง ซึ่งมารศรีก็ได้สำรวจราคาเปรียบเทียบสเปคอย่างรอบคอบถึง ๕ บริษัท และพบว่าผลิตภัณฑ์ของบริษัทเอกวิทย์คอมพิวเตอร์ ตรงตามสเปคทุกประการ โดยบริษัทนี้เป็นบริษัทที่มายื่นประมูลกับหน่วยงานหลายครั้งในรอบ ๒ ปีที่ผ่านมา และได้นำส่งผลงานที่มีคุณภาพสูง ราคาถูก มีการบริการหลังการขายเป็นอย่างดี และหน่วยงานไม่เคยมีปัญหา กับสินค้าที่บริษัทนี้ส่งมอบแต่อย่างใด หลังจากออกประกาศไปสักระยะหนึ่ง มารศรีสังเกตเห็นว่า บริษัทเอกวิทย์คอมพิวเตอร์มีได้มายื่นเรื่องประมูลแต่อย่างใด จึงคิดที่จะโทรศัพท์ไปหาผู้จัดการบริษัท เพื่อให้มายื่นเรื่องประมูลในครั้งนี้ด้วย

ท่านในฐานะผู้บริหารที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรงและมารศรีมาคุยกับท่านในเรื่องนี้ท่านจะ

ก. บอกให้มารศรีโทรไปหาผู้จัดการคนนี้ได้ เพราะรู้ว่ามารศรีตั้งใจที่จะให้บริษัทที่มีคุณภาพมายื่นเรื่องประมูล แต่ท่านจะกำชับให้มารศรีพูดให้ชัดเจนว่าไม่ใช่เป็นการให้สิทธิพิเศษกับบริษัทนี้แต่อย่างใด

ข. พูดคุยกับมารศรีถึงตัวเลือกต่าง ๆ ในเรื่องนี้ เช่น หากโทรไปหาผู้จัดการบริษัทเอกวิทย์คอมพิวเตอร์ จะมีข้อดีอย่างไร และอาจมีข้อเสียอย่างไรบ้าง และหากไม่โทรไปจะมีข้อดีข้อเสียอย่างไร รวมทั้งแนะนำให้มารศรีตัดสินใจบนฐานของข้อมูล เหตุและผลที่จะเกิดขึ้น

ค. บอกมารศรีว่าไม่จำเป็นต้องโทรไปหาผู้จัดการบริษัทเอกวิทย์คอมพิวเตอร์แต่อย่างใด ปล่อยให้ไปไปตามปกติจะดีกว่า

ง. ทางเลือกอื่น ๆ ได้แก่ .....

เฉลย

- เลือกข้อ ก. จะเป็นความเสี่ยงที่จะถูกกล่าวหาหรือถูกร้องเรียนจากบริษัทอื่น ๆ ว่าเลือกปฏิบัติได้
- เลือกข้อ ข. การที่ผู้บริหารพูดคุยกับมารศรี ช่วยให้คิดถึงทางเลือกหรือแนวทางอื่น ๆ จะเป็นการโค้ชให้เจ้าตัวได้คิดวิเคราะห์ มีมุมมองที่กว้างขวางและรอบคอบมากขึ้น ซึ่งท้ายที่สุดมารศรีก็จะเห็นว่า การโทรศัพท์ไปถึงผู้จัดการบริษัทเอกริทยา เป็นความเสี่ยงที่อาจหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดขึ้นได้
- เลือกข้อ ค. จะเป็นการสั่งการ หากไม่มีการพูดคุยทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ มารศรีก็อาจไม่เกิดการเรียนรู้ และมีความไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจเช่นนี้

เครื่องมือที่ ๘

กรณีศึกษา เรื่อง เหตุจากโจรปล้น

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้ตระหนักถึงความซื่อสัตย์สุจริต ให้ข้าราชการมีความระมัดระวังตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ปฏิบัติไปในทางมุ่งหมายที่ดี ไม่ลำเอียง ไม่แสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้ โดยชอบด้วยกฎหมายและการมีจิตสำนึกที่ดี ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- กรณีศึกษาเรื่อง “เหตุจากโจรปล้น”
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำเป็น PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษา แทนการจัดทำเป็นเอกสารแจก
- เอกสารวินัยมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

วิทยากรพูดคุยผู้เข้าร่วมกิจกรรม ว่า กิจกรรมต่อไปนี้จะประมวลมาจากเรื่องจริงที่เคยเกิดขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องกล่าวถึงหน่วยงานบางหน่วยงาน หรือตำแหน่งของบุคคล เพื่อให้เข้าใจเรื่องราว ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะเรื่องที่เกิดขึ้น ไม่ได้มีเจตนานำมาประจาน หรือนินทาว่าร้าย แต่จะเป็นไปเพื่อการศึกษากัน จึงขอให้ท่านช่วยกันวิเคราะห์ โดยแยกแยะ พฤติกรรมออกมา พร้อมทั้งสังเคราะห์และประเมินว่า กรณีเหล่านั้นผิดมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ ข้อใด หรือเป็นพฤติกรรมที่ผิดวินัยด้วยหรือไม่ มาตราใด

วิธีการทำกิจกรรม

1. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็น ๕ กลุ่ม ๆ ละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
2. วิทยากรเล่ากรณีศึกษา เรื่อง “เหตุจากโจรปล้น”
(เรื่องเล่าสำหรับวิทยากร คำโคร่งเรื่องจากหนังสือ “ไขปม ๑๐ คดีทุจริต ภารกิจพิชิตโกง” ซึ่งจัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หน้าที่ ๑๐๑ - ๑๑๑)

ในคืนวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ขณะที่นาย ส. (ตำแหน่งปลัดกระทรวงในขณะนั้น) กำลังอยู่ในงานเลี้ยงฉลองมงคลสมรสของบุตรสาว ได้รับแจ้งว่ามีคนร้าย ๕ คน เข้าปล้นทรัพย์ที่บ้าน ขณะนั้นมีนายตำรวจระดับสูงอยู่ในงานด้วยจึงแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าตรวจสอบ ซึ่งสถานที่เกิดเหตุอยู่บริเวณห้องนอนของนาย ส. พบกระเป๋ากลายใบถูกรื้อค้น พร้อมมีคัตเตอร์และชะแลงของคนร้ายที่ทิ้งไว้ ต่อมาคนร้ายถูกจับกุมได้

ทั้งหมด และรับสารภาพว่า รู้ข่าวจากลูกอดีตเลขานุการนาย ส. ว่า นาย ส. มีเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเก็บไว้จำนวนมาก หากปล้นไป นาย ส. ก็ไม่กล้าแจ้งความ จึงรวบรวมเพื่อน ๆ และเลือกวันที่มีงานแต่งงานลูกสาวนาย ส. เพราะเชื่อว่าไม่มีคนอยู่บ้าน แต่เจอแม่บ้านจึงจับมัดและให้นำไปยังห้องนอน นาย ส. พบเงินสดจำนวนมากบรรจุอยู่ในกระเป๋าผ้าหลายใบและอยู่ในกล่องกระดาษอีกจำนวนหลายกล่อง จึงกรี๊ดกระเป๋าผ้าและนำเงินสดใส่กระเป๋าเดินทางและถุงตลาดนัดขนาดใหญ่ที่เตรียมมา เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๘,๑๒๑,๐๐๐ บาท และทองรูปพรรณหนัก ๑๐ บาท จากการตรวจสอบพบว่าภายในห้องนอนมีเงินสดจำนวนมากอยู่จริง คณะอนุกรรมการไต่สวนของ ป.ป.ช. จึงเข้าทำการไต่สวน โดยให้นาย ส. ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของตนและคู่สมรสที่มีอยู่ ณ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ เพื่อตรวจสอบเปรียบเทียบกับบัญชีที่ได้เคยยื่นไว้แล้ว จากการไต่สวนพบว่า นาย ส. มีทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นผิดปกติ โดยไม่สามารถชี้แจงที่มาที่ไปของทรัพย์สินให้ชัดเจนได้ จึงเป็นกรณีร้ายแรงผิดปกติ จึงใจปกปิดหรือแสดงรายการทรัพย์สินฯ อันเป็นเท็จ

๓. แจกเอกสารกรณีศึกษา เรื่อง “เหตุจากโจรปล้น” ให้กับกลุ่มต่าง ๆ ให้เวลาอภิปรายกันในกลุ่ม ๑๕ นาที

๔. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่า

- พฤติการณ์ของนาย ส. ที่ร้ายแรงผิดปกติและยื่นแสดงรายการทรัพย์สินฯ อันเป็นเท็จ เป็นหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไร

- พฤติการณ์ของนาย ส. ถึงขั้นกระทำผิดกฎหมายใด หรือไม่ อย่างไร

๕. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที

๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. ท่านคิดว่า จิตสำนึกที่ดีสามารถเกิดขึ้น หรือสร้างขึ้นให้กับบุคคลที่เติบโตพันวัยเด็ก เป็นผู้ใหญ่เต็มตัวแล้ว ได้หรือไม่ อย่างไร

๒. จากกรณีศึกษานี้ ท่านคิดว่าจะมีวิธีการใดบ้าง ที่จะเสริมสร้างให้ข้าราชการมีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

บทสรุปหลังได้คำตอบ

จากกรณีศึกษานี้ นาย ส. มีพฤติการณ์ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒ เพราะไม่ซื่อสัตย์สุจริต และไม่มีจิตสำนึกที่ดี กระทำการอันเป็นการมิชอบด้วยหน้าที่ราชการ คณะอนุกรรมการไต่สวนของ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วเห็นว่า นาย ส. มีทรัพย์สินไม่สัมพันธ์กับรายได้ มีทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นผิดปกติโดยไม่สามารถชี้แจงที่มาที่ไป

ของทรัพย์สินให้ชัดเจนได้ เป็นการจงใจปกปิดรายการทรัพย์สิน และเอกสารประกอบ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ ต่อมาศาลฎีกาพิพากษาให้ยึดทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน จำนวน ๖๔,๙๙๘,๕๘๗.๕๒ บาท ลงโทษจำคุก ๑๐ เดือนในความผิดฐานจงใจยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ และ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงโทษจำคุก ๑๘ เดือน ในความผิดฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลภายนอก หรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติของกฎหมายตามคำพิพากษาของศาลคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง (จากคดีหมายเลขดำที่ อม. ๓/๒๕๖๑ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๒๗/๒๕๖๒ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๙/๒๕๖๑ คดีหมายเลขดำที่ อท. ๓/๒๕๖๒ คดีหมายเลขแดงที่ อท. ๒๗/๒๕๖๒)

เครื่องมือที่ ๙

ประเด็นสำคัญ

กรณีศึกษา เรื่อง ดาวเทียมเป็นเหตุ

กิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้ตระหนักถึงความซื่อสัตย์สุจริต ให้ข้าราชการประจำมีความระมัดระวังตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ปฏิบัติไปในทางมุ่งหมายที่ดี ไม่ลำเอียง ไม่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายและมีความระมัดระวังในการปฏิบัติงานร่วมกับนักการเมือง ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

ระยะเวลา

๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- กรณีศึกษาเรื่อง “ดาวเทียมเป็นเหตุ”
- เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ หรือ วิทยากรอาจจัดทำเป็น PowerPoint มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อ ใช้เปิดขณะทำกรณีศึกษา แทนการจัดทำเป็นเอกสารแจก
- เอกสารวินัยมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- Flipchart สำหรับกลุ่ม จำนวน กลุ่มละ ๑ แผ่น

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม วิทยากรพูดคุยกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม และถามคำถามว่า

กิจกรรมต่อไปนี้จะเป็นการนำเรื่องจริงที่เกิดขึ้นและสิ้นสุดไปแล้ว มาเป็นกรณีศึกษา โดยเรียบเรียงข้อมูลจากเรื่อง ไชปม ๑๐ คดีทุจริต ภารกิจพิชิตโกง ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นที่ต้องกล่าวถึงบางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะเรื่องที่เกิดขึ้น ไม่ได้มีเจตนานำมาประจาน หรือนินทาว่าร้าย แต่จะเป็นไปเพื่อการศึกษา และสร้างความตระหนักในการปฏิบัติงาน จึงขอให้ท่านช่วยกันวิเคราะห์ พร้อมทั้งสังเคราะห์และประเมินว่า กรณีเหล่านั้นผิดมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ ข้อใด หรือเป็นพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายอื่นด้วยหรือไม่ อย่างไร

วิธีการทำกิจกรรม

๑. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็น ๕ กลุ่ม ๆ ละประมาณ ๕ - ๑๐ คน
๒. วิทยากรจะเล่า/แจกเอกสาร กรณีศึกษา เรื่อง “ดาวเทียมเป็นเหตุ” (เรียบเรียงข้อมูลจากเรื่องไชปม ๑๐ คดีทุจริต ภารกิจพิชิตโกง จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีนาคม ๒๕๖๓ หน้าที่ ๘๐ - ๙๙)

เรื่องเล่าสำหรับวิทยากร

(๑) ช่วงปี ๒๕๒๖-๒๕๒๘ รัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรีสมัยนั้นดำริให้จัดสร้างดาวเทียมเป็นของประเทศไทยเอง จึงเปิดประมูลเพื่อให้สัมปทานแก่บริษัทเอกชนเข้ามาดำเนินการแทนการใช้งบประมาณของรัฐมีบริษัทเอกชนเสนอตัวหลายราย แต่ไม่สำเร็จ เพราะไม่สามารถบรรลุข้อตกลงให้เป็นที่น่าพอใจทั้งสองฝ่ายได้

(๒) ปี ๒๕๓๓ รัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรีคนถัดมาจึงประกาศเชิญชวนอีกครั้ง ปรากฏว่าบริษัท ช. คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด ได้เข้าเสนอตัวและเจรจา จนสามารถบรรลุข้อตกลงและเงื่อนไข เป็นที่น่าพอใจแก่รัฐบาลได้

(๓) วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๔ ได้มีการลงนามใน “สัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ” ในรัฐบาลสมัยนายกรัฐมนตรีอีกคนหนึ่ง ซึ่งมีนาย ท. เป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนามสาระสำคัญในสัญญาที่เป็นเหตุในเรื่องนี้ ความเป็นนาย ท. เป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนามไปจัดตั้งบริษัทใหม่เพื่อประกอบกิจการดาวเทียมโดยตรง ให้เสร็จภายใน ๑๒ เดือน และบริษัท ช. คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด จะต้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทที่จัดตั้งขึ้นใหม่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๑ ซึ่งเป็นนัยสำคัญที่ทำให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้บริษัท ช. คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด ได้รับสัมปทานซึ่งต่อมาได้ตั้งบริษัทใหม่ชื่อว่า บริษัท ช.แซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) และปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทไทยคม จำกัด (มหาชน) ส่วนบริษัท ช. คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด เปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ช. คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

(๔) วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ นาย ท. ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และในปี ๒๕๔๕ มีการโอนอำนาจในการกำกับดูแลโครงการดาวเทียมฯ จากกระทรวงคมนาคมไปยังกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไอซีที)

(๕) วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ นาย พ. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศฯ อนุมัติแก้ไขสัญญาสัมปทานโครงการดาวเทียมฯ โดยลดสัดส่วนการถือหุ้นของบริษัท ช. คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จากไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๑ เป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมด ตามที่บริษัท ช. แซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) ร้องขอโดยอ้างว่าต้องการหาพันธมิตรขยายศักยภาพในการแข่งขัน และมีเงินทุนเพียงพอในการดำเนินการโครงการไอพีสตาร์ หรือดาวเทียมไทยคม ๔

(๖) วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ รัฐบาลนาย ท. ถูกยึดอำนาจ และพบว่าขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ยังคงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ช. คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ใช้อำนาจออกมาตรการต่าง ๆ เอื้อประโยชน์แก่บริษัท ช. คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทในเครือ ๗ กรณี และกรณีการอนุมัติแก้ไขสัญญาสัมปทานโครงการดาวเทียมฯ ก็เป็น ๑ ใน ๗ กรณีดังกล่าว

๓. แจกเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง “ดาวเทียมเป็นเหตุ” ให้กับกลุ่มต่าง ๆ ให้เวลาอภิปรายกันในกลุ่ม ๑๕ นาที

๔. ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ว่า

- พฤติการณ์ของนาย พ. ที่ลงนามอนุมัติแก้ไขสัญญาสัมปทานโครงการดาวเทียมฯ เป็นหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อใด อย่างไร

- พฤติการณ์ของนาย พ. ถึงขั้นกระทำผิดกฎหมายใด หรือไม่ อย่างไร

๕. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ กลุ่มละ ๒ - ๓ นาที

๖. อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

บทสรุปในภาพรวม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. ท่านคิดว่า ในฐานะที่เราเป็นข้าราชการผู้รับผิดชอบในงานที่ต้องให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เราจะมีวิธีป้องกันไม่ให้เรื่องนี้ทำนองเดียวกับกรณีศึกษาเกิดขึ้นได้อย่างไร และจะแก้ปัญหอย่างไร ?

๒. จากกรณีศึกษานี้ ท่านคิดว่าหากได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ จะมีวิธีการใดบ้าง ที่จะหลีกเลี่ยงไม่让自己ต้องรับผิดชอบด้วย ?

บทวิเคราะห์หลังได้คำตอบ

จากกรณีศึกษานี้ นาย พ. มีพฤติการณ์ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๒ เพราะไม่ซื่อสัตย์สุจริต และไม่มีจิตสำนึกที่ดี กระทำการอันเป็นการมิชอบด้วยหน้าที่ราชการนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่นาย พ. อนุมัติให้แก้ไขสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมฯ ดังกล่าวข้างต้นเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ทุจริตเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ เนื่องจาก

- การอนุมัติให้แก้ไขสัญญานี้ ไม่ได้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ เป็นการอนุมัติโดยมิชอบ

- การลดสัดส่วนการถือครองหุ้นเป็นการลดทอนความมั่นคงและความมั่นใจในการดำเนินโครงการฯ ของบริษัท ช. คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) โดยตรงที่ต้องมีอำนาจควบคุมบริหารจัดการอย่างเด็ดขาด และต้องเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๑ ในบริษัท ช.แซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) หรือบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ตามสัญญาสัมปทาน

- การอนุมัติให้ลดสัดส่วนการถือครองหุ้นของบริษัทช. คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ดังกล่าว เป็นการกระทำที่เอื้อประโยชน์แก่บริษัท ช. คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทไทยคม จำกัด (มหาชน) ผู้รับสัมปทานจากรัฐ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงฟ้องนาย พ. และพวก ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและต่อมาวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๙ ศาลฎีกา

แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้มีคำพิพากษาเรื่องความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ให้จำคุกนาย พ. มีกำหนด ๑ ปี โดยไม่ให้รอกการลงโทษ นาย พ. จึงถูกควบคุมตัวเข้าเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ส่วนพวกอีก ๒ คน ซึ่งเป็นข้าราชการประจำ ให้จำคุกคนละ ๑ ปี แต่ให้รอกการลงโทษคนละ ๕ ปี ปรับคนละ ๒๐,๐๐๐ บาท

(จากคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคดีหมายเลขดำที่ อม.๖๖/๒๕๕๘ คดีหมายเลขคำที่ อม.๑๐๗/๒๕๕๙)

บทสรุป

กรณีศึกษานี้ เป็นอุทธรณ์ให้กับข้าราชการประจำที่ต้องปฏิบัติงานกับนักการเมือง ให้ต้องมีจุดยืนที่ถูกต้องมั่นคง ระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งในการตัดสินใจในกรณีที่หมิ่นเหม่ต่อการกระทำผิดกฎหมาย และเป็นอุทธรณ์ให้กับนักการเมืองที่มาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มาจากนักการเมือง แต่เมื่อได้เข้าสู่ตำแหน่งแล้ว ก็เชื่อว่าทำหน้าที่อย่างไรก็ได้ เพราะเป็นตัวแทนฝ่ายรัฐที่มีหน้าที่ต้องดูแลรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ ดังนั้นการกระทำใดหากจะทำให้รัฐเสียหาย ก็จำเป็นต้องรับผลแห่งการกระทำนั้น

ส่วนข้าราชการประจำที่จำเป็นต้องดำเนินการตามคำสั่งที่ไม่ถูกต้องของนักการเมือง อาจทำบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้สั่งทบทวนคำสั่งที่ไม่ถูกต้องนั้นได้ และหากต้องถูกดำเนินการทางวินัยในภายหลัง จะเป็นหลักฐานที่ทำให้พ้นผิดได้ ตามมาตรา ๘๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ความว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการโดยไม่ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ จะต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันทีเพื่อให้ผู้ให้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม

เครื่องมือที่ ๑๐
ประเด็นสำคัญ

กิจกรรม ของชุมชนทรัพยากรธรรมชาติ

กิจกรรมนี้ ให้แต่ละคนได้สะท้อนภาพพฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งนั้น ๆ ที่ต้องการเห็น และพฤติกรรมที่แต่ละคนปฏิบัติอยู่ในแต่ละมาตรฐาน อันจะทำให้ได้มาตรฐานทางพฤติกรรมที่เรียนรู้และรับรู้ร่วมกัน เป็นการสนับสนุนมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๑ ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ข้อที่ ๓ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ ข้อที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ข้อที่ ๖ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ และข้อที่ ๗ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี และรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ระยะเวลา

๔๕ นาที ถึง ๑ ชั่วโมง

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

๑. ของจดหมายจำนวนเท่าผู้เข้าร่วมกิจกรรม
๒. กระดาษบัตรคำสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด ๓ คูณ ๕ นิ้วสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรม
๓. ปากกาเมจิกสีเข้มสำหรับแจกให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม คนละ ๑ ด้าม
๔. นกหวีด
๕. Flipchart

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือรองหัวหน้าหน่วยงาน

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

นำเข้าสู่ประเด็นที่ต้องการให้เรียนรู้ โดยบอกถึงกิจกรรมนี้ว่ามีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ระบุพฤติกรรมตามมาตรฐานจริยธรรมที่แต่ละคนประพฤติปฏิบัติอยู่ และได้เรียนรู้มุมมองของเพื่อนผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าเขาต้องการเห็นพฤติกรรมตามมาตรฐานจริยธรรมของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งนั้น ๆ อย่างไร เหมือนหรือแตกต่างกันในเรื่องใดเพราะเหตุใด

การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์

- เตรียมจัดที่นั่งสำหรับการแบ่งกลุ่มเป็น ๗ กลุ่ม โดยจัดที่นั่งเป็นรูปวงกลม พร้อม Flipchart กลุ่มละ ๑ ตัว
- เขียนมาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง ๗ ข้อลงบน Flipchart ตัวละ ๑ มาตรฐาน
- เตรียมของจดหมายสำหรับแจกให้ทุกคนโดยแยกเป็นกลุ่มเท่ากับจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม

วิธีการทำกิจกรรม

- เตรียมกระดาษบัตรคำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคนเท่ากับจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม
๑. แจกกลุ่มว่าเราจะมีกิจกรรมกันระดมมาตรฐานทางจริยธรรมที่เราเองได้ประพฤติปฏิบัติหรือที่ผู้อื่นคาดหวังจากเราโดยเราจะแบ่งกลุ่มเป็น ๗ กลุ่มและรับผิดชอบกลุ่มละมาตรฐาน
  ๒. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนับ ๑-๗ เพื่อแบ่งกลุ่มออกเป็น ๗ กลุ่ม จากนั้นให้แต่ละคนนั่งประจำกลุ่มตามที่จัดไว้ให้
  ๓. แจกซองจดหมายพร้อมปากกาให้ทุกคน
  ๔. ให้แต่ละคนเขียนชื่อตนเองลงบนซองจดหมายพร้อมระบุตำแหน่งหน้าที่การงานให้ชัดเจน
  ๕. แจกกระดาษบัตรคำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้แต่ละคนได้รับเท่าจำนวนสมาชิกในกลุ่มนั้น ๆ เช่นถ้ากลุ่มมีสมาชิกรวม ๘ คน แต่ละคนจะได้คนละ ๘ แผ่น
  ๖. บอกกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าจะมีการทำกิจกรรมเป็นรอบ ๆ รอบละประมาณ ๒-๓ นาทีเมื่อหมดรอบจะมีการเป่านกหวีดเป็นสัญญาณ โดยในเบื้องต้นให้แต่ละคนหยิบบัตรคำมา ๑ บัตรก่อนโดยให้แต่ละคนเขียนพฤติกรรมตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่กลุ่มรับผิดชอบ ที่คิดว่าเป็นความคาดหวังของข้าราชการในองค์กรของท่านเองที่**ต้องการหรือไม่ต้องการเห็นตัวท่านเองแสดงออกมาคนละ ๑ พฤติกรรม** ตัวอย่างเช่น พฤติกรรมตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๔ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและมีจิตสาธารณะ ได้แก่ “ปลูกจิตสำนึกหน้าที่ ความรับผิดชอบที่ดีต่อสังคมให้เกิดขึ้นในหมู่ข้าราชการทุกระดับ” หรือ พฤติกรรมตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดีและรับผิดชอบต่อหน้าที่ ได้แก่ “เน้นย้ำให้ข้าราชการในหน่วยงานเข้าใจในเรื่องมาตรฐานทางจริยธรรมและบทบาทซึ่งข้าราชการควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่อยู่ในกรอบของจรรยาบรรณอย่างทั่วถึงทั้งหน่วยงาน”
  ๗. หมดเวลา ๒ นาทีให้เป่านกหวีดแล้วให้เจ้าตัวเก็บบัตรคำนั้นไว้กับตัวเองก่อน
  ๘. ให้แต่ละคนทำกิจกรรมรอบที่ ๒ โดยส่งซองของตนเองให้แก่เพื่อนที่นั่งอยู่ทางขวามือเมื่อแต่ละคนได้รับซองที่มีชื่อและตำแหน่งหน้าที่ของเพื่อนแล้วให้ใช้บัตรคำเขียนระบุว่าท่านต้องการเห็นเพื่อนที่มีชื่อระบุอยู่หน้าซองนั้น**ควรแสดงออก หรือไม่ควรแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างไร**ที่จะสอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมตามโจทย์ที่กลุ่มได้รับจากนั้นเมื่อหมดรอบได้ยินเสียงนกหวีดจึงค่อยนำบัตรคำใส่ซองแล้วส่งต่อให้เพื่อนคนที่อยู่ทางขวามือของท่านต่อไป

๙. ทำกิจกรรมเช่นเดียวกันนี้จนครบทั้ง ๘ รอบ ของก็จะหมุนกลับมาที่ผู้ที่มีชื่ออยู่หน้าของพอดี
๑๐. ให้เจ้าของของนำบัตรคำของตนเองออกมาเปรียบเทียบกับข้อความในบัตรคำที่เพื่อน ๆ เขียนไว้ดูว่า เหมือนหรือต่างกันอย่างไร
๑๑. เลือกสมาชิกกลุ่มทำหน้าที่ประธานและเลขานุการ เขียนสรุปเรียงประเด็นพฤติกรรมที่ควรแสดงออกและพฤติกรรมที่ไม่ควรแสดงออกที่ได้จากเพื่อนสมาชิกลงใน Flipchart ให้เวลา ๑๐ นาที
๑๒. แต่ละกลุ่มส่งผู้แทนมานำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ ให้เวลากลุ่มละ ๓ นาที โดยให้เพื่อนสมาชิกจากกลุ่มอื่นวิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเมื่อนำเสนอเสร็จแต่ละกลุ่มด้วย
๑๓. วิทยากรสรุปพฤติกรรมที่ควรและไม่ควรกระทำตามมาตรฐานทั้ง ๗ ข้อ จากคำตอบของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด

บทเรียนจากกิจกรรม

- การจะระบุพฤติกรรมที่ควรแสดงออกหรือไม่ควรแสดงออกตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตำแหน่งนั้น ๆ โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่เป็นนักบริหาร นอกจากจะพิจารณาจากภารกิจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมแล้วยังต้องอาศัยมุมมองหรือความคาดหวังจากบุคคลอื่นด้วย
- การร่วมกันคิด การอภิปรายร่วมกันจะทำให้เกิดความกระจ่างในพฤติกรรมที่ควรหรือไม่ควรปฏิบัติและทำให้เข้าใจถึงเหตุผลที่มาที่ไปของพฤติกรรมดังกล่าว

คำถามหลังกิจกรรม

๑. ท่านคิดว่าพฤติกรรมที่ควรหรือไม่ควรปฏิบัติข้อใดที่อยู่เหนือความคาดหมายของท่านบ้าง เพราะเหตุใด
๒. พฤติกรรมที่ควรหรือไม่ควรปฏิบัติข้อใดบ้าง ที่ท่านเห็นว่าสำคัญที่ควรนำมาบรรจุอยู่ในคู่มือเพื่อเป็นบรรทัดฐานให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานได้ปฏิบัติตาม

บทสรุปหลังได้คำตอบ

- การระบุว่าพฤติกรรมใดควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติ ตามกรอบมาตรฐานทางจริยธรรมแต่ละข้อนั้นเป็น เรื่องที่ต้องใช้เวลาในการคิดใคร่ครวญการเขียนให้สะท้อนหรือแสดงออกของพฤติกรรมที่ชัดเจนนั้นจะเป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนปฏิบัติตามได้ เป็นการลดการใช้ดุลพินิจหรือวิจารณ์ญาณและช่วยให้มีการตักเตือนกันเมื่อเห็นผู้หนึ่งผู้ใดไม่ประพฤติปฏิบัติตามพฤติกรรมที่ได้รับระบุไว้

- ประเด็นข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้จากผู้ร่วมกิจกรรมในครั้งนี้สามารถจะนำไปจัดทำเป็นคู่มือมาตรฐานทางจริยธรรม หรือหากส่วนราชการใดมีคู่มือที่ได้จัดทำไว้แล้ว ก็สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงคู่มือเพื่อให้เกิดการประพฤติปฏิบัติที่พึงประสงค์ต่อไป

กิจกรรมที่ใช้สร้างเสริมภาพรวมหลักของการสัมมนา สร้างความคุ้นเคย สร้างความสนุกสนานอย่างมีสาระ

เครื่องมือ/กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย/ละลายพฤติกรรม (Icebreaking Activities)

Susan M.Heathfield ซึ่งเป็นที่ปรึกษาด้านทรัพยากรบุคคล และการบริหารจาก The Balance Careers ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การสร้างความคุ้นเคย หรือการละลายพฤติกรรม (Icebreaking) ว่า “เป็นกิจกรรม เกม หรือ การจัดกิจกรรมพิเศษ (Events) เพื่อเป็นการต้อนรับและเริ่มต้นเปิดการสนทนา ในหมู่ผู้เข้าร่วมประชุม สัมมนา/อบรม และกิจกรรมสร้างทีมหรือกิจกรรมอื่นๆ” (Reliefteaching.com) ความคุ้นเคยนี้จะมีประโยชน์เมื่อผู้จัดต้องการให้ผู้เข้าร่วมสัมมนา/อบรม หรือกิจกรรมพิเศษสะดวกใจ ผ่อนคลาย สามารถมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างรวดเร็ว

การละลายพฤติกรรม หรือการสร้างความคุ้นเคยที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้มีการเริ่มต้น สนทนา และเป็นจุดตั้งต้นการพูดคุยของหัวข้อหรือประเด็นสำคัญของการสัมมนา/อบรม หรือมีการตั้งต้น ตอกย้ำ ความสำคัญของเนื้อหาที่จะดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ยังต้องสร้างความมั่นใจว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ มีความรู้สึกสนุกสนานและผ่อนคลาย

การดำเนินกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยหรือละลายพฤติกรรมจะแตกต่างกันไประหว่างผู้เข้าร่วม กิจกรรมที่รู้จัก หรือคุ้นเคยกันแล้ว และไม่รู้จักกัน

กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยสำหรับกลุ่มที่ไม่รู้จักกัน

กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย หรือละลายพฤติกรรมนี้ จะเน้นการแนะนำตัว ทำความรู้จัก เบื้องต้น และใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเริ่มต้นให้มีการเปิดเผยเรื่องที่แต่ละคนสนใจซึ่งไม่ใช่เรื่องส่วนตัว ที่ละเอียดอ่อน กิจกรรมในกลุ่มนี้จะเน้นการกระตุ้นให้เกิดความสบายใจที่จะมีส่วนร่วม สร้างความสนุกสนาน ผ่อนคลาย จะเป็นการเริ่มต้นพูดคุยผ่านภารกิจที่ผู้อำนวยกลุ่มมอบหมายซึ่งมักเป็นกิจกรรมที่ไม่ยากนัก เหมาะสมกับวัยและพื้นฐานของผู้เล่นช่วยให้ผู้ร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่สามารถให้ความคิดเห็น ให้ข้อมูล ขอความคิดเห็น ขอข้อมูล หรือเชื่อมโยงความคิดที่ผู้จัดต้องการให้เกิดขึ้นในกิจกรรมหลักที่จะตามมา หากวิทยากร/ผู้อำนวยกลุ่ม หรือผู้จัดการสัมมนา/ฝึกอบรม เลือกกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยที่เหมาะสม ก็จะช่วยให้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความสบายใจ รู้สึกเป็นกันเอง และรู้สึกปลอดภัยที่จะพูดหรือแสดงออกต่อ ๆ ไป ซึ่งจะสอดคล้องกับเป้าหมายหลักของผู้จัดที่ต้องการรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็น/การประเมิน ประมวล และการวิเคราะห์ สังเคราะห์ของสมาชิกกลุ่มที่ได้รับเชิญมาร่วมกิจกรรม กิจกรรมในกลุ่มนี้จะมีปรากฏใน หนังสือ หรือคู่มือกิจกรรมละลายพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วในหลาย ๆ แหล่งข้อมูล

กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยสำหรับผู้รู้จักกัน

แม้ว่าผู้เข้าร่วมการสัมมนาหรือฝึกอบรมจะรู้จักกันแล้วก็ตาม กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย/ละลาย พฤติกรรมที่เหมาะสมจะช่วยกระตุ้นให้การอภิปราย/สนทนาหลัก รวดเร็ว ทัวถึง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ตัวอย่างเช่น บริษัทผลิตสินค้าแห่งหนึ่ง ได้ขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมผลัดกันดำเนินกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย/ละลายพฤติกรรมในการประชุมแต่ละครั้ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างพนักงาน และเป็นการพัฒนาทักษะในการนำประชุมของผู้ทำกิจกรรม ซึ่งจะช่วยต่อยอดให้นำไปปรับบทบาทการเป็นผู้นำทีมของผู้นำกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาการสร้างสรรค์มุมมองที่แปลกใหม่ ให้มีการคิดต่าง เพราะผู้นำกิจกรรมจะต้องหาแง่มุมใหม่ๆ มาสร้างกิจกรรมที่ต่างไปจากเดิม รวมทั้งคิดต่อยอดถึงประโยชน์ของกิจกรรมที่จะนำเสนอต่อการประชุมครั้งนั้น ๆ และ/หรือต่อผู้เข้าร่วมประชุม

กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย/ละลายพฤติกรรม สามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์ได้ ๓ ประเภท คือ

๑. กิจกรรมเพื่อสร้างความสนุกสนาน (Just for Fun Icebreakers)

เป็นกิจกรรมที่อาจใช้เมื่อต้องการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกันแล้ว หรือไม่รู้จัก รู้สึกสนุกสนาน ผ่อนคลาย ไม่เครียดกิจกรรมในลักษณะนี้จะเป็นการเปิดการสนทนา เป็นกุญแจสำคัญให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้สึกสนุกและเห็นคุณค่าของกิจกรรมที่จะตามมาผู้ทำกิจกรรมเพื่อวัตถุประสงค์นี้อาจนำกิจกรรมในเรื่องกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยสำหรับกลุ่มที่ไม่รู้จักกันที่มีอยู่ทั่วไปตั้งได้กล่าวไว้แล้วเบื้องต้นมาใช้ หรืออาจใช้วิธีให้ตอบคำถามที่สนุกสนาน หรือชวนคิดก็ได้

ตัวอย่าง การตั้งคำถามเพื่อความสนุกสนาน ผ่อนคลาย ไม่เครียด

๒. กิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงสู่หัวข้อหนึ่งของการอบรม/สัมมนา (As a Serge into the Topic)

ใช้เป็นการเปิดประเด็น หรือสร้างความสนใจหรือเชื่อมโยงสู่ภาพรวมเนื้อหา/ประเด็นหลัก ซึ่งอาจรวมความสนุกสนานไปด้วย กิจกรรมนี้ใช้เน้นหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งที่เป็นเรื่องสำคัญนำไปสู่ความสำเร็จของภาพรวมการสัมมนา

ตัวอย่างกิจกรรมประเภทนี้

ผู้นำกิจกรรมอาจใช้คำถามหรือคำกล่าวของบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการสัมมนา มาเป็นการนำสนทนาของกลุ่มสนทนาหรือกลุ่มย่อย เช่น

๑. ถ้าย้อนเวลาไปในอดีตได้ หรือให้คุณเลือกไปคุยกับใครก็ได้ คุณจะไปคุยกับใคร เพื่อให้ได้ความกระจ่างเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติ หรือการประพาดิตนให้ได้รับการยอมรับเชื่อถือว่ามีความดี หรือ

๒. Lee Iacocca เคยกล่าวไว้ว่า “การบริหารไม่มีอะไรมากไปกว่า การจูงใจผู้อื่น” คุณคิดว่าคำกล่าวที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานประพาดิตนอย่างมีความดี จริยธรรม หรือไม่ อย่างไร

๓. ขอให้คุณยก คำคม วลี หรือประโยคสั้น ๆ (ถ้าเป็นไปได้ให้ไม่เกิน ๑๐ คำ) ที่จะอธิบายถึงการทำงานอย่างมีมาตรฐานทางจริยธรรมเช่น “ผู้กล้าเปิดวิถีธรรมงาน” “คนดีนำด้วยวิถีจริยธรรม”

หลังจากผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนสร้างความคิด มีคำตอบแล้ว วิทยากร อาจใช้วิธีจับคู่หรือแบ่งกลุ่มย่อยให้พูดคุยกันถึงคำตอบของแต่ละคนหลังจากนั้นวิทยากรตั้งคำถามเพิ่มเติมให้คิดวิเคราะห์เชิงลึก เช่น

- สืบเนื่องจากคำตอบในข้อ ๑ เราเลือกไปเจอบุคคลคนนี้เพราะอะไร ท่านนี้มีความโดดเด่นอย่างไร เราเคารพนับถือท่านนี้เพราะเรามีข้อมูลเกี่ยวกับท่านอย่างไรบ้าง ท่านทำอะไรที่เป็นตัวอย่างและน่ายกย่องอย่างไร และอาจถามเพิ่มเติมได้ว่า

- คำตอบของแต่ละคนมีข้อเหมือน ข้อแตกต่างเกี่ยวกับคุณลักษณะ/พฤติกรรมของผู้มีคุณธรรม/จริยธรรมอย่างไรบ้าง

- แต่ละคนได้เรียนรู้อะไรเพิ่มเติม จากการพูดคุย

จากนั้นวิทยากรสรุปข้อมูลว่าในการสัมมนา/อบรมครั้งนี้เรามีหัวข้อหลักเรื่องหนึ่งคือ “การเสริมสร้างคุณธรรม/จริยธรรม” ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญควบคู่กับการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีผลงานเชิงประจักษ์ที่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานและหน่วยงานได้รับความเชื่อมั่น ศรัทธาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

กิจกรรมนี้มักใช้ในการอบรม สัมมนาที่มีหลายหัวข้อและผู้จัดต้องการสร้างความเข้าใจหรือเน้นความสำคัญของบางหัวข้อที่อาจถูกละเลยหรือไม่ได้รับความสนใจนัก

๓. กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยที่เน้นเสริมภาพรวมหลักของการสัมมนา/อบรม/ประชุม (Leading to Overall and Objectives of the Main Program)

ผู้เข้าร่วมสัมมนา/อบรม/ประชุม เข้าร่วมทำกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยดังกล่าวนี้เพื่อสำรวจ/สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ของกิจกรรมหลัก จะใช้ประโยชน์เมื่อต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เข้าใจแนวคิดและจุดประสงค์ของการสัมมนา/อบรม/ประชุม อย่างรวดเร็วตั้งแต่ต้น ช่วยเพิ่ม

ประสิทธิภาพของการดำเนินการ ช่วยให้มีการสนทนาพูดคุยอย่างมีจุดมุ่งหมาย และเกิดความเข้าใจร่วมกัน ตั้งแต่ต้น

ตัวอย่าง เช่น ในการสัมมนาเพื่อนำมาตรฐานทางจริยธรรมไปต่อยอดสร้างพฤติกรรมทางจริยธรรมที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์หลักให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาร่วมกันระบุพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้ปฏิบัติงานที่พึงประสงค์ในการทำงานของหน่วยงานนี้ เมื่อทำกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย/ละลายพฤติกรรมของการสัมมนานี้ วิทยากรหรือผู้อำนวยกลุ่ม อาจตั้งคำถาม (ตั้งตัวอย่างด้านล่าง) ให้แต่ละคนเขียนคำตอบ แล้วนำไปปิดไว้ที่ Flipchart ที่กำหนดให้ แล้วแบ่งกลุ่มให้ร่วมกันจัดความคิดที่คล้ายคลึง แตกต่าง รวมเป็นคำตอบของกลุ่ม

ตัวอย่างคำถามที่ใช้ เช่น

๑. หน่วยงานของฉันตั้งเกณฑ์ว่าคนที่มีคุณธรรม/จริยธรรม จะต้องทำพฤติกรรม คือ .....

๒. เราเคยให้รางวัลคนดี โดยมีตัวชี้วัดอย่างไร

๓. ตัวอย่างคนดีของหน่วยงานของฉันที่ได้รับการยกย่อง ยอมรับ คือใคร เพราะอะไร

หลังจากมีการรายงานและสรุปคำตอบแล้ว วิทยากรเชื่อมโยงมาสู่วัตถุประสงค์หรือแนวคิดหลักสำคัญของกิจกรรมใหญ่ เช่น

“ข้อมูลที่พวกเราเริ่มต้นวันนี้ได้ช่วยเราช่วยกันนำไปสานต่อเพื่อให้ร่วมกันวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อระบุพฤติกรรมทางจริยธรรมที่พึงประสงค์ตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของการสัมมนาครั้งนี้ว่า.....”

ตัวอย่างเครื่องมือ/กิจกรรม/เกมที่สามารถใช้ในการสร้างความคุ้นเคย สำหรับหลักสูตรการพัฒนาจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑. เครื่องมือ/กิจกรรม/เกมสร้างความคุ้นเคยเพื่อความสนุกสนาน (Just for Fun Icebreakers)

เครื่องมือ/กิจกรรมที่ ๑ : ๒๐ คำถาม

ประเด็นสำคัญ เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความเป็นกันเองในหมู่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในระยะแรกของการสัมมนาหรืออบรมให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ช่วยลดช่องว่างระหว่างกัน และสร้าง/กระตุ้นการมีส่วนร่วม

ระยะเวลา ๓๐ – ๕๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้ - กระดาษ post-it ขนาดพอดีสำหรับเขียนคำถามหนึ่งคำถาม
- Flipchart และปากกา

ระดับของผู้เรียนรู้ เจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม “การสัมมนา/ฝึกอบรมครั้งนี้ เราไม่ได้คิดว่าท่านที่เข้าร่วมกิจกรรมกับเราเป็นแค่ผู้เรียน หรือเป็นนักเรียน แต่เรามองว่าท่านคือทรัพยากรสำคัญที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของเรา ดังนั้น เราจึงอยากให้ทุกท่านร่วมกัน คิด ร่วมกันให้ข้อมูล และข้อเท็จจริงที่มาจากการปฏิบัติ และเชิงวิชาการร่วมกัน คิดร่วมกันเสนอแนะ และช่วยกันเสนอแนวทาง หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ แตกต่าง เป็นข้อเสนอที่โดดเด่นนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ซึ่งการจะได้แนวคิด รูปแบบ วิธีการที่ว่านี้ ปัจจัยหลักมาจากพวกเราทุกคน ต้องเปิดใจให้ข้อมูล ให้ความเห็นบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ที่มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ สิ่งสำคัญประการแรกคือเราต้องทำงานด้วยกันภายใต้บรรยากาศที่สร้างสรรค์ เปิดเผย เกื้อกูลกัน ถอดหัวโขน ไม่เป็นน้ำเต็มแก้ว รับฟังและเชื่อมโยง รวมทั้งคิดต่างได้อย่างสร้างสรรค์

ดังนั้นในช่วงแรกของการสัมมนา/อบรมนี้เราจึงจะมาทำความรู้จักหรือเพิ่มความคุ้นเคยกันด้วยกิจกรรม “๒๐ คำถาม”

กิจกรรมกลุ่ม

1. วิทยากร/ผู้อำนวยกลุ่ม ตีคำถามที่เขียนไว้ใน Post-it แผ่นละ ๑ คำถามบน Flipchart หรือที่เก้าอี้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยแต่ละคำถามจะแตกต่างกันไปหรือซ้ำกันได้ไม่เกิน ๒ ครั้ง
2. ชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหยิบคำถามที่ตีไว้แล้ว (คนละ ๑ คำถาม) ทำความเข้าใจ แล้วนี้ถึงคำตอบไว้ (อาจมากกว่า ๑ คำตอบโดยในกรณีที่ใช้คำถามมากกว่าหนึ่งครั้งจะขอให้ผู้ตอบให้คำตอบที่ต่างจากเดิม)

๓. แบ่งกลุ่มผู้เข้าสัมมนา/อบรม เป็นกลุ่มย่อย กรณีที่มีผู้เข้าอบรมจำนวนมาก และต้องจำกัดเวลาในการดำเนินการ แต่หากมีเวลาเพียงพอ วิทยากร/ผู้อำนวยกลุ่มจะใช้วิธีขึ้นคำถามบน PowerPoints แล้วขอให้ผู้ที่ได้คำถามนี้แนะนำตัวเองสั้น ๆ (เช่น ให้บอกชื่อที่อยู่อยากให้เพื่อนเรียก และหน่วยงาน แล้วตอบคำถามให้ทุกคนได้ทราบ)
๔. ในกรณีที่มีการแบ่งกลุ่ม ให้กลุ่มนั่งเป็นวงกลม เริ่มกิจกรรมด้วยการให้สมาชิกคนหนึ่งอ่านคำถามที่ตนเองได้ บอกชื่อตนเองและหน่วยงาน แล้วตอบคำถามให้สมาชิกคนอื่น ๆ ฟัง จนครบทุกคนในกลุ่ม หลังจากแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมนี้เสร็จแล้ว วิทยากร/ผู้อำนวยกลุ่มขอให้ผู้แทนกลุ่มสรุปคำตอบของกลุ่มสั้น ๆ ใช้เวลาไม่เกินกลุ่มละ ๑ นาที เน้นให้กลุ่มที่รายงานทีหลัง พูดเฉพาะเรื่องที่แตกต่าง

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม วิทยากร/ผู้อำนวยกลุ่ม ถามถึงความรู้สึกและสิ่งที่คุณเข้าร่วมกิจกรรมคิดว่าได้จากกิจกรรมนี้ เช่น

- เล่นกิจกรรมนี้ได้แง่คิดอะไรบ้าง หรือได้ประโยชน์อะไรบ้าง
- คำตอบของเพื่อน ๆ ที่เราได้ยิน ช่วยให้เราคิดถึงตัวเองบ้างไหม เราเหมือนใครหรือไม่เหมือนอย่างไร
- เราจำชื่อเพื่อนใหม่ได้กี่คน หรือเราจำคำตอบของใครได้บ้าง เขาตอบว่าอย่างไร

บทสรุปหลังได้คำตอบ การได้พูดคุยทำความรู้จักกันจะช่วยให้เรารู้สึกเป็นกันเอง และเป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนนี้ถ้าสังเกตให้ดีจะเห็นว่า ช่วงแรกที่เราเดินเข้ามาในห้อง เราจะมองหาคนที่เรารู้จักก่อน ถ้าไม่มีหรือไม่พบ เราจะพยายามนั่งแยกห่างจากคนอื่น หรือนั่งหลังห้องที่คิดว่าจะไม่เป็นจุดสนใจมากนัก ซึ่งเป็นเรื่องปกติที่เมื่อเราเข้ามารวมกลุ่มกับคนที่ไม่รู้จัก หรือไม่คุ้นเคย เราจะไม่มีความมั่นใจ มี space ส่วนตัว แต่พอเราได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความรู้จัก ได้เห็นสมาชิกคนอื่น ๆ ตอบคำถามสนุก ๆ เราก็จะรู้สึกผ่อนคลายเป็นกันเอง จะเห็นว่าคำถามของเพื่อนบางคนเราก็อยากตอบด้วย หรือทำให้เราคิดถึงตัวเอง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้เกี่ยวกับผู้อื่น และตัวเอง มีการทำความเข้าใจในมุมมองและแง่คิดที่แตกต่างกันไป

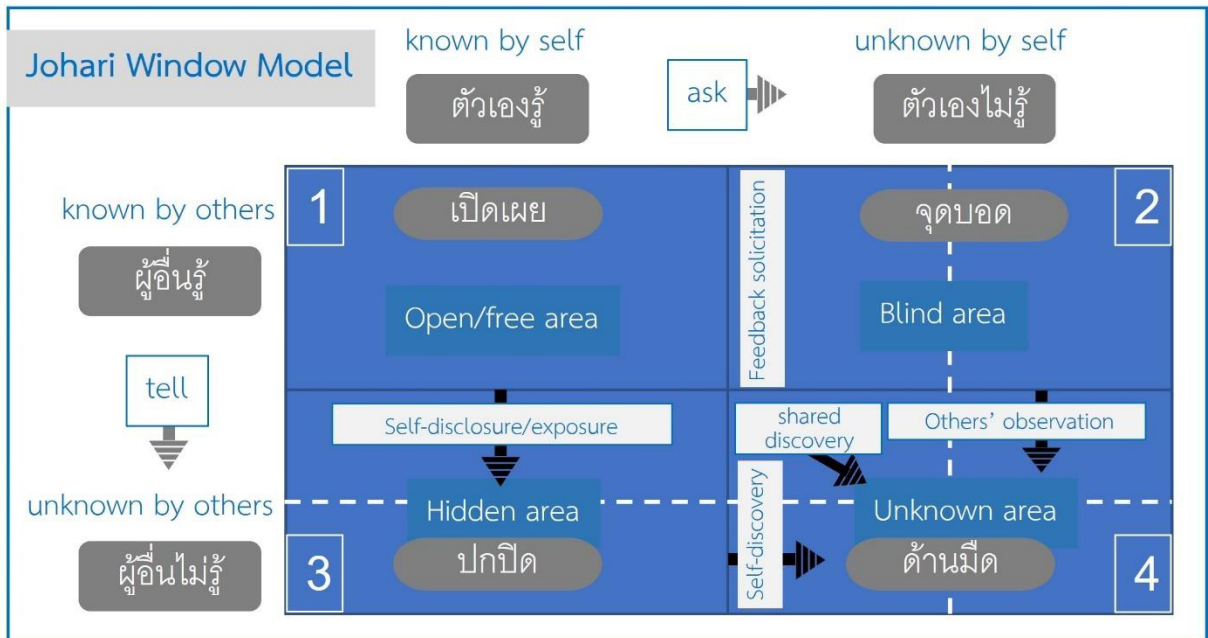
บทสรุปในภาพรวม แนวคิดเรื่องพฤติกรรมศาสตร์ตามหลัก Johari Window เปรียบเทียบแต่ละคนเหมือนหน้าต่าง ๔ บาน บานแรกซ้ายมือด้านบนเป็นส่วนที่เราเปิดเผยให้ทุกคนได้รู้ เช่น ชื่ออะไร ทำงานที่ไหน ส่วนด้านล่างซ้ายมือ คือด้านที่เรียกว่าปกปิด เช่น เราไม่บอกให้ใครรู้ว่าไปเปลี่ยนชื่อมาเพราะเชื่อหมอดู หรือชื่อเดิมเราคืออะไร ขวามือด้านบนจะเป็นจุดบอดของตัวเอง ซึ่งเราไม่เคยรู้แต่คนอื่นสังเกตเห็น เช่น เวลาพูดเราชอบเอามือไปดึงผมเล่น (ซึ่งอาจทำให้คนอื่นรู้สึกรำคาญ) และขวามือด้านล่างสุด เรียกว่าจุดบอด

แปลว่า เราก็คงไม่รู้และคนอื่นก็ไม่ว่าเกี่ยวกับตัวเราเอง เช่น เราอาจเป็นคนทีเล่นเป็ยนองเก่งก็ได้ แต่ก็ไม่เคยลองทำหรือไม่เคยเรียนรู้อะไร

จากแนวคิดนี้จะเห็นว่า ถ้าเราเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองและเปิดเผยตัวเองมากขึ้นเท่าไรก็จะทำให้เรารู้จัก เข้าใจตัวเองมากขึ้น และสัมพันธ์ภาพระหว่างเรากับคนอื่นก็จะดีขึ้น มีความเข้าใจกันมากขึ้น

กิจกรรมนี้สามารถนำไปใช้กับหัวข้ออื่น ๆ ได้ เช่น

- มนุษย์พฤติกรรม
- การทำงานเป็นทีม
- การสื่อสาร

ตัวอย่างคำถามที่จะใช้ในกิจกรรม ๒๐ คำถาม

๑. เมื่อเดินเข้ามาในห้องนี้รู้สึกอย่างไร
๒. มีเวลาว่างชอบทำอะไร
๓. ชอบทานอาหารประเภทไหน
๔. รู้สึกสนุกที่สุดถ้าได้ทำอะไร
๕. วันหยุดยาวครั้งต่อไปอยากไปเที่ยวไหน
๖. มีหลักยึดในเรื่องการปฏิบัติงานอย่างไร
๗. คิดว่ามีความสุขในครอบครัวเพราะอะไร
๘. มีหลักคิด หลักธรรมในการดำรงชีวิตในยุค hi tech นี้อย่างไรบ้าง
๙. คนที่คุ้นเคยจะบอกว่าเรามีลักษณะเด่นอย่างไรบ้าง

๑๐. คนอย่างไรถึงจะเรียกว่ามีเสน่ห์
๑๑. อยากเปลี่ยนตัวเองในเรื่องอะไรบ้าง
๑๒. เพื่อนบอกว่าเคยทำอะไรเซย์ ๆ บ้าง
๑๓. เวลาหงุดหงิดเราแก้อย่างไร
๑๔. เพื่อนประเภทไหนที่อยากเลิกคบ
๑๕. มีคำแนะนำสำหรับเพื่อนที่กำลังเผชิญมรสุมชีวิตอย่างไร
๑๖. ไม่ชอบเวลาเจ้านายทำอย่างไร
๑๗. ถ้าให้แนะนำตัวเองเป็นภาษาอื่นจะพูดว่าอย่างไร
๑๘. วัยเด็กเคยมีความสุขกับเรื่องอะไรบ้าง
๑๙. โทมากับการ์ตูน หนังสือเรื่องอะไร
๒๐. เพลงที่เพราะประทับใจคือเพลงอะไร

๒. กิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงสู่หัวข้อหนึ่งของการอบรม/สัมมนา (As a Serge into the Topic)

เครื่องมือ/กิจกรรมที่ ๒ : กล้องวิเศษ (ดัดแปลงจากกิจกรรม “what’s inside ?” จากหนังสือ The Big Book of Humorous Training Games โดย Doni Tamblyn และ Sharyn Weiss)

ประเด็นสำคัญ

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมสั้น ๆ เพื่อเชื่อมโยงสู่หัวข้อหลักของการอบรม/สัมมนา/อบรม ที่ให้ผู้เข้าร่วมได้แนะนำตัวและช่วยให้คิดถึงพฤติกรรม หรือสิ่งที่เคยทำเพื่อประโยชน์ผู้อื่น หรือคิดถึงคนอื่นก่อนคิดถึงประโยชน์ของตัวเอง หรือการแสดงออกถึงความมีจิตสาธารณะ

ระยะเวลา

๓๐ - ๔๕ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

ไม่มี เน้นการใช้จินตนาการของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ระดับของผู้เรียนรู้

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประสบการณ์ที่ผ่านการปฏิบัติงานมาแล้วเกิน ๑ ปี

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม - วิทยากรหรือผู้อำนวยการกลุ่มแสดงท่าเหมือนกำลังยกกล่องกระดาษขนาดประมาณ ๑ x ๑ x ๑ ฟุต แล้วอธิบายให้กลุ่มฟังว่า “ผม/ดิฉัน กำลังถือกล่องอยู่ ๑ ใบ ทุกคนมองเห็นไหม” กลุ่มอาจจะยังงง หรือขำ วิทยากรจะพูดต่อว่า “ถ้าเห็นแล้วขอให้พยักหน้ารับด้วยครับ/ค่ะ” แล้วถามต่อว่า “คุณเห็นว่ากล่องนี้ใหญ่ขนาดไหน” ไม่ว่าจะผู้ตอบจะตอบว่าอย่างไร ให้รับว่าถูกต้อง เห็นด้วย โดยเมื่อวิทยากรหรือผู้อำนวยการกลุ่มได้ยินคำตอบว่าขนาดเท่าไร ให้ทำมือขยายหรือลดขนาดของกล่องในจินตนาการให้ใกล้เคียงกับคำตอบที่ได้ยิน แล้วถามคนอื่นว่า “ทุกคนเห็นด้วยไหม” ถ้ามีคนตอบว่าไม่เห็นด้วย ก็ขอให้บอกขนาดที่เขาคิดแล้ววิทยากรหรือผู้อำนวยการกลุ่มทำมือให้เล็กหรือใหญ่เพิ่มขึ้นให้เท่ากับขนาดที่ผู้ตอบคิด แล้วเสริมว่า “กล่องนี้เป็นกล่องวิเศษ อีกสักครู่คุณก็จะแปลกใจว่าคนในห้องนี้ครึ่งห้องก็มีกล่องแบบเดียวกันที่อยู่ใต้เก้าอี้ที่นั่งอยู่ เราจะมาดูกันว่าใครเป็นคนมีกล่อง”

กิจกรรมกลุ่ม

- วิทยากรหรือผู้อำนวยการกลุ่มวางกล่องของตนเองลงแล้ว เริ่มทำกิจกรรมกลุ่ม
- ๑. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจับคู่ โดยอาจกำหนดให้คนที่ใส่หน้ากาก หรือมีหน้ากากขนาดใหญ่อยู่ฝั่ง ก (หรืออาจกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ เช่น ใช้มือถือบริษัท .... หรือ ใส่แว่นตา) จากนั้นขอให้ผู้เข้าร่วมในกิจกรรมที่อยู่ฝั่ง ก แต่ละคนยกกล่อง (ในจินตนาการ) จากใต้เก้าอี้
- ๒. สมาชิกฝั่ง ก ทำท่าหยิบของขึ้นมา แล้วพูดว่า “นี่คือกล่องเก็บของที่ระลึกของผม/ดิฉันครับ/ค่ะ ผม/ดิฉัน ชื่อ...มาจากกรม... ผมชอบเก็บของที่ระลึก (หรือของที่ได้อาจมาจากตอนทำกิจกรรมจิตอาสา) (หรือกิจกรรมที่เราทำไปเพื่อช่วยเหลือคนอื่น) ของที่อยู่ในกล่องนี้คือ.....”
- ๓. จากนั้นสมาชิกฝั่ง ก ส่งกล่องให้สมาชิกฝั่ง ข และให้สมาชิกฝั่ง ข ซึ่งเป็นคู่ของตน หยิบของออกมาจากกล่องอีก ๑ ชิ้น แล้วอธิบายว่า คืออะไร เช่นเดียวกับที่สมาชิกฝั่ง ก ทำ
- ๔. สมาชิกฝั่ง ข ส่งกล่องกลับไปให้สมาชิกฝั่ง ก อีกครั้งหนึ่ง และให้สมาชิกฝั่ง ก หยิบของที่ระลึก/ความทรงจำแล้ว พูดหรืออธิบายถึงสิ่งที่อยู่ในมือ ซึ่งต้องไม่ใช่เรื่องเดิมกับที่อธิบายมาแล้ว จากนั้น สมาชิกฝั่ง ก ส่งกล่องให้สมาชิกฝั่ง ข อีกครั้ง และให้อธิบายถึงของที่ระลึกในมือเช่นเดียวกัน

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม   **คำถามที่ ๑** ช่วงแรกที่มีผู้นำกิจกรรมยกกล่องในจินตนาการออกมาแล้วถามถึงขนาดของกล่อง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สังเกตอะไรบ้าง ผู้นำกิจกรรมยอมรับ หรือไม่ยอมรับ คำตอบไหนบ้างหรือไม่ ผู้ตอบรู้สึกอย่างไร เราได้แง่คิดอะไรจากกิจกรรมช่วงนี้

บทสรุปหลังได้คำตอบ ผู้นำกิจกรรมรับฟังและยอมรับคำตอบจากผู้ตอบทุกคน ไม่แสดงให้ เห็นว่ามีคำตอบใดผิด ซึ่งช่วยให้ผู้ร่วมกิจกรรมกล้าที่จะคิดและแสดงความคิดเห็น สะท้อนว่าในการพูดคุย เพื่อให้เกิดความคิดที่กว้างขวาง ต่อเนื่อง และสร้างสรรค์ หากมีการรับฟังซึ่งกันและกัน ไม่ขัดหรือแสดงความไม่เห็นด้วยทำให้ผู้พูดคิดว่าพูดผิดก็จะช่วยให้เกิดกำลังใจ สามารถคิดต่อและแสดงออก ช่วยให้เกิดความคิดที่แตกต่างและหลากหลาย

ในการนี้ ผู้นำกิจกรรมอาจอธิบายต่อเนื่องว่าในการ “สนทนา” ที่แท้จริง นั้น คู่สนทนาสามารถคิดต่าง หรือมีความเห็นที่ไม่ตรงกันได้ แต่ผู้ฟังจะต้องใช้หลักการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ตั้งใจฟัง พยายามเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดต้องการนำเสนอ ผู้ฟังสามารถทวนความเข้าใจ และสรุปสิ่งที่ได้ยิน เพื่อให้มั่นใจว่า ตนเข้าใจความคิดของผู้พูดอย่างถูกต้องแล้ว จากนั้นจะสามารถช่วยให้ผู้พูดคิดถึงเหตุผล และข้อมูลที่สนับสนุนความคิดหรือข้อความที่ตนพูด ด้วยการถามให้เขาคิดต่อหรือให้บอกข้อมูล และเหตุผลสนับสนุน เมื่อผู้ฟังเข้าใจดีแล้ว หากมีความเห็นที่ต่างไปจากนั้นก็อาจอธิบายสิ่งที่

ตนคิดและให้เหตุผล ข้อมูลในส่วนที่ตนเองมีต่อไปได้โดยอิงเหตุผลและไม่คิดเอาชนะ แต่เพียงอย่างเดียว ลักษณะดังกล่าวนี้จะเป็น “การสนทนาเชิงสร้างสรรค์”

คำถามที่ ๒ “ระหว่างทำกิจกรรมและได้อธิบายถึงของที่ระลึก หรือ ความทรงจำ ของตน ผู้พูดรู้สึกอย่างไร คิดหาคำตอบ ยากหรือง่ายเพียงใด รู้สึกเขิน ลำบากใจหรือไม่ เปรียบเทียบกับการอธิบายในรอบที่ ๒ ง่ายกว่าเดิมหรือไม่ เพราะเหตุใด

บทสรุปหลังได้คำตอบ การดำเนินการพูดคุยในรอบแรก จะรู้สึกลำบาก อาจคิดไม่ออก และผู้พูดไม่กล้า เปิดเผย พูดถึงตัวเองต่อหน้าคนที่ไม่คุ้นเคยมากนัก ซึ่งเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้น เมื่อเรารู้จักและคุ้นเคยกัน รู้สึกว่าลงเรือลำเดียวกัน ลำบากใจ ชัดเขินเช่นเดียวกันก็จะช่วยให้มีความสะดวกใจที่จะคิดและเล่าเรื่องของตนเอง รวมทั้งเรื่องราวที่เราได้ยินก็จะช่วยให้เราคิดถึงเรื่องอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงของตัวเราเองได้

บทสรุปในภาพรวม กิจกรรมนี้ นอกจากจะเน้นเรื่องการสร้างความรู้จัก คุ้นเคยในช่วงแรกของการฝึกอบรม/สัมมนาเรื่องคุณธรรม จริยธรรมแล้วยังช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคิดถึงพฤติกรรม หรือสิ่งที่ตนเคยทำ ที่ซึ่งบ่งถึงการคำนึงถึงผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ได้คิดถึงแต่ตนเอง ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้จะสอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมในเรื่อง การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและการมีจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานราชการและเราจะมีการพูดคุยกันอย่างละเอียดต่อไป ในหัวข้อเรื่องมาตรฐานทางจริยธรรมข้อที่ ๔ การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและมีจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นจุดเน้นสำคัญประการหนึ่งในการสัมมนาครั้งนี้ที่เราต้องการให้ทุกท่านต่อยอดความคิดระหว่างกันช่วยกันสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซึ่งจะใช้เป็นแบบอย่างนำไปเป็นแนวปฏิบัติหรือวิถีของพวกเราต่อไป

กิจกรรมนี้สามารถใช้กับหัวข้ออื่น ๆ ได้เช่น

- การคิดสร้างสรรค์
- ทักษะการพูดและการฟัง
- บทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิก

เครื่องมือ/กิจกรรมที่ ๓ : ประติดปะต่อ (ดัดแปลงจากกิจกรรม The Forgetful Storyteller ในหนังสือ The

Big Book of Humorous Training games by Doni Tamblin และ Sharyn Weiss)

ประเด็นสำคัญ

การเล่าเรื่องให้ผู้อื่นได้รับทราบจะต้องอาศัยความกล้า และความไว้วางใจที่เรามีต่อผู้ฟัง ดังนั้นผู้ฟังที่ดีจะต้องใช้ทักษะการฟังอย่างมีประสิทธิภาพที่ตั้งใจฟังเพื่อเรียนรู้ เก็บข้อมูล ทำความเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้พูด การฟังอย่างมีประสิทธิภาพนี้สามารถแสดงออกได้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งภาษาท่าทางที่บ่งบอกถึงความสนใจ

เช่น พักหน้าแสดงว่ารับรู้ กระตุ้นให้ผู้พูดเล่าต่อด้วยการทวนความ หรือถามคำถาม เพื่อให้เกิดความกระจ่าง และสรุปความตามที่ตนเข้าใจ

ระยะเวลา

๓๐-๔๕ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

กระดาษแผ่นเล็ก ๆ สำหรับเขียนหัวข้อเรื่องที่จะเล่า

ระดับของผู้เรียนรู้

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม

วิทยากรพูดว่า “เวลาที่เรามีเรื่องอะไรคับข้องใจ หรือไม่สบายใจ เราอยากให้มีคนรับฟัง แต่บางทีเราก็ไม่รู้จะเล่าอย่างไรเหมือนกันใช่ไหม เช่นเดียวกันกับเวลาที่มีเรื่องดี ๆ อยากพูดอยากเล่า เราก็ไม่รู้ว่าจะคนฟังเขาอยากฟังหรือเปล่า”

กิจกรรมกลุ่ม

๑. แบ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น ๒ ฝั่ง โดยฝั่งหนึ่งอาจให้เป็นคนใส่เสื้อสีขาว หรือเสื้อที่มีสัญลักษณ์ของหน่วยงาน และอีกฝั่งหนึ่งเป็นเสื้อสีอื่น ๆ หันหน้าเข้าหากัน และแนะนำตัวสั้น ๆ

๒. ให้ฝั่งเสื้อสีขาว หรือเสื้อที่มีสัญลักษณ์หน่วยงานหันหน้าไปทางซ้ายและก้าวไป ๓ ก้าว ส่วนฝั่งตรงข้ามหันหน้าไปทางขวาและก้าวไป ๓ ก้าว คนที่อยู่ท้ายแถวไม่มีคู่ให้กลับไปปลายแถวอีกด้านหนึ่ง

๓. ผู้อำนวยกลุ่ม/วิทยากร ดูแลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนมีคู่ที่ไม่ใช่คู่เดิมหรือเป็นเพื่อนกันมาก่อนเริ่มกิจกรรม

๔. วิทยากร/ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกให้ผู้ที่อยู่ฝั่ง ก หรือ ฝั่งซ้ายมือของวิทยากร เริ่มกิจกรรมด้วยการแนะนำตัวเองสั้น ๆ แล้วบอกชื่อเรื่องที่ต้องการจะเล่า โดยเรื่องที่จะเล่าต้องเป็นเรื่องเชิงลบที่เกิดขึ้นกับตัวเอง รอบแรกนี้ให้ผู้เล่าตั้งชื่อเรื่อง และบอกชื่อเรื่องกับคู่ของตน เช่น “เมื่อวานโดนด่า” “เบื่อที่สุด” “เรื่องเซ็ง ๆ” “ปวดหัวกับงาน”

๕. เจ้าของเรื่องเริ่มต้นเล่าเรื่อง ตามชื่อเรื่องที่ตั้งไว้หลังจากเริ่มต้นเล่าไปหน่อยหนึ่งให้หยุด แล้วพูดกับคู่ของตนว่า “ผม/ฉัน ลืมไปแล้วว่าต่อไปเป็นอย่างไร” และผู้ฟัง (คู่) ของผู้เล่า ช่วยซักถาม/ปะติดปะต่อเรื่อง เช่น

สมาชิกฝั่ง ก ที่ผม/ดิฉันจะเล่าชื่อ “เมื่อวานโดนด่า” “เมื่อวานผมถูกนายเรียกไปพบที่โต๊ะ แล้วก็บ่นว่าหนังสือที่เสนอไม่ได้ความ.....เออ ผมจำเรื่องต่อไม่ได้แล้วครับ”

สมาชิกฝั่ง ข (คู่ ของ ก) “นายบอกเขียนอ่านไม่รู้เรื่องหรือเปล่า หรือบอกว่าเราไม่ได้บอกที่มาที่ไป.....”

สมาชิกฝั่ง ก “ใช่ ๆ บอกว่าตอนเริ่มไม่ได้อ้างถึงว่าเราตอบจดหมายฉบับไหนบ้าง บอกว่าผมอ้างถึงหนังสือของกรมแค่ฉบับเดียวจริง ๆ มีมากกว่า ๑ ฉบับ ทำให้คำตอบที่ส่งไปไม่ครบถ้วน แล้วยังไงอีกนะ เออ ลืมอีกแล้ว”

สมาชิกฝั่ง ข “นายเขาให้เราไปทำอะไรมาอีกไหมครับ เช่นบอกให้ไปค้นหนังสือของ
กรรมนั้นมาให้ครับแล้วอ้างอิงให้ถูกต้อง แล้วให้ตอบเรื่องให้ครับไหม”

สมาชิกฝั่ง ก “ใช่ ๆ เซ็งมาก ต้องมานั่งทำงานใหม่อีก”

๖. เมื่อสมาชิกฝั่ง ก และฝั่ง ข ช่วยกันเล่าเรื่องแรกจนจบ วิทยากร/ผู้อำนวยกลุ่มขอให้
สมาชิกอีกคนหนึ่ง (ฝั่ง ข) ซึ่งนั่งทางด้านขวาของวิทยากร บอกชื่อเรื่องที่จะเล่า
โดยต้องเป็นเรื่องดี ๆ เช่น “สัมมนาชั้นเยี่ยม” “หัวข้ออบรมที่ผมคิดว่าดีที่สุด”
“งานชิ้นเอกของผม (ฉัน)” ตัวอย่างเรื่องที่สมาชิกฝั่ง ข จะเล่า

สมาชิกฝั่ง ข “ผมจะเล่าเรื่องตามหัวข้อสัมมนาชั้นเยี่ยมเมื่อ ๒ เดือนที่แล้ว
ที่ทำงานผมจัดสัมมนาเพื่อวางแผนของปีหน้า ผมว่ามันดีมาก ๆ เลย
ดียังไงเธอ เอ้อ... เต็มวันละสิมแล้ว”

สมาชิกฝั่ง ก “ลองต่อเรื่องให้นะ คนจัดเขาเตรียมข้อมูลมาดีไหมคะ เวลาเราจะทำ
อะไร กลับไปคู่อ้างอิงได้ถูกต้อง”

สมาชิกฝั่ง ข “ใช่ ๆ แล้วผมว่า เขาวิทยากร/ผู้อำนวยกลุ่มเก่ง ตรงที่กำหนด
ประเด็นให้คิดชัดเจน บอกตั้งแต่ต้นให้เราฟังและต่อความคิดกัน แล้ว
ยังคอยเชื่อมโยงความคิดให้เรา”

สมาชิกฝั่ง ก “ใช่เลย แล้วการเลือกสถานที่ละ ดีไหม มีวิวไหม ทะเลหรือภูเขา”

สมาชิกฝั่ง ข ทะเลครับ กลุ่มเราออกไปนั่งคุยกันตรงชายหาด พอถึงเวลาก็กลับมา
คุยต่อในห้อง ได้ทั้งบรรยากาศ ได้ทั้งเนื้อหา คุ่มจริง ๆ”

๗. หลังจากสมาชิกทั้งคู่ช่วยกันต่อเรื่องราวจนจบแล้ว วิทยากร/ผู้อำนวยกลุ่มขอให้
สมาชิกเล่าเรื่องที่คุยกันสั้น ๆ ให้เพื่อนทั้งห้องฟังสัก ๒ ถึง ๓ กลุ่ม โดยแบ่งเป็นเรื่อง
เชิงลบและเชิงบวก แล้วผู้อำนวยกลุ่มสรุปประเด็นเรื่องเล่าตามที่ตนสังเกตการณ์มา

บทสรุปหลังกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. เวลาเล่าเรื่องและช่วยให้เขาคิดต่อรู้สึกอย่างไรบ้าง
๒. ช่วงแรกที่สมาชิกฝั่ง ก ถูกกำหนดให้ตั้งหัวข้อเรื่องที่เป็นเชิงลบ รู้สึกกังวลไหม
ไม่อยากเล่าไหม กลัวไหมว่าจะต้องมาพูดเรื่องอะไรแบบนี้กับคนที่เราไม่คุ้นเคย
๓. เมื่อสมาชิกฝั่ง ข ต้องช่วยด้วยการซักถาม ทำความเข้าใจ และเสริมให้เขาพูดต่อ
ทำให้เราต้องสนใจเรื่องที่เขาพูด มากกว่าคิดเรื่องตัวเองใหม่ (เป็นการฟังอย่างมี
ประสิทธิภาพ)
๔. ฝั่ง ข พอเปลี่ยนไปเล่าเรื่องดี ๆ ที่เกิดขึ้นเล่าได้ง่ายกว่าไหม

บทสรุปหลังได้คำตอบ

๑. คนเรามีการคิดทั้งแง่บวกและแง่ลบ การที่คิดว่าเราต้องพูดเรื่องเชิงลบที่เกิดขึ้นกับ
ตัวเรากับคนที่ไม่คุ้นเคยจะทำให้ลำบากใจ เพราะธรรมชาติเวลามีปัญหาอะไร เราจะ
เล่าให้กับเพื่อนสนิท หรือคนที่เราไว้วางใจได้รับรู้ แต่พอมมีคนฟังอย่างตั้งใจ ซักถาม

ก็จะกระตุ้นให้เราเล่ามากขึ้น เราจะรู้สึกสบายใจ เช่นเดียวกับการทำงานที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่สบายใจและอยากร้องเรียน อยากเล่า ถ้าผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เช่นเป็นหน่วยรับเรื่องร้องเรียนหรือหัวหน้างานที่รับผิดชอบลูกน้อง มีความเป็นมิตร เป็นกันเองช่วยกระตุ้นให้เล่าต่อ ทำให้ผู้เล่ารู้สึกสบายใจ อุ้มใจ และปลอดภัยที่จะเล่าหรือระบายความคับข้องใจ ก็จะช่วยลดอุณหภูมิของความคับข้องใจลงไปได้ ในขณะที่เดียวกันผู้รับฟังก็ต้องตรวจสอบหาข้อเท็จจริง และหาทางออกที่เหมาะสมและดำเนินการต่อไป

๒. การคิดถึงเรื่องเชิงบวก (Positive Thinking) และเล่าสู่กันฟัง จะเป็นการเพิ่มพลังเสริมแรงเชิงบวกที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเมื่อช่วยกันเล่าและต่อเติมก็จะทำให้ระลึกถึงและทบทวนข้อมูลและแนวทางดี ๆ ที่เคยทำ เคยเห็น ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ต่อยอดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเกิดความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย

บทสรุปในภาพรวม

การได้รับฟังและคิดต่อยอด ซึ่งกันและกันจะช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจ และสร้างการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นทักษะสำคัญประการหนึ่งที่เราจะพูดถึงในหลักสูตรเพื่อพัฒนาการทำงานอย่างมืออาชีพของผู้ที่รับผิดชอบด้านจริยธรรมและธรรมาภิบาลที่เราจะพูดคุยกันต่อไป

กิจกรรมนี้สามารถใช้ในหัวข้ออื่น ๆ ได้ เช่น

- การสร้างความไว้วางใจ
- บทบาทของผู้บังคับบัญชา
- การพัฒนาทีมงาน

---

๓. กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยที่เน้นเสริมภาพรวมหลักของการสัมมนา/อบรม/ประชุม (Leading to Overall and Objectives of the Main Program)

เครื่องมือ/กิจกรรมที่ ๔ : เกมต่อคำนำเพื่อน

ประเด็นสำคัญ เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมได้ระดมสมองตนเอง (คิดเร็ว ๆ) กระตุ้นรำลึกความทรงจำถึงสิ่งที่ได้รู้หรือได้ทำมาแล้ว เพื่อเชื่อมโยงสู่วัตถุประสงค์หรือจุดเน้นหลักของการสัมมนา/อบรม

ระยะเวลา ประมาณ ๓๐ นาที

อุปกรณ์ที่ต้องใช้
๑. Flipchart สำหรับแต่ละกลุ่ม
๒. ปากกาเขียน Flipchart

๓. กระดาษ Stickers หรือมีกาบด้านหนึ่งสำหรับให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเขียนชื่อตัวเอง
ให้ผู้อื่นอ่านออก
๔. ลูกอมจำนวนมากใส่กล่องเล็ก ๆ สำหรับส่งต่อในหมู่สมาชิกกลุ่ม
๕. ของรางวัลสำหรับแลกลูกอมเมื่อได้จำนวนที่กำหนด

ระดับของผู้เรียนรู้   เจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ

การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม (เกม)

“บางครั้ง เวลาที่เราเข้าอบรมหรือร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เมื่อมีคำถามจากวิทยากร หรือจากผู้เข้าร่วมอบรมอื่น ๆ เราจะรู้สึกคิดไม่ออก แต่ถ้าเราได้มีการกระตุ้นความคิดตัวเอง ด้วยการสืบสานต่อเนื่องจากที่ผู้อื่นคิดหรือตอบก็จะทำให้เราเริ่มเปิดประตู ไม่ประหม่า กลัวผิด หรือกลัวคิด กล้าตอบมากขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องอยู่บนเงื่อนไขว่าเราจะไม่ปฏิเสธ ไม่พูดว่า ใครคิดผิด หรือคำตอบไหนไม่ถูกต้อง แต่เราจะรับฟังที่ผู้อื่นพูด และคิดต่อยอด

กิจกรรมกลุ่ม

๑. แบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรม/ร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่มละ ๑๐ ถึง ๑๕ คน ให้กลุ่มกำหนดตัวเลขฯ หรือผู้จัดบันทึก ทำหน้าที่เขียนคำตอบของสมาชิกทุกคนลงบนแผ่น Flipchart ที่ตั้งไว้ให้สมาชิกกลุ่มทุกคนมองเห็นได้
๒. แจกกระดาษหรือ Post it ที่เตรียมให้สมาชิกทุกคน ไว้แล้วให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนในแต่ละกลุ่มเขียนชื่อตัวเอง (ชื่อที่อยากให้เป็นเพื่อนเรียก) จากนั้นนำไปติดไว้ที่เสื้อที่ทุกคนจะอ่านออกและมองเห็นชัดเจน
๓. วิทยากร/ผู้อำนวยการกลุ่ม อธิบายกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยจะมีการกำหนดหัวข้อคำถาม ให้แต่ละคนตอบคำตอบและหมุนเวียนให้ทุกคนได้ตอบ ผู้จัดบันทึกหรือเลขฯ กลุ่มจะจดคำตอบไว้บน Flipchart ที่มีขนาดใหญ่พอที่ทุกคนจะอ่านออกเมื่อเวียนให้แต่ละคนตอบครบรอบแล้ว จะเปิดโอกาสให้ใครก็ได้ที่นึกคำตอบอื่น ๆ ได้และตอบเพิ่มเติม ระหว่างถามคำถามจะมีการส่งต่อกล่องลูกอมจากสมาชิกคนแรกที่ตอบไปจนครบทุกคน เมื่อคนแรกตอบคำถามแล้ว ขอให้เก็บลูกอมไว้ ๑ ลูก แล้วส่งกล่องนั้นต่อไปจนได้ตอบครบทุกคน จากนั้นหากสมาชิกคนใดมีคำตอบเพิ่มเติมที่ต่างไปจากคำตอบที่ผู้อื่นตอบแล้วก็บอกคำตอบให้เลขฯ หรือผู้จัดบันทึกจดไว้บน Flipchart แล้วรับลูกอมเพิ่ม (๑ คำตอบต่อลูกอม ๑ เม็ด) เมื่อจบกิจกรรมแล้ว สมาชิกคนใดมีลูกอมมากกว่า ๓ ลูก สามารถนำไปแลกของรางวัลได้ของรางวัลของเราจะเป็น....เช่น Flash Drive ที่มี PowerPoint ของการสัมมนาครั้งนี้
ขอให้สมาชิกทุกคนไม่ต้องกังวลว่าจะตอบผิด เพราะไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด
๔. วิทยากร/ผู้อำนวยการกลุ่ม ระบุประเด็นคำถามหรือหัวข้อ ที่จะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ตอบเพียง ๑ คำตอบ หรือ ๑ ประเด็น เช่น

- เมื่อพูดถึง “จริยธรรม” ฉันคิดถึง.....
- คำว่า ข้าราชการที่มีคุณธรรม “สำหรับฉันคืออะไร”
- ข้าราชการ พึง/ควรทำอะไร เพื่อให้คนอื่นเขาเห็นว่าเรามีคุณธรรม/จริยธรรม

คำตอบที่จะตอบขอให้เป็นคำตอบสั้น ๆ ไม่เกิน ๖ คำ

๕. หลังจากระบุคำถามหรือหัวข้อแล้ว วิทยากรอาจเริ่มให้คำตอบแรก เป็นตัวอย่าง หรือเกริ่นนำความคิด เช่น

“เมื่อพูดถึง “จริยธรรม” ฉันนึกถึง..... คำตอบที่ ผม/ดิฉัน นึกออกตอนนี้ คือ “ทำเพื่อคนอื่น” แล้ววิทยากร/ผู้อำนวยกลุ่มหยิบลูกอมจากกล่อง ๑ เม็ด จากนั้นส่งให้สมาชิกคนแรกของกลุ่ม แล้ว ทวนคำถามอีกครั้ง “เมื่อพูดถึงจริยธรรม ฉันนึกถึง..... เชิญครับ”

๖. เริ่มกิจกรรมด้วยการให้สมาชิกแต่ละคนแนะนำตัวเองสั้น ๆ แล้วตอบคำถามที่ได้ให้เพื่อนฟัง เมื่อทุกคนได้ตอบตามรอบของตัวเองแล้ว วิทยากรกระตุ้นให้เลขาฯ /ผู้จัดบันทึกอ่านคำตอบ บันทึกไว้บน Flipchart เป็นการกระตุ้นความคิด และ วิทยากร/ผู้อำนวยกลุ่ม ระบุว่า “ระหว่างที่เลขาฯ/ผู้จัดบันทึกอ่านคำตอบ ท่านใด คิดคำตอบอะไรได้เพิ่มเติมตอบได้ทันะครับ/ค่ะ ไม่ต้องรอ เดียว เลขาฯ/ผู้จัดบันทึก จะเขียนลง Flipchart เพิ่มเติม แล้วอย่าลืมรับลูกอม เพื่อนำไปแลกรางวัล”

๗. เมื่อเห็นว่าสมควรแก่เวลาและไม่มีคำตอบเพิ่มแล้ว วิทยากร/ผู้อำนวยกลุ่ม แลกรางวัล เอ่ยชื่อผู้ที่ได้รางวัลแล้วสรุปทเรียนจากกิจกรรม

บทเรียนจากกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากกิจกรรมนี้

๑.๑ ในส่วนของความหมายของจริยธรรม เราได้แก่งคิดอะไรบ้าง

๑.๒ เวลาที่เราได้ฟังความคิดเห็นของคนอื่น เราได้อะไรบ้าง

๑.๓ เวลาที่เราต้องคิดหาคำตอบ รู้สึกกดดันไหม มีอะไรที่ช่วยให้เราเครียดน้อยลงบ้าง

บทสรุปหลังได้คำตอบ

๑. เมื่อเราได้รับฟังความคิดเห็นหรือคำตอบจากผู้อื่นจะช่วยให้เราได้เข้าใจมุมมอง และความคิดของผู้อื่น นอกจากนั้นเรายังสามารถคิดต่อยอด โดยสามารถคิดถึงสิ่งที่เรา เคยได้รับรู้หรือเรียนรู้จากความทรงจำ หรือเราอาจเกิดความคิดใหม่ ๆ หรือความคิด อื่น ๆ จากที่เราได้ยินได้ฟังคนอื่น

๒. การที่วิทยากร/ผู้อำนวยกลุ่ม สร้างความมั่นใจว่าไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด จะทำให้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม กล้าคิด กล้าตอบ มากขึ้น

๓. คำว่า คุณธรรม จริยธรรม มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายความหมาย และความหมาย หนึ่งตามที่ท่านอดีตเลขาธิการ ก.พ. ท่านประวิณ ณ นคร (ท่านประวิณ ณ นคร

อดีตกรรมการ ก.พ. และอดีตเลขาธิการ ก.พ. ได้นิยามความหมายของคำว่า
คุณธรรม จริยธรรมไว้ในการบรรยายเรื่องปรัชญา และแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม
วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕) ดังนี้

“VIRTUE (คุณธรรม) กับ MERIT (จริยธรรม) ทั้ง ๒ คำ หมายถึง ความดีงาม
เหมือนกัน แต่เป็นความดีงามคนละทาง VIRTUE เป็นความดีงามทางจิตภาพ
เป็นคุณลักษณะที่อยู่ภายในตัวคน คือ ความดีงามในจิตใจ ซึ่งทำให้เคยชินประพฤ
ติ (เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้คนไม่ทุจริต MERIT เป็นความดีงามทางกายภาพ
คือ ความดีงามในคุณลักษณะที่ปรากฏภายนอก เช่น มีความรู้ดี มีความสามารถดี
มีทักษะดี มีคุณลักษณะอื่นที่เหมาะสม VIRTUE อยู่ภายในตัวคน ซึ่งมองไม่เห็น
MERIT ปรากฏภายนอกตัวคน ซึ่งมองเห็น” อย่างไรก็ตาม คนที่มี VIRTUE คือ
มีคุณธรรม เป็นคนมีความดีงามในจิตใจ ย่อมทำให้เคยชินประพฤดีดี ซึ่งจะส่งผลให้
มีจริยธรรม ดังนั้น “คุณธรรม” ที่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า VIRTUE จึงเป็นปัจจัย
ส่งเสริมให้มีจริยธรรม คือ เมื่อมีความดีงามในจิตใจ ก็ทำให้เคยชินประพฤดีดี ก็คือ
การมีจริยธรรม การพัฒนาให้ข้าราชการมีจริยธรรม จึงควรพัฒนาให้ข้าราชการมี
คุณธรรมก่อนแล้วข้าราชการจะมีจริยธรรมไปเอง”

รายละเอียดเรื่องนี้ จะมีการพูดคุยกันอีกครั้งในการสัมมนาครั้งนี้ซึ่งเราได้กำหนด
วัตถุประสงค์ไว้ว่า.....

บทสรุปในภาพรวม

กิจกรรมนี้สามารถใช้เป็นกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยอย่างมีสาระ หรือใช้ประกอบหัวข้อ
อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องมาตรฐานทางจริยธรรมได้ โดยใช้ในช่วงแรกของการอบรม/
สัมมนา เป็นการเกริ่นนำความคิด กระตุ้นให้มีการใช้ความทรงจำ หรือสิ่งที่ได้เรียนรู้
และชี้ให้เห็นว่า เมื่อเราไม่คิดว่า คำตอบใดถูกหรือผิด ก็จะช่วยให้ผู้ทำกิจกรรมกล้าคิด
กล้าตอบ นำไปสู่ความคิดที่เชื่อมโยง หรือความคิดใหม่ ๆ มากขึ้น

นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้หลัก gamification ในส่วนของการกระตุ้นให้รู้สึก
ท้าทายตนเอง มีการแข่งขันก็จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสุข และกระตือรือร้น
ที่จะร่วมกิจกรรมมากขึ้น

กิจกรรมนี้สามารถใช้ในหัวข้ออื่น ๆ ได้ เช่น

- การคิดริเริ่ม สร้างสรรค์
- การสื่อสาร
- การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

เครื่องมือ/เกมที่ ๕	ต่อได้ไม่ต้องกลัวผิด ดัดแปลงจากกิจกรรม Free Association จากหนังสือ The Big Book of Humorous Training Games โดย Doni Tamblyn และ Sharyn Weiss
ประเด็นสำคัญ	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีแหล่งที่มาจากหลายแหล่ง บางครั้งอาจไม่ใช่ที่ใครคนหนึ่ง เริ่มต้นหรือคิดใหม่ขึ้นมา แต่เป็นการต่อยอด เสริมเติม หรือขยาย ดังนั้น การได้เสนอความคิด ข้อมูล เพื่อให้มีการเสริมเติมซึ่งกันและกัน จะเป็นการกระตุ้นเนื้อหาคำตอบหรือทางออกที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญ
ระยะเวลา	๒๐ – ๔๕ นาที
อุปกรณ์ที่ต้องใช้	๑. Flipchart หรือ Whiteboard ๒. ปากกาเขียน
ระดับของผู้เรียนรู้	เจ้าหน้าที่ของรัฐแรกบรรจุ
การเตรียมนำก่อนทำกิจกรรม	“เชื่อหรือไม่ว่าคนที่ได้ชื่อว่ามีไอเดียใหม่ ๆ ดี ๆ ไม่ใช่จะคิดใหม่เองเสียทั้งหมด แต่ต่อยอดมาจากสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ยินมาและบางครั้งความคิดดี ๆ ก็ไม่ได้ดูหวือหวา หรือ “ว้าว” ตั้งแต่ต้น ยกตัวอย่าง กระดาษ Post-it เริ่มต้นมาจากการที่เจ้าหน้าที่ของ 3M คนหนึ่งชื่อ Dr. Spencer Silver พยายามคิดหาวิธีทำกระดาษกาวที่ติดแน่น แต่กลายเป็นติดหลุด ซึ่งผลงานดังกล่าวนี้ไม่มีใครสนใจ ต่อมาเจ้าหน้าที่ของ 3M อีกคนหนึ่งชื่อ Art Fry อยากได้ที่ชั้นหนังสือสวนมนต์ตอนไปร้องเพลงที่โบสถ์ จึงเห็นประโยชน์ของกระดาษกาวที่ติดแล้วหลุด ดึงออกได้ที่เพื่อนทดลองไว้ จึงเกิดเป็นกระดาษ Post-it ที่ทุกคนรู้จักและใช้ประโยชน์ไปทั่วโลก ดังนั้นจึงมีข้อคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างความคิดหรือหาวิธีการใหม่ ๆ ว่า หากความคิดให้ได้มาเสียก่อนโดยไม่บอกว่าถูกหรือผิด แล้วค่อยมาพิจารณาความสอดคล้องกับโจทย์หรือประเด็นที่กำหนดภายหลัง”
กิจกรรมกลุ่ม	<ol style="list-style-type: none"> ๑. แบ่งกลุ่มสมาชิกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ ๑๐ ถึง ๑๕ คน ๒. กำหนดหัวข้อให้กลุ่มคิดร่วมกัน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - เป็นข้าราชการต้องทำตัวอย่างไร คนทั่วไปเขาถึงจะเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวเรา - ข้าราชการประเภทไหนที่คนเขาค่า ๓. เขียนหัวข้อที่จะให้กลุ่มสร้างความคิด/คำตอบตรงกลางแผ่นกระดาษ Flipchart/Whiteboard ๔. ให้สมาชิกกลุ่มแนะนำตัวและกลุ่มกำหนดตัวผู้จัดบันทึกความคิดเห็น ๑ คน และสมาชิกอีก ๑ คน ทำหน้าที่กระตุ้นความคิดเห็น ให้สมาชิกทุกคนได้พูด ได้รวมถึงสิ่งที่ตัวเองคิด ๕. กำหนดกติกา <ul style="list-style-type: none"> - ทุกคนต้องพูด แสดงความเห็น ต่อยอดความคิดกันอย่างน้อยคนละ ๑ อย่าง

- ไม่มีการคัดค้าน หรือวิจารณ์ความคิดซึ่งกันและกัน ให้ผู้จัดบันทึกจดทุกคำตอบลง Flipchart หรือ Whiteboard ที่กำหนดให้
  - ใช้เวลาในการระดมความคิดไม่เกิน ๕ นาที
  - ต้องต่อกันความคิดให้ได้ไม่น้อยกว่า ๒๐ ความเห็น
๖. ผู้ที่ทำหน้าที่กระตุ้นความคิดของกลุ่ม เชิญชวน และกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็น/ตอบคำถามตามหัวข้อที่กำหนด และกระตุ้นว่าไม่จำเป็นต้องเป็นความคิดใหม่หรือสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน อาจเป็นการต่อยอดความคิด หรือเป็นสิ่งที่เคยเห็นคนอื่นทำมาแล้วก็ได้
  ๗. ผู้ทำหน้าที่จัดบันทึกต้องจด/เขียนเร็ว และหากเป็นไปได้ให้เขียนความคิดที่คล้ายกันหรือเหมือนกันไว้ใกล้เคียงกัน ที่สำคัญคือต้องจดทุกคำตอบไว้บน Flipchart ถ้าทำเป็นรูป mind map ก็จะเห็นความต่อเนื่อง เชื่อมโยง
  ๘. เมื่อระดมความคิดเสร็จแล้วให้กลุ่มเลือกความคิดที่คิดว่า “ใหม่ ๆ เราไม่เคยทำ” “ว้าว” “เยี่ยม” “ใช้กับสถานการณ์ของเราได้เลย” ๕ ประการ แล้วให้ผู้จัดบันทึกเขียนความคิดทั้ง ๕ ประการนี้ ลง Flipchart อีก ๑ แผ่น โดยเขียนห่าง ๆ เพื่อให้เติมความคิดเห็น ข้อมูล ต่อท้ายแต่ละความคิดเห็นนั้น ๆ
  ๙. กลุ่มช่วยกันระดมความคิดอีกครั้งว่า ความคิดทั้ง ๕ ประการนี้ ใช้กับสถานการณ์หรือปรับให้เข้ากับการทำงานของเรได้อย่างไร เพราะอะไร แล้วให้ผู้จัดบันทึกเขียนต่อท้ายความคิดแต่ละประเด็น ทั้ง ๕ เรื่อง วิทยากร/ผู้อำนวยกลุ่มเน้นย้ำว่าความคิดเห็น หรือแนวทางอื่นที่ไม่ได้เลือก ไม่ได้หมายความว่าไม่ดี หรือวิธีการไม่ดี แต่จากสถานการณ์หรือเงื่อนไขที่เรากำหนด รวมทั้งเวลาที่มี ทำให้เราต้องจำกัดตัวเลือก จึงต้องขอให้พิจารณาร่วมกันถึงข้อดี/ข้อจำกัด และการนำแต่ละตัวเลือกไปประยุกต์ใช้ในบริบทการทำงานของเรา
  ๑๐. ให้แต่ละกลุ่มรายงาน ความคิด ๕ ประการ รวมทั้งข้อมูล และเหตุผลสนับสนุน

บทสรุปหลังกิจกรรม

คำถามหลังกิจกรรม

๑. ตอนที่เราคิดหาคำตอบจากคำถามที่กำหนดระยะแรก ๆ อาจรู้สึกนึกไม่ออกไหม ? มีคนแย่งตอบสิ่งที่เราคิดไปแล้วไหม ? มองคำตอบของคนอื่น ๆ ที่เขาเขียนไว้แล้วเราคิดอะไรเพิ่มเติมจากเขาได้ไหม ?
๒. ช่วงคัดเลือกคำตอบตอนหลัง ภายใต้เงื่อนไขว่า เราต้องการความมองหาความคิด “ใหม่ ๆ ที่เราไม่เคยทำมาก่อน” “ความคิดที่ว้าว” หรือ เยี่ยม “ใช้กับสถานการณ์ของเราได้เลย” ช่วยให้เราคัดเลือกความคิดตามเกณฑ์ หรือเงื่อนไขที่กำหนดเพิ่มขึ้นไหม เราเข้าใจไหมว่า ความคิดที่ไม่ได้เลือกมาใช้ตอนนี้ อาจเป็นประโยชน์ต่อไปในเงื่อนไขอื่น ๆ ได้

บทสรุปหลังได้คำตอบ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ บางครั้งเราอาจคิดอะไรใหม่ ๆ ได้บางครั้งเราฟัง/อ่าน แล้วคิดต่อยอดได้ อย่างไรก็ตามการรับฟังโดยไม่ขัดแย้งหรือคิดว่าเป็นไปไม่ได้ จะช่วยให้ผู้พูดมีกำลังใจ สามารถคิดต่อได้ในการสนทนา/อบรม ดังนั้น ขอให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน ร่วม/กล้าแสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูลโดยอิสระ สร้างสรรค์มีการรับฟังและต่อยอดความคิดซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสำคัญ คือ ทรัพยากรบุคคลในห้องนี้ทุกคนอย่างเต็มที่ และเราจะได้ความคิดเห็น รูปแบบวิธีการ หรือ สิ่งใหม่ เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย

กิจกรรมนี้สามารถไปใช้ในหัวข้ออื่น ๆ ได้ เช่น

- การคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- การแก้ปัญหา
- การทำงานร่วมกันเป็นทีม
- การนำความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไปใช้ประโยชน์กับการวางแผน/สร้างกลยุทธ์

ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม

สำนักงาน ก.พ. 47/111 ถ. ติวานนท์ อ.เมือง นนทบุรี 11000

(+66) 0 2547 1000